

Решение

Карар

12 нче июль 2024 ел

Чистай шәһәре

№ 32/3

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларны раслау турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 статьясы нигезендә, Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы, Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советы

КАРАР ИТӘ:

1. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын әлеге карарга 1 нче кушымта нигезендә расларга.
2. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Гаделша авыл жирлегенен шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын әлеге карарга 2 нче кушымта нигезендә расларга.
3. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Олы Талкыш авыл жирлегенен шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын әлеге карарга 3 нче кушымта нигезендә расларга.
4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Булдырь авыл жирлегенен шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын әлеге карарга 4 нче кушымта нигезендә расларга.
5. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Югары Кондрата авыл жирлегенен шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын әлеге карарга 5 нче кушымта нигезендә расларга.
6. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Данауровка авыл жирлегенен шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын әлеге карарга 6 нчы кушымта нигезендә расларга.
7. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Исләй авыл жирлегенен шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын әлеге карарга 7 нче кушымта нигезендә расларга.
8. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Каргалы авыл жирлегенен шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын әлеге карарга 8 нче кушымта нигезендә расларга.
9. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Кубас авыл жирлегенен шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын әлеге карарга 9 нчы кушымта нигезендә расларга.

10. Элеге карарга 10 нчы кушымта нигезендә Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Яуширмә авыл жирлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын расларга.
11. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Кече Талкыш авыл жирлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын элеге карарга 11 нче кушымта нигезендә расларга.
12. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Мөслим авыл жирлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын элеге карарга 12 нче кушымта нигезендә расларга.
13. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Нарат-Елга авыл жирлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын элеге карарга 13 нче кушымта нигезендә расларга.
14. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Түбән Кондрата авыл жирлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын элеге карарга 14 нче кушымта нигезендә расларга.
15. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Совхозно-Галактионовский авыл жирлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын элеге карарга 15 нче кушымта нигезендә расларга.
16. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Иске Роман авыл жирлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын элеге карарга 16 нчы кушымта нигезендә расларга.
17. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Татар Баганалысы авыл жирлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын элеге карарга 17 нче кушымта нигезендә расларга.
18. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Татар Ялтаны авыл жирлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын элеге карарга 18 нче кушымта нигезендә расларга.
19. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Татар Сарсазы авыл жирлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын элеге карарга 19 нчы кушымта нигезендә расларга.
20. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Татар Талкышы авыл жирлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын элеге карарга 20 нче кушымта нигезендә расларга.
21. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Чытырчы авыл жирлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын элеге карарның 21к номерлы кушымтасы нигезендә расларга.
22. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Чистай Выселкасы авыл жирлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын элеге карарга 22 нче кушымта нигезендә расларга.
23. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Чистай авыл жирлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын элеге карарга 23 нче кушымта нигезендә расларга.
24. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Чуаш Ялтаны авыл жирлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын элеге карарга 24 нче кушымта нигезендә расларга.
25. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы башкарма комитетына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының шәһәр төзелеше проектлаштыруның расланган жирле нормативларын күрсәтелгән нормативлар расланган көннән алып биш көннән артмаган срокта территориаль планлаштыруның федераль дәүләт мәгълүмат системасында урнаштырырга.

26. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында (pravo.tatarstan.ru) һәм Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының рәсми сайтында (chistopol.tatarstan.ru) бастырып чыгарырга (халыкка житкерергә).
27. Бу карарның үтәлешен контрольдә тотуны ...йөкләргә.

Чистай муниципаль районы
башлыгы

Д.А. Иванов

Кушымта №1

**Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының шәһәр төзелеш
проектлаштыруның жирле нормативлары**

2023

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЭШЕ ПРОЕКТЛАШТЫРУНЫҢ ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

1 нче өлеш. Төп өлеше-Чистай муниципаль районы халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәпләнгән күрсәткечләре һәм халык өчен мондый объектларның территорияль ирешүенә максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәпләнгән күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының шәһәр төзелешә проектлауның әлегә жирле нормативлары (алга таба – ЧМР МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районының жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелешә эшчәнлегә өлкәсендәгә вәкаләтләрен гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары – Россия Федерациясә Шәһәр төзелешә кодексына (алга таба-шәһәр төзелешә кодексы) ярашлы рәвештә кешенә тормыш эшчәнлегенә уңай шартларын тәмин итү максатларында һәм территорияль планлаштыру, шәһәр төзелешә зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны әзерләгәндә кулланылырга тиешле исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешендәгә 1 пункттында күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешенә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәгә исәп-хисап күрсәткечләре, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле әһәмияттәгә башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территорияль яктан мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәгә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле әһәмияттәгә объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәгә мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дәүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләренә гамәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясей.

Әлегә жирле нормативларда исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнгән нормалаштыру өлкәләре исемлегә шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешә 1 пункты нигезендә муниципаль районның территорияль планлаштыру схемасында күрсәтелә торган жирле әһәмияттәгә объектлар төрләре нигезендә, муниципаль районның жирле әһәмияттәгә мәсьәләләрен хәл итү өчен объектларны исәпкә алып төзелгән, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принципнары турында» 2003 елның 6 октябрәндәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында һәм Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлегә Уставының 6 статьясында күрсәтелгән. Нормалаштыру өлкәләре составы ЧМР МНГП төп өлешә бүлекләренә исемнәрендә чагыла.

Әлегә жирле законнар Россия Федерациясенә, Татарстан Республикасының гамәлдәгә законнары һәм Чистай муниципаль районының муниципаль норматив хокукый актлары нигезендә эшләнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен

билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 елның 519 номерлы карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 елның 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән муниципаль районның жирле эһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәмин ителешенә исәп-хисап күрсәткечләре республика (төбәк) нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре республика нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-иқтисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып эзерләнгән.

Жирле эһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренә урбанизация дәрәжәсе, эчке территориаль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан иқтисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренә классификациясенә ярашлы, торак пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территориаль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлегә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Торак пунктлар халкын электр һәм газ белән тәмин итү өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Торак пунктларны электр һәм газ белән тәмин итү өлкәсендәге объектларга муниципаль район чикләрендә Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә торак пунктларны электр һәм газ белән тәмин итүне оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.1 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченә кыйммәте	
			шәһәр торак пунктлары өчен	авыл жирлекләре өчен
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	1800	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгатьләр саны	5200	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянең) тиешле ресурс белән минималь тәэмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максимал электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәэмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәдәге күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән

1.1.2. Газ белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максимал дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү булганда)	м ³ /ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәэмин иткәндә)газ куллану	м ³ /ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәэмин итүнең һәр төре булмаганда)	м ³ /ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәэмин ителеше нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормалары буенча кабул итәргә кирәк.

4. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.2. Муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле әһәмияттәге юлларның үсеш дәрәжәсе һәм муниципаль район халкының жирле әһәмияттәге юллар белән минималь тәмин ителеше муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш жирле әһәмияттәге автомобиль юллары челтәренә тыгызлыгы 0,282 км/км² дәрәжәсендә, шул исәптән каты япма белән 0,181 км/км² белән характерлана.

Муниципаль район халкы өчен автомобиль юлларының булуы районның барлык торак пунктларына каты япмалы автомобиль юллары, шул исәптән жирле әһәмияттәге юллар буенча бару мөмкинлеге белән характерлана.

Район халкы ТР РНГП нормалары буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары белән тәмин ителә (20 нче таблицага 2 нче искәrmә).

1.2.2. АЗС участокларына ихтыяж СП 11.41 П.42.13330.2016 нигезендә кабул ителергә тиеш.

1.2.3. Автомобильләргә техник хезмәт күрсәтү станцияләре участокларына ихтыяж СП 42.13330.2016 11.40 пунктына ярашлы кабул ителергә тиеш.

1.3. Мәгариф өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Мәгариф өлкәсендәге объектларга муниципаль районның жирле үзидарә органнары карамагындагы муниципаль белем бирү оешмалары урнашкан объектлар, каникул вакытында балаларның ялын оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.3.1. Мәктәпкәчә белем бирү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
			Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Гомуми типтагы мәктәпкәчә белем бирү оешмалары	уку урыннары саны	0 яшьтән 7 яшькә кадәрге 100 балага исәпләнгән	65 Чистай шәһәрендә; 45 авыл жирлегендә	Жәяүлеләр, м	Чистай шәһәрендә 300; 500 авыл жирлегендә

			урыннар			ә
2.	Башлангыч гомуми, төп гомуми, урта (тулы) гомуми белем бирүнең гомуми белем бирү оешмалары	уку урыннары саны	7 яшьтән 18 яшькә кадәр 100 балага исәпләнгән урыннар	95 Чистайга; 45 авыл жирлегендә	Жәяүлеләр, м Транспорт, мин.	500 Чистай шәһәрендә; 30 авыл жирлегендә
3.	Өстәмә белем бирү оешмалары (балалар сәнгать мәктәпләре, балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе, Яшь техниклар, натуралистлар, туристлар станцияләре)	уку урыннары саны	5 яшьтән 18 яшькә кадәр 100 балага исәпләнгән урыннар	30 Чистайга; 15 авыл жирлегендә	Транспортная, мин.	30
4.	Детские оздоровительные лагеря с дневным пребыванием детей	уку урыннары саны	7 яшьтән 18 яшькә кадәр 100 балага исәпләнгән урыннар	20	Жәяүлеләр, м Транспорт, мин.	500 Чистай шәһәрендә; 30 авыл жирлегендә

Искәрмә:

1. Гомуми белем бирү оешмалары укучылары һәм авыл жирлегендә урнашкан мәктәпкәчә белем бирү оешмалары тәрбияләнүчеләре өчен күрсәтелгәннән югарырак аралыкта транспорт хезмәте оештырыла (оешмага кадәр һәм кирегә). Транспорт хезмәте күрсәтү ераклыгы бер якка 30 км-дан артмаска тиеш. Укучыларга транспорт хезмәте балаларны йөртү өчен билгеләнгән транспорт белән башкарыла. Аз хәрәкәтләнүче укучыларны йөртү күрсәтелгән кешеләрне йөртү өчен махсус жиһазландырылган транспорт чарасы белән башкарыла. Укучыларның торак биалардан жыелу урынына жәяүле якынлашуы тукталышта 500 метрдан артмаска тиеш.

2. Балаларның көндөзгә сәламәтләнүчеләре лагерялары гомуми белем бирү оешмалары базасында оештырыла. Авыл жирлекләрендә транспорт белән тәмин итү рөхсәт ителә.

1.4. Сәламәтлек саклау өлкәсендәге объектлар

1.4.1 Сәламәтлек саклау өлкәсендәге объектларга муниципаль районның жирле үзидарә органнарына буйсынучы дөвалау-профилактика медицина оешмалары һәм махсус типтагы медицина оешмалары урнашкан объектлар керә.

1.4.2. Өлеге нормативларда халык өчен сәламәтлек саклау объектларының минималь рәхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе һәм максималь рәхсәт ителгән территорияль ирешү дәрәжәсе күрсәткечләре билгеләнми.

1.5. Физик культура һәм массакүләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.5.1. Физик культура һәм массакүләм спорт өлкәсендәге объектларга муниципаль районның спорт жыелма командаларының күнегүләр процессын үткәрү өчен кирәкле объектлар һәм муниципаль районның спорт жыелма командалары өчен спорт резервы эзерләү өчен кирәкле объектлар керә.

1.5.2. Физик культура һәм массакүләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

№ п/п	Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Минималь рәхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территорияль мөмкинлекнең максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе	
			Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Физик культура һәм массакүләм спорт объектлары	Объектларның бер тапкыр үткәрү сәләте	кеше /1000 кеше	122	Билгеләнми	
		Объектлар саны, берәмлек.	муниципаль районга берәмлек (МР)	181		
		Объектлар территориясе, берәмлек	га /1000 кеше	0,7		
2.	Трибуналары булган ябык спорт универсаль залы	Объектлар саны, берәмлек.	бер. МР	1	транспорт, мин.	транспорт, мин

3.	Трибунасыз яссы спорт корылмалары (йөгөрү юлы һәм өстәмә спорт майданчыклары булган футбол кыры)	Объектлар саны, берәмлек.	бер. МР	1	транспорт, мин	10 Чистай шәһәрндә;
3.	Трибуналары булган яссы спорт корылмалары	Объектлар саны, берәмлек.	бер. МР	1	транспорт, мин	45 авыл жирлегендә
4.	Йөзү бассейны	Су көзгесе майданы	м ² /1000 кеше.	25	транспорт, мин	10 Чистай шәһәрндә;

Искәрмә:

1. Объектларның аерым төрләре һәм спорт төрләре буенча бер тапкыр үткөрү сәләте объектларның параметрларына һәм куллану режимына (күнекмә яки ярыш) бәйле рәвештә Россия Федерациясе Спорт министрлыгының «халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында» 19.08.2021 №649 боерыгына ярашлы рәвештә билгеләнә.

2. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корылмаларын, кагыйдә буларак, белем бирү мәктәпләренең һәм башка уку йортларының, ял һәм мәдәният учреждениеләренең спорт объектлары белән берләштерергә кирәк.

3. Һәр торак пунктта физкультура-сәламәтләндрү майданчыклары комплекслары каралган.

1.5.2. Чистай муниципаль районының торак пунктларында урнаштыру өчен тәкъдим ителгән Спорт һәм физик культура объектлары составы халык санына бәйле рәвештә 1.5.2 таблицада китерелгән.

Таблица 1.5.2

№ п/п	Торак пунктта яшәүчеләрнең саны	Объектлар составы
1.	50дән 500гә кадәр кеше.	Универсаль уен спорт майданчыклары (25×15 м); кече спорт майданчыклары, шул исәптән һава көч атлетикасы белән шөгыйльләнү өчен (8×5 м); физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнү өчен жайлаштырылган рекреацион инфраструктура объектлары; спорт заллары, шул исәптән әлеге торак пунктта урнашкан мэгариф учреждениеләрендә.
2.	500дән 5 000гә кадәр кеше.	Универсаль уен спорт майданчыклары (25×15 м); ГТО комплексы нормативларын үтәү мөмкинлеге булган кече спорт майданчыклары һәм (яки) һава көч атлетикасы белән шөгыйльләнү өчен (8×5 м); ачык типтагы физкультура-сәламәтләндрү комплекслары; спорт заллары, шул исәптән әлеге торак пунктта урнашкан мэгариф учреждениеләрендә (мини-футбол өчен майданчыклары булган универсаль уен залы - 42×25 м һәм

		баскетбол/волейбол 28×15 м); физик культура һәм спорт белән шөгылләнү өчен җайлаштырылган рекреацион инфраструктура объектлары.
3.	30 000 нән артык кеше.	Универсаль уен спорт майданчыклары (25×15 м); ГТО комплексы нормативларын үтәү мөмкинлеге булган һәм (яки) һава көч атлетикасы белән шөгылләнү өчен кече спорт майданчыклары воркаут (8×5 м); физкультура- ачык типтагы сәламәтләнү комплекслары; спорт заллары, шул исәптән әлеге торак пунктта урнашкан мәгариф учреждениеләрендә (мини-футбол өчен 42×25 м һәм баскетбол/волейбол өчен 28×15 м майданчыклары булган универсаль уен залы); ясалма боз белән ябык спорт объекты; ябык йөзү бассейны, шул исәптән бассейнны үз эченә алган күп функцияле спорт корылмасы рәвешендә (йөзү бассейны ванна белән 25 м һәм 6 юл, коры йөзү өчен зал 24×12 м); универсаль уен залы (42×24 м); тренажер залы (10×10 м); стадион; физик культура һәм спорт белән шөгылләнү өчен җайлаштырылган шәһәр һәм рекреацион инфраструктура объектлары.

1.6. Көн күреш һәм сәнәгать калдыкларын утильләштерү һәм эшкәртү өлкәсендәге объектлар

1.6.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 елның 922 номерлы карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.6.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән майданчыклар саны, майданчыклар майданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (майданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны җирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган майданчыклар бар.

1.7. Мәдәният һәм ял объектлары

1.7.1. Мәдәният һәм ял объектларына поселокара китапханәләр, район мәдәният йортлары, кинотеатрлар; Музейлар, ял, Мәдәният, ял һәм туризм оешмалары; муниципаль район милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, җирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.7.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Мәдәният һәм ял объектларына Поселокара китапханәләр, район мәдәният йортлары, кинотеатрлар; Музейлар, ял, Мәдәният, ял һәм туризм оешмалары; муниципаль район милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, җирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.7.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
			Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Китапханә: торак пунктлар арасындагы китапханә; - балалар китапханәсе тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасы	Объектлар саны	МР объектлары	1 1 1	транспорт, мин	10 Чистай шәһәрәндә; 45 авыл жирлегендә
2.	Музейлар (тематик)	Объектлар саны		1	транспорт, мин	10 Чистай шәһәрәндә;
3.	Клуб тибындагы мәдәният учреждениеләре (Мәдәни үсеш үзәге)	Объектлар саны	МР объектлары	1	транспорт, мин	45 авыл жирлегендә
4.	Кинотеатрлар	Кинозаллар саны	МР кинозаллары	1	транспорт, мин	10 Чистай шәһәрәндә;

Искәрәләр:

1. Жирлекара китапханә, балалар китапханәсе, тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасы муниципаль районның административ үзәгендә урнаштырыла.

2. Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасын оештыру өчен китапханәдә Интернет челтәренә чыгу һәм цифрлаштырылган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү мөмкинлеге бирү урыны жиһазландырыла, аларны куллану хокукына китапханә элге ресурсларның милекчеләре белән килешүләр (килешүләр) төзи.

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә::

Милли электрон китапханә фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә. Милли электрон китапханә үз эченә ала: Россия китапханәләре фондларында саклана торган Барлык басмалар каталогы; ачык керү һәм авторлык хокукы белән чикләнган цифрлаштырылган басмаларның үзәкләштерелгән, көн саен тулыландырыла торган архивы;

Президент китапханәсе фондлары.

3. Муниципаль берэмлектэ Музейлар халык санына карамастан, Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән тәртиптә теркәлгән музей эйберләре һәм коллекцияләре булганда төзелә.

4. Тематик Музейлар теләсә нинди профильле төркем булырга мөмкин: Политехник, мемориаль, хәрби-тарихи, тарихи-көнкүреш, археологик, этнографик, әдәби, музыкаль, хәрби (хезмәт) дан.

1.7.2. Жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.8. Муниципаль район архивын Формалаштыру һәм тоту өчен кирәкле объектлар, шул исәптән торақ пунктларның архив фондларын саклау

1.8.1. Муниципаль район архивын Формалаштыру һәм тоту өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.8.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.8.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль архив	МР объектлары	1	Нормалаштырылмаган	

1.9. Торақ пунктлар арасындагы жирләү урыннары

1.9.1. Торақ пунктлар арасындагы жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелә.

Таблица 1.9.1

№ п/п	Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
			Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Жирләү эше мәсьәләләре буенча махсулаштырылган хезмәт	Объектлар саны	МР объектлары	1	Нормалаштырылмаган	

2.	Традицион күмү зираты	Мәйдан	1000 кешегә га.	0,25	
----	-----------------------	--------	-----------------	------	--

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш.

1.10. Муниципаль торак фонды объектлары

1.10.1. Социаль-наем шартнамәләре буенча торак урыны мәйданы бирү нормасы «торак урыны мәйданының исәп нормасы һәм социаль наем шартнамәсе буенча торак урыны мәйданы бирү нормасы турында» 20.04.2021 № 228 Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының карарына ярашлы рәвештә билгеләнә.

1.10.2. «Татарстан Республикасы халкын сыйфатлы торак һәм торак-коммуналь хужалык хезмәтләре белән тәмин итү «дәүләт программасын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.10.2019 № 888 карарында билгеләнгән халыкны торак биналарның гомуми мәйданы белән тәмин итү күрсәткече 28,8 м²/ кеше тәшкил итә..

1.10.3. Торак территорияне куллану интенсивлыгы торак төзелешнең тыгызлыгы һәм территориянең төзелешлелек проценты белән характерлана, алар муниципаль районның жирдән файдалану һәм торак пунктлар төзү кагыйдәләренең шәһәр төзелеше регламентларында билгеләнә.

1.10.4. Планлаштыру структурасы элементларын проектлаганда һәм торак территорияне зоналаштырганда ТР РНГПНЫҢ 3 һәм 4 бүлекләренең тиешле күрсәткечләре һәм таләпләре белән житәкчелек итәргә кирәк.

1.11. Муниципаль район территориясендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижеләрен кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданнар обороны, муниципаль район халкын һәм территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау буенча чараларны оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен кирәкле объектлар.

1.11.1. Территориаль оборона һәм гражданнар обороны, жәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, Халыкны һәм муниципаль район территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү федераль хакимият органнары компетенциясенә карый, шуңа күрә мондый объектларның халык өчен тәмин ителешенең һәм уңайлылыгының исәп-хисап күрсәткечләре әлеге жирле нормативларда билгеләнми.

1.12. Халыкка транспорт хезмәте күрсәтү, муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар арасында халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру өчен кирәкле объектлар

1.12.1. Халыкка транспорт хезмәтләре күрсәтү, муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар арасында халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.12.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.12.1

№ п/ п	Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
			Үлчәү берәмлеге	Кыйммә те	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Тукталыш пункты	Объектлар саны	Торак пунктка берәмлек	1	жәяүлеләр өчен уңайлылык, км	0,5 Чистай шәһәрәндә; 1,5 авыл жирлегендә;
2.	Автостанция	Объектлар саны	МР объектлары саны	1	транспорт белән тәмин итү, мин.	10 Чистай шәһәрәндә; 45 авыл жирлегендә
3.	Автобус паркы	Объектлар саны	Транспорт предприятиес енә объектлар саны	1	Нормалаштырылмаган	
4.	Пассажир транспортна техник хезмәт күрсәтү станцияләре	Объектлар саны	Транспорт предприятиес енә объектлар саны	1		
5.	Автобусларны ң рейслар арасындагы тоткарлык мәйданчыклар ы	Объектлар саны	Маршрутка объектлар саны	2		
6.	Даими пассажирлар йөртү маршрутлары	МР халкына хезмәт күрсәтүче маршрутлар саны һәм озынлыгы	МР халкына хезмәт күрсәтүче маршрутлар саны һәм озынлыгы	6 345	Нормалаштырылмаган	

1.13. Муниципаль районның торак пунктлары халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен кирәкле объектлар

1.13.1. Муниципаль район торак пунктларында яшәүчеләрне жәмәгать туклануы,

сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтүләре белән тәмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.13.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.13.1

№ п/п	Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
			Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Жәмәгать туклануы объектлары (рестораннар, кафелар, ашханәләр, ашханәләр, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны	урыннар / 1000 кеше.	40	Жәяүлеләр, м	Чистай шәһәрәндә күп фатирлы төзелеш зоналарында 500 кеше яши. 800 төзелеш, авыл жирлекләрендә 2000
2.	Стационар сәүдә объектлары	Объектларның сәүдә майданы	м2 сәүдә майданы / 1000 кеше.	474	Жәяүлеләр, м	Чистай шәһәрәндә күп фатирлы төзелеш зоналарында 500 кеше яши. 800 төзелеш, авыл жирлекләрендә 2000
		Сәүдә объектлары саны	бер. МР	392		
3.	Көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны	эш урыннары / 1000 кеше.	Чистай шәһәрәндә 9 авыл жирлекләрендә 7	Жәяүлеләр, м	Чистай шәһәрәндә күп фатирлы төзелеш зоналарында 500 кеше яши. 800 төзелеш, авыл жирлекләрендә 2000

1.14. Муниципаль районның жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары

1.14.1. Муниципаль район жирле үзидарэ органнары эшчэнлеген матди-техник тээмин итү объектларының исэплэнгэн күрсэткечлөре 1.14.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.14.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Муниципаль районның жирле үзидарэ органнары билэгән биналар	Нормалаштырылмаган		транспорт, мин.	10 Чистай шәһәрәндә; 45 авыл жирлегендә
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	Нормалаштырылмаган		Нормалаштырылмаган	

Часть 2. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьяларына, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законның 16 статьясына, муниципаль берәмлек уставына ярашлы эзерләнгән «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы.

2.1.2. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнарының муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү буенча вәкаләтләрен гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

2.1.3. Жирле шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм программаларының Чистай муниципаль районының шәһәр төзелеше проектлаштыру белән килешүен тәэмин итәргә, территорияләренә социаль-икътисади үсеш күрсәткечләре һәм территорияләренә кинлек үсеш күрсәткечләре арасында бәйләнешне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары, муниципаль районның башка жирле әһәмияттәге объектлары һәм муниципаль район халкының мондый объектларына территорияль яктан керү мөмкин булган максимал дәрәжәдәге исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкны тәэмин итүнең минимал рәхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын эзерләү муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын; муниципаль районның социаль-икътисади үсеш стратегияләрен һәм программаларын; жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып башкарылган.

2.1.6. ЧМР МНГП проектын эзерләгәндә норматив-хокукый базаны:

- 1) Федераль законнар һәм Россия Федерациясенә башка норматив актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары;
- 3) Чистай муниципаль районының муниципаль хокукый актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган документлар исемлегенә 2 нче кушымтада китерелә.

2.2. Муниципаль районның характеристикасы

2.2.1. «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә чикләре һәм статусы «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы

турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.

2.2.2. Район территориясе составына Чистай шәһәре, Әделшә авыл җирлеге, Олы Талкыш авыл җирлеге, Булдырь авыл җирлеге, Югары Кондрата авыл җирлеге, Данауровка авыл җирлеге, Исләй авыл җирлеге, Каргалы авыл җирлеге, Кубас авыл җирлеге, Яуширмә авыл җирлеге, Кече Талкыш авыл җирлеге, Мөслим авыл җирлеге, Нарат-Елга авыл җирлеге, Түбән Кондрата авыл җирлеге авыл җирлеге, Совхоз Галактионовский авыл җирлеге, Иске Роман авыл җирлеге, Татар Баганалысы авыл җирлеге, Татар Ялтаны авыл җирлеге, Татар Сарсазы авыл җирлеге, Татар Талкышы авыл җирлеге, Чытырчы авыл җирлеге, Чистай авыл җирлеге, Чистай Выселкасы авыл җирлеге, Чуаш Ялтаны авыл җирлеге керә.

Районның административ үзәге-Чистай шәһәре.

2.2.3. Чистай районының 189,3 мең га майданы Татарстан Республикасының үзәк өлешендә, Кама елгасының сул ярында урнашкан. Түбән Кама, Яңа Чишмә, Аксубай һәм Алексеевск районнары белән чиктәш. Районның климаты уртача-континенталь, жәй жылы һәм кыш салкын. Январның уртача еллык температурасы +2,7 С0, абсолют максимум + 38 с 0, минимум -49 с 0.

Район территориясе буенча Казан Оренбург трассасы үтә. Чистай үзенең географик урыны аркасында республиканың көнчыгышы һәм Көнбатышы арасында бәйләүче звено булып тора.

2.2.4. 2021 елда район территориясендә 74,7 мең кеше яшәгән, шуларның 58,8 меңе Чистай шәһәрендә. 10 ел эчендә район халкы саны туудан үлемнең тотрыклы артуы аркасында 6,7% ка кимегән. Миграция үсеше халыкның табигый кимүен компенсацияләми.

2.2.5. Районның урнашу системасының план каркасы муниципаль районның төньяк өлешендә (Чистай шәһәре) урбанизацияләнгән зонадан һәм 60 авыл торак пункттан (33 авыл, 6 поселок, 21 авыл) тора. Чистай шәһәрендә районның административ-идарә учреждениеләре, агросәнәгать комплексы объектлары, Чистай муниципаль районының төп сәнәгать житештерү предприятиеләре һәм сәүдә, мәдәният, көнкүреш хезмәт күрсәтү, сәламәтлек саклау һәм мәгариф объектларының күбесе тупланган. Г. дан ераклыгы Чистай шәһәренә кадәр – Татарстан Республикасы башкаласы-144 км, иң яқын тимер юл станциясенә кадәр – 125 км, «Казан» халыкара аэропортына кадәр – 115 км.Чистай шәһәреннән районның башка торак пунктларына кадәр ара 0 км (Луч Бистәсе) - 38,5 км (Карасье Озеро авылы).

2.2.6. Районда 48 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе бар. ДОУ районның барлык авыл җирлекләрендә диярлек бар һәм торак пункт үзәкләрендә яки чагыштырмача зур торак пунктларда урнашкан. Районда 33 гомуми белем бирү учреждениесе эшли, аларның гомуми проект куәте 12675 урын. һәм гомуми проект куәте 3775 урын булган өстәмә белем бирү учреждениеләре:

- МОУ ДОД «Балалар һәм яшьләр ижаты үзәге»;
- МОУ ДОД Чистай муниципаль районы «Балалар сәнгать мәктәбе»;
- «Олимп " ДЮСШ ДОД МБУ;
- МБУ ДОД спорт гимнастикасы буенча балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе;
- МБУ ДОД ДЮСШ Боз спорт сарае.

2.2.7. Районда дэвалау-профилактика учреждениесе челтэре хэзерге вакытта Ашыгыч медицина ярдэме станциясе белэн үзэк район хастаханэсе, Чистай шәһәрэндә «Россия ФМБА ПОМЦ» ФДУның 18 нче филиалы, гомуми практика табиблары офислары, 36 фельдшер-акушерлык пункты белэн тәкъдим ителә

2.2.8. Мәдәният учреждениеләре челтэре. РДК «Төзүче», 2 мәдәни-ял үзәге, 37 клуб, 36 китапханә, «Уезд шәһәре» музейе, б.Пастернакның әдәби музейе, Гаяз Исхакыйның тарихи-мемориаль һәм этнографик комплексы, «Укытучы йорты» мемориаль комплексын үз эченә ала.

2.2.9. Чистай шәһәрэндә зур спорт объектлары урнашкан:

- 1500 урынга исәпләнгән трибуналары булган боз спорт сарае;
- 5000 урынга исәпләнгән «Олимп» ДЮСШ МБУ ДОД стадионы;
- 2 км озынлыктагы яктыртылган чаңгы трассасы һәм 3 км озынлыктагы яктыртылмаган чаңгы трассасы белән «Олимп» ДЮСШ ДОД МБУ чаңгы базасы;
- «Чистай сәгать заводы» ААЖ спорт комплексы;
- йөзү бассейны һәм спорт заллары МУ «Балалар һәм яшьләр ижәт сарае».

Луч бистәсендә 1500 урынга исәпләнгән трибуналары булган ипподром (түгәрәк озынлыгы 1600 м) эшли. Халыкның физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүе өчен спорт заллары һәм мәгариф учреждениеләрененә яссы корылмалары кулланыла.

2.2.10. 2021 елда Чистай муниципаль районының икътисады һәм социаль өлкәсе торышын билгеләүче, шул исәптән халыкның жириле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителүен чагылдыручы рәсми муниципаль статистика күрсәткечләре 3 нче кушымтада китерелгән.

2.2.11. Чистай муниципаль районында стратегик планлаштыру документлары гамәлдә: 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-икътисадый үсеше стратегиясе, 2022-2024 елларга Чистай муниципаль районының социаль-икътисадый үсеше фаразы һәм проектлаштыру, төзелеш, реконструкция буенча максатчан күрсәткечләренә һәм чараларны үз эченә ала торган муниципаль программалар ЧМР мнпгп хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясый торган жириле әһәмияттәге объектлар:

Чистай муниципаль районында авыл территорияләрен комплекслы үстерү;

- Чистай муниципаль районының 2021-2025 елларга авыл яшьләре;
- 2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районында физик культура һәм спортны үстерү;
- 2021-2025 елларга Татарстан Республикасының Чистай районында мәдәниятне үстерү.
- 2.2.12. Чистай муниципаль районында шәһәр төзелеше проектлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре ЧМР МНПГП хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясый ала:
- Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы; генеральные планы городского и сельских поселений Чистопольского муниципального района.

2.3. Жириле әһәмияттәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен

исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Шәһәр төзелешә кодексына ярашлы рәвештә муниципаль районның шәһәр төзелешә проектлауның жирле нормативлары:

- Россия Федерациясенә мондый шәһәр төзелешә законнарына кертелгән муниципаль районның жирле әһәмияттәгә объектлары белән халыкның рәхсәт ителгән минималь дәрәжәдәгә тәмин ителешенә исәп-хисап күрсәткечләре,;

- муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәдәгә исәпләнгән күрсәткечләре.

2.3.2. Муниципаль районның жирле әһәмияттәгә объектлары санына муниципаль районның территориаль планлаштыру схемалары картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

а) торак пунктларны электр һәм газ белән тәмин итү;

б) муниципаль район чикләрендәгә торак пунктлар чикләреннән тыш жирле әһәмияттәгә автомобиль юллары;

в) белем алу;

г) сәламәтлек саклау;

д) физик культура һәм массакүләм спорт;

е) көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын утильләштерү һәм эшкәртү;

ж) муниципаль районның жирле әһәмияттәгә мәсьәләләрен хәл итүгә бәйлә рәвештә башка өлкәләр.

Муниципаль районның жирле әһәмияттәгә мәсьәләләрен хәл итүгә бәйлә рәвештә башка өлкәләргә караган объектлар санына муниципаль район территориясендә урнаштыру муниципаль районның жирле әһәмияттәгә мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар керә, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.3. Муниципаль районның территориаль планлаштыру схемасында күрсәтелергә тиешле муниципаль районның жирле әһәмияттәгә объектлары төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелешә эшчәнлегә турында» 25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.1 статьясында билгеләнгән.

2.3.4. Жирле әһәмияттәгә объектлар жирле әһәмияттәгә мәсьәләләренә хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Муниципаль районның жирле әһәмияттәгә мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәгә 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 16 статьясында билгеләнгән. Муниципаль районның шәһәр төзелешә проектлауның жирле нормативларын раслау муниципаль районның жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле әһәмияттәгә мәсьәләләр Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлегә Уставының 6 статьясында санап үтелде.

2.3.6. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - хисап күрсәткечләрен эзерләү гамәлгә ашырылган жирле әһәмияттәге объектлар төрләре составы 2.3.3-2.3.5 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукый актларда санап үтелгәннәр арасыннан билгеләнгән.

2.4. Хисап күрсәткечләрен нигезләү

2.4.1. Хисап күрсәткечләрен нигезле эзерләү:

1) шәһәр төзелеше эшчәнлегә белән бәйлә таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенә норматив хокукый актларында;
  - Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында;
  - Чистай муниципаль районының муниципаль норматив хокукый актларында;
- милли стандартларда һәм кагыйдәләр җыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләрне һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Чистай муниципаль районының комплекслы социаль-икътисади үсеш программаларында, аларны гамәлгә ашырганда муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектларын булдыру гамәлгә ашырыла;

- Чистай муниципаль районы территориясендә икътисад һәм социаль өлкә торышы, социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик хисапларда;

- Россия Федерациясә һәм Татарстан Республикасы территорияль планлаштыру документларында;

- Чистай муниципаль районының территорияль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү материалларында;

- муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләрне планлаштыру проектларында;

шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендәге методик материалларда;

4) математик ысулларны жирле нормативлар күрсәткечләренә кыйммәтләрен исәпләгәндә дәрәҗә куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 статьясындагы 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары төбәк әһәмиятендәге объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле әһәмияттәге, шул исәптән муниципаль районның исәп-хисап күрсәткечләренә чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 статьясы нигезендә жирле нормативлар белән билгеләнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенә минималь

рөхсәт ителгән дәрәжәсенәң жирле нормативлар белән билгеләнгән исәпләнгән күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары белән билгеләнә торган чик күрсәткечләрдән түбән була алмый, ә муниципаль районның территориаль планлаштыру схемасында халык өчен мондый объектларның территориаль керү мөмкинлегенәң максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәпләнгән күрсәткечләре шулардан артмаска тиеш чикле кыйммәтләр, шәһәр төзелешә проектлауның төбәк нормативлары белән билгеләнә.

Шулай итеп, төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренәң чик кыйммәтләре жирле әһәмияттәге объектларга карата жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләр билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары үз составында жирле әһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренәң чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелешә проектлауның республика нормативлары ЧМР МНГП эзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле әһәмияттәге объектларны урнаштырганда муниципаль район халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территориаль мөмкинлекне билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле әһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, шәһәр торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, аз яки бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәү урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясә радиусы белән чагыштырылык.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) ЧМР шәһәр төзелешә проектлауның жирле нормативларының исәп-хисап күрсәткечләренәң йогынты ясаган федераль һәм төбәк шәһәр төзелешә законнарындагы үзгәрешләренәң анализлау;

2) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелешә проектлаштыруының республика нормативларында билгеләнгән Мәгариф һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренәң чик күрсәткечләрен үтәргә;

3) жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәэмин ителешә турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

4) Россия Федерациясә Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләренәң үз эченә алган жирле нормативларның төп өлешә бүлекләренәң бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1 таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сылтамаларны үз эченә ала.

Таблица 2.4.1

<p>Төп өлешнең бүлекләре буенча нормалаштырыла торган объектларның төрләре</p>	<p>Жирле әһәмияттәге объектларның исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр</p>
<p>1.1. Торак пунктларны электр һәм газ белән тәмин итү өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләре СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормаларына көйләнә.</p> <p>Газүткәргечләрнең транспортланган газның эш басымы буенча классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенең Удельный чыгымы һәм электр йөкләнешенең максималь файдалану сәгатъләренең еллык саны СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү (Л кушымтасы) һәм РНГП рп (20 таблица).</p>
<p>1.2. Муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Муниципаль статистиканың рәсми мәгълүматларына ярашлы, 2021 елда Чистай муниципаль районы милкендә булган жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларының озынлыгы 513,7 км тәшкил иткән (шул исәптән каты япма белән 329,6 км, камилләштерелгән япма белән 179,9 км), жирләрнең гомуми мәйданы 1818,27 км². Муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының исәпләнгән тыгызлыгы, $513,7 / 1818,27 = 0,282$ км/км², шул исәптән. каты япма белән $329,6 / 1818,27 = 0,181$ км/км², камилләштерелгән япма белән $179,9 / 1818,27 = 0,099$ км/км². Минималь рөхсәт ителгән дәрәжә итеп юлларның булган тыгызлыгы кабул ителгән. Автомобиль юлларының уңайлылыгы ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (20 нче таблица).</p>
<p>1.3. Мәгариф өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Мәгариф объектларының территориаль мөмкинлекләре һәм тәмин ителешенең рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре ТР РНГП күрсәткечләре нигезендә (20 нче таблица) мәгариф оешмалары челтәрен үстерү буенча Методик тәкъдимнәрне һәм халыкны мәгариф өлкәсе оешмаларын, шул исәптән авыл жирлегендә урнаштыру таләпләрен үз эченә алган мондый оешмаларның хезмәтләре белән тәмин ителешен исәпкә алып, Россия Федерациясенең гамәлдәге законнары нормаларыннан чыгып, халыкның яшь составын һәм тыгызлыгын, транспорт составын исәпкә алып билгеләнде. инфраструктура һәм башка факторлар, Россия Мәгариф һәм фән министрлыгының 04.05.2016 по ак-950/02 хаты белән расланган, шулай ук «балалар һәм яшьләрне тәрбияләү һәм уку, ял итү һәм сәламәтләндерү оешмаларына санитар-эпидемиологик таләпләр» 2.4.3648-20 уртақ предприятиесе нигезендә халыкның мәгариф өлкәсе хезмәтләре белән тәмин ителүенә йогынты ясый.</p>
<p>1.4. Сәламәтлек саклау өлкәсендәге объектлар</p>	<p>14 нче маддәнең 1 нче өлеше буенча. «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон Сәламәтлек саклау муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләре</p>

	<p>исемлегенә керми. «Россия Федерациясендә гражданнарның сәламәтлеген саклау нигезләре турында» 2011 елның 21 ноябрәндәге 323-ФЗ номерлы Федераль законның 16 статьясына ярашлы рәвештә, халыкка медицина ярдәме күрсәтү төбәк вәкаләтләренә карый. РФ субъектларының сәламәтлекне саклау өлкәсендәге дәүләт хакимияте органнарының аерым вәкаләтләре алар тарафыннан жирле үзидарә органнарына тапшырылырга мөмкин. «Татарстан Республикасында гражданнарның сәламәтлеген саклау өлкәсендәге аерым мәсьәләләргә жайга салу турында» 22.12.2012 № 87-ТРЗ Татарстан Республикасы Законнда мондый тапшыру үткәрелмәгән. Чистай муниципаль районында сәламәтлек саклау муниципаль оешмалары (учреждениеләре) нормалаштыру объектлары буларак юк.</p>
<p>1.5. Физик культура һәм массакүләм спорт өлкәсендәге объектлар</p>	<p>«Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативлар һәм нормаларны куллану турында методик тәкъдимнәрне раслау турында» Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боекыгы нигезендә 1000 кешегә 122 кешенә бер тапкыр үткәру сәләте кабул ителде.</p> <p>Халыкның спорт объектлары белән тәмин ителүенә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсә рп рнп (8 һәм 20 таблицалар) буенча билгеләнгән, булган дәрәжәне исәпкә алып, арту ягына коррекция ясалган.</p> <p>Спорт объектларының территориаль ирешү дәрәжәсә СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Чистай муниципаль районы территориясә күләмен исәпкә алып кабул ителде.</p> <p>Торак пунктларда урнаштыру өчен тәкъдим ителгән Спорт һәм физик культура объектлары составы Россия Федерациясә Спорт министрлыгының 19.08.2021 ел, №649 «халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәмин итүенә тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында»гы боекыгына туры китерелде.</p> <p>Физик культура һәм массакүләм спортны үстерү буенча агымдагы чаралар «2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районында физик культура һәм спортны үстерү» муниципаль программасы кысаларында планлаштырыла һәм гамәлгә ашырыла., Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 20.02.2021 по 93 карары белән расланган.</p>
<p>1.6. Көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын утильләштерү һәм эшкәртү өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсыздандыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул</p>

	<p>ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгеләнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара.</p>
1.7. Мәдәният һәм ял объектлары	<p>«Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү буенча Методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II,III, VII, VIII бүлекләр) һәм Чистай районы территориясенә зурлыгы нигезендә мәдәният һәм ял объектларының территориаль тәмин ителешенә һәм территориаль тәмин ителешенә рәхсәт ителгән чик дәрәжәләре билгеләнде. муниципаль районы.</p> <p>Мәдәниятне үстерү буенча агымдагы чаралар Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 14.12.2021 № 754 карары белән расланган «2021-2025 елларга Татарстан Республикасы Чистай районнда мәдәниятне үстерү» муниципаль программасы кысаларында планлаштырыла һәм гамәлгә ашырыла.</p>
1.8. Муниципаль район архивы объектлары	<p>Муниципаль район архивын Формалаштыру һәм тоту өчен кирәкле объектларның, шул исәптән «Россия Федерациясендә Архив эше турында» 22.10.2004 ел, № 125-ФЗ Федераль законына ярашлы рәвештә, торак пунктларның архив фондларын саклауның рәхсәт ителгән чик дәрәжәләре.</p>
1.9. Торак пунктлар арасындагы жирләү урыннары	<p>Жирлекара жирләү урыннары, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектлар белән тәмин ителешенә рәхсәт ителгән чик дәрәжәләре СП 42.13330.2016 (Д кушымтасы) һәм ТР РНГП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Жирләү жәмәгать зиратларында дини, хәрби һәм башка гореф-гадәтләргә һәм традицияләргә исәпкә алып башкарыла.</p>
1.10 Муниципаль торак фонды объектлары.	<p>Социаль наем шартнамәләре буенча торак урыны мәйданы бирү нормасы Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 20.04.2021 № 228 карарына ярашлы рәвештә билгеләнә. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.10.2019 № 888 һәм РНГП рп карары нигезендә халыкның торак биналарның гомуми мәйданы белән тәмин ителешә күрсәткече билгеләнгән (22 нче таблица).</p>
1.11. Гадәттән тыш хәлләр нәтижәләрен кисәтү һәм бетерү өчен кирәкле	<p>Территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы объектларын урнаштыру һәм куллану, жәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләргә иминлеген тәмин итү, Халыкны һәм муниципаль район территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш</p>

<p>объектлар</p>	<p>хәлләрдән саклау составын, эчтәлеген, кагыйдәләрен регламентацияләү федераль хакимият органнары компетенциясенә карый.</p> <p>Гадәттән тыш хәлләр нәтижәләрен кисәтү һәм бетерү өчен кирәкле агымдагы чаралар «2021-2023 елларга Татарстан Республикасында халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау, янғын куркынычсызлыгын һәм су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәмин итү» муниципаль программасы кысаларында планлаштырыла һәм гамәлгә ашырыла 30.09.2020 no 506.</p>
<p>1.12. Халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен кирәкле объектлар</p>	<p>Торак йортлардан жәмәгать транспорты маршрутының иң яқын тукталышына кадәр максималь рөхсәт ителгән ара 42.13330.2016 СП, РК РНГП (20 таблица) буенча һәм торак пунктлар һәм район территорияләре күләмен исәпкә алып кабул ителгән.</p> <p>Чистай муниципаль районы территориясендә шәһәр яны маршрутларында даими пассажирлар йөртүнең муниципаль маршрутлары реестрына ярашлы рәвештә, халыкның даими йөртүгә ихтыяжы гомуми озынлыгы 345 км булган 6 муниципаль маршрут буенча тәмин ителә.бу күрсәткечләр норматив дип кабул ителгән.</p>
<p>1.13. Жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары</p>	<p>Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәмин ителеше нормативларын билгеләү турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә торак пунктларда халыкны жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p> <p>Боерыкка ярашлы рәвештә, Чистай муниципаль районы өчен стационар сәүдә объектлары мәйданы белән халыкның минималь тәмин ителеше нормативы 1000 кешегә 474 м2 тәшкил итә, сәүдә объектлары саны 392.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртақ предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
<p>1.14. Жирле үзидарә органнары объектлары</p>	<p>Транспорт белән тәмин итү дәрәжәсе 45 минут, Чистай шәһәреннән муниципаль районның иң ерак торак пунктына кадәр юл озынлыгына карап билгеләнгән.</p>

3 өлөш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлөшөндө булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе

3.1. Жирле нормативларның исәпләнгән күрсәткечләрен куллану өлкәсе

3.1.1. ЧМР МНГП хисап күрсәткечләре Чистай муниципаль районының бөтен территориясенә жирле нормативлар үз көченә кергәч барлыкка килгән хокукый мөнәсәбәтләргә кагыла.

3.1.2. ЧМР МНГП территориаль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын эзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Чистай районы территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчен кулланыла. шәһәр төзелеше эшчәнлегә мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү.

3.1.3. Чистай муниципаль районының жирле үзидарә органнары өчен шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендәгә вәкаләтләрне гамәлгә ашырганда ЧМР МНГП мәжбүри булып тора:

1) Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемалары, территориаль планлаштыру схемасына үзгәрешләр;

2) муниципаль районның жирле әһәмияткәге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документация (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары);

3) Чистай районы жирләреннән файдалану һәм торак пунктлар төзү кагыйдәләре, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү;

4) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;

5) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;

6) Чистай районы торак пунктларының коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчен мәжбүри булып тора.

Жирле нормативлар төзелгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына аукционнарда жиңүчеләр өчен мәжбүри булып тора (аукцион шартларында һәм төзелгән территорияләрне үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта).

3.1.5. ЧМР МНГП жир участогының шәһәр төзелеше планын эзерләү өчен мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләре территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен һәм халык өчен күрсәтелгән объектларның территориаль керү мөмкинлегенең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзелеше регламентларында, әгәр территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

– жирле үзидарэ органнары инициативасы буенча территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына аукционнар шартларында.

3.1.7. МНГП ЧМР кулланылырга мөмкин:

- Чистай муниципаль районының социаль-иқтисади үсеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерлэгәндә;

- жирле үзидарэ органнары, Чистай муниципаль районы территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- территориаль планлаштыру схемасы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, территориаль планлаштыру схемасына үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Чистай районы халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенң минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен исәпкә алу һәм үтәү таләп ителә торган башка очрақларда.

3.1.8. Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын (алга таба – СТП), территорияне планлаштыру буенча документацияне (алга таба – ДППТ), Чистай муниципаль районының жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен (алга таба – ПЗЗ) эзерлэгәндә, территорияне комплекслы үстерү максатлары өчен исәпләнгән күрсәткечләрен билгеләү өчен муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектларының тәэмин ителеше һәм аларга ирешү мөмкинлеген исәпләү күрсәткечләрен куллану 3.1 нче таблица.

Таблица 3.1.

Жирле әһәмияттәге объектлар төрләре буенча исәп-хисап күрсәткечләре	СТП	ДППТ	ПЗЗ
Торак пунктларны электр һәм газ белән тәэмин итү өлкәсендәге объектлар	+	+	+
Муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар	+	+	
Мәгариф өлкәсендәге объектлар	+	+	+
Сәламәтлек саклау өлкәсендәге объектлар			
Физик культура һәм массакүләм спорт өлкәсендәге объектлар	+	+	+
Көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын утильләштерү һәм эшкәртү өлкәсендәге объектлар	+	+	+

Мәденият һәм ял объектлары	+	+	+
Муниципаль район архивын Формалаштыру һәм тоту өчен кирәкле объектлар, шул исәптән торак пунктларның архив фондларын саклау	+	+	+
Торак пунктлар арасындагы жирләү урыннары	+	+	+
Муниципаль торак фонды объектлары	+	+	+
Муниципаль район территориясендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижеләрен кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, муниципаль район халкын һәм территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау буенча чараларны оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен кирәкле объектлар			
Халыкка транспорт хезмәте күрсәтү, муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар арасында халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру өчен кирәкле объектлар	+	+	+
Муниципаль районның торак пунктлары халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен кирәкле объектлар	+	+	+
Муниципаль районның жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары	+	+	+

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. ЧМР МНГПДА муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү территориаль планлаштыру документларында (территориаль планлаштыру схемасында, шул исәптән жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертеп) муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырыла торган урыннарын билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектларында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсеннән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган шәһәр төзелеше проектлауның республика нормативлары расланган очракта, муниципаль район чикләрендә нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлауның тиешле республика нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кертү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территориаль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәتلәрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарга каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

**Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар
исемлеге**

1. Федераль норматив хокукый актлар
2. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы.
3. Россия Федерациясенең Су кодексы.
4. Россия Федерациясенең 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
5. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
6. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
7. «Коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын билгеләү һәм билгеләү Кагыйдәләрен раслау турында»Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 23.05.2006 ел, № 306 номерлы карары.
8. «Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтүнең күп функцияле үзәкләре эшчәнлеген оештыру кагыйдәләрен раслау турында»Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 22.12.2012 № 1376 карары Каты коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
- 10.Россия Федерациясе хөкүмәтләренең 13.03.2020 по 279 карары шәһәр төзелеше эшчәнлеген мәгълүмати тәмин итү турында.
- 11.Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 09.06.2020 по 1523-р карары 2035 елга кадәрге чорга Россия Федерациясенең Энергетика стратегиясен раслау турында.
- 12.Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 15.09.2020ел, 1429 номерлы карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятең почта элементәсе бүлекчәләрен территорияль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
- 13.Россия Федерациясе Хөкүмәтенең “Россия Федерациясендә Янгынга каршы режим кагыйдәләрен раслау турында” 16.09.2020ел, 147 номерлы карары Россия Федерациясендә Янгынга каршы режим кагыйдәләрен раслау турында.
- 14.Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 28.10.2020 по 1753 карары Юл йөрү урынында катнашучыларга хезмәт күрсәтү өчен минималь кирәкле
15. Федераль, региональ яки муниципальара, жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын автомобиль юлларына бүлеп бирелгән полосалар чикләрендә урнаштырыла торган юл сервисы объектлары белән тәмин итү таләпләре, шулай ук мондый юл сервисы объектларында күрсәтелә торган минималь кирәкле хезмәтләр исемлегенә таләпләр».
- 16.Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 16.12.2020 по 2122 карары шәһәр төзелеше проектлауның төбәк нормативларында билгеләнергә тиешле исәп-хисап күрсәткечләре турында.
17. «Биналар һәм корылмалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары өлешләрен) раслау һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 04.07.2020 №985

караарының үз көчен югалтуын тану хаакында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 28.05.2021 №815 карары.

18. Мәгариф оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәгариф өлкәсе оешмаларын, шул исәптән авыл жирлегендә урнаштыру таләпләрен үз эченә алган мондый оешмалар хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Методик тәкъдимнәр, халыкның яшь составын һәм тыгызлыгын, транспорт инфраструктурасын һәм халыкның мәгариф өлкәсе хезмәтләре белән тәэмин ителүенә йогынты ясый торган башка факторларны исәпкә алып, Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының 04.05.2016 елның Ак-950/02.

19. Россия Федерациясе субъектларының башкарма хаакимият органнарының һәм дәүләт яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органнарының эшен оештыру буенча Методик тәкъдимнәр, яшьләр эшләре буенча Федераль агентлыкның 13.05.2016 елның 167 номерлы боерыгы белән расланган.

20. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 елның р-965 номерлы боерыгы белән расланган методик киңәшләр.

21. Россия Федерациясе Транспорт министрлыгының 31.01.2017ел,-19-р номерлы боерыгы белән расланган Автомобиль транспорты һәм шәһәр жир өсте электр транспорты белән пассажирлар һәм багаж ташуны гамәлгә ашырганда халыкка транспорт хезмәте күрсәтүнең социаль стандарты.

22. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017ел, Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.

23. Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтияжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.

24. Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 по 182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын эзерләү буенча методик киңәшләр.

25. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукий актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.

2. «Чистай муниципаль районы «Муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.

3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегә турында»25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.

4. «Татарстан Республикасында гражданның сәламәтлеген саклау өлкәсендәге аерым мәсьәләләренә жайга салу турында» 22.12.2012 № 87-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.

5. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен раслау турында»17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.

6. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында»26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.

7. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында»25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.

8. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында»Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.

9. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.

10. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.

11. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о номерлы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».

12. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләрдән файдалану нормативларын раслау турында»Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.

13. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында»27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.

14. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территорияль схеманы раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районының муниципаль хокукый актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.

2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территорияль планлаштыру схемасын раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.

3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-икътисадый үсеше стратегиясен раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.

1. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы советының «2022-2024 елларга Чистай муниципаль районының социаль-икътисадый үсешен фаразлау турында»15.12.2021 № 11/1 карары.

2. «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының «Чистай муниципаль районы территориясендә жайга салынмый торган тарифлар буенча

шәһәр яны маршрутларында даими пассажирлар йөртүнең муниципаль маршрутлары реестрын раслау турында»11.06.2019 ел, № 300 карары.

3. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының «2020-2024 елларга Чистай муниципаль районы халкы арасында жәмәгать сәламәтлеген ныгыту «муниципаль программасын раслау турында»11.06.2020 № 312 карары.

4. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының «Чистай муниципаль районында авыл территорияләрен комплекслы үстерү «муниципаль программасын раслау турында»03.08.2020 № 397 карары.

5. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының «2021-2023 елларга Татарстан Республикасында халыкны һәм территорияләргә гадәттән тыш хәлләрдән саклау, янгын куркынычсызлыгын һәм су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәэмин итү «муниципаль программасын раслау турында»30.09.2020 № 506 карары.

6. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының «2021-2025 елларга Чистай муниципаль районының Авыл яшьләре «муниципаль максатчан программасын раслау турында»29.12.2020 № 693 карары.

7. «2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районында физик культура һәм спортны үстерү» муниципаль программасын раслау турында «20.02.2021 № 93 Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Башкарма комитеты карары

8. «Торак урыны мәйданының исәп нормасы һәм социаль наем шартнамәсе буенча торак урыны мәйданын бирү нормасы турында» Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы»муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 20.04.2021 № 228 карары.

9. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының «2021-2025 елларга Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районында яшьләр сәясәтен үстерү «муниципаль программасын раслау турында»17.08.2021 № 475 карары.

10. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының «2021-2025 елларга Татарстан Республикасы Чистай районында мәдәниятне үстерү «Муниципаль программасын раслау турында»14.12.2021 № 754 карары.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре җыентыгы

1. СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр.

2. СП 31-110-2003 торак һәм ижтимагый биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау.

3. СП 11.13130.2009 янгын күзәтчеләге бүлекчәләре урнашкан урын. Билгеләү тәртибе һәм методикасы.

4. СП 44.13330.2011 административ һәм көнкүреш биналары.

5. 118.13330.2012 жәмәгать биналары һәм корылмалары.

6. СП 88.13330.2014 гражданның оборонасының саклану корылмалары.

7. СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү.
8. СП 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдәләре.
9. СП кагыйдәләре жьентыгы 476.1325800.2020 шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләре. Торак микрорайоннарны планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдәләре"»
10. СП 34.13330.2021 автомобиль юллары.

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

ДППТ – территорияне планлаштыру буенча документлар

МНГП ЧМР – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативлары

МР – муниципаль район

НП – торак пункт

ПЗЗ – жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдэләре

РНГП РТ – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 "Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү»

СТП – территорияль планлаштыру схемасы

ТКО – каты коммуналь калдыклар

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
шәһәр төзелеше проектлаштыру
жирле нормативларга
3 нче кушымта

**Чистай муниципаль районының 2021 ел өчен икътисад һәм социаль өлкәсе торышын
характерлаучы күрсәткечләр**

Халыкка түләүле хезмәтләр

Күрсәткечләр	Берәмлек. үлчәүләр	Кыйммәте
Халыкка көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары саны -барлыгы	берәмлек	101
Көнкүреш Радиоэлектрон аппаратурасын, көнкүреш машиналарын һәм приборларын ремонтлау һәм техник хезмәт күрсәтү, металл эшләнмәләрен ремонтлау һәм ясау	берәмлек	6
Транспорт чараларына, машиналарга һәм жиһазларга техник хезмәт күрсәтү һәм ремонтлау	берәмлек	7
Химик чистарту һәм буяу, кер юу хезмәтләре	берәмлек	4
Мунча һәм душ хезмәтләре	берәмлек	2
Чәчтарашханә хезмәтләре	берәмлек	32
аяк киemen ремонтлау, буяу һәм тегү	берәмлек	16
Тегү, тире һәм күн әйберләрен, баш киemenнәрен һәм тукыма галантерея әйберләрен ремонтлау һәм тегү, трикотаж әйберләрен ремонтлау, тегү һәм бәйләү	берәмлек	11
Мебель ясау һәм ремонтлау	берәмлек	2
Торак һәм башка корылмаларны ремонтлау һәм төзү	берәмлек	5
Фотоателье хезмәтләре	берәмлек	2
Ритуаль хезмәтләр	берәмлек	4
Башка төр көнкүреш хезмәтләре	берәмлек	10

Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Берәмлек. үлчәүләр	Кыйммәте
Базарлар саны	берәмлек	1
Ярминкәләрдә сәүдә урыннары саны		

I квартал	урын	7
II квартал	урын	30
III квартал	урын	56
IV квартал	урын	65
Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы объектлары саны		
кибет	берәмлек	561
павильоннар	берәмлек	128
чатырлар һәм киосклар	берәмлек	5
даруханэләр һәм даруханә кибетләре	берәмлек	33
даруханә киосклары һәм пунктлары 6.5 бит	берәмлек	2
жәмәгать ашханэләре, ашханэләр	берәмлек	35
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханэләр	берәмлек	44
супермаркетлар	берәмлек	2
махсус азык-төлек кибетләре	берәмлек	8
махсус азык-төлек булмаган кибетләр	берәмлек	81
башка кибетләр	берәмлек	232
рестораннар, кафелар, барлар	берәмлек	28
минимаркетлар	берәмлек	237
универмаглар	берәмлек	1
башка кибетләр	берәмлек	232
Сату залы майданы ваклап сату объектлары		
кибет	квадрат метр	69349
павильоннар	квадрат метр	6076
даруханэләр һәм даруханә кибетләре	квадрат метр	1683
супермаркетлар	квадрат метр	5676
махсус азык-төлек кибетләре	квадрат метр	254
махсус азык-төлек булмаган кибетләр	квадрат метр	7185

башка кибетләр	квадрат метр	35841
минимаркетлар	квадрат метр	17293
универмаглар	квадрат метр	3100
башка кибетләр	квадрат метр	35841
Жәмәгать туклануы объектларында кунакларга хезмәт күрсәтү залы майданы	квадрат метр	
жәмәгать ашханәләре, ашханәләр	квадрат метр	1661
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	квадрат метр	2042
рестораннар, кафелар, барлар	квадрат метр	2178
Жәмәгать туклануы объектларында урыннар саны		
жәмәгать ашханәләре, ашханәләр	урын	584
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	урын	2891
рестораннар, кафелар, барлар	урын	1556
Базарларда сәүдә урыннары саны	урын	77

Спорт

Күрсәткечләр	Берәмлек. үлчәүләр	Кыйммәте
Муниципаль спорт корылмалары саны		
спорт корылмалары	берәмлек	181
трибуналы стадионнар	берәмлек	1
яссы спорт корылмалары	берәмлек	51
спорт заллары	берәмлек	44
йөзү бассейны	берәмлек	3
Балалар-яшүсмерләр спорт мәктәпләре саны (филиалларны да кертеп)	берәмлек	5
Балалар-яшүсмерләр спорт мәктәпләрендә шөгыйльләнүчеләр саны	кеше	2235
Мөстәкыйль балалар-яшүсмерләр спорт мәктәпләре саны	берәмлек	2

Калдыкларны эшкәртү предприятиеләре

Күрсәткечләр	Берәмлек. үлчәүләр	Кыйммәте
Бер ел эчендә каты коммуналь калдыклар чыгарылган	тыс.куб.м	234.76
Бер ел эчендә каты коммуналь калдыклар чыгарылган	тыс. тонн	19.72

Территория

Күрсәткечләр	Берәмлек. үлчәүләр	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	гектар	181827
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	427.1
Ел ахырына жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларының озынлыгы		
нибары	километр	513.7
каты катлаулы	километр	329.6
камилләштерелгән тышлык белән (цемент-бетон, асфальт-бетон һәм асфальт-бетон тибындагы, бәйләүче материаллар белән эшкәртелгән вак таш һәм вак таштан)	километр	179.9
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	488.3
Жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларында урнашкан автозаправка станцияләре саны		
Барлыгы	единица	17
Күп ягулыклы ягулык салу станцияләре	единица	2
Автомобильләргә газ салу станцияләре)	единица	4
Жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларында урнашкан күперләр, юл үткәргечләр һәм эстакадалар озынлыгы		
Барлыгы	погонный метр	1240

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Берәмлек. үлчәүләр	Кыйммәте
Жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		

Барлығы	берәмлек	52
Көче 3 Гкал/сәг кадәр булган жылылык белән тәмин итү чыганақлары саны		
3 гигакал/сәг кадәр	берәмлек	43
Ике торбалы исәпләудә жылылык һәм пар челтәрләренең озынлығы	метр	59420
Жылылык һәм пар челтәрләренең озынлығы ике торбалы исәпләудә, аларны алыштырырга кирәк	метр	5550
Отчет елында алыштырылган һәм ремонтланган жылылык һәм пар челтәрләренең озынлығы	метр	930
Урам су челтәренең ялғыз озынлығы	метр	216570
Алыштыруга мохтаж урам су челтәренең ялғыз озынлығы	метр	90600
Хисап елында алыштырылган һәм ремонтланган урам су челтәренең ялғыз озынлығы	метр	250
Урам канализация челтәренең ялғыз озынлығы	метр	32110
Алыштыруга мохтаж урам канализация челтәренең ялғыз озынлығы	метр	18500
Отчет елында алыштырылган һәм ремонтланган урам канализация челтәренең ялғыз озынлығы	метр	50
Урам газ челтәренең ялғыз озынлығы,	метр	1252697
Газлаштырылмаган торак пунктлар саны	Берәмлек.	11
Торак биналарның гомуми мәйданы		
Барлык торак фонды	мең кв. метр	2052.1
Суүткәргечләре булмаган торак пунктлар саны	Берәмлек.	17
Канализациясе булмаган торак пунктлар саны	Берәмлек.	59

Коллектив урнаштыру чаралары

Күрсәткечләр	Берәмлек. үлчәүләр	Кыйммәте
Коллектив урнаштыру чаралары саны	Берәмлек.	8
Коллектив Урнаштыру чараларында урыннар саны	Берәмлек.	779
Коллектив Урнаштыру чараларында номерлар саны	Берәмлек.	
Барлығы	Берәмлек.	196

Почта һәм телефон элементәсе

Күрсәткечләр	Берәмлек. үлчәүләр	Кыйммәте
Почта элементәсе хезмәтләнדרгән авыл торак пунктлары саны	Берәмлек.	60
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	Берәмлек.	57

Халык

Күрсәткечләр	Берәмлек. үлчәүләр	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү	кеше	74691
Шәһәр халкы	кеше	58771
Авыл халкы	кеше	15920
Табиғый үсеш (кимү)	кеше	-765
Миграция үсеше	кеше	-158

Сәламәтлек саклау

Күрсәткечләр	Берәмлек. үлчәүләр	Кыйммәте
Дәвалау-профилактика оешмалары саны	Берәмлек.	62

Мәгариф

Күрсәткечләр	Берәмлек. үлчәүләр	Кыйммәте
Мәктәпкәчә белем бирү программалары буенча белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмаларда урыннар саны, балаларны карау һәм карау	урын	3986
Мәктәпкәчә белем бирү программалары буенча белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмаларга йөрүче тәрбияләнүчеләр саны, балаларны карау һәм карау		
Барлыгы	кеше	3485
0	кеше	4
1	кеше	129
2	кеше	491
3	кеше	613

4	кеше	630
5	кеше	758
6	кеше	775
7 һәм аннан өлкәнрәк	кеше	85

Жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә
нәтижәлелеген баяләү күрсәткечләре

Күрсәткечләр	Берәмлек. үлчәүләр	Кыйммәте
Муниципаль белем бирү учреждениеләрендә мәктәпкәчә белем бирү хезмәте һәм (яки) аларны тоту буенча хезмәт алучы 1-6 яшьлек балалар өлеше, 1-6 яшьлек балаларның гомуми саны	процент	68.5
Уртача бер кешегә туры килгән торак биналарның гомуми мәйданы барлыгы	гомуми мәйданның кв. метры	27.8
Күп фатирлы йортларда бер кешегә электр энергиясен куллануның чагыштырма күләме	кВт.час	617.4
1 кв. м. гомуми мәйдандагы күп фатирлы йортларда жылылык энергиясен куллануның Удельная зурлыгы	гигакалория	0.18
Күп фатирлы йортларда бер кешегә кайнар су куллануның чагыштырма күләме	куб. метр	12.6
Күп фатирлы йортларда бер кешегә салкын су куллануның чагыштырма күләме	куб. метр	35.04
Күп фатирлы йортларда бер кешегә табигый газ куллануның чагыштырма күләме	куб. метр	270.99

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы
Гаделша авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативлары

2023

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ГАДЕЛША АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУ ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

1 өлеш. Төп өлеш- Гаделша авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәпләнгән күрсәткечләре һәм халык өчен мондый объектларның территориаль ирешүенә максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәпләнгән күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Гаделша авыл жирлегенә шәһәр төзелешә проектлауның әлегә жирле нормативлары (алга таба – ЧМР МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районының жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелешә эшчәнлегә өлкәсендәгә вәкаләтләрән гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары – Россия Федерациясә Шәһәр төзелешә кодексына (алга таба-шәһәр төзелешә кодексы) ярашлы рәвештә кешенә тормыш эшчәнлегенә уңай шартларын тәмин итү максатларында һәм территориаль планлаштыру, шәһәр төзелешә зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны әзерләгәндә кулланылырга тиешле исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешендәгә 1 пункттында күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешенә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәгә исәп-хисап күрсәткечләре, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле әһәмияттәгә башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәгә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәгә мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дәүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясыи.

Әлегә жирле нормативларда исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнгән нормалаштыру өлкәләре исемлегә шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешә 1 пункты нигезендә муниципаль районның территориаль планлаштыру схемасында күрсәтелә торган жирле әһәмияттәгә объектлар төрләре нигезендә, муниципаль районның жирле әһәмияттәгә мәсьәләләрен хәл итү өчен объектларны исәпкә алып төзелгән, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында һәм Татарстан Республикасы «Гаделша авыл жирлеге» муниципаль берәмлегә Уставының 6 статьясында күрсәтелгән. Нормалаштыру өлкәләре составы ЧМР МНГП төп өлешә бүлекләренә исемнәрәндә чагыла.

Әлегә жирле законнар Россия Федерациясенә, Татарстан Республикасының гамәлдәгә законнары һәм Чистай муниципаль районының муниципаль норматив хокукый актлары нигезендә эшләнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен

билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 елның 519 номерлы карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 елның 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән муниципаль районның жирле эһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәмин ителешенә исәп-хисап күрсәткечләре республика (төбәк) нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре республика нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-икътисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып эзерләнгән.

Жирле эһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренә урбанизация дәрәжәсе, эчке территориаль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан икътисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренә классификациясенә ярашлы, торак пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территориаль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлегә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Торак пунктлар халкын электр һәм газ белән тәмин итү өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Торак пунктларны электр һәм газ белән тәмин итү өлкәсендәге объектларга муниципаль район чикләрендә Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә торак пунктларны электр һәм газ белән тәмин итүне оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.1 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченә кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгатләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянең) тиешле ресурс белән минималь тәэмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәэмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәдәге күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән

1.1.2. Газ белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү булганда)	м3/ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәэмин иткәндә)газ куллану	м3/ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәэмин итүнең һәр төре булмаганда)	м3/ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәэмин ителеше нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм

полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормалары буенча кабул итәргә кирәк.

4. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменәң минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3 таблицасы буенча эш итәргә рөхсәт ителә. Объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнең зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлеге максималь дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең, үлчәү берәмлегенең исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең әһәмияте
Су алу. Су әзерләү станцияләре (суүткәргеч чистарту корылмалары).	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75

Насос станцияларе. Су саклау өчен танктар. Су күтөрү манаралары. Магистраль суүткәргечләр.		
	Су эзерләү станциясен (суүткәргеч чистарту корылмаларын) урнаштыру өчен жир участогының га күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә мең м3/көн.	
	0,8 га кадәр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искәрмә:

1. Чагыштырма су куллану жәмәгать биналарында хужалык-эчү һәм көнкүреш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченә ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләренең житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендә билгеләнергә тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сәнәгать предприятиеләре территориясендә су сибүгә су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергә тиеш 31.13330.2012 су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткече чагыштырма су агызу күрсәткече, л/көн. 1 кешегә территорияне һәм яшеллекләргә сугару өчен су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң дип кабул ителә. Су агызу объектларының территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юллары керә.

1.2.2. Урам-юл челтәренә квартал структурасы булган авыл торак пунктында халыкны урамнар һәм юллар белән тәэмин итүнең рөхсәт ителгән дәрәжәсе торак төзелеш территориясе чикләрендәге челтәр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендә характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһәр төзелеше проекткауның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итәргә кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы
Иң аз куркынычсызлык дистанциясе	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел: - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырыенда велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының киңлеге урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше кырыенда	– транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан ким түгел; -транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлеге	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) үзара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектланьрга тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләнделерелгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, Ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәэмин ителеш шәхси жиңел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмаска тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнен автомобиль саклау урыннары белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмәт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәэмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерергә.

Таблица 1.2.2

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмаларя		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	220
Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60
Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25
Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участокларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вакытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вакытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чәчтарашханәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләре	Кабул итүченең эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25

Китапханэлэр	Даими урыннар	8
Дини конфессиялэр объектлары	Бер тапкыр килүчелэр	10, лэкин ким дигэндэ 10 урын
Сэламэтлэндерү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми майданы м2	55
Рекреацион территориялэр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вакытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10
Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмэт күрсәтүче персонал	3

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлөп бирелгән участка, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участоклары һәм жинел автомобильләрнең жир өстендөгө парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м2, бер парковка урынына 25 м2 исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сэламэтлэндерү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакуләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле	1000 кешегә объектлар	1	Жәяүле,	1500

	үзөклөрдө, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	саны.		мин.	15
		АЖдө объектлар саны	1	Транспорт, мин.	
2.	Яссы спорт корымалары (стадионнар, спорт майданчыклары, шугалаклар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жэяүле, мин.	500
		АЖдө саны	1	Транспорт, мин.	20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корымаларын мәктәпләрнең, ял итү һәм мәдәният учреждениеләренең спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегенең административ үзегендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рөхсәт ителә.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мәдәният һәм ял объектларына китапханәләр, мәдәният йортлары, кинотеатрлар, ял, мәдәният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдө объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жэяүле, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар	1	Транспорт, мин.	20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасы.	АЖдө объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жэяүле, мин.	30
				Транспорт,	

				мин.	20
3.	Мәдәният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны; 1 мең кешегә филиаллар	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә::

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

Гомуми файдаланудагы яшеллэндерелгэн территориялэр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м2 / кеше.	12	Жэяүле,	30
			мин.	
			Транспорт, мин.	20

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзеклэндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзегән жир участогының бер өлешеннән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтлэндерү, эксплуатацияләү һәм төзеклэндерү өчен билгеләнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торак бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт)өчен;

-торак йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәмин итү өчен жэяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрен парковкалау урыннары;

-торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшләүче һәм кунакларының жинел автомобильләрен парковкалау урыннары;

- каты коммуналь калдыкларны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру урыннары.

Күп фатирлы торак йорт участогы чикләрендә урнашкан яшеллэндерелгэн территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыклары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыкларның минималь рөхсәт ителгән зурлыклары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыклар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м2	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгыйльләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торак пунктлар чикләрендә янгың куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү, торак пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижәләрен

кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Яңгың куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, жәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуңа күрә жирле нормативларда мондый объектларның халык өчен тәмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен билгеләнгән объектлар.

1.7.1. Торак пунктларда яшәүчеләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рәхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
2.	Стационар сәүдә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны / 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча		Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча		нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Кыска вакытлы массакүләм ял итү зоналары	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20

		Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25		
--	--	--	------	--	--

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Майданы, 1000 кешегә исәпләнгән гектар.	0,24	нормалаштырылмаган	

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән майданчыклар саны, майданчыклар майданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (майданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган майданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьяларына, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, 131-ФЗ номерлы Федераль законның 16 статьясына, муниципаль берәмлек уставына ярашлы эзерләнгән «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Гаделша авыл жирлегенә».

2.1.3. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары социаль-иқътисады үсеш стратегиясе һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Гаделша авыл жирлегенә шәһәр төзелеше проектлары белән килешүен тәмин итәргә, территорияләрнең социаль-иқътисады үсеш күрсәткечләре һәм территорияләрнең пространство үсеш күрсәткечләре арасында бәйләнешне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирлегенә башка жирле әһәмияттәге объектлары һәм авыл жирлегенә халкының мондый объектларына территорияль яктан керү мөмкин булган максимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкның рөхсәт ителгән минимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын эзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып башкарылган: авыл жирлегенә территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл жирлегенә социаль-иқътисади үстерү стратегияләре һәм программалары; жирле үзидарә органнары һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НГП проектын эзерләгәндә норматив-хокукый базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Гаделша авыл жирлегенә норматив хокукый актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган документлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә.

2.2. Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.2.1. Чистай муниципаль районының Гаделша авыл жирлегенә (алга таба – Гаделша авыл жирлегенә, авыл жирлегенә) авыл жирлегенә статусы «Чистай муниципаль районы «Муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән бирелгән.

Авыл жирлегенен рәсми исеме муниципаль берәмлек Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Гаделша авыл жирлеге. Авыл Чистай муниципаль районы составына керә.

Авыл жирлегенен административ үзәге Гаделша авылы. Авыл жирлегенә 3 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Гаделша АЖ икътисад һәм социаль өлкәсе торышын билгеләүче күрсәткечләр, шул исәптән халыкның жирле эһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешен чагылдыручы күрсәткечләр, 3 нче кушымтада китерелгән.

2.2.3. Гаделша АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеше проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГПНЫҢ исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясый ала:

- Гаделша АЖ генераль планы.
- Гаделша АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.
- Гаделша АЖ 2030 елга кадәр социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм Гаделша АЖ эшчәнлек төрләре буенча муниципаль программалары.

2.3. Жирле эһәмияттәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенен мондый шәһәр төзелеше законнарына кертелгән жирле эһәмияттәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

- а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару;
- б) жирле эһәмияттәге автомобиль юллары;
- в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,
- г) торак пунктның жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйле рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенен жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйле рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенен жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелергә тиешле жирле эһәмияттәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле эһәмияттәге объектлар жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенен жирле эһәмияттәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. Авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый.

2.3.4. Гаделша АЖ жирле эһәмияттәге мәсьәләләре Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының « Гаделша авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 5 статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - хисап күрсәткечләрен эзерләү гамәлгә ашырылган жирле эһәмияттәге объектлар төрләре составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукый актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

2.4. Хисап күрсәткечләрен нигезләү

2.4.1. Хисап күрсәткечләрен нигезле эзерләү:

1) шәһәр төзелеше эшчәнлеге белән бәйлә таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенең норматив хокукый актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Гаделша АЖ

Муниципаль норматив хокукый актларында;

милли стандартларда һәм кагыйдәләр җыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләрне һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Гаделша АЖ социаль-иқтисади үсеш стратегиясендә һәм Гаделша АЖ программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле эһәмияттәге торақ пунктлар төзелә;

- Гаделша АЖ территориясендә иқтисад һәм социаль өлкәнең торышы, социаль-демографик составы һәм халық тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик хисапларда;

- Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы территорияль планлаштыру документларында;

- Гаделша АЖ территорияль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр жирлегенең жирле эһәмияттәге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләрне планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелеше эшчәнлеге өлкәсендәге методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечләренең кыйммәтләрен исәпләгәндә математик ысулларны дәрәҗә куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 маддәсенең 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары төбәк эһәмиятендәге

объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле әһәмияттәге, шул исәптән авыл жирлегенең исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 маддәсе нигезендә жирле нормативларда билгеләнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенең минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаса тиеш шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренең чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләр билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары үз составында жирле әһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелеше проектлауның республика нормативлары МНПП эзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле әһәмияттәге объектларны урнаштырганда авыл жирлеге халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территориаль мөмкинлекне билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле әһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, авыл торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәү урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясе радиусы белән чагыштырырлык.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативларында билгеләнгән мәдәният һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен үтәргә;

2) жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәмин ителеше турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

3) Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләргә үз эченә алган жирле нормативларның төп өлеше бүлекләренә бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1 таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сылтамаларны үз эченә ала.

Таблица 2.4.1

Төп өлешнең бүлекләре	Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр
-----------------------	---

<p>1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләре СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормаларына көйләнә.</p> <p>Газүткәргечләрнең транспортланган газның эш басымы буенча классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенә чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сәгатләре саны максималь электр йөкләнеше рнп РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күләменә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 9000 мегаджоуль/ел 1 кешегә РП РНПП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүреш һәм эчү ихтыяжларына, сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләре ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнә.</p> <p>Су белән тәмин итү системаларын проектлаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) уртача күрсәткечләрен рп РНПП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корымалар (1 таблица).</p> <p>Су эзерләү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күләме, аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә, СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p> <p>Су агызу объектлары белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәпләнгән күрсәткечләре көнкүреш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягә һәм яшеллекләргә су сибүгә су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итәргә кирәк. Канализация чистарту корымаларын урнаштыру өчен жир участогы күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p>
<p>1.2. Жирле эһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Урамнар һәм юллар челтәрен, велосипед юлларын, жәяүлеләр коммуникацияләрен, жәяүлеләр үтүләрен проектлау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсәткечләре 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдәләре һәм юл хәрәкәтен оештыру буенча чараларны эшләү һәм гамәлгә ашыру буенча методик киңәшләргә. Россия Федерациясендә торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләпләр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда килештерелгән.</p> <p>ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юлларын, кагыйдә буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыктары нисбәтендә юлларның йөрү</p>

өлешеннән читтә урнаштырырга кирәк

Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200
Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15

Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Гаделша АЖ IV һәм V категорияле жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллары керә.

Жәмәгать биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жиңел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлығының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләрне исәпкә алып билгеләнде.

Спорт объектларының территориаль уңайлылығының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Гаделша АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлығы 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II,III, VII, VIII бүлекләр) һәм Гаделша АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән минималь тәмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә билгеләнгән.

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25 нче таблица).

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә

Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлығының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәмин ителеше нормативларын билгеләү турында»

<p>Һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен билгеләнгән объектлар</p>	<p>07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итү өчен кирәкле объектларның рәхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртақ предприятиесе тәкъдим иткән торақ пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торақ пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
<p>1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары</p>	<p>Транспорт белән тәмин итү 30 минут дәвамында торақ пунктның административ үзегеннән иң ерак торақ пунктка кадәр юл озынлыгына карап билгеләнгән.</p>
<p>1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары</p>	<p>Кыска вакытлы массакүләм ял объектлары территориясенә зурлығы һәм 42.13330.2016 уртақ предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакүләм ял итү урыннарының транспорт белән тәмин ителеше торақ пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
<p>1.10. Жирләү урыны</p>	<p>Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рәхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгеләнгән. .</p>
<p>1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар</p>	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгеләнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара</p>

3 өлөш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлөшөндө булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе

3.1. Жирле нормативларның исәпләнгән күрсәткечләрен куллану өлкәсе

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләре Гаделша АЖ бөтен территориясенә жирле нормативлар үз көченә кәргәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә тарала.

3.1.2. МНГП территориаль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Гаделша АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчен кулланыла. шәһәр төзелеше эшчәнлеге мәсьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Гаделша АЖ өчен шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендәге вәкаләтләренә гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

1) Гаделша АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;

2) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары)

3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;

4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;

5) Гаделша АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзелгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзелгән территорияләренә үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жиңүчеләр өчен мәжбүри булып тора.

Жирле нормативлар Гаделша АЖ генераль планы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчен мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзелеше планын әзерләү өчен мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләре территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенең минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен һәм халык өчен күрсәтелгән объектларның территориаль керү мөмкинлегенең максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзелеше регламентларында, әгәр территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

– Гаделша АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерләгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Гаделша АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Гаделша АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очракларда.

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертәп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәэмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектларында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тәэмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тәэмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә

нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кергү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территорияль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәتلәрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарға каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Гаделша авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына
1 Кушымта

Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлеге

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенең 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янғын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 31.08.2018 №1039 карары Каты коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
6. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 15.09.2020 № 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятенең почта элементәсе бүлекчәләрен территорияль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
7. «Биналар һәм корылмалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәэмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары өлешләрен) раслау һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хакында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
11. Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 №182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын эзерләү буенча методик киңәшләр.

12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 № 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен раслау турында» 17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында» 26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында» 25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында» Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.
8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.
9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.
10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».
11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләрден файдалану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.
12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында» 27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схеманы раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Гаделша авыл жирлегенең муниципаль хокукый актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.

2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.
3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-икътисады үсеше стратегиясен раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.
4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Гаделша авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдэләре жьентьгы

1. СП 42-101-2003 «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү» системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезлэмэләр»
2. СП 31-110-2003« Торак һәм ижтимагы биналарның электр корьлмаларын проектлау һәм монтажлау»
3. СП 44.13330.2011 «Административ һәм көнкүреш биналары»
4. 118.13330.2012 «Жәмэгать биналары һәм корьлмалары»
5. СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү»
6. СП 396.1325800.2018 «Торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдэләре»
7. СП кагыйдэләре жьентьгы 476.1325800.2020« Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләре. Торак микрорайоннары планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдэләре"»
8. СП 34.13330.2021 «Автомобиль юллары»

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Гаделша авыл җирлегенә
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына
2 Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлегә

МНГП – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Гаделша авыл җирлеген шәһәр төзелешә проектлаштыруның жирле нормативлары.

ТР РНГП – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелешә проектлаштыруының республика нормативлары.

СП– авыл җирлегә.

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелешә. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

ТКО – каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
 Чистай муниципаль районы
 Гаделша авыл жирлегенең
 шәһәр төзелешен проектлаштыру
 жирле нормативларына
 3 Кушымта

**Чистай муниципаль районы Гаделша авыл жирлегенең 2021 елгы икътисады һәм
 социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр**

Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы объектлары саны		
кибет	берәмлек	1
павильоннар	берәмлек	1
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	берәмлек	1
башка кибетләр	берәмлек	1
Сату залы мәйданы ваклап сату объектлары		
кибет	кв. метр	15
павильоннар	кв. метр	16
башка кибетләр	кв. метр	15
Жәмәгать туклануы объектларында кунакларга хезмәт күрсәтү залы мәйданы	кв. метр	
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	кв. метр	25
Жәмәгать туклануы объектларында урыннар саны	урын	
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	урын	40

Спорт

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Спорт корылмалары саны- барлыгы		
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1
Муниципаль спорт корылмалары саны		
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	гектар	9606
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	10
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	21

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
Барлыгы	берәмлек	1
Көчлеге 3 Гкал/сәг кадәр булган жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
3 гигакал/сәг кадәр		1
Ике торбалы исәпләүдә жылылык һәм пар челтәрләренең озынлыгы	метр	380

Урам су челтәренең аерым озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре	метр	5700
Алыштыруга мохтаж урам су челтәренең аерым озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре алыштыруга мохтаж	метр	1900
Урам газ челтәренең аерым озынлыгы,	метр	21000
Торак биналарның гомуми мәйданы		
Бөтен торак фонды	1000 кв. метр	18.8
Суүткәргечләре булмаган торак пунктлар саны (аерым суүткәргеч челтәрләре)	берәмлек	1
Канализацияләре булмаган торак пунктлар саны (аерым канализация челтәрләре)	берәмлек	3

Почта һәм телефон элементәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Почта элементәсе хезмәтләндергән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	3
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	3

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		
Барлык халык		
1 гыйнварга	кеше	678
Авыл халкы		
1 гыйнварга	кеше	678
Туганнар саны (үле туганнарны исәпкә алмаганда)	кеше	10
Табигый үсеш (кимү)	кеше	-6
Гомуми туу коэффициенты	промилле	14.9

Гомуми үлем коэффициенты	промилле	23.9
Табигый үсешнең гомуми коэффициенты (кимү)	промилле	-9

Кушымта № 3

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы
Олы Талкыш авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру жирле
нормативлары

2022

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ОЛЫ ТАЛКЫШ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУ ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

1 өлеш. Төп өлеш- Олы Толкыш авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе һәм халык өчен мондый объектларның территорияль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Олы Талкыш авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлауның әлеге жирле нормативлары (алга таба – МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелеше эшчәнлегенә өлкәсендәге вәкаләтләрнен гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары – Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексына (алга таба-шәһәр төзелеше кодексы) ярашлы рәвештә кешенең тормыш эшчәнлегенең унай шартларын тәэмин итү максатларында һәм территорияль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны әзерләгәндә кулланылырга тиешле исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары шәһәр төзелеше кодексының 23 статьясының 5 өлешендәге 1 пунктында күрсәтелгән өлкәләргә караган авыл жирлегенең жирле әһәмияттәге объектлары, авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге башка объектлары һәм авыл жирлеге халкы өчен мондый объектларның территорияль яктан мөмкин булган максималь дәрәжәдәге исәпләнгән күрсәткечләре белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Жирле әһәмияттәге авыл жирлеге объектлары булып капитал төзелеш объектлары, жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча вәкаләтләрне һәм тапшырылган дәүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы законы, авыл жирлеге Уставы нигезендә гамәлгә ашыру өчен кирәк булган һәм авыл жирлегенең социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясый торган башка объектлар, территорияләр тора.

Россия Федерациясә, Татарстан Республикасы һәм Олы Талкыш авыл жирлегенең муниципаль норматив хокукый актлары белән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән авыл жирлегенең жирле әһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителешенең исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территорияль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) нормативларында билгеләнгән чикләрдән артмаска тиеш.

МНГП авыл жирлеге территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, авыл жирлеген социаль-иқтисади үстерү стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып әзерләнгән.

Жирле эһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең урбанизация дәрәжәсе, эчке территориаль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Муниципаль берәмлекләр классификациясенә ярашлы, Казан икътисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы торақ пунктларның административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территориаль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыкларында булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар һәм кабул ителгән кыскартулар исемлегә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Торақ пунктлар халкын электр һәм газ белән тәмин итү өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Торақ пунктларны электр һәм газ белән тәмин итү өлкәсендәге объектларга муниципаль район чикләрендә Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә торақ пунктларны электр һәм газ белән тәмин итүне оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәмин итү объектарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.1 таблицасында китерелгән, объектарының территориаль мөмкин булган максимал дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченең кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгатьләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянең) тиешле ресурс белән минималь тәмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектарының характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максимал электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торақ урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торақ-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәдәге күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән

1.1.2. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәмин итү булганда)	м3/ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәмин иткәндә)газ куллану	м3/ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәмин итүнең һәр төре булмаганда)	м3/ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәмин ителеше нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланарга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланарга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм тәзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормалары буенча кабул итәргә кирәк.

4. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3

таблицасы буенча эш итэргэ рөхсэт ителэ. Объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнең зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итэргә кирәк. Объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлеге максималь дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең, үлчәү берәмлегенең исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең әһәмияте
Су алу. Су эзерләү станцияләре (суүткәргеч чистарту корылмалары). Насос станцияләре. Су саклау өчен танклар. Су күтәрү манаралары. Магистраль суүткәргечләр.	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75
	Су эзерләү станциясен (суүткәргеч чистарту корылмаларын) урнаштыру өчен жир участогының га күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә мең м ³ /көн.	
	0,8 гә кадәр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искәрмә:

1. Чагыштырма су куллану жәмәгать биналарында хужалык-эчү һәм көнкүреш

ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченә ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сәнэгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләренең житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендә билгеләнергә тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сәнэгать предприятиеләре территориясендә су сибүгә су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергә тиеш 31.13330.2012 су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткече чагыштырма су агызу күрсәткече, л/көн. 1 кешегә территорияне һәм яшеллекләргә сугару өчен су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су кулланырга тиң дип кабул ителә. Су агызу объектларының территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юллары керә.

1.2.2. Урам-юл челтәренә квартал структурасы булган авыл торак пунктында халыкны урамнар һәм юллар белән тәэмин итүнең рөхсәт ителгән дәрәжәсе торак төзелеш территориясе чикләрендәге челтәр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендә характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһәр төзелеш проектлауның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итәргә кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы
Иң аз куркынычсызлык дистанциясе	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел: - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырыенда велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының киңлеге урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше кырыенда	– транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан ким түгел; -транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлеге	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) үзара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектланьрга тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнәнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләндерелгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәмин ителеш шәхси жиңел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмаса тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнең автомобиль саклау урыннары белән тәмин ителешенә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмәт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерелгә.

Таблица 1.2.2

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмалар		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	220
Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60

Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25
Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участкаларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вақытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вақытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чәчтарашханәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләре	Кабул итүченең эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25
Китапханәләр	Даими урыннар	8
Дини конфессияләр объектлары	Бер тапкыр килүчеләр	10, ләкин ким дигәндә 10 урын
Сәламәтләндерү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми мәйданы м2	55
Рекреацион территорияләр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вақытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10
Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	3

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлеп бирелгән участкада, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участоклары һәм жиңел автомобильләрнең жир өстендәге парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м², бер парковка урынына 25 м² исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3 Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакуләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле үзәкләрдә, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	1500
		АЖдә объектлар саны	1		15
2.	Яссы спорт корылмалары (стадионнар, спорт майданчыклары, шугалаклар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	500
		АЖдә объектлар саны	1		20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корылмаларын мәктәпләрнең, ял итү һәм мәдәният учреждениеләренең спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегенең административ үзәгендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рөхсәт ителә.

1.4. Мэдэният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мэдэният һәм ял объектларына китапханәләр, мэдэният йортлары, кинотеатрлар, ял, мэдэният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мэдэният һәм ял объектлары, жирле әһәмияттәге мэдэни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мэдэният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рәхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдә объектлар саны 1 мең кешегә филиаллар	1 административ үзәктә; 1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасы.	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20
3.	Мэдэният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны; 1 мең кешегә филиаллар	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә:

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмиятгә мэдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м ² / кеше.	12	Жәяүле,	30
			мин.	
			Транспорт, мин.	20

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзегән жир участогының бер өлешенән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтләндерү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торак бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт)өчен;

-торак йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәмин итү өчен жәяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрен парковкалау урыннары;

-торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшләүче һәм кунакларының жинел автомобильләрен парковкалау урыннары;

- каты коммуналь калдыкларны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру

урыннары.

Күп фатирлы торақ йорт участогы чикләрендә урнашкан яшеллэндерелгән территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыклары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыкларның минималь рөхсәт ителгән зурлыклары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыклар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м2	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгыльләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торақ пунктлар чикләрендә янғын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү, торақ пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижеләрен кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Янғын куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, жәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуңа күрә жирле нормативларда мондый объектларның халык өчен тәмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
2.	Стационар сәүдә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны/ 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча		Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча		нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин	Территориаль мөмкинлекнең
---	-----------------	--------------------------------	---------------------------

п/п		ителеш дәрәжәсе		максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Кыска вакытлы массакуләм ял итү зоналары	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20
		Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25		

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Майданы, 1000 кешегә исәпләнгән гектар.	0,24	нормалаштырылмаган	

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән майданчыклар саны, майданчыклар майданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (майданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган майданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьяларына, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законның 16 статьясына, муниципаль берәмлек уставына ярашлы эзерләнган «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Олы Талкыш авыл жирлегенә».

2.1.3. Жирле шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары социаль-иқтисадый үсеш стратегиясе һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Олы Талкыш авыл жирлегенә шәһәр төзелеше проектлаштыру белән килешүен тәэмин итәргә, территорияләрнең социаль-иқтисадый үсеш күрсәткечләре һәм территорияләрнең кинлек үсеш күрсәткечләре арасында бәйләнешне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирлегенә башка жирле әһәмияттәге объектлары һәм авыл жирлегенә халкының мондый объектларына территорияль яктан керү мөмкин булган максимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкның рөхсәт ителгән минимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын эзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып башкарылган: авыл жирлегенә территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл жирлегенә социаль-иқтисади үстерү стратегияләре һәм программалары; жирле үзидарә органнары һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НПП проектын эзерләгәндә норматив-хокукий базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукий актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукий актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Олы Талкыш авыл жирлегенә норматив хокукий актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган документлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә.

2.2. Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.2.1. Чистай муниципаль районының Олы Талкыш авыл жирлегенә (алга таба – Олы Талкыш авыл жирлегенә, авыл жирлегенә) авыл жирлегенә статусы «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән бирелгән.

Авыл жирлегенә рәсми исем муниципаль берәмлек Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Олы Талкыш авыл жирлегенә. Авыл Чистай муниципаль районы составына керә.

Авыл жирлегенен административ үзеге - Олы Талкыш авылы. Авыл жирлегенә 5 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Олы Талкыш АЖ икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр, шул исәптән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешен чагылдыручы күрсәткечләр, 3 нче кушымтада китерелә.

2.2.3. Олы Талкыш АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеше проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГП хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясый ала:

- Олы Талкыш АЖ генераль планы.

- Олы Талкыш АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.

- Олы Талкыш АЖ 2030 елга кадәр социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм Олы Талкыш АЖ эшчәнлек төрләре буенча муниципаль программалары.

2.3. Жирле әһәмияттәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенен мондый шәһәр төзелеше законнарына кертелгән жирле әһәмияттәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару;

б) жирле әһәмияттәге автомобиль юллары;

в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,

г) торак пунктның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйлә рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйлә рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелергә тиешле жирле әһәмияттәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле әһәмияттәге объектлар жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. . Авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый.

2.3.4. Олы Талкыш авыл жирлеге жирле эһәмияттәге мәсьәләләр Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы «Олы Талкыш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 5 статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - хисап күрсәткечләрен эзерләү гамәлгә ашырылган жирле эһәмияттәге объектлар төрләре составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукый актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

2.4. Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.4.1. Хисап күрсәткечләрен нигезле эзерләү:

1) шәһәр төзелеше эшчәнлеге белән бәйлә таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенең норматив хокукый актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Олы Талкыш авыл жирлеге муниципаль норматив хокукый актларында;

милли стандартларда һәм кагыйдәләр җыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектолаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләрен һәм мәгълүматны исәпкә алу:

Олы Талкыш АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясендә һәм программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле эһәмияттәге объектлар булдыру гамәлгә ашырыла;

Олы Талкыш АЖ территориясендә икътисад һәм социаль өлкәнең торышы, социаль-демографик составы һәм халык тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик хисапларда;

- Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы территориаль планлаштыру документларында;

Олы Талкыш АЖ территориаль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр жирлегенең жирле эһәмияттәге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләрен планлаштыру проектоларында;

- шәһәр төзелеше эшчәнлеге өлкәсендәге методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечләренең кыйммәтләрен исәпләгәндә математик ысулларны дөрес куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 маддәсенең 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелеше проектолауның төбәк (республика) нормативлары төбәк эһәмиятендәге объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле эһәмияттәге, шул исәптән авыл жирлегенең исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 маддәсе нигезендә жирле нормативларда билгеләнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаска тиеш шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренә чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләр билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 статьясындагы 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары төбәк әһәмиятендәге объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле әһәмияттәге, шул исәптән авыл әһәмиятендәге исәп-хисап күрсәткечләренә чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 статьясы нигезендә, жирле нормативлар белән билгеләнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары белән билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнгән чикләрдән артмаска тиеш.нормативлар белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренә чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләр билгели ала.

Таблица 2.4.1

Төп өлешнең бүлекләре	Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр
1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар	<p>Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләре СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормаларына көйләнә.</p> <p>Газүткәргечләрнең транспортланган газның эш басымы буенча классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенә чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сәгатъләре саны максималь электр йөкләнеше рнги РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күләменә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 9000 мегаджоуль/ел 1 кешегә РП РНГП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүреш һәм эчү ихтыяжларына, сәнәгать һәм авыл хужалыгы</p>

предприятиеләре ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнә.

Су белән тәэмин итү системаларын проектлаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) уртача күрсәткечләрен рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар (1 таблица).

Су эзерләү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күләме, аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә, СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.

Су агызу объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәпләнгән күрсәткечләре көнкүреш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягә һәм яшеллекләргә су сибүгә су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итәргә кирәк. Канализация чистарту корылмаларын урнаштыру өчен жир участогы күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.

1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

Урамнар һәм юллар челтәрен, велосипед юлларын, жәяүлеләр коммуникацияләрен, жәяүлеләр үтүләрен проектлау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсәткечләре 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдәләре һәм юл хәрәкәтен оештыру буенча чараларны эшләү һәм гамәлгә ашыру буенча методик киңәшләргә. Россия Федерациясендә торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләпләр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда килештерелгән.

ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юлларын, кагыйдә буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыктары нисбәтендә юлларның йөрү өлешенән читтә урнаштырырга кирәк

Автомобильләренң хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгатъ	до 400	600	800	1000	1200
Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15

Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Олы Талкыш АЖ IV һәм V категорияле жирле әһәмияттәге гомуми

	<p>файдаланудагы юллары керә.</p> <p>Жәмәгать биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жиңел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.</p>
1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар	<p>Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәэмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләргә исәпкә алып билгеләнде.</p> <p>Спорт объектларының территориаль уңайлылыгының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Олы Талкыш АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.</p>
1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар	<p>«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгы 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II, III, VII, VIII бүлекләр) һәм Олы Талкыш АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәэмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p>
1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары	<p>Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән минималь тәэмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25 нче таблица).</p>
1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен билгеләнгән объектлар	<p>Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртак предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген	<p>Транспорт белән тәэмин итү 30 минут дәвамында торак пунктның административ үзегеннән иң ерак торак пунктка кадәр</p>

матди-техник тээмин итү объектлары	юл озынлыгына карап билгелэнгән.
1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары	Кыска вакытлы массакуләм ял объектлары территориясенә зурлыгы һәм 42.13330.2016 уртақ предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакуләм ял итү урыннарының транспорт белән тээмин ителеше торақ пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгелэнгән.
1.10. Жирләү урыны	Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгелэнгән. .
1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәплэнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгелэнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара</p>

3 өлөш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлөшөндө булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе

3.1. Жирле нормативларның исәпләнгән күрсәткечләрен куллану өлкәсе

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләре Олы Талкыш АЖ бөтен территориясенә жирле нормативлар үз көченә кәргәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә тарала.

3.1.2. МНГП территориаль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Олы Талкыш АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчен кулланыла. шәһәр төзелеше эшчәнлеге мәсьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Олы Талкыш АЖ өчен шәһәр төзелеше эшчәнлеге өлкәсендәге вәкаләтләренә гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

- 1) Олы Талкыш АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;
- 2) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары);
- 3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;
- 4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;
- 5) Олы Талкыш АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзелгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзелгән территорияләренә үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жиңүчеләр өчен мәжбүри булып тора

Жирле нормативлар Олы Талкыш АЖ генераль планы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчен мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзелеше планын әзерләү өчен мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләре территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенең минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен һәм халык өчен күрсәтелгән объектларның территориаль керү мөмкинлегенәң максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзелеше регламентларында, әгәр территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

– Олы Талкыш АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерлэгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Олы Талкыш АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Олы Талкыш АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очракларда.

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертәп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектларында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсеннән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә

нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кергү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территориаль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәتلәрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарға каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Олы Талкыш авыл җирлегенә
шәһәр төзелеше проектлаштыруның
жирле нормативларына
1 Кушымта

Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлеге

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенең 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 31.08.2018 по 1039 карары Каты коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
6. Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 15.09.2020 по 1429 карары Россия Почтасы акционерлык җәмгыятенең почта элементәсе бүлекчәләрен территориаль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
7. «Биналар һәм корымалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәҗбүри нигездә тәмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр җыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр җыентыклары өлешләрен) раслау һәм Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хакында» Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясә субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөлтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү буенча Россия Федерациясә Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 по р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясә субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөлтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү буенча Россия Федерациясә Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 по Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясә субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясә Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
11. Россия Федерациясә Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 по 182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын эзерләү буенча методик киңәшләр.

12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.

2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренң территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.

3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында»25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.

4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен раслау турында»17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.

5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында»26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.

6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында»25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.

7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында»Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.

8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.

9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.

10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».

11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләрдән файдалану нормативларын раслау турында»Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.

12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында»27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.

13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схеманы раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Олы Талкыш авыл жирлегенең муниципаль хокукый актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.

2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.

3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-иқтисадый үсеше стратегиясен раслау турында» Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.

4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Олы Талкыш авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдэлэрне жыентыгы

1. СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезлэмэлэр.

2. СП 31-110-2003 торак һәм ижтимагый биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау.

3. СП 44.13330.2011 административ һәм көнкүреш биналары.

4. 118.13330.2012 жәмэгать биналары һәм корылмалары.

5. СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлеклэрнен планлаштыру һәм төзү.

6. СП 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелешен проектлаштыру кагыйдэлэрне.

7. СП кагыйдэлэрне жыентыгы 476.1325800.2020 шәһәр һәм авыл жирлеклэрне территориялэрне. Торак микрорайоннары планлаштыру, төзү һәм төзеклэндэрү кагыйдэлэрне"»

8. СП 34.13330.2021 автомобиль юллары.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Олы Талкыш авыл җирлегенә
шәһәр төзелешә проектлаштыруның
җирле нормативларына
2 Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлегә

МНГП- Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Олы Талкыш авыл җирлеген шәһәр төзелешә проектлаштыруның җирле нормативлары.

ТР РНГП- Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелешә проектлаштыруының республика нормативлары.

СП- авыл җирлегә.

СП 42.13330.2016 СП 42.13330.2016 шәһәр төзелешә. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү.

ТКО-каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Олы Талкыш авыл җирлегенә
шәһәр төзелеше проектлаштыруның
жирле нормативларына

3 Кушымта

Чистай муниципаль районы Олы Талкыш авыл җирлегенә 2021 елгы икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр

Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы объектлары саны		
кибет	берәмлек	5
павильоннар	берәмлек	2
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	берәмлек	1
башка кибетләр	берәмлек	1
Сату залы мәйданы ваклап сату объектлары	берәмлек	4
кибет	берәмлек	1
павильоннар		
башка кибетләр	кв. метр	168
Жәмәгать туклануы объектларында кунакларга хезмәт күрсәтү залы мәйданы	кв. метр	30
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	кв. метр	138
Жәмәгать туклануы объектларында урыннар саны	кв. метр	30
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	кв. метр	
Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы объектлары саны	кв. метр	54

кибет	кв. метр	36
павильоннар		
уку йортлары, оешмалар, сәнэгать предприятияләре балансында булган ашханәләр	урын	61
башка кибетләр	урын	16

Спорт

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Спорт корылмалары саны- барлыгы		
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1
Муниципаль спорт корылмалары саны	берәмлек	
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
	гектар	14886
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	километр	12.8
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	21.9
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы		

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

Жылылык белән тээмин итү чыганакалары саны		
Барлыгы	берәмлек	2
Көчлеге 3 Гкал/сэг кадәр булган жылылык белән тээмин итү чыганакалары саны	берәмлек	
3 гигакал/сэг кадәр	берәмлек	2
Ике торбалы исәпләүдә жылылык һәм пар челтәрләренең озынлыгы	метр	265
Урам су челтәренең ялгыз озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре	метр	8650
Алыштыруга мохтаж урам су челтәренең ялгыз озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре алыштыруга мохтаж	метр	3200
Урам газ челтәренең ялгыз озынлыгы,	метр	12240
Торак биналарның гомуми мәйданы		2
Бөтен торак фонды	1000 кв. метр	
Суүткәргечләре булмаган торак пунктлар саны (аерым суүткәргеч челтәрләре)	берәмлек	21.1
Канализацияләре булмаган торак пунктлар саны (аерым канализация челтәрләре)	берәмлек	2
Жылылык белән тээмин итү чыганакалары саны		5

Почта һәм телефон элементәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Почта элементәсе хезмәтләндергән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	5
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	5

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		
Барлык халык		
1 гыйнварга	кеше	516

Авыл халкы		
1 гыйнварга	кеше	516
Туганнар саны (үле туганнарны исәпкә алмаганда)	кеше	1
Табигый үсеш (кимү)	кеше	-15
Гомуми туу коэффициенты	промилле	2
Гомуми үлем коэффициенты	промилле	31.6
Табигый үсешнең гомуми коэффициенты (кимү)	промилле	-29.6

Кушымта № 3

**Олы Талкыш авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру жирле
нормативлары**

2022

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ОЛЫ ТАЛКЫШ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУ ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

1 өлеш. Төп өлеш- Олы Толкыш авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе һәм халык өчен мондый объектларның территорияль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Олы Талкыш авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлауның әлеге жирле нормативлары (алга таба – МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелеше эшчәнлегенә өлкәсендәге вәкаләтләрнен гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары – Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексына (алга таба-шәһәр төзелеше кодексы) ярашлы рәвештә кешенең тормыш эшчәнлегенең унай шартларын тәэмин итү максатларында һәм территорияль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны әзерләгәндә кулланылырга тиешле исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары шәһәр төзелеше кодексының 23 статьясының 5 өлешендәге 1 пунктында күрсәтелгән өлкәләргә караган авыл жирлегенең жирле әһәмияттәге объектлары, авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге башка объектлары һәм авыл жирлеге халкы өчен мондый объектларның территорияль яктан мөмкин булган максималь дәрәжәдәге исәпләнгән күрсәткечләре белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Жирле әһәмияттәге авыл жирлеге объектлары булып капитал төзелеш объектлары, жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча вәкаләтләрне һәм тапшырылган дәүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы законы, авыл жирлеге Уставы нигезендә гамәлгә ашыру өчен кирәк булган һәм авыл жирлегенең социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясый торган башка объектлар, территорияләр тора.

Россия Федерациясә, Татарстан Республикасы һәм Олы Талкыш авыл жирлегенең муниципаль норматив хокукый актлары белән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән авыл жирлегенең жирле әһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителешенең исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территорияль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) нормативларында билгеләнгән чикләрдән артмаска тиеш.

МНГП авыл жирлеге территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, авыл жирлеген социаль-иқтисади үстерү стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып әзерләнгән.

Жирле эһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең урбанизация дәрәжәсе, эчке территориаль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Муниципаль берәмлекләр классификациясенә ярашлы, Казан икътисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы торак пунктларның административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территориаль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыкларында булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар һәм кабул ителгән кыскартулар исемлегә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Торак пунктлар халкын электр һәм газ белән тәмин итү өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Торак пунктларны электр һәм газ белән тәмин итү өлкәсендәге объектларга муниципаль район чикләрендә Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә торак пунктларны электр һәм газ белән тәмин итүне оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәмин итү объектарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.1 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченең кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгатьләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәмин ителешнең минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянең) тиешле ресурс белән минималь тәмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәдәге күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән

1.1.2. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәмин итү булганда)	м3/ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәмин иткәндә)газ куллану	м3/ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәмин итүнең һәр төре булмаганда)	м3/ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәмин ителеше нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланарга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланарга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормалары буенча кабул итәргә кирәк.

4. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3

таблицасы буенча эш итэргэ рөхсэт ителэ. Объектларның территориаль мөмкин булган максимал дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнең зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итэргә кирәк. Объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлеге максимал дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең, үлчәү берәмлегенең исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең әһәмияте
Су алу. Су эзерләү станцияләре (суүткәргеч чистарту корылмалары). Насос станцияләре. Су саклау өчен танклар. Су күтәрү манаралары. Магистраль суүткәргечләр.	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75
	Су эзерләү станциясен (суүткәргеч чистарту корылмаларын) урнаштыру өчен жир участогының га күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә мең м ³ /көн.	
	0,8 гә кадәр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искәрмә:

1. Чагыштырма су куллану жәмәгәт биналарында хужалык-эчү һәм көнкүреш

ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченә ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сәнэгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләренең житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендә билгеләнергә тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сәнэгать предприятиеләре территориясендә су сибүгә су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергә тиеш 31.13330.2012 су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткече чагыштырма су агызу күрсәткече, л/көн. 1 кешегә территорияне һәм яшеллекләргә сугару өчен су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су кулланырга тиң дип кабул ителә. Су агызу объектларының территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юллары керә.

1.2.2. Урам-юл челтәренә квартал структурасы булган авыл торак пунктында халыкны урамнар һәм юллар белән тәэмин итүнең рөхсәт ителгән дәрәжәсе торак төзелеш территориясе чикләрендәге челтәр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендә характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһәр төзелеш проектлауның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итәргә кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы
Иң аз куркынычсызлык дистанциясе	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел: - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырыенда велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының киңлегә урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше кырыенда	– транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан ким түгел; -транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлеге	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) үзара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектланьрга тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнәнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләндерелгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтенән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәмин ителеш шәхси жиңел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмаса тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнең автомобиль саклау урыннары белән тәмин ителешенә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмәт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерелгә.

Таблица 1.2.2

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмалар		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	220
Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60

Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25
Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участкаларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вақытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вақытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көн күреш хезмәт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чәч тарашханәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләре	Кабул итүченең эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25
Китапханәләр	Даими урыннар	8
Дини конфессияләр объектлары	Бер тапкыр килүчеләр	10, ләкин ким дигәндә 10 урын
Сәламәтләндерү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми мәйданы м2	55
Рекреацион территорияләр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вақытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10
Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	3

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлөп бирелгән участкада, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участоклары һәм жиңел автомобильләрнең жир өстендәге парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м², бер парковка урынына 25 м² исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3 Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакуләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле үзәкләрдә, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	1500
		АЖдә объектлар саны	1		15
2.	Яссы спорт корылмалары (стадионнар, спорт майданчыклары, шугалаклар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	500
		АЖдә объектлар саны	1		20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корылмаларын мәктәпләрнең, ял итү һәм мәдәният учреждениеләренең спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегенең административ үзәгендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рөхсәт ителә.

1.4. Мэдэният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мэдэният һәм ял объектларына китапханәләр, мэдэният йортлары, кинотеатрлар, ял, мэдэният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мэдэният һәм ял объектлары, жирле әһәмияттәге мэдэни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мэдэният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рәхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдә объектлар саны 1 мең кешегә филиаллар	1 административ үзәктә; 1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасы.	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20
3.	Мэдэният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны; 1 мең кешегә филиаллар	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә:

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмиятгә мэдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м ² / кеше.	12	Жәяүле,	30
			мин. Транспорт, мин.	20

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзегән жир участогының бер өлешенән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтләндерү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торак бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт)өчен;

-торак йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәмин итү өчен жәяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрен парковкалау урыннары;

-торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшләүче һәм кунакларының жинел автомобильләрен парковкалау урыннары;

- каты коммуналь калдыкларны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру

урыннары.

Күп фатирлы торақ йорт участогы чикләрендә урнашкан яшеллэндерелгән территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыклары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыкларның минималь рөхсәт ителгән зурлыклары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыклар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м2	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгыльләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торақ пунктлар чикләрендә янғын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү, торақ пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижеләрен кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Янғын куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, жәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуңа күрә жирле нормативларда мондый объектларның халык өчен тәмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
2.	Стационар сәүдә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны/ 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча		Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча		нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин	Территориаль мөмкинлекнең
---	-----------------	--------------------------------	---------------------------

п/п		ителеш дәрәжәсе		максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Кыска вакытлы массакуләм ял итү зоналары	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20
		Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25		

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Майданы, 1000 кешегә исәпләнгән гектар.	0,24	нормалаштырылмаган	

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән майданчыклар саны, майданчыклар майданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (майданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган майданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьяларына, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законның 16 статьясына, муниципаль берәмлек уставына ярашлы эзерләнган «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Олы Талкыш авыл жирлегенә».

2.1.3. Жирле шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары социаль-иқтисадый үсеш стратегиясе һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Олы Талкыш авыл жирлегенә шәһәр төзелеше проектлаштыру белән килешүен тәэмин итәргә, территорияләрнең социаль-иқтисадый үсеш күрсәткечләре һәм территорияләрнең кинлек үсеш күрсәткечләре арасында бәйләнешне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирлегенә башка жирле әһәмияттәге объектлары һәм авыл жирлегенә халкының мондый объектларына территорияль яктан керү мөмкин булган максимал дәрәжәдәге исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкның рөхсәт ителгән минимал дәрәжәдәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын эзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып башкарылган: авыл жирлегенә территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл жирлегенә социаль-иқтисади үстерү стратегияләре һәм программалары; жирле үзидарә органнары һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НПП проектын эзерләгәндә норматив-хокукий базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукий актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукий актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Олы Талкыш авыл жирлегенә норматив хокукий актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган документлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә.

2.2. Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.2.1. Чистай муниципаль районының Олы Талкыш авыл жирлегенә (алга таба – Олы Талкыш авыл жирлегенә, авыл жирлегенә) авыл жирлегенә статусы «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән бирелгән.

Авыл жирлегенә рәсми исем муниципаль берәмлек Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Олы Талкыш авыл жирлегенә. Авыл Чистай муниципаль районы составына керә.

Авыл жирлегенен административ үзеге - Олы Талкыш авылы. Авыл жирлегенә 5 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Олы Талкыш АЖ икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр, шул исәптән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешен чагылдыручы күрсәткечләр, 3 нче кушымтада китерелә.

2.2.3. Олы Талкыш АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеше проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГП хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясый ала:

- Олы Талкыш АЖ генераль планы.

- Олы Талкыш АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.

- Олы Талкыш АЖ 2030 елга кадәр социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм Олы Талкыш АЖ эшчәнлек төрләре буенча муниципаль программалары.

2.3. Жирле әһәмияттәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенен мондый шәһәр төзелеше законнарына кертелгән жирле әһәмияттәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару;

б) жирле әһәмияттәге автомобиль юллары;

в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,

г) торак пунктның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйлә рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйлә рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелергә тиешле жирле әһәмияттәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле әһәмияттәге объектлар жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. . Авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый.

2.3.4. Олы Талкыш авыл жирлеге жирле эһәмияттәге мәсьәләләр Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы «Олы Талкыш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 5 статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - хисап күрсәткечләрен эзерләү гамәлгә ашырылган жирле эһәмияттәге объектлар төрләре составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукый актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

2.4. Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.4.1. Хисап күрсәткечләрен нигезле эзерләү:

1) шәһәр төзелеше эшчәнлеге белән бәйлә таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенең норматив хокукый актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Олы Талкыш авыл жирлеге муниципаль норматив хокукый актларында;

милли стандартларда һәм кагыйдәләр җыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләрен һәм мәгълүматны исәпкә алу:

Олы Талкыш АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясендә һәм программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле эһәмияттәге объектлар булдыру гамәлгә ашырыла;

Олы Талкыш АЖ территориясендә икътисад һәм социаль өлкәнең торышы, социаль-демографик составы һәм халык тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик хисапларда;

- Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы территориаль планлаштыру документларында;

Олы Талкыш АЖ территориаль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр жирлегенең жирле эһәмияттәге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләренә планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелеше эшчәнлеге өлкәсендәге методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечләренең кыйммәтләрен исәпләгәндә математик ысулларны дөрес куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 маддәсенең 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары төбәк эһәмиятендәге объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле эһәмияттәге, шул исәптән авыл жирлегенең исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 маддәсе нигезендә жирле нормативларда билгеләнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектолаштыру нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаска тиеш шәһәр төзелеше проектолауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренә чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләп билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 статьясындагы 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелеше проектолауның төбәк (республика) нормативлары төбәк әһәмиятендәге объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле әһәмияттәге, шул исәптән авыл әһәмиятендәге исәп-хисап күрсәткечләренә чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 статьясы нигезендә, жирле нормативлар белән билгеләнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектолаштыру нормативлары белән билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнгән чикләрдән артмаска тиеш. нормативлар белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренә чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләп билгели ала.

Таблица 2.4.1

Төп өлешнең бүлекләре	Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр
1.1. Халыкның электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар	<p>Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләре СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектолау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормаларына көйләнә.</p> <p>Газүткәргечләренә транспортланган газның эш басымы буенча классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенә чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сәгатъләре саны максималь электр йөкләнеше рнги РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күләменә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 9000 мегаджоуль/ел 1 кешегә РП РНГП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүреш һәм эчү ихтыяжларына, сәнәгать һәм авыл хужалыгы</p>

предприятиеләре ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнә.

Су белән тәэмин итү системаларын проектлаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) уртача күрсәткечләрен рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар (1 таблица).

Су эзерләү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күләме, аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә, СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.

Су агызу объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәпләнгән күрсәткечләре көнкүреш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягә һәм яшеллекләргә су сибүгә су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итәргә кирәк. Канализация чистарту корылмаларын урнаштыру өчен жир участогы күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.

1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

Урамнар һәм юллар челтәрен, велосипед юлларын, жәяүлеләр коммуникацияләрен, жәяүлеләр үтүләрен проектлау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсәткечләре 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдәләре һәм юл хәрәкәтен оештыру буенча чараларны эшләү һәм гамәлгә ашыру буенча методик киңәшләргә. Россия Федерациясендә торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләпләр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда килештерелгән.

ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юлларын, кагыйдә буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыктары нисбәтендә юлларның йөрү өлешенән читтә урнаштырырга кирәк

Автомобильләренң хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгатъ	до 400	600	800	1000	1200
Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15

Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Олы Талкыш АЖ IV һәм V категорияле жирле әһәмияттәге гомуми

	<p>файдаланудагы юллары керә.</p> <p>Жәмәгать биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жиңел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.</p>
1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар	<p>Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәэмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләрне исәпкә алып билгеләнде.</p> <p>Спорт объектларының территориаль уңайлылыгының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Олы Талкыш АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.</p>
1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар	<p>«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгы 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II, III, VII, VIII бүлекләр) һәм Олы Талкыш АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәэмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p>
1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары	<p>Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән минималь тәэмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25 нче таблица).</p>
1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен билгеләнгән объектлар	<p>Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртак предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген	<p>Транспорт белән тәэмин итү 30 минут дәвамында торак пунктның административ үзегеннән иң ерак торак пунктка кадәр</p>

матди-техник тээмин итү объектлары	юл озынлыгына карап билгелэнгән.
1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары	Кыска вакытлы массакуләм ял объектлары территориясенә зурлыгы һәм 42.13330.2016 уртақ предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакуләм ял итү урыннарының транспорт белән тээмин ителешә тортақ пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгелэнгән.
1.10. Жирләү урыны	Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгелэнгән. .
1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәплэнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгелэнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара</p>

3 өлөш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлөшөндө булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе

3.1. Жирле нормативларның исәпләнгән күрсәткечләрен куллану өлкәсе

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләре Олы Талкыш АЖ бөтен территориясенә жирле нормативлар үз көченә кәргәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә тарала.

3.1.2. МНГП территориаль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Олы Талкыш АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчен кулланыла. шәһәр төзелеше эшчәнлеге мәсьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Олы Талкыш АЖ өчен шәһәр төзелеше эшчәнлеге өлкәсендәге вәкаләтләренә гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

- 1) Олы Талкыш АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;
- 2) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары);
- 3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;
- 4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;
- 5) Олы Талкыш АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзелгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзелгән территорияләренә үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жиңүчеләр өчен мәжбүри булып тора

Жирле нормативлар Олы Талкыш АЖ генераль планы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчен мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзелеше планын әзерләү өчен мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләре территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенең минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен һәм халык өчен күрсәтелгән объектларның территориаль керү мөмкинлегенәң максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзелеше регламентларында, әгәр территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

– Олы Талкыш АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерлэгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Олы Талкыш АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Олы Талкыш АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очракларда.

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертеп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектларында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсеннән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә

нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кергү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территориаль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәتلәрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарға каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Олы Талкыш авыл жирлегенен
шәһәр төзелеше проектлаштыруның
жирле нормативларына
1 Кушымта

**Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар
исемлеге**

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенең 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 31.08.2018 по 1039 карары Каты коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
6. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 15.09.2020 по 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятең почта элементәсе бүлекчәләрен территориаль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
7. «Биналар һәм корымалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәэмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары өләшләр) раслау һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хакында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөлтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 по р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөлтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 по Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
11. Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 по 182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын эзерләү буенча методик киңәшләр.

12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.

2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренң территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.

3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында»25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.

4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқътисадый үстерү стратегиясен раслау турында»17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.

5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында»26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.

6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында»25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.

7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында»Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.

8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.

9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.

10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».

11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләрдән файдалану нормативларын раслау турында»Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.

12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында»27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.

13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территорияль схеманы раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Олы Талкыш авыл жирлегенең муниципаль хокукый актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.

2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территорияль планлаштыру схемасын раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.

3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-иқтисадый үсеше стратегиясен раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.

4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Олы Талкыш авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдэлэрне жыентыгы

1. СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм түзү буенча Гомуми нигезлэмэлэр.

2. СП 31-110-2003 торак һәм ижтимагый биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау.

3. СП 44.13330.2011 административ һәм көнкүреш биналары.

4. 118.13330.2012 жәмэгать биналары һәм корылмалары.

5. СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлеклэрнен планлаштыру һәм түзү.

6. СП 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелешен проектлаштыру кагыйдэлэрне.

7. СП кагыйдэлэрне жыентыгы 476.1325800.2020 шәһәр һәм авыл жирлеклэрне территориялэрне. Торак микрорайоннары планлаштыру, түзү һәм төзеклэндэрү кагыйдэлэрне"»

8. СП 34.13330.2021 автомобиль юллары.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Олы Талкыш авыл җирлегенә
шәһәр төзелешә проектлаштыруның
җирле нормативларына
2 Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлегә

МНГП- Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Олы Талкыш авыл җирлеген шәһәр төзелешә проектлаштыруның җирле нормативлары.

ТР РНГП- Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелешә проектлаштыруының республика нормативлары.

СП- авыл җирлегә.

СП 42.13330.2016 СП 42.13330.2016 шәһәр төзелешә. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү.

ТКО-каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Олы Талкыш авыл җирлегенә
шәһәр төзелеше проектлаштыруның
жирле нормативларына

3 Кушымта

Чистай муниципаль районы Олы Талкыш авыл җирлегенә 2021 елгы икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр

Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы объектлары саны		
кибет	берәмлек	5
павильоннар	берәмлек	2
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	берәмлек	1
башка кибетләр	берәмлек	1
Сату залы майданы ваклап сату объектлары	берәмлек	4
кибет	берәмлек	1
павильоннар		
башка кибетләр	кв. метр	168
Жәмәгать туклануы объектларында кунакларга хезмәт күрсәтү залы майданы	кв. метр	30
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	кв. метр	138
Жәмәгать туклануы объектларында урыннар саны	кв. метр	30
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	кв. метр	
Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы объектлары саны	кв. метр	54

кибет	кв. метр	36
павильоннар		
уку йортлары, оешмалар, сәнэгать предприятияләре балансында булган ашханәләр	урын	61
башка кибетләр	урын	16

Спорт

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Спорт корылмалары саны- барлыгы		
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1
Муниципаль спорт корылмалары саны	берәмлек	
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
	гектар	14886
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	километр	12.8
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	21.9
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы		

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
--------------	-----------------	----------

Жылылык белән тээмин итү чыганакалары саны		
Барлыгы	берәмлек	2
Көчлеге 3 Гкал/сэг кадәр булган жылылык белән тээмин итү чыганакалары саны	берәмлек	
3 гигакал/сэг кадәр	берәмлек	2
Ике торбалы исәпләүдә жылылык һәм пар челтәрләренең озынлыгы	метр	265
Урам су челтәренең ялгыз озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре	метр	8650
Алыштыруга мохтаж урам су челтәренең ялгыз озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре алыштыруга мохтаж	метр	3200
Урам газ челтәренең ялгыз озынлыгы,	метр	12240
Торак биналарның гомуми мәйданы		2
Бөтен торак фонды	1000 кв. метр	
Суүткәргечләре булмаган торак пунктлар саны (аерым суүткәргеч челтәрләре)	берәмлек	21.1
Канализацияләре булмаган торак пунктлар саны (аерым канализация челтәрләре)	берәмлек	2
Жылылык белән тээмин итү чыганакалары саны		5

Почта һәм телефон элементәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Почта элементәсе хезмәтләндергән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	5
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	5

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		
Барлык халык		
1 гыйнварга	кеше	516

Авыл халкы		
1 гыйнварга	кеше	516
Туганнар саны (үле туганнарны исәпкә алмаганда)	кеше	1
Табигый үсеш (кимү)	кеше	-15
Гомуми туу коэффициенты	промилле	2
Гомуми үлем коэффициенты	промилле	31.6
Табигый үсешнең гомуми коэффициенты (кимү)	промилле	-29.6

Кушымта № 4

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Булдырь авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру жирле нормативлары

2023

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ БУЛДЫРЬ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУ ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

Часть 1. Төп өлеш- Булдырь авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе һәм халык өчен мондый объектларның территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Булдырь авыл жирлегенең шәһәр төзелеше проектлауның өлгеге жирле нормативлары (алга таба – ЧМР МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районының жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелеше эшчәнлегеге өлкәсендәге вәкаләтләрен гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары – Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына (алга таба-шәһәр төзелеше кодексы) ярашлы рәвештә кешенең тормыш эшчәнлегенең унай шартларын тәмин итү максатларында һәм территорияль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә кулланылырга тиешле исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары шәһәр төзелеше кодексының 19 статьясының 3 өлешендәге 1 пункттында күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле әһәмияттәге башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территорияль яктан мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дәүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләренә гамәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясый.

МНГП Россия Федерациясенен, Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары һәм Булдырь авыл жирлегенең муниципаль норматив хокукый актлары нигезендә эшләнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән авыл жирлегенең жирле әһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәмин ителешенең исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территорияль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәп-

хисап күрсәткечләре төбәк (республика) нормативларында билгеләнгән чикләрдән артмаска тиеш.

Әлеге жирле законнар Россия Федерациясенең, Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары һәм Чистай муниципаль районының муниципаль норматив хокукый актлары нигезендә эшләнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 елның 519 номерлы карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 елның 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителешенең исәп-хисап күрсәткечләре республика (төбәк) нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре республика нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-иқтисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып эерләнгән.

Жирле әһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең урбанизация дәрәжәсе, эчке территориаль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан иқтисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренең классификациясенә ярашлы, торак пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәэмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территориаль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегенә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Торак пунктларны электр һәм газ белән тәэмин итү өлкәсендәге объектларга муниципаль район чикләрендә Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә торак пунктларны электр һәм газ белән тәэмин итүне оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.1 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченең кыйммәте
-------	--------------------------------	-----------------	------------------------------

1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгәтләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянен) тиешле ресурс белән минималь тәэмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәэмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәдәге күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән

1.1.2. Газ белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү булганда)	м3/ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәэмин иткәндә)газ куллану	м3/ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәэмин итүнең һәр төре булмаганда)	м3/ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәэмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында газ

чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормалары буенча кабул итәргә кирәк.

4. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменен минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3 таблицасы буенча эш итәргә рәхсәт ителә. Объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнең зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтияжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлеге максималь дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченен, үлчәү берәмлегенен исеме	Исәп-хисап күрсәткеченен әһәмияте

Су алу. Су эзерлөү станцияләре (суүткәргеч чистарту корылмалары). Насос станцияләре. Су саклау өчен танклар. Су күтәрү манаралары. Магистраль суүткәргечләр.	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75
	Су эзерлөү станциясен (суүткәргеч чистарту корылмаларын) урнаштыру өчен жир участогының га күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә мең м ³ /көн.	
	0,8 гә кадәр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искәрмә:

1. Чагыштырма су куллану жәмәгәт биналарында хужалык-эчү һәм көнкүреш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченә ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сәнәгәт һәм авыл хужалыгы предприятиеләренә житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендә билгеләнергә тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сәнәгәт предприятиеләре территориясендә су сибүгә су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергә тиеш 31.13330.2012 су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткеч чагыштырма су агызу күрсәткече, л/көн. 1 кешегә территорияне һәм яшеллекләргә сугару өчен су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң дип кабул ителә. Су агызу объектларының территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

1.2. Жирле эһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле эһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чикләрендә жирле эһәмияттәге автомобиль юллары керә.

1.2.2. Урам-юл челтәренә квартал структурасы булган авыл торак пункттында халыкны урамнар һәм юллар белән тәэмин итүнең рөхсәт ителгән дәрәжәсе торак төзелеш территориясе чикләрендәге челтәр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендә характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһәр төзелеше проекткаунның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итәргә кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы
Иң аз куркынычсызлык дистанциясе	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел: - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырыенда велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының киңлеген урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше кырыенда	– транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан ким түгел; -транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлеген	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) үзара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектлануы тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштыруга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләндерелгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, Ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәмин ителеш шәхси жиңел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмаска тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнең автомобиль саклау урыннары белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмэт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерергә.

Таблица 1.2.2

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмаларя		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	220
Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60
Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25
Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участкаларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вақытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вақытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмэт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чәчтарашханәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләре	Кабул итүченең эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25
Китапханәләр	Даими урыннар	8
Дини конфессияләр объектлары	Бер тапкыр килүчеләр	10, ләкин

		ким дигәндә 10 урын
Сәламәтләндрү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми мәйданы м2	55
Рекреацион территорияләр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вакытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10
Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	3

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участкагы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлөп бирелгән участкага, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участкалары һәм жиңел автомобильләрнең жир өстендәге парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м2, бер парковка урынына 25 м2 исәпләп кабул итәргә кирәк.

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле үзәкләрдә, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	1500
		АЖдә объектлар саны	1		15
2.	Яссы спорт корылмалары (стадионнар, спорт мәйданчыклары, шугалаклар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	500
		АЖдә саны	1		20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корылмаларын мәктәпләрнең, ял итү һәм мәдәният учреждениеләренең спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегенең административ үзәгендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рәхсәт ителә.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мәдәният һәм ял объектларына китапханәләр, мәдәният йортлары, кинотеатрлар, ял, мәдәният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рәхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдә объектлар саны 1 мең кешегә филиаллар	1 административ үзәктә; 1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасы.	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20
3.	Мәдәният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны; 1 мең кешегә филиаллар	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин.	30

				Транспорт, мин.	20
--	--	--	--	--------------------	----

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә:

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмияткә мэдәни мирас объектларының тәэмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м2 / кеше.	12	Жәяүле,	30
			мин. Транспорт, мин.	20

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзегән жир участогының бер өлешенән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтләндерү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торақ бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт) өчен;

- торақ йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәэмин итү өчен жәяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрен парковкалау урыннары;

-торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшләүче һәм кунакларының жинел автомобильләрен парковкалау урыннары;

- каты коммуналь калдыкларны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру урыннары.

Күп фатирлы торак йорт участогы чикләрендә урнашкан яшелләндерелгән территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыклары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыкларның минималь рөхсәт ителгән зурлыклары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыклар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м ²	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгылләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торак пунктлар чикләрендә янғын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәэмин итү, торак пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижеләрен кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Янғын куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, жәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәэмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуна күрә жирле нормативларда мондый объектларның халык өчен тәэмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен билгеләнгән объектлар.

1.7.1. Торак пунктларда яшәүчеләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
2.	Стационар сәүдә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көн күреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны / 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча		Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча		нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Кыска вакытлы массакуләм ял итү зоналары	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20
		Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25		

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

Традицион күмү зираты	Мәйданы, 1000 кешегә исәпләнгән гектар.	0,24	нормалаштырылмаган
-----------------------	--	------	--------------------

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән мәйданчыклар саны, мәйданчыклар мәйданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (мәйданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган мәйданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьяларына, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законның 16 статьясына, муниципаль берәмлек уставына ярашлы эзерләнгән «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Булдырь авыл жирлеге».

2.1.3. Жирле шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары социаль-икътисадый үсеш стратегиясе һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Булдырь авыл жирлегенә шәһәр төзелеше проектлаштыру белән килешүен тәмин итәргә, территорияләрнең социаль-икътисадый үсеш күрсәткечләре һәм территорияләрнең киңлек үсеш күрсәткечләре арасында бәйләнешне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары авыл жирлегенә жирле әһәмияткә объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирлегенә башка жирле әһәмияткә объектлары һәм авыл жирлеге халкының мондый объектларына территорияль яктан керү мөмкин булган максимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкның рөхсәт ителгән минимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын эзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып башкарылган: авыл жирлеге территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл жирлегенә социаль-икътисади үстерү стратегияләре һәм программалары; жирле үзидарә органны һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НГП проектын эзерләгәндә норматив-хокукий базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукий актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукий актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Булдырь авыл жирлегенә норматив хокукий актлары
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жирле нормативларны эшлөгәндә кулланылган документлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә.

2.2. Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.2.1. Чистай муниципаль районының Булдырь авыл жирлегенә (алга таба – Булдырь АЖ , авыл жирлеге) авыл жирлеге статусы «Чистай муниципаль районы «Муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән бирелгән.

Авыл жирлегенә рәсми исеме муниципаль берәмлек Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Булдырь авыл жирлеге. Авыл Чистай муниципаль районы составына

керә.

Йолдыз авыл жирлегенә административ үзәге булып тора. Авыл жирлегенә 4 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Булдыр АЖ икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы, шул исәптән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителүен чагылдыручы күрсәткечләр 3 нче кушымтада китерелә.

2.2.3. Булдырь АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеше проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГП хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясыя ала:

- Булдырь АЖ генераль планы.

- Булдырь АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.

- 2030 елга кадәр Булдырь АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм эшчәнлек төрләре буенча Булдырь АЖ муниципаль программалары.

2.3. Жирле әһәмияттәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенә мондый шәһәр төзелеше законнарына кертелгән жирле әһәмияттәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару;

б) жирле әһәмияттәге автомобиль юллары;

в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәләмәтлек саклау,

г) торак пунктның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйлә рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйлә рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелергә тиешле жирле әһәмияттәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегә турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле әһәмияттәге объектлар жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. . Авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарә

органнары вәкаләтләренә карый.

2.3.4. Булдырь АЖ жирле әһәмияттәге мәсьәләләре Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Булдырь авыл жирлегә» муниципаль берәмлегә Уставының 5 статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - হিসап күрсәткечләрен әзерләү гамәлгә ашырылган жирле әһәмияттәге объектлар төрләре составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукый актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

2.4. হিসап күрсәткечләрен нигезләү

2.4.1. হিসап күрсәткечләрен нигезлә әзерләү:

1) шәһәр төзелешә эшчәнлегә белән бәйлә таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенә норматив хокукый актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Булдырь АЖ

Муниципаль норматив хокукый актларында;

милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелешә проектлаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләренә һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Булдырь АЖ социаль-иқтисади үсеш стратегиясендә һәм Булдырь АЖ программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле әһәмияттәге торақ пунктлар төзелә;

- Булдырь АЖ территориясендә иқтисад һәм социаль өлкәнә торышы, социаль-демографик составы һәм халық тыгызлығы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик হিসапларда;

- Россия Федерациясә һәм Татарстан Республикасы территорияль планлаштыру документларында;

- Булдырь АЖ территорияль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр жирлегенә жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләренә планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелешә эшчәнлегә өлкәсендәге методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечләренә кыйммәтләрен исәпләгәндә математик ысулларны дәрәс куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелешә кодексының 29.2 маддәсенә 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелешә проектлауның төбәк (республика) нормативлары төбәк әһәмиятендәге

объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле әһәмияттәге, шул исәптән авыл жирлегенең исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 мaddәсе нигезендә жирле нормативларда билгеләнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаса тиеш шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренең чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләр билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары үз составында жирле әһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелеше проектлауның республика нормативлары МНП эзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле әһәмияттәге объектларны урнаштырганда авыл жирлеге халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территориаль мөмкинлекне билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле әһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, авыл торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәү урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясе радиусы белән чагыштырырлык.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативларында билгеләнгән мәдәният һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен үтәргә;

2) жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәмин ителеше турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

3) Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләргә үз эченә алган жирле нормативларның төп өлеше бүлекләренә бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1 таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сылтамаларны үз эченә ала.

Таблица 2.4.1

Төп өлешнең бүлекләре	Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр
-----------------------	---

<p>1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләре СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормаларына көйләнә.</p> <p>Газүткәргечләрнең транспортланган газның эш басымы буенча классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенең чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сәгатләре саны максималь электр йөкләнеше рнп РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күләменең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 9000 мегаджоуль/ел 1 кешегә РП РНГП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүреш һәм эчү ихтыяжларына, сәнэгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләре ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнә.</p> <p>Су белән тәэмин итү системаларын проектлаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) уртача күрсәткечләрен рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар (1 таблица).</p> <p>Су эзерләү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күләме, аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә, СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p> <p>Су агызу объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәпләнгән күрсәткечләре көнкүреш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягә һәм яшеллекләргә су сибүгә су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итәргә кирәк. Канализация чистарту корылмаларын урнаштыру өчен жир участогы күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p>
<p>1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Урамнар һәм юллар челтәрен, велосипед юлларын, жәяүлеләр коммуникацияләрен, жәяүлеләр үтүләрен проектлау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсәткечләре 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдәләре һәм юл хәрәкәтен оештыру буенча чараларны эшләү һәм гамәлгә ашыру буенча методик киңәшләргә. Россия Федерациясендә торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләпләр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда килештерелгән.</p> <p>ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр</p>

	<p>юлларын, кагыйдә буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыктары нисбәтендә юлларның йөрү өлешенән читтә урнаштырырга кирәк</p> <table border="1" data-bbox="549 353 1477 703"> <tr> <td data-bbox="549 353 967 562">Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать</td> <td data-bbox="967 353 1078 562">до 400</td> <td data-bbox="1078 353 1190 562">600</td> <td data-bbox="1190 353 1302 562">800</td> <td data-bbox="1302 353 1414 562">1000</td> <td data-bbox="1414 353 1477 562">1200</td> </tr> <tr> <td data-bbox="549 562 967 703">Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.</td> <td data-bbox="967 562 1078 703">70</td> <td data-bbox="1078 562 1190 703">50</td> <td data-bbox="1190 562 1302 703">30</td> <td data-bbox="1302 562 1414 703">20</td> <td data-bbox="1414 562 1477 703">15</td> </tr> </table> <p>Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Булдырь АЖ IV һәм V категорияле жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллары керә.</p> <p>Жәмәгать биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жинел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.</p>	Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200	Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15
Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200								
Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15								
1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар	<p>Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәэмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләргә исәпкә алып билгеләнде.</p> <p>Спорт объектларының территориаль уңайлылыгының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Булдырь АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.</p>												
1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар	<p>«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләргә белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгы 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II, III, VII, VIII бүлекләр) һәм Булдырь АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәэмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләргә чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p>												
1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары	<p>Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән минималь тәэмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25</p>												

	нче таблица).
1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен билгеләнгән объектлар	<p>Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртақ предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү объектлары	Транспорт белән тәэмин итү 30 минут дәвамында торак пунктның административ үзәгеннән иң ерак торак пунктка кадәр юл озынлыгына карап билгеләнгән.
1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары	Кыска вакытлы массакуләм ял объектлары территориясенен зурлыгы һәм 42.13330.2016 уртақ предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакуләм ял итү урыннарының транспорт белән тәэмин ителеше торак пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгеләнгән.
1.10. Жирләү урыны	Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгеләнгән. .
1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгеләнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына</p>

	кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара
--	--

3 өлөш. Шәһәр төзөлөшө проектлаштыру нормативларының төп өлөшөндө булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсө

3.1. Жирле нормативларының исәпләнгән күрсәткечләрен куллану өлкәсө

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләре Булдырь АЖ бөтөн территориясенә жирле нормативлар үз көчөнә кәргәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә тарала.

3.1.2. МНГП территориаль планлаштыру, шәһәр төзөлөшө зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Булдырь АЖ территориясендә шәһәр төзөлөшө (төзөлөш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчөн кулланыла. шәһәр төзөлөшө эшчәнлегә мäsьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Булдырь АЖ өчөн шәһәр төзөлөшө эшчәнлегә өлкәсендәгә вәкаләтләренә гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

1) Булдырь АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;

2) жирле әһәмияттәгә объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары);

3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;

4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;

5) Булдырь АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзөлгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзөлгән территорияләренә үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жиңүчеләр өчөн мәжбүри булып тора.

Жирле нормативлар Булдырь АЖ генераль планы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчөн мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзөлөшө планын әзерләү өчөн мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларының исәп-хисап күрсәткечләре территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчөн һәм халык өчөн күрсәтелгән объектларның территориаль керү мөмкинлегенәң максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчөн кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзөлөшө регламентларында, әгәр территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

– Булдырь АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерлэгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Булдырь АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Булдырь АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очракларда.

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертәп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектларында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә

нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кергү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территориаль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәتلәрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарға каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Булдырь авыл жирлегенә
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

1 Кушымта

Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлеге

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенең 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янғын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 31.08.2018 по 1039 карары Каты коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
6. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 15.09.2020 по 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятенең почта элементәсе бүлекчәләрен территорияль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
7. «Биналар һәм корылмалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәэмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары өлешләрен) раслау һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хакында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөлтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөлтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 по Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
11. Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 по 182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын эзерләү буенча методик киңәшләр.
12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның

статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.

3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.

4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисади үстерү стратегиясен раслау турында» 17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.

5. «2024 елга кадәр жәмәгәт инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында» 26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.

6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисади үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында» 25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.

7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәмин ителеш нормативларын билгеләү турында» Татарстан Республикасы сәнәгәт һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.

8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.

9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.

10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о номерлы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».

11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләрдән файдалану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.

12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеш проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында» 27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.

13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территорияль схеманы раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Булдырь авыл жирлегенә муниципаль хокукый актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә уставы.

2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.
3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-икътисадый үсеше стратегиясен раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.
4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Булдырь авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдэләре жьентыгы

1. СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезлэмэләр.
2. СП 31-110-2003 торак һәм ижтимагый биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау.
3. СП 44.13330.2011 административ һәм көнкүреш биналары.
4. 118.13330.2012 жәмэгать биналары һәм корылмалары.
5. СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү.
6. СП 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдэләре.
7. СП кагыйдэләре жьентыгы 476.1325800.2020 «Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләре. Торак микрорайоннары планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдэләре"»
8. СП 34.13330.2021 автомобиль юллары.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Булдырь авыл җирлегенең
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

2
Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

МНГП – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Булдырь авыл җирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативлары.

ТР РНГП – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары.

СП– авыл җирлеге.

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү.

ТКО – каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Булдырь авыл жирлегенең
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

3

Кушымта

Чистай муниципаль районы Булдырь авыл жирлегенең 2021 елгы икътисады һәм
социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр

Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Ваклап сату һәм жәмәгать туклану объектлары саны		
кибет	берәмлек	4
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	берәмлек	1
башка кибетләр	берәмлек	3
минимаркетлар	берәмлек	1
башка кибетләр	берәмлек	3
Сату залы майданы ваклап сату объектлары		
кибет	кв. метр	80
башка кибетләр	кв. метр	50
минимаркетлар	кв. метр	30
башка кибетләр	кв. метр	50
Жәмәгать туклануы объектларында кунакларга хезмәт күрсәтү залы майданы		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	кв. метр	75

Жәмәгать туклануы объектларында урыннар саны		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	урын	50

Спорт

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Спорт корылмалары саны- барлығы		
спорт корылмалары	берәмлек	4
яссы спорт корылмалары	берәмлек	2
спорт заллары	берәмлек	1
Муниципаль спорт корылмалары саны	берәмлек	
спорт корылмалары	берәмлек	4
яссы спорт корылмалары	берәмлек	2
спортивные залы	берәмлек	1

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	гектар	16393
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	14.1
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	15.7

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
Барлығы	берәмлек	2

Көчлеге 3 Гкал/сэг кадэр булган жылылык белән тээмин итү чыганакалары саны	берәмлек	
3 гигакал/сэг кадэр	берәмлек	2
Ике торбалы исәпләүдә жылылык һәм пар челтәрләренең озынлыгы	метр	1491
Урам су челтәренең ялгыз озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре	метр	3740
Алыштыруга мохтаж урам су челтәренең ялгыз озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре алыштыруга мохтаж	метр	1200
Урам газ челтәренең ялгыз озынлыгы,	метр	45140
Торак биналарның гомуми мәйданы		
Бөтен торак фонды	1000 кв. метр	52.4
Суүткәргечләре булмаган торак пунктлар саны (аерым суүткәргеч челтәрләре)	берәмлек	3

Почта һәм телефон элементәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Почта элементәсе хезмәтләндергән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	3
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	3

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		
Барлык халык	кеше	
1 гыйнварга	кеше	1352
Авыл халкы	кеше	
1 гыйнварга	кеше	1352
Туганнар саны (үле туганнарны исәпкә алмаганда)	кеше	7

Табигый үсеш (кимү)	кеше	-32
Гомуми туу коэффициент	промилле	5.2
Гомуми үлем коэффициенты	промилле	29.1
Табигый үсешнең гомуми коэффициенты (кимү)	промилле	-23.9

Кушымта № 5

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы
Югары Кондрата авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру

жирле нормативлары

2023

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ЮГАРЫ КОНДРАТА АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУ ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

1 өлеш. Төп өлеш –Югары Кондрата авыл жирлеге халкының жирле эһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителүенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Югары Кондрата авыл жирлегенең шәһәр төзелеше проекткауның әлеге жирле нормативлары (алга таба – МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендәге вәкаләтләрен гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелеше проекткаштыру нормативлары – Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына (алга таба-шәһәр төзелеше кодексы) ярашлы рәвештә кешенең тормыш эшчәнлегенең уңай шартларын тәэмин итү максатларында һәм территориаль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны әзерләгәндә кулланылырга тиешле исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелеше проекткаштыру нормативлары шәһәр төзелеше кодексының 19 статьясының 3 өлешендәге 1 пункттында күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле эһәмияттәге объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле эһәмияттәге башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле эһәмияттәге объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле эһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дәүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-икътисади үсешенә зур йогынты ясый.

МНГП Россия Федерациясенен, Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары һәм Югары Кондрата авыл жирлегенең муниципаль норматив хокукый актлары нигезендә эшләнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проекткаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән авыл жирлегенең жирле эһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителешенең исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) нормативларында билгеләнгән чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-икътисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып әзерләнгән.

Жирле әһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең урбанизация дәрәжәсе, эчке территориаль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан икътисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренең классификациясенә ярашлы, торак пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территориаль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегенә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Торак пунктлар халкын электр һәм газ белән тәмин итү өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Торак пунктларны электр һәм газ белән тәмин итү өлкәсендәге объектларга муниципаль район чикләрендә Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә торак пунктларны электр һәм газ белән тәмин итүне оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.1 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченең кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгатьләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянең) тиешле ресурс белән минималь тәмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән

тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәдәге күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән

1.1.2. Газ белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү булганда)	м3/ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларынан кайнар су белән тәэмин иткәндә)газ куллану	м3/ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәэмин итүнең һәр төре булмаганда)	м3/ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәэмин ителеше нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын куллану кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак куллану кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормалары буенча кабул итәргә кирәк.

4. Газ белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дүрләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 1 кешегә елына 9000 Мега

– джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3 таблицасы буенча эш итәргә рөхсәт ителә. Объектларның территориаль мөмкин булган максимал дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнең зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлеге максимал дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең, үлчәү берәмлегең исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең әһәмияте
Су алу. Су эзерләү станцияләре (суүткәргеч чистарту корымалары). Насос станцияләре. Су саклау өчен танклар. Су күтәрү манаралары. Магистраль суүткәргечләр.	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75
	Су эзерләү станциясен (суүткәргеч чистарту корымаларын) урнаштыру өчен жир участогының га күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә мең м ³ /көн.	
	0,8 гә кадәр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искәрмә:

1. Чагыштырма су куллану жәмәгаты биналарында хужалык-эчү һәм көнкүреш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченә ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләренең житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендә билгеләнергә тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сәнәгать предприятиеләре территориясендә су сибүгә су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергә тиеш 31.13330.2012 су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткече чагыштырма су агызу күрсәткече, л/көн. 1 кешегә территорияне һәм яшеллекләргә сугару өчен су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң дип кабул ителә. Су агызу объектларының территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе

1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юллары керә.

1.2.2. Урам-юл челтәренә квартал структурасы булган авыл торак пунктында халыкны урамнар һәм юллар белән тәэмин итүнең рөхсәт ителгән дәрәжәсе торак төзелеш территориясе чикләрендәге челтәр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендә характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһәр төзелеше проекткаунның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итәргә кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы
Иң аз куркынычсызлык дистанциясе	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел: - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгаты транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырыенда велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының киңлегә урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше	– транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан ким түгел;

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
кырыенда	-транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлегенә	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) узара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектланарга тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләндерелгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, Ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәэмин ителеш шәхси жинел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмашка тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнең автомобиль саклау урыннары белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмәт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәэмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерелгә.

Таблица 1.2.2

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлегенә	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмалар		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м ²	220

Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60
Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25
Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участокларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вақытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вақытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чөчтарапханәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләре	Кабул итүченең эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25
Китапханәләр	Даими урыннар	8
Дини конфессияләр объектлары	Бер тапкыр килүчеләр	10, ләкин ким дигәндә 10 урын
Сәламәтләндерү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми мәйданы м2	55
Рекреацион территорияләр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вақытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10

Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	3
---	--	---

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлөп бирелгән участкада, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участкалары һәм жиңел автомобильләрнең жир өстендөгә парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м², бер парковка урынына 25 м² исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын үткәргүне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакуләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле үзәкләрдә, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	1500
		АЖдә объектлар саны	1		15
2.	Яссы спорт корымалары (стадионнар, спорт майданчылары, шугалаклар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	500
		АЖдә саны	1		20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корымаларын мәктәпләрнең, ял итү һәм мәдәният учреждениеләренең спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегенең административ үзәгендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рөхсәт ителә.

1.4. Мэдэният өлкэсендэге объектлар

1.4.1. Мэдэният һәм ял объектларына китапханэлэр, мэдэният йортлары, кинотеатрлар, ял, мэдэният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендэге башка мэдэният һәм ял объектлары, жирле әһәмияттәге мэдэни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мэдэният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлгә (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар	1	Транспорт, мин.	20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасы.	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
				Транспорт, мин.	20
3.	Мэдэният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны;	1	Жәяүле, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар		Транспорт, мин.	20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин.	30
				Транспорт, мин.	20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә:

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмиятгә мэдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м ² / кеше.	12	Жәяүле,	30
			мин. Транспорт, мин.	20

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзегән жир участогының бер өлешенән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтләндерү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торак бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт)өчен;

-торак йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәмин итү өчен жәяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрен парковкалау урыннары;

-торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшләүче һәм кунакларының жинел автомобильләрен парковкалау урыннары;

- каты коммуналь калдыктарны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру урыннары.

Күп фатирлы торак йорт участогы чикләрендә урнашкан яшелләнделерлгән территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыктары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыктарның минималь рөхсәт ителгән зурлыктары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыктар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м ²	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгыльләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торак пунктлар чикләрендә янғын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәэмин итү, торак пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижеләрен кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Янғын куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, жәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәэмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуна күрә жирле нормативларда мондый объектларның халык өчен тәэмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен билгеләнгән объектлар.

1.7.1. Торак пунктларда яшәүчеләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе	Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе

		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
2.	Стационар сәүдә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көн күреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны / 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча		Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча		нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Кыска вакытлы массакуләм ял итү зоналары	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20
		Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25		

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Майданы, 1000 кешегә исәпләнгән	0,24	нормалаштырылмаган	

	гектар.		
--	---------	--	--

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рәхсәт ителгән майданчыклар саны, майданчыклар майданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (майданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган майданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьяларына, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законның 16 статьясына, муниципаль берәмлек уставына ярашлы эзерләнгән «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Югары Кондрата авыл жирлеге».

2.1.3. Жирле шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары социаль-икътисадый үсеш стратегиясе һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Югары Кондрата авыл жирлегенә шәһәр төзелеше проектлаштыру белән килешүен тәмин итәргә, территорияләрнең социаль-икътисадый үсеш күрсәткечләре һәм территорияләрнең киңлек үсеш күрсәткечләре арасында бәйләнешне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирлегенә башка жирле әһәмияттәге объектлары һәм авыл жирлеге халкының мондый объектларына территорияль яктан керү мөмкин булган максимал дәрәжәдәге исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкның рөхсәт ителгән минимал дәрәжәдәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын эзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып башкарылган: авыл жирлеге территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл жирлеген социаль-икътисади үстерү стратегияләре һәм программалары; жирле үзидарә органны һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НГП проектын эзерләгәндә норматив-хокукий базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукий актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукий актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Гаделша авыл жирлегенә норматив хокукий актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган документлар исемлеге 1 нче кушымтада китерелә.

Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.2.1. Чистай муниципаль районының Югары Кондрата авыл жирлегенә (алга таба – Югары Кондрата авыл жирлеге) авыл жирлеге статусы «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән бирелгән.

Авыл жирлегенен рәсми исеме муниципаль берәмлек Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Югары Кондрата авыл жирлеге. Авыл Чистай муниципаль районы составына керә.

Авыл жирлегенен административ үзәге-Югары Кондрата авылы. Авыл жирлегенә 2 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Югары Кондрата АЖ икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр, шул исәптән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешен чагылдыручы күрсәткечләр, 3 нче кушымтада китерелә.

2.2.3. Югары Кондрата АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеше проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГП хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясый ала:

- Югары Кондрата АЖ генераль планы.
- Югары Кондрата АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.
- 2030 елга кадәр Югары Кондрата АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм югары Югары Кондрата АЖ эшчәнлек төрләре буенча муниципаль программалары.

2.3. Жирле әһәмияттәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенен мондый шәһәр төзелеше законнарына кертелгән жирле әһәмияттәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

- а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару;
- б) жирле әһәмияттәге автомобиль юллары;
- в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,
- г) торак пунктның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйле рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйле рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелергә тиешле жирле әһәмияттәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле әһәмияттәге объектлар жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. Авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый.

2.3.4 Югары Кондрата АЖ жирле эһәмияттәге мәсьәләләре Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Югары Кондрата авыл жирлегә» муниципаль берәмлегә Уставының 5 статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - хисап күрсәткечләрен эзерләү гамәлгә ашырылган жирле эһәмияттәге объектлар төрләре составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукый актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

2.4. Хисап күрсәткечләрен нигезләү

2.4.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү эзерләү:

1) шәһәр төзелешә эшчәнлегә белән бәйлә таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенә норматив хокукый актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Югары Кондрата АЖ

Муниципаль норматив хокукый актларында;

милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелешә проектлаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләрен һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Югары Кондрата АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясендә һәм Югары Кондрата АЖ программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле эһәмияттәге торақ пунктлар төзелә;

- Югары Кондрата АЖ территориясендә икътисад һәм социаль өлкәнә торышы, социаль-демографик составы һәм халық тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик хисапларда;

- Россия Федерациясә һәм Татарстан Республикасы территориаль планлаштыру документларында;

- Югары Кондрата АЖ территориаль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр жирлегенә жирле эһәмияттәге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләренә планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелешә эшчәнлегә өлкәсендәге методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечләренә кыйммәтләрен исәпләгәндә математик ысулларны дәрәс куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелешә кодексының 29.2 маддәсенә 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелешә проекткаунның төбәк (республика) нормативлары төбәк эһәмиятендәге

объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле әһәмияттәге, шул исәптән авыл жирлегенең исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 мaddәсе нигезендә жирле нормативларда билгеләнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаса тиеш шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренең чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләр билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары үз составында жирле әһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелеше проектлауның республика нормативлары МНП әзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле әһәмияттәге объектларны урнаштырганда авыл жирлеге халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территориаль мөмкинлекне билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле әһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, авыл торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәү урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясе радиусы белән чагыштырылыш.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативларында билгеләнгән мәдәният һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен үтәргә;

2) жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәмин ителеше турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

3) Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләргә үз эченә алган жирле нормативларның төп өлеше бүлекләренә бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1 таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сылтамаларны үз эченә ала.

Таблица 2.4.1

Төп өлешнең бүлекләре	Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр
-----------------------	---

<p>1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тээмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләре СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормаларына көйләнә.</p> <p>Газүткәргечләрнең транспортланган газның эш басымы буенча классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенең чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сәгатиләре саны максималь электр йөкләнеше рнп РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күләменең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 9000 мегаджоуль/ел 1 кешегә РП РНГП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүреш һәм эчү ихтыяжларына, сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләре ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнә.</p> <p>Су белән тээмин итү системаларын проектлаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) уртача күрсәткечләрен рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тээмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар (1 таблица).</p> <p>Су эзерләү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күләме, аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә, СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p> <p>Су агызу объектлары белән тээмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәпләнгән күрсәткечләре көнкүреш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягә һәм яшеллекләргә су сибүгә су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итәргә кирәк. Канализация чистарту корылмаларын урнаштыру өчен жир участогы күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p>
<p>1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Урамнар һәм юллар челтәрен, велосипед юлларын, жәяүлеләр коммуникацияләрен, жәяүлеләр үтүләрен проектлау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсәткечләре 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдәләре һәм юл хәрәкәтен оештыру буенча чараларны эшләү һәм гамәлгә ашыру буенча методик киңәшләргә. Россия Федерациясендә торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләпләр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда килештерелгән.</p> <p>ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр</p>

	<p>юлларын, кагыйдә буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыклары нисбәтендә юлларның йөрү өлешеннән читтә урнаштырырга кирәк</p> <table border="1" data-bbox="549 353 1477 703"> <tr> <td data-bbox="549 353 967 562">Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать</td> <td data-bbox="967 353 1078 562">до 400</td> <td data-bbox="1078 353 1193 562">600</td> <td data-bbox="1193 353 1289 562">800</td> <td data-bbox="1289 353 1385 562">1000</td> <td data-bbox="1385 353 1477 562">1200</td> </tr> <tr> <td data-bbox="549 562 967 703">Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.</td> <td data-bbox="967 562 1078 703">70</td> <td data-bbox="1078 562 1193 703">50</td> <td data-bbox="1193 562 1289 703">30</td> <td data-bbox="1289 562 1385 703">20</td> <td data-bbox="1385 562 1477 703">15</td> </tr> </table> <p>Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Югары Кондрата АЖ IV һәм V категорияле жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллары керә.</p> <p>Жәмәгать биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жинел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.</p>	Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200	Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15
Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200								
Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15								
1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар	<p>Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәэмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләрне исәпкә алып билгеләнде.</p> <p>Спорт объектларының территориаль уңайлылыгының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Югары Кондрата АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.</p>												
1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар	<p>«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгы 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II,III, VII, VIII бүлекләр) һәм Югары Кондрата территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәэмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p>												
1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары	<p>Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән минималь тәэмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең</p>												

	исәп-хисап күрсәткечләре ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25 нче таблица).
1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен билгеләнгән объектлар	<p>Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәмин ителеше нормативларын билгеләү турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртақ предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары	Транспорт белән тәмин итү 30 минут дәвамында торак пунктның административ үзәгеннән иң ерак торак пунктка кадәр юл озынлыгына карап билгеләнгән.
1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары	Кыска вакытлы массакүләм ял объектлары территориясенен зурлыгы һәм 42.13330.2016 уртақ предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакүләм ял итү урыннарының транспорт белән тәмин ителеше торак пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгеләнгән.
1.10. Жирләү урыны	Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгеләнгән. .
1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгеләнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына</p>

	кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара
--	--

3 өлөш. Шәһәр төзөлөшө проектлаштыру нормативларының төп өлөшөндө булган исәп-хисап күрсәткечләрөн куллану кагыйдәләре һәм өлкәсө

3.1. Жирле нормативларның исәпләнгән күрсәткечләрөн куллану өлкәсө

3.1.1. МНГП хисап күрсәткечләре жирле нормативлар үз көчөнө кергәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләрөнә югары Кондратинск уртақ предприятиесенә бөтөн территориясенә тарала.

3.1.2. МНГП территориаль планлаштыру, шәһәр төзөлөшө зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук карарлар кабул итү өчөн жирле үзидарә органнары, Югары Кондрата уртақ предприятиесе территориясендә шәһәр төзөлөшө (төзөлөш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан рөхсәт бирү өчөн нигез буларак кулланыла шәһәр төзөлөшө эшчәнлегә мәсьәләләре буенча бәхәсләр.

3.1.3. Мнпг Чистай муниципаль районы һәм Югары Кондрата уртақ предприятиесе жирле үзидарә органнары өчөн шәһәр төзөлөшө эшчәнлегә өлкәсендәгә вәкаләтләрне гамәлгә ашырганда әзерлек һәм раслау буенча мәжбүри булып тора:

- 1) Югары Кондрата уртақ предприятиесе генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;
- 2) жирле әһәмияттәгә объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары);
- 3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;
- 4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;
- 5) югары Кондратинск уртақ предприятиесенә коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзелгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына аукционнарда жиңүчеләр өчөн мәжбүри булып тора (аукцион шартларында һәм төзелгән территорияләрне үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта).

Жирле нормативлар Верхнекондратинск уртақ предприятиесе генераль планы проектларын эшлөчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчөн мәжбүри булып тора.

3.1.5. МНГП жир участогының шәһәр төзөлөшө планын әзерләү өчөн мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләре территорияне коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрөн билгеләү өчөн һәм халык өчөн күрсәтелгән объектларның территориаль керү мөмкинлегенә максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрөн билгеләү өчөн кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзөлөшө регламентларында, әгәр территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МНГП кулланылырга мөмкин:

Югары Кондрата уртақ предприятиесенең социаль-икътисади үсеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерләгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Верхнекондратинск уртақ предприятиесе территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазифаи затлар карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Югары Кондрата уртақ предприятиесенең жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль керү мөмкинлегенең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен исәпкә алу һәм үтәү таләп ителгән башка очрақларда.

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертәп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәэмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектарында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсеннән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тәэмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тәэмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очрақта, жирлек чикләрендә нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кергү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территориаль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәтләрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарга каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Югары Кондрата авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына
1 Кушымта

Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлегенә

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенен шәһәр төзелешен кодекссы.
2. Россия Федерациясенен 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янғын куркынычсызлыгы таләпләренә турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясенең Хөкүмәтенен 31.08.2018 №1039 карары Катан коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләренә раслау турында.
6. Россия Федерациясенең Хөкүмәтенен 15.09.2020 № 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятенен почта элементәсе бүлекчәләрен территорияль бүлү кагыйдәләренә раслау турында.
7. «Биналар һәм корылмалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләренә үтәү мәжбүри нигездә тәэмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары өлешләрен) раслау һәм Россия Федерациясенең Хөкүмәтенен 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хакында» Россия Федерациясенең Хөкүмәтенен 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясенең субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөлтәренә үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хөзмәтләренә белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясенең Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № р-965 бөерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясенең субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөлтәренә үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хөзмәтләренә белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясенең Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 бөерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясенең субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясенең Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 бөерыгы белән расланган методик киңәшләр.

11. Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 по 182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын эзерләү буенча методик киңәшләр.

12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 № 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.

2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.

3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.

4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен раслау турында» 17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.

5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында» 26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.

6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында» 25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.

7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында» Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.

8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.

9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.

10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».

11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләрдән файдалану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.

12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында» 27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.

13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схеманы раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Югары Кондрата авыл жирлегенең муниципаль хокукий актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.
2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында» Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.
3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-икътисадый үсеше стратегиясен раслау турында» Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.
4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Югары Кондрата авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы

1. СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр.
2. СП 31-110-2003 торак һәм ижтимагый биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау.
3. СП 44.13330.2011 административ һәм көнкүреш биналары.
4. 118.13330.2012 жәмәгать биналары һәм корылмалары.
5. СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү.
6. СП 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдәләре.
7. СП кагыйдәләре жыентыгы 476.1325800.2020« Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләре. Торак микрорайоннарны планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдәләре"»
8. СП 34.13330.2021 автомобиль юллары.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Югары Кондрата авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына
2 Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

МНГП – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Югары Кондрата авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативлары.

ТР РНГП – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары.

СП– авыл жирлеге.

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү.

ТКО – каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Югары Кондрата авыл жирлегенең
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына
3 Кушымта

**Чистай муниципаль районы Югары Кондрата авыл жирлегенең 2021 елгы икътисады
һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр**

Татарстан Республикасы БД ПМО
МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕКНЕҢ СОЦИАЛЬ ӨЛКӘСЕ
ҺӘМ ИКЪТИСАДНЫҢ ТОРЫШЫН БИЛГЕЛӘҮЧЕ

КҮРСӘТКЕЧЛӘР

Чистай муниципаль районы

Югары Кондрата

Авыл жирлекләре

Югары кондратинск

2021 ел өчен

Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы объектлары саны		
кибет	берәмлек	1
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	берәмлек	1
минимаркетлар	берәмлек	1
Сату залы майданы ваклап сату объектлары		
кибет	кв. метр	40

минимаркетлар	кв. метр	40
Жәмәгать туклануы объектларында кунакларга хезмәт күрсәтү залы майданы		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	кв. метр	30
Жәмәгать туклануы объектларында урыннар саны		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	урын	40

Спорт

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Спорт корылмалары саны- барлыгы		
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1
Муниципаль спорт корылмалары саны	берәмлек	
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми майданы	гектар	1673
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	5.1
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	11.2

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

Жылылык белән тээмин итү чыганакалары саны		
Барлыгы	берәмлек	1
Көчлеге 3 Гкал/сэг кадәр булган жылылык белән тээмин итү чыганакалары саны	берәмлек	
3 гигакал/сэг кадәр	берәмлек	1
Ике торбалы исәпләүдә жылылык һәм пар челтәрләренең озынлыгы	метр	110
Урам су челтәренең ялгыз озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре	метр	4400
Алыштыруга мохтаж урам су челтәренең ялгыз озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре алыштыруга мохтаж	метр	1700
Урам газ челтәренең ялгыз озынлыгы,	метр	7500
Торак биналарның гомуми мәйданы		
Бөтен торак фонды	1000 кв. метр	8.4
Суүткәргечләре булмаган торак пунктлар саны (аерым суүткәргеч челтәрләре)	берәмлек	1

Почта һәм телефон элементәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Почта элементәсе хезмәтләндергән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	1
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	1

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		
Барлык халык		
1 гыйнварга	кеше	254
Авыл халкы		

1 гыйнварга	кеше	254
Туганнар саны (үле туганнарны исәпкә алмаганда)	кеше	4
Табигый үсеш (кимү)	кеше	-4
Гомуми туу коэффициенты	промилле	16
Гомуми үлем коэффициенты	промилле	32
Табигый үсешнең гомуми коэффициенты (кимү)	промилле	-16

Кушымта № 6

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы
Данауровка авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру

жирле нормативлары

2023

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ДАНАУРОВКА АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЭШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУ ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

1 өлеш. Төп өлеш- Данауровка авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәпләнгән күрсәткечләре һәм халык өчен мондый объектларның территорияль ирешүенә максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәпләнгән күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Данауровка авыл жирлеген шәһәр төзелешә проектлауның әлегә жирле нормативлары (алга таба – МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелешә эшчәнлегә өлкәсендәгә вәкаләтләрен гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары – Россия Федерациясә Шәһәр төзелешә кодексына (алга таба-шәһәр төзелешә кодексы) ярашлы рәвештә кешенә тормыш эшчәнлегенә уңай шартларын тәмин итү максатларында һәм территорияль планлаштыру, шәһәр төзелешә зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны әзерләгәндә кулланылырга тиешле исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешендәгә 1 пункттында күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешенә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәгә исәп-хисап күрсәткечләре, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле әһәмияттәгә башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территорияль яктан мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәгә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле әһәмияттәгә объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәгә мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дәүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләренә гамәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясыи.

Әлегә жирле нормативларда исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнгән нормалаштыру өлкәләре исемлегә шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешә 1 пункты нигезендә муниципаль районның территорияль планлаштыру схемасында күрсәтелә торган жирле әһәмияттәгә объектлар төрләре нигезендә, муниципаль районның жирле әһәмияттәгә мәсьәләләрен хәл итү өчен объектларны исәпкә алып төзелгән, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында һәм Татарстан Республикасы «Данауровка авыл жирлеге» муниципаль берәмлегә Уставының 6 статьясында күрсәтелгән. Нормалаштыру өлкәләре составы ЧМР МНГП төп өлешә бүлекләренә исемнәрендә чагыла.

Әлегә жирле законнар Россия Федерациясенә, Татарстан Республикасының гамәлдәгә законнары һәм Чистай муниципаль районының муниципаль норматив хокукый

актары нигезендә эшлэнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 елның 519 номерлы карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 елның 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителешенең исәп-хисап күрсәткечләре республика (төбәк) нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мөһим объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре республика нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-иқтисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып эерләнгән.

Жирле әһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең урбанизация дәрәжәсе, эчке территориаль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан иқтисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренең классификациясенә ярашлы, торақ пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәэмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территориаль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегенә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Торақ пунктлар халкын электр һәм газ белән тәэмин итү өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Торақ пунктларны электр һәм газ белән тәэмин итү өлкәсендәге объектларга муниципаль район чикләрендә Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә торақ пунктларны электр һәм газ белән тәэмин итүне оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.1 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченең кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгатьләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянең) тиешле ресурс белән минималь тәэмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәэмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәдәге күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән.

1.1.2. Газ белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү булганда)	м3/ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәэмин иткәндә)газ куллану	м3/ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәэмин итүнең һәр төре булмаганда)	м3/ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәэмин ителеше нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм

полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормалары буенча кабул итәргә кирәк.

4. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсә 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3 таблицасы буенча эш итәргә рөхсәт ителә. Объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсә нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнең зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлеге максималь дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең, үлчәү берәмлегенең исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең әһәмияте
Су алу. Су әзерләү станцияләре (суүткәргеч чистарту корылмалары).	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75

Насос станцияларе. Су саклау өчен танктар. Су күтөрү манаралары. Магистраль сууткәргечләр.	Су әзерләү станциясен (сууткәргеч чистарту корылмаларын) урнаштыру өчен жир участогының га күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә мең м ³ /көн.	
	0,8 гә кадәр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искәрмә:

1. Чагыштырма су куллану жәмәгать биналарында хужалык-әчү һәм көнкүреш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченә ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләренең житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендә билгеләнергә тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сәнәгать предприятиеләре территориясендә су сибүгә су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергә тиеш 31.13330.2012 су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткече чагыштырма су агызу күрсәткече, л/көн. 1 кешегә территорияне һәм яшеллекләргә сугару өчен су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң дип кабул ителә. Су агызу объектларының территорияль мөмкин булган максимум дәрәжәсе нормалаштырылмый.

1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юллары керә.

1.2.2. Урам-юл челтәренә квартал структурасы булган авыл торак пунктында халыкны урамнар һәм юллар белән тәэмин итүнең рәхсәт ителгән дәрәжәсе торак төзелеш территориясе чикләрендәге челтәр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендә характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһәр төзелеше проекткауның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итәргә кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Иң аз куркынычсызлык дистанциясе	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел: - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырыенда велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының киңлеге урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше кырыенда	– транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан ким түгел; -транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлеге	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) үзара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектланьрга тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләнделерлгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, Ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәмин ителеш шәхси жиңел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмаска тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнең автомобиль саклау урыннары белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмәт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерергә.

Таблица 1.2.2

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмаларя		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	220
Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60
Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25
Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участкаларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вакытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вакытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чәчтарашханәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләре	Кабул итүченең эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25
Китапханәләр	Даими урыннар	8
Дини конфессияләр объектлары	Бер тапкыр килүчеләр	10, ләкин ким дигәндә 10 урын

Сәламәтләнדרү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми мәйданы м2	55
Рекреацион территорияләр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вакытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10
Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	3

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлеп бирелгән участка, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участкалары һәм жиңел автомобильләрнең жир өстендәге парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м2, бер парковка урынына 25 м2 исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләнדרү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакуләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле үзәкләрдә, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	1500
		АЖдә объектлар саны	1		15

2.	Яссы спорт корылымалары (стадионнар, спорт майданчыклары, шугалаклар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин.	500
		АЖдә саны	1	Транспорт, мин.	20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корылымаларын мәктәпләреннән, ял итү һәм мәдәният учреждениеләреннән спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегеннән административ үзәгендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рәхсәт ителә.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мәдәният һәм ял объектларына китапханәләр, мәдәният йортлары, кинотеатрлар, ял, мәдәният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рәхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар	1	Транспорт, мин.	20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасы.	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
				Транспорт, мин.	20
3.	Мәдәният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны;	1	Жәяүле, мин.	30

		1 мең кешегә филиаллар		Транспорт, мин.	20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә::

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмиятгә мэдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м2 / кеше.	12	Жәяүле, мин.	30
			Транспорт, мин.	20

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзегән жир участогының бер өлешенән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтлөндерү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торак бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт) өчен;

- торак йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәмин итү өчен җәяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрнең парковка урыннары;

- торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшлөчә һәм кунакларының җиңел автомобильләрнең парковка урыннары;

- каты коммуналь калдыкларны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру урыннары.

Күп фатирлы торак йорт участогы чикләрендә урнашкан яшелләндерелгән территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыклары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыкларның минималь рөхсәт ителгән зурлыклары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыклар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м ²	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгыльләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торак пунктлар чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү, торак пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижеләрен кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Янгын куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, җәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуна күрә жирле нормативларда мондый объектларның

халык өчен тээмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тээмин итү өчен билгеләнгән объектлар.

1.7.1. Торак пунктларда яшәүчеләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тээмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча		Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча		нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

1.	Кыска вакытлы массакуләм ял итү зоналары	Объект территориясе мәйданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе мәйданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20
		Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25		

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Мәйданы, 1000 кешегә исәпләнгән гектар.	0,24	нормалаштырылмаган	

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан

Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән мөйданчыклар саны, мөйданчыклар мөйданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (мөйданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган мөйданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелеше проектлауның җирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьяларына, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законның 16 статьясына, «Данауровка Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы авыл җирлегенә» билгеләгән.

2.1.3. Җирле шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары социаль-икътисадый үсеш стратегиясе һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Данауровка авыл җирлегенә шәһәр төзелеше проектлаштыру белән килешүен тәэмин итәргә, территорияләрнең социаль-икътисадый үсеш күрсәткечләре һәм территорияләрнең киңлек үсеш күрсәткечләре арасында бәйләнешне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның җирле нормативлары авыл җирлегенә җирле әһәмияттәге объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл җирлегенә башка җирле әһәмияттәге объектлары һәм авыл җирлеге халкының мондый объектларына территорияль яктан керү мөмкин булган максималь дәрәжәдәге исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкның рөхсәт ителгән минималь дәрәжәдәге исәп-хисап күрсәткечләре җыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның җирле нормативларын эзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып башкарылган: авыл җирлеге территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл җирлегенә социаль-икътисади үстерү стратегияләре һәм программалары; җирле үзидарә органнары һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НГП проектын эзерләгәндә норматив-хокукый базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Данауровка авыл җирлегенә норматив хокукый актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре җыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Җирле нормативларны эшләгәндә кулланылган документлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә.

2.2. Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.2.1. Чистай муниципаль районының данаур авыл җирлегенә (алга таба – Данауровка авыл җирлеге, авыл җирлеге) авыл җирлеге статусы «Чистай муниципаль районы «Муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән бирелгән.

Авыл җирлегенә рәсми исеме муниципаль берәмлек Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Данауровка авыл җирлеге. Авыл Чистай муниципаль районы составына керә.

Данауровка авылы авыл җирлегенә административ үзгә булып тора. Авыл җирлегенә 2 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Данауровка АЖ икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр, шул исәптән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешен чагылдыручы күрсәткечләр, 3 нче кушымтада китерелә.

2.2.3. Данауровка АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеше проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГП хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясый ала:

- Данауровка АЖ генераль планы.

- Данауровка АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.

- Данауровка АЖ 2030 елга кадәр социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм Данауровка АЖ эшчәнлек төрләре буенча муниципаль программалары.

2.3. Жирле әһәмияттәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенә мондый шәһәр төзелеше законнарына кертелгән жирле әһәмияттәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару;

б) жирле әһәмияттәге автомобиль юллары;

в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,

г) торак пунктның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйле рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйле рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелгән тиешле жирле әһәмияттәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле әһәмияттәге объектлар жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. Авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый.

2.3.4. Данауровка АЖ жирле әһәмияттәге мәсьәләләр Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы « Данауровка авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенә Уставының 5 статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - хисап

күрсәткечләрэн эзерләү гамәлгә ашырылган жирле эһәмияттәге объектлар төрләре составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукий актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

2.4. Хисап күрсәткечләрэн нигезләү

2.4.1. Хисап күрсәткечләрэн нигезле эзерләү:

1) шәһәр төзелеше эшчәнлегә белән бәйлә таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенә норматив хокукий актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукий актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Данауровка АЖ
- Муниципаль норматив хокукий актларында;
- милли стандартларда һәм кагыйдәләр җыентыгында;

2) үтәү:

- техник регламентлар;
- Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләрне һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Данауровка АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясендә һәм Данауровка АЖ программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле эһәмияттәге торак пунктлар төзелә;

-

территориясендә икътисад һәм социаль өлкәнә торышы, социаль-демографик составы һәм халык тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик хисапларда;

- Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы территориаль планлаштыру документларында;

- Данауровка АЖ территориаль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр җирлегенә жирле эһәмияттәге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләрне планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендәге методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечләрнен кыйммәтләрэн исәпләгәндә математик ысулларны дәрәс куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 маддәсенә 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары төбәк эһәмиятендәге объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле эһәмияттәге, шул исәптән авыл җирлегенә исәп-хисап күрсәткечләрнен чик кыйммәтләрэн билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 маддәсе нигезендә жирле нормативларда билгеләнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проеклаштыру нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаска тиеш шәһәр төзелеше проеклауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренен чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләр билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелеше проеклаштыру нормативлары үз составында жирле әһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренен чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелеше проеклауның республика нормативлары МНПП эзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле әһәмияттәге объектларны урнаштырганда авыл жирлеге халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территориаль мөмкинлекне билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле әһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, авыл торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәү урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясе радиусы белән чагыштырырлык.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проеклаштыруының республика нормативларында билгеләнгән мәдәният һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренен чик кыйммәтләрен үтәргә;

2) жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәэмин ителеше турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

3) Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләрен үз эченә алган жирле нормативларның төп өлеше бүлекләренә бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1 таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сылтамаларны үз эченә ала.

Таблица 2.4.1

Төп өлешнең бүлекләре	Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр
1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару өлкәсендәге	Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләре СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проеклау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр

<p>объектлар</p>	<p>нормаларына көйлөнө.</p> <p>Газүткөргөчлэрнең транспортланган газның эш басымы буенча классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенен чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сәгатъләре саны максималь электр йөкләнеше рнги РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күләменен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 9000 мегаджоуль/ел 1 кешегә РП РНГП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүреш һәм эчү ихтыяжларына, сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләре ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнә.</p> <p>Су белән тәэмин итү системаларын проектлаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) уртача күрсәткечләрен рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар (1 таблица).</p> <p>Су әзерләү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күләме, аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә, СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p> <p>Су агызу объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре көнкүреш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягә һәм яшеллекләргә су сибүгә су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итәргә кирәк. Канализация чистарту корылмаларын урнаштыру өчен жир участогы күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p>
<p>1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Урамнар һәм юллар челтәрен, велосипед юлларын, жәяүлеләр коммуникацияләрен, жәяүлеләр үтүләрен проектлау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсәткечләре 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдәләре һәм юл хәрәкәтен оештыру буенча чараларны эшләү һәм гамәлгә ашыру буенча методик киңәшләргә. Россия Федерациясендә торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләпләр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда килештерелгән.</p> <p>ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юлларын, кагыйдә буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыклары нисбәтендә юлларның йөрү өлешеннән читтә урнаштырырга кирәк</p>

	<table border="1" data-bbox="547 219 1479 566"> <tr> <td data-bbox="547 219 967 427">Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгатъ</td> <td data-bbox="967 219 1078 427">до 400</td> <td data-bbox="1078 219 1193 427">600</td> <td data-bbox="1193 219 1289 427">800</td> <td data-bbox="1289 219 1385 427">1000</td> <td data-bbox="1385 219 1479 427">1200</td> </tr> <tr> <td data-bbox="547 427 967 566">Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.</td> <td data-bbox="967 427 1078 566">70</td> <td data-bbox="1078 427 1193 566">50</td> <td data-bbox="1193 427 1289 566">30</td> <td data-bbox="1289 427 1385 566">20</td> <td data-bbox="1385 427 1479 566">15</td> </tr> </table> <p data-bbox="547 566 1495 757">Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Данауровка АЖ IV һәм V категорияле жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллары керә.</p> <p data-bbox="547 757 1495 898">Жәмәгатъ биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жиңел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.</p>	Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгатъ	до 400	600	800	1000	1200	Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15
Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгатъ	до 400	600	800	1000	1200								
Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15								
1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар	<p data-bbox="547 898 1495 1205">Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләрне исәпкә алып билгеләнде.</p> <p data-bbox="547 1205 1495 1357">Спорт объектларының территориаль уңайлылыгының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Данауровка АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.</p>												
1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар	<p data-bbox="547 1357 1495 1682">«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгы 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II,III, VII, VIII бүлекләр) һәм Данауровка АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p>												
1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары	<p data-bbox="547 1682 1495 1850">Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән минималь тәмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә билгеләнгән.</p> <p data-bbox="547 1850 1495 1995">Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25 нче таблица).</p>												
1.7. Торак пункт халкын жәмәгатъ туклануы, сәүдә	<p data-bbox="547 1995 1495 2089">Татарстан Республикасы сәнәгатъ һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы</p>												

<p>Һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен билгеләнгән объектлар</p>	<p>Белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртақ предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
<p>1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү объектлары</p>	<p>Транспорт белән тәэмин итү 30 минут давамында торак пунктның административ үзәгеннән иң ерак торак пунктка кадәр юл озынлыгына карап билгеләнгән.</p>
<p>1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары</p>	<p>Кыска вакытлы массакуләм ял объектлары территориясенен зурлыгы һәм 42.13330.2016 уртақ предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакуләм ял итү урыннарының транспорт белән тәэмин ителеше торак пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
<p>1.10. Жирләү урыны</p>	<p>Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгеләнгән. .</p>
<p>1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар</p>	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгеләнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара</p>

3 өлөш. Шәһәр төзөлөшө проектлаштыру нормативларының төп өлөшөндө булган исәп-хисап күрсәткечләрән куллану кагыйдәләре һәм өлкәсө

3.1. Жирле нормативларның исәпләнгән күрсәткечләрән куллану өлкәсө

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләрә Данауровка АЖ бөтөн территориясенә жирле нормативлар үз көчөнә кәргәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләрәнә тарала.

3.1.2. МНГП территориаль планлаштыру, шәһәр төзөлөшө зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Данауровка АЖ территориясендә шәһәр төзөлөшө (төзөлөш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчөн кулланыла. шәһәр төзөлөшө эшчәнлегә мäsьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Данауровка АЖ өчөн шәһәр төзөлөшө эшчәнлегә өлкәсендәгә вәкаләтләрне гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

1) Данауровка АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;

2) жирле әһәмияттәгә объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары);

3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;

4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;

5) Данауровка АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзөлгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзөлгән территорияләрне үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жиңүчеләр өчөн мәжбүри булып тора.

Жирле нормативлар Данауровка АЖ генераль планы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчөн мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзөлөшө планын әзерләү өчөн мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрә территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрән билгеләү өчөн һәм халык өчөн күрсәтелгән объектларның территориаль керү мөмкинлегенәң максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләрән билгеләү өчөн кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзөлөшө регламентларында, әгәр территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

– Данауровка АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерлэгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Данауровка АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Данауровка АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очрақларда.

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертеп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәэмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектларында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тәэмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тәэмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә

нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кергү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территориаль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәتلәрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарға каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Данауровка авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына
1 Кушымта

Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлеге

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенең 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 31.08.2018 №1039 карары Катлы коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
6. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 15.09.2020 № 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятенең почта элементәсе бүлекчәләрен территорияль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
7. «Биналар һәм корымалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәэмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары өлешләрен) раслау һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хақында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
11. Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 по 182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын эзерләү буенча методик киңәшләр.

12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 № 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен раслау турында» 17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында» 26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында» 25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәэмин ителеш нормативларын билгеләү турында» Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.
8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.
9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.
10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».
11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләрдән файдалану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.
12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында» 27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схеманы раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы Данауровка авыл жирлегенең муниципаль хокукый актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.

2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.
3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-икътисады үсеше стратегиясен раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.
4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Данауровка авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдэләре жыентыгы

1. СП 42-101-2003 «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмэләр»
2. СП 31-110-2003 «Торак һәм ижтимагый биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау»
3. СП 44.13330.2011« Административ һәм көнкүреш биналары»
4. 118.13330.2012 «Жәмәгать биналары һәм корылмалары»
5. СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү»
6. СП 396.1325800.2018 «Торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдэләре»
7. СП кагыйдэләре жыентыгы 476.1325800.2020« Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләре. Торак микрорайоннары планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдэләре"»
- 8. СП 34.13330.2021 «Автомобиль юллары»**

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Данауровка авыл җирлегенең
шәһәр төзелешен проектлаштыру
җирле нормативларына

2 Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

МНГП – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Данауровка авыл җирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның җирле нормативлары.

ТР РНГП – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары.

СП– авыл җирлеге.

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү.

ТКО – каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы

Чистай муниципаль районы

Данауровка авыл җирлегенә

шәһәр төзелешен проектлаштыру

жирле нормативларына

3 Кушымта

Чистай муниципаль районы Данауровка авыл җирлегенә 2021 елгы икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр

Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы объектлары саны		
кибет	берәмлек	1
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	берәмлек	1
башка кибетләр	берәмлек	1
Сату залы мәйданы ваклап сату объектлары		
кибет	кв. метр	50
башка кибетләр	кв. метр	50
Жәмәгать туклануы объектларында кунакларга хезмәт күрсәтү залы мәйданы		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	кв. метр	36
Жәмәгать туклануы объектларында урыннар саны		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	урын	30

Спорт

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
--------------	-----------------	----------

Спорт корылмалары саны- барлығы		
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1
Муниципаль спорт корылмалары саны	берәмлек	
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	гектар	4966
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	16.8
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	16.8

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
Барлығы	берәмлек	1
Көчлеге 3 Гкал/сәг кадәр булган жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны	берәмлек	
3 гигакал/сәг кадәр	берәмлек	1
Ике торбалы исәпләүдә жылылык һәм пар челтәрләренең озынлыгы	метр	490
Урам су челтәренең ялгыз озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре	метр	8000
Алыштыруга мохтаж урам су челтәренең ялгыз озынлыгы		

Урам суүткөргөч челтөре алыштыруга мохтаж	метр	3000
Урам газ челтөренен ялгыз озынлыгы,	метр	17352
Торак биналарның гомуми майданы		
Бөтен торак фонды	1000 кв. метр	21.3
Суүткөргөчлөре булмаган торак пунктлар саны (аерым суүткөргөч челтөрлөре)	берәмлек	2

Почта һәм телефон элемтәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Почта элемтәсе хезмәтләнדרгән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	2
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	2

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		
Барлык халык		
1 гыйнварга	кеше	606
Авыл халкы		
1 гыйнварга	кеше	606
Туганнар саны (үле туганнарны исәпкә алмаганда)	кеше	3
Табигый үсеш (кимү)	кеше	-6
Гомуми туу коэффициенты	промилле	5
Гомуми үлем коэффициенты	промилле	15
Табигый үсешнең гомуми коэффициенты (кимү)	промилле	-10

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы
Ислэй авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативлары

2023

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ИСЛӘЙ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЭШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУ ЖИРЛЕ
НОРМАТИВЛАРЫ

1 өлеш. Төп өлеш-Исләй авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе һәм халык өчен мондый объектларның территориаль ирешүенен максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Исләй авыл жирлегенен шәһәр төзелеше проекткауның әлеге жирле нормативлары (алга таба – ЧМР МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районының жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендәге вәкаләтләрен гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелеше проекткаштыру нормативлары – Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына (алга таба-шәһәр төзелеше кодексы) ярашлы рәвештә кешенен тормыш эшчәнлегенен уңай шартларын тәмин итү максатларында һәм территориаль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә кулланылырга тиешле исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелеше проекткаштыру нормативлары шәһәр төзелеше кодексының 19 статьясының 3 өлешендәге 1 пункттында күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле әһәмияттәге башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дәүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләренә гамәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясыи.

Әлеге жирле нормативларда исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнгән нормалаштыру өлкәләре исемлегә шәһәр төзелеше кодексының 19 статьясының 3 өлешә 1 пункты нигезендә муниципаль районның территориаль планлаштыру схемасында күрсәтелә торган жирле әһәмияттәге объектлар төрләре нигезендә, муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен объектларны исәпкә алып төзелгән, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принципнары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында һәм Татарстан Республикасы « Исләй авыл жирлеге» муниципаль берәмлегә Уставының 6 статьясында күрсәтелгән. Нормалаштыру өлкәләре составы ЧМР МНГП төп өлешә бүлекләренен исемнәрендә чагыла.

Әлеге жирле законнар Россия Федерациясенен, Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары һәм Чистай муниципаль районының муниципаль норматив хокукый актлары нигезендә эшләнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 елның 519

номерлы карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 елның 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән муниципаль районның жирле эһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәмин ителешенә исәп-хисап күрсәткечләре республика (төбәк) нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре республика нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-икътисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып әзерләнгән.

Жирле эһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренә урбанизация дәрәжәсе, эчке территориаль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан икътисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренә классификациясенә ярашлы, торак пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территориаль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлегә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Торак пунктлар халкын электр һәм газ белән тәмин итү өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Торак пунктларны электр һәм газ белән тәмин итү өлкәсендәге объектларга муниципаль район чикләрендә Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә торак пунктларны электр һәм газ белән тәмин итүне оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.1 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченә кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгатьләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянең) тиешле ресурс белән минималь тәмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәдәгә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән

1.1.2. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәмин итү булганда)	м3/ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәмин иткәндә)газ куллану	м3/ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәмин итүнең һәр төре булмаганда)	м3/ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәмин ителеше нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормалары буенча кабул итәргә кирәк.

4. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый

газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменен минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсә 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3 таблицасы буенча эш итәргә рәхсәт ителә. Объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсә нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнен зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәэмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтияжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлеге максималь дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең, үлчәү берәмлегенең исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең әһәмияте
Су алу. Су әзерләү станцияләре (суүткәргеч чистарту корымалары). Насос станцияләре. Су саклау өчен танклар. Су күтәрү манаралары. Магистраль	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75
	Су әзерләү станциясен (суүткәргеч чистарту корымаларын) урнаштыру өчен жир участогының га күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле	

суүткэргечлэр.	рөвештэ мең м3/көн.	
	0,8 гә кадэр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искөрмө:

1. Чагыштырма су куллану жәмөгаты биналарында хужалык-эчү һәм көнкүреш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченә ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сәнэгаты һәм авыл хужалыгы предприятиеләренең житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендә билгеләнергә тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сәнэгаты предприятиеләре территориясендә су сибүгә су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергә тиеш 31.13330.2012 су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткече чагыштырма су агызу күрсәткече, л/көн. 1 кешегә территорияне һәм яшеллекләргә сугару өчен су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң дип кабул ителә. Су агызу объектларының территорияль мөмкин булган максимум дәрәжәсе нормалаштырылмый.

1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юллары керә.

1.2.2. Урам-юл челтәренә квартал структурасы булган авыл торак пунктында халыкны урамнар һәм юллар белән тәэмин итүнең рөхсәт ителгән дәрәжәсе торак төзелеш территориясе чикләрендәге челтәр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендә характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһәр төзелеше проекткауның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итәргә кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы
Иң аз куркынычсызлык дистанциясе	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел: - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м;

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
	<ul style="list-style-type: none"> - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырында велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының киңлеге урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше кырында	<ul style="list-style-type: none"> – транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан ким түгел; -транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлеге	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) узара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектланьрга тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләндерелгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, Ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәэмин ителеш шәхси жиңел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмаса тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнең автомобиль саклау урыннары белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмәт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәэмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерергә.

Таблица 1.2.2

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмаларя		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	220
Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60
Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25
Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участокларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вақытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вақытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чөчтарапханәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләре	Кабул итүченең эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25
Китапханәләр	Даими урыннар	8
Дини конфессияләр объектлары	Бер тапкыр килүчеләр	10, ләкин ким дигәндә 10 урын

Сәламәтләнדרү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми мәйданы м2	55
Рекреацион территорияләр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вакытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10
Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	3

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлеп бирелгән участкада, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участоклары һәм жиңел автомобильләрнең жир өстендәге парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м2, бер парковка урынына 25 м2 исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләнדרү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакуләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле үзәкләрдә, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	1500
		АЖдә объектлар саны	1		15

2.	Яссы спорт корылмалары (стадионнар, спорт майданчыклары, шугалаклар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин.	500
		АЖдә саны	1	Транспорт, мин.	20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корылмаларын мәктәпләреннән, ял итү һәм мәдәният учреждениеләреннән спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегеннән административ үзәгендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рөхсәт ителә.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мәдәният һәм ял объектларына китапханәләр, мәдәният йортлары, кинотеатрлар, ял, мәдәният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар	1	Транспорт, мин.	20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасы.	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
				Транспорт, мин.	20
3.	Мәдәният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны;	1	Жәяүле, мин.	30

		1 мең кешегә филиаллар		Транспорт, мин.	20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә::

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмиятгә мэдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м2 / кеше.	12	Жәяүле, мин.	30
			Транспорт, мин.	20

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзегән жир участогының бер өлешенән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтләндерү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торак бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт) өчен;

- торак йортның керү төркемнәренә якинлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәмин итү өчен җәяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрен парковкалау урыннары;

- торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшләүче һәм кунакларының җиңел автомобильләрен парковкалау урыннары;

- каты коммуналь калдыкларны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру урыннары.

Күп фатирлы торак йорт участогы чикләрендә урнашкан яшелләндерелгән территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыклары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыкларның минималь рөхсәт ителгән зурлыклары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыклар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м ²	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгыльләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торак пунктлар чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү, торак пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижеләрен кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Янгын куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, җәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуна күрә жирле нормативларда мондый объектларның

халык өчен тээмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тээмин итү өчен билгеләнгән объектлар.

1.7.1. Торак пунктларда яшәүчеләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тээмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
2.	Стационар сәүдә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны/ 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча	Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча	нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рәхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Кыска вакытлы массакуләм ял итү зоналары	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20
		Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25		

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Мәйданы, 1000 кешегә исәпләнгән гектар.	0,24	нормалаштырылмаган	

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән мәйданчыклар саны, мәйданчыклар мәйданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (мәйданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган мәйданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьяларына, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, 131-ФЗ номерлы Федераль законның 16 статьясына, муниципаль берәмлек уставына ярашлы эзерләнган «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Исләй авыл жирлеге.

2.1.3. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары социаль-икътисадый үсеш стратегиясе һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Исләй авыл жирлегенә шәһәр төзелеше проектлары белән килешүен тәмин итәргә, территорияләрнең социаль-икътисадый үсеш күрсәткечләре һәм территорияләрнең пространство үсеш күрсәткечләре арасында бәйләнешне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирлегенә башка жирле әһәмияттәге объектлары һәм авыл жирлеге халкының мондый объектларына территорияль яктан керү мөмкин булган максимал дәрәжәдәге исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкның рөхсәт ителгән минимал дәрәжәдәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын эзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып башкарылган: авыл жирлеге территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл жирлеген социаль-икътисади үстерү стратегияләре һәм программалары; жирле үзидарә органнары һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НГП проектын эзерләгәндә норматив-хокукий базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукий актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукий актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Исләй авыл жирлегенә норматив хокукий актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жирле нормативларны эшлөгәндә кулланылган документлар исемлеге 1 нче кушымтада китерелә.

2.2. Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.2.1. Чистай муниципаль районының Исләй авыл жирлегенә (алга таба – Исләй авыл жирлеге, авыл жирлеге) авыл жирлеге статусы «Чистай муниципаль районы «Муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән бирелгән.

Авыл жирлегенә рәсми исеме муниципаль берәмлек Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Исләй авыл жирлеге. Авыл Чистай муниципаль районы составына керә.

Авыл жирлегенә административ үзәге Исләй авылы. Авыл жирлегенә 3 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Ислэй АЖ икътисад һәм социаль өлкәсе торышын билгеләүче күрсәткечләр, шул исәптән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешен чагылдыручы күрсәткечләр, 3 нче кушымтада китерелгән.

2.2.3. Ислэй АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеше проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГПНЫҢ исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясыи ала:

- Ислэй АЖ генераль планы.
- Ислэй АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.
- Ислэй АЖ 2030 елга кадәр социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм Ислэй АЖ эшчәнлек төрләре буенча муниципаль программалары.

2.3 Жирле әһәмияттәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенә мондый шәһәр төзелеше законнарына кертелгән жирле әһәмияттәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

- а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару;
- б) жирле әһәмияттәге автомобиль юллары;
- в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,
- г) торак пунктның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйлә рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйлә рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелергә тиешле жирле әһәмияттәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле әһәмияттәге объектлар жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. Авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый.

2.3.4 Ислэй АЖ жирле әһәмияттәге мәсьәләләре Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының « Ислэй авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 5 статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - хисап күрсәткечләрен әзерләү гамәлгә ашырылган жирле әһәмияттәге объектлар төрләре составы

2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукый актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

2.4. Хисап күрсәткечләрен нигезләү

2.4.1. Хисап күрсәткечләрен нигезле эзерләү:

1) шәһәр төзелеше эшчәнлегә белән бәйлә таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенең норматив хокукый актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Исләй АЖ
- Муниципаль норматив хокукый актларында;
- милли стандартларда һәм кагыйдәләр җыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләрен һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Исләй АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясендә һәм Исләй АЖ программаларында, аларны гамәлгә ашырганда җирле әһәмияттәге торак пунктлар төзелә;

- Исләй АЖ территориясендә икътисад һәм социаль өлкәнең торышы, социаль-демографик составы һәм халык тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик хисапларда;

- Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы территорияль планлаштыру документларында;

- Исләй АЖ территорияль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр җирлегенең җирле әһәмияттәге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләренә планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендәге методик материалларда;

4) җирле нормативлар күрсәткечләренең кыйммәтләрен исәпләгәндә математик ысулларны дәрәҗә куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 маддәсенең 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары төбәк әһәмиятендәге объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән җирле әһәмияттәге, шул исәптән авыл җирлегенең исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 маддәсе нигезендә җирле нормативларда билгеләнгән халыкның җирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенең минималь рәхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә җирлек халкы

өчен мондый объектларның территорияль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаса тиеш шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренә чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләр билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары үз составында жирле әһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренә чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелеше проектлауның республика нормативлары МНПП эзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле әһәмияттәге объектларны урнаштырганда авыл жирлеге халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территорияль мөмкинлекне билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле әһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, авыл торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәү урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясе радиусы белән чагыштырырлык.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативларында билгеләнгән мәдәният һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренә чик кыйммәтләрен үтәргә;

2) жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәэмин ителеше турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

3) Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләренә үз эченә алган жирле нормативларның төп өлеше бүлекләренә бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1 таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сылтамаларны үз эченә ала.

Таблица 2.4.1

Төп өлешнең бүлекләре	Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр
1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар	Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләре СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормаларына көйләнә. Газүткәргечләрнең транспортланган газның эш басымы буенча

	<p>классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенен чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сәгатъләре саны максималь электр йөкләнеше рнги РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күләменен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 9000 мегаджоуль/ел 1 кешегә РП РНГП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүреш һәм эчү ихтыяжларына, сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләре ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнә.</p> <p>Су белән тәмин итү системаларын проектолаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) уртача күрсәткечләрен рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар (1 таблица).</p> <p>Су эзерләү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күләме, аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә, СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p> <p>Су агызу объектлары белән тәмин ителешнен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре көнкүреш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягә һәм яшеллекләргә су сибүгә су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итәргә кирәк. Канализация чистарту корылмаларын урнаштыру өчен жир участогы күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p>
<p>1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Урамнар һәм юллар челтәрен, велосипед юлларын, жәяүлеләр коммуникацияләрен, жәяүлеләр үтүләрен проектолау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсәткечләре 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелеше проектолаштыру кагыйдәләре һәм юл хәрәкәтен оештыру буенча чараларны эшләү һәм гамәлгә ашыру буенча методик киңәшләргә. Россия Федерациясендә торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләпләр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда килештерелгән.</p> <p>ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юлларын, кагыйдә буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыктары нисбәтендә юлларның йөрү өлешенән читтә урнаштырырга кирәк</p>

	Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200
	Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15
1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар	<p>Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Исләй АЖ IV һәм V категорияле жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллары керә.</p> <p>Жәмәгать биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жиңел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.</p> <p>Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләрне исәпкә алып билгеләнде.</p> <p>Спорт объектларының территориаль уңайлылыгының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Исләй АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.</p>					
1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар	<p>«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгы 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II,III, VII, VIII бүлекләр) һәм Исләй АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p>					
1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары	<p>Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән минималь тәмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25 нче таблица).</p>					
1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен	<p>Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәмин ителеше нормативларын билгеләү турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д</p>					

билгелэнгән объектлар	<p>кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чиклэнгән дәрәжәдә билгелэнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртақ предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгелэнгән.</p>
1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү объектлары	<p>Транспорт белән тәэмин итү 30 минут дәвамında торак пунктның административ үзегеннән иң ерак торак пунктка кадәр юл озынлыгына карап билгелэнгән.</p>
1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары	<p>Кыска вакытлы массакуләм ял объектлары территориясенә зурлыгы һәм 42.13330.2016 уртақ предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакуләм ял итү урыннарының транспорт белән тәэмин ителеше торак пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгелэнгән.</p>
1.10. Жирләү урыны	<p>Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгелэнгән. .</p>
1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәплэнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгелэнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара</p>

3 өлөш. Шәһәр төзөлөшө проектлаштыру нормативларының төп өлөшөндө булган исәп-хисап күрсәткечләрән куллану кагыйдәләре һәм өлкәсә

3.1. Жирле нормативларның исәпләнгән күрсәткечләрән куллану өлкәсә

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләре Исләй АЖ бөтөн территориясенә жирле нормативлар үз көчөнә кәргәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләрәнә тарала.

3.1.2. МНГП территориаль планлаштыру, шәһәр төзөлөшө зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Исләй АЖ территориясендә шәһәр төзөлөшө (төзөлөш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчен кулланыла. шәһәр төзөлөшө эшчәнлегә мәсьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Исләй АЖ өчен шәһәр төзөлөшө эшчәнлегә өлкәсендәгә вәкаләтләрне гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

1) Исләй АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;

2) жирле әһәмияттәгә объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары);

3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;

4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;

5) Исләй АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзөлгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзөлгән территорияләрне үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жиңүчеләр өчен мәжбүри булып тора.

Жирле нормативлар Исләй АЖ генераль планы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчен мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзөлөшө планын әзерләү өчен мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләре территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенең минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрән билгеләү өчен һәм халык өчен күрсәтелгән объектларның территориаль керү мөмкинлегенәң максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләрән билгеләү өчен кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзөлөшө регламентларында, әгәр территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

– Ислэй АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерлэгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Ислэй АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Ислэй АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очракларда.

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертәп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәэмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектларында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсеннән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тәэмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тәэмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә

нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кергү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территориаль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәتلәрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарға каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Ислэй авыл жирлегенә
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына
1 Кушымта

Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукий актлар исемлеге

Федераль норматив хокукий актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенең 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 31.08.2018 №1039 карары Каты коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
6. Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 15.09.2020 № 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятенең почта элементәсе бүлекчәләрен территорияль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
7. «Биналар һәм корылмалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары өлешләр) раслау һәм Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хақында» Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясә субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөлтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү буенча Россия Федерациясә Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясә субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөлтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү буенча Россия Федерациясә Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясә субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясә Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
11. Россия Федерациясә Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 по 182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын эзерләү буенча методик киңәшләр.

12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 № 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен раслау турында» 17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында» 26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында» 25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында» Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.
8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.
9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.
10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».
11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләрден файдалану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.
12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында» 27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территорияль схеманы раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Ислэй авыл жирлегенең муниципаль хокукый актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.

2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.

3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-иқтисадый үсеше стратегиясен раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.

4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Ислэй авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдэләре жьентыгы

1. СП 42-101-2003 «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү» системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмэләр»

2. СП 31-110-2003« Торак һәм ижтимагый биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау»

3. СП 44.13330.2011 «Административ һәм көнкүреш биналары»

4. 118.13330.2012 «Жәмэгать биналары һәм корылмалары»

5. СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү»

6. СП 396.1325800.2018 «Торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдэләре»

7. СП кагыйдэләре жьентыгы 476.1325800.2020« Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләре. Торак микрорайоннары планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдэләре"»

8. СП 34.13330.2021 «Автомобиль юллары»

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Ислэй авыл жирлегенә
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына
2 Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

МНГП – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Гаделша авыл жирлеген шәһәр төзелешен проектлаштыруның жирле нормативлары.

ТР РНГП – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлаштыруының республика нормативлары.

СП– авыл жирлеге.

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 шәһәр төзелешен. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү.

ТКО – каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
 Чистай муниципаль районы
 Ислэй авыл жирлегенең
 шәһәр төзелешен проектлаштыру
 жирле нормативларына
 3 Кушымта

Чистай муниципаль районы Ислэй авыл жирлегенең 2021 елгы икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	гектар	3953
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	6
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	6

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Урам су челтәренең аерым озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре	метр	5900
Алыштыруга мохтаж урам су челтәренең аерым озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре алыштыруга мохтаж	метр	2300
Урам газ челтәренең аерым озынлыгы,	метр	6000
Торак биналарның гомуми мәйданы		
Бөтен торак фонды	1000 кв. метр	6.1
Канализацияләре булмаган торак пунктлар саны (аерым канализация челтәрләре)	единица	1

Почта һәм телефон элемтәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Почта элемтәсе хезмәтләнדרгән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	3
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	3

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		
Барлык халык		
1 гыйнварга	человек	143
Авыл халкы		
1 гыйнварга	человек	143
Туганнар саны (үле туганнарны исәпкә алмаганда)	человек	1
Табигый үсеш (кимү)	человек	-3
Гомуми туу коэффициенты	промилле	7.2
Гомуми үлем коэффициенты	промилле	29
Табигый үсешнең гомуми коэффициенты (кимү)	промилле	-21.8

**Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы
Каргалы авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативлары**

2023

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ КАРГАЛЫ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУ ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

1 өлеш. Төп өлеш- Каргалы авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәпләнгән күрсәткечләре һәм халык өчен мондый объектларның территориаль ирешүенә максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәпләнгән күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Каргалы авыл жирлеген шәһәр төзелешә проектлауның әлегә жирле нормативлары (алга таба – МНПП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелешә эшчәнлегә өлкәсендәге вәкаләтләрен гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары – Россия Федерациясә Шәһәр төзелешә кодексына (алга таба-шәһәр төзелешә кодексы) ярашлы рәвештә кешенә тормыш эшчәнлегенә уңай шартларын тәмин итү максатларында һәм территориаль планлаштыру, шәһәр төзелешә зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны әзерләгәндә кулланылырга тиешле исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешендәге 1 пункттында күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешенә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле әһәмияттәге башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дәүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләренә гамәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясыи.

Әлегә жирле нормативларда исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнгән нормалаштыру өлкәләре исемлегә шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешә 1 пункты нигезендә муниципаль районның территориаль планлаштыру схемасында күрсәтелә торган жирле әһәмияттәге объектлар төрләре нигезендә, муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен объектларны исәпкә алып төзелгән, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында һәм Татарстан Республикасы « Каргалы авыл жирлеге» муниципаль берәмлегә Уставының 6 статьясында күрсәтелгән. Нормалаштыру өлкәләре составы ЧМР МНПП төп өлешә бүлекләренә исемнәрендә чагыла.

Әлегә жирле законнар Россия Федерациясенә, Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары һәм Чистай муниципаль районының муниципаль норматив хокукый актлары нигезендә эшләнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен

билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 елның 519 номерлы карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 елның 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән муниципаль районның жирле эһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәмин ителешенә исәп-хисап күрсәткечләре республика (төбәк) нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территорияль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре республика нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-икътисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып эзерләнгән.

Жирле эһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренә урбанизация дәрәжәсе, эчке территорияль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан икътисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренә классификациясенә ярашлы, торак пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территорияль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлегә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Торак пунктлар халкын электр һәм газ белән тәмин итү өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Торак пунктларны электр һәм газ белән тәмин итү өлкәсендәге объектларга муниципаль район чикләрендә Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә торак пунктларны электр һәм газ белән тәмин итүне оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.1 таблицасында китерелгән, объектларның территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченең кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгатьләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянен) тиешле

ресурс белән минималь тәэмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәэмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәдәге күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән

1.1.2. Газ белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү булганда)	м3/ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәэмин иткәндә)газ куллану	м3/ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәэмин итүнең һәр төре булмаганда)	м3/ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәэмин ителеше нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормалары буенча кабул итәргә кирәк.

4. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменен минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсә 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3 таблицасы буенча эш итәргә рәхсәт ителә. Объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсә нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнең зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлеге максималь дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең, үлчәү берәмлегенең исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең әһәмияте
Су алу. Су әзерләү станцияләре (суүткәргеч чистарту корымалары). Насос станцияләре. Су саклау өчен танклар. Су	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75
	Су әзерләү станциясен (суүткәргеч чистарту	

күтөрү манаралары. Магистраль сууткөргөчлөр.	корылмаларын) урнаштыру өчен жир участогының га күлөмө аларның житештерүчөнлегенэ бэйле рөвештэ мең м3/көн.	
	0,8 гә кадэр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искөрмө:

1. Чагыштырма су куллану жәмөгаты биналарында хужалык-эчү һәм көнкүреш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченэ ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сәнэгаты һәм авыл хужалыгы предприятиеләренең житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендэ билгеләнергэ тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сәнэгаты предприятиеләре территориясендэ су сибүгэ су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергэ тиеш 31.13330.2012 су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткече чагыштырма су агызу күрсәткече, л/көн. 1 кешегэ территорияне һәм яшеллекләргә сугару өчен су чыгымнарын исәпкэ алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң дип кабул ителэ. Су агызу объектларының территориаль мөмкин булган максимум дәрәжәсе нормалаштырылмый.

11.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чикләрендэ жирле әһәмияттәге автомобиль юллары керэ.

1.2.2. Урам-юл челтәренә квартал структурасы булган авыл торак пунктында халыкны урамнар һәм юллар белән тәэмин итүнең рөхсәт ителгән дәрәжәсе торак төзелеш территориясе чикләрендәге челтәр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендэ характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһәр төзелеше проектуның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итәргэ кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы
Иң аз куркынычсызлык	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел:

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
дистанциясе	<ul style="list-style-type: none"> - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырында велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының киңлеген урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше кырында	<ul style="list-style-type: none"> - транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан ким түгел; - транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлеген	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) үзара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектланьрга тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләнделерелгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, Ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәмин ителеш шәхси жиңел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмаска тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнең автомобиль саклау урыннары белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмәт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерелгә.

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмаларя		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	220
Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60
Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25
Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участокларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вақытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вақытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чөчтараһанәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләре	Кабул итүченең эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25
Китапханәләр	Даими урыннар	8
Дини конфессияләр объектлары	Бер тапкыр килүчеләр	10, ләкин ким дигәндә 10 урын

Сәламәтләнדרү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми мәйданы м2	55
Рекреацион территорияләр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вакытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10
Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	3

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлеп бирелгән участка, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участкалары һәм жиңел автомобильләрнең жир өстендәге парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м2, бер парковка урынына 25 м2 исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләнדרү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакуләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле үзәкләрдә, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	1500
		АЖдә объектлар саны	1		15

2.	Яссы спорт корылмалары (стадионнар, спорт майданчыклары, шугалаклар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин.	500
		АЖдә саны	1	Транспорт, мин.	20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корылмаларын мәктәпләреннән, ял итү һәм мәдәният учреждениеләреннән спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегеннән административ үзәгендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рөхсәт ителә.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мәдәният һәм ял объектларына китапханәләр, мәдәният йортлары, кинотеатрлар, ял, мәдәният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар	1	Транспорт, мин.	20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасы.	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
				Транспорт, мин.	20
3.	Мәдәният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны;	1	Жәяүле, мин.	30
				Транспорт,	

		1 мең кешегә филиаллар		мин.	20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә::

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м ² / кеше.	12	Жәяүле,	30
			мин. Транспорт, мин.	20

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзегән жир участогының бер өлешенән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтләндерү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торак бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт) өчен;

- торак йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәмин итү өчен җәяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрен парковкалау урыннары;

- торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшләүче һәм кунакларының җиңел автомобильләрен парковкалау урыннары;

- каты коммуналь калдыкларны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру урыннары.

Күп фатирлы торак йорт участогы чикләрендә урнашкан яшелләндерелгән территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыклары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыкларның минималь рөхсәт ителгән зурлыклары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыклар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м ²	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгыльләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торак пунктлар чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү, торак пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижеләрен кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Янгын куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, җәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуна күрә жирле нормативларда мондый объектларның

халык өчен тээмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тээмин итү өчен билгеләнгән объектлар.

1.7.1. Торак пунктларда яшәүчеләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тээмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
2.	Стационар сәүдә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны/ 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча	Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча	нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рәхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Кыска вакытлы массакуләм ял итү зоналары	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20
		Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25		

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Мәйданы, 1000 кешегә исәпләнгән гектар.	0,24	нормалаштырылмаган	

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән мәйданчыклар саны, мәйданчыклар мәйданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (мәйданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган мәйданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьяларына, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, 131-ФЗ номерлы Федераль законның 16 статьясына, муниципаль берәмлек уставына ярашлы эзерләнгән «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Каргалы авыл жирлегенә».

2.1.3. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары социаль-иқътисады үсеш стратегиясе һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Каргалы авыл жирлегенә шәһәр төзелеше проектлары белән килешүен тәмин итәргә, территорияләренә социаль-иқътисады үсеш күрсәткечләре һәм территорияләренә пространство үсеш күрсәткечләре арасында бәйләнешне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирлегенә башка жирле әһәмияттәге объектлары һәм авыл жирлегенә халкының мондый объектларына территорияләре яктан керү мөмкин булган максимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкның рөхсәт ителгән минимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын эзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып башкарылган: авыл жирлегенә территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл жирлегенә социаль-иқътисади үстерү стратегияләре һәм программалары; жирле үзидарә органнары һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НПП проектын эзерләгәндә норматив-хокукый базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Каргалы авыл жирлегенә норматив хокукый актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган документлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә.

2.2. Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.2.1. Чистай муниципаль районының Каргалы авыл жирлегенә (алга таба – Каргалы авыл жирлегенә, авыл жирлегенә) авыл жирлегенә статусы «Чистай муниципаль районы «Муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән бирелгән.

Авыл жирлегенен рәсми исеме муниципаль берәмлек Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Каргалы авыл жирлеге. Авыл Чистай муниципаль районы составына керә.

Авыл жирлегенен административ үзәге Каргалы авылы. Авыл жирлегенә 3 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Каргалы АЖ икътисад һәм социаль өлкәсе торышын билгеләүче күрсәткечләр, шул исәптән халыкның жирле эһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешен чагылдыручы күрсәткечләр, 3 нче кушымтада китерелгән.

2.2.3. Каргалы АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеше проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГПНЫҢ исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясый ала:

- Каргалы АЖ генераль планы.
- Каргалы АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.
- Каргалы АЖ 2030 елга кадәр социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм Каргалы АЖ эшчәнлек төрләре буенча муниципаль программалары

2.3. Жирле эһәмияттәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенен мондый шәһәр төзелеше законнарына кертелгән жирле эһәмияттәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

- а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару;
- б) жирле эһәмияттәге автомобиль юллары;
- в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,
- г) торак пунктның жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйле рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенен жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйле рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенен жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелергә тиешле жирле эһәмияттәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле эһәмияттәге объектлар жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенен жирле эһәмияттәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. Авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары

вәкаләтләренә карый.

2.3.4. Каргалы АЖ жирле әһәмияттәге мәсьәләләре Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының « Каргалы авыл жирлегә» муниципаль берәмлегә Уставының 5 статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - হিসап күрсәткечләрен әзерләү гамәлгә ашырылган жирле әһәмияттәге объектлар төрләре составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукый актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

2.4. হিসап күрсәткечләрен нигезләү

2.4.1. হিসап күрсәткечләрен нигезлә әзерләү:

1) шәһәр төзелешә эшчәнлегә белән бәйлә таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенәң норматив хокукый актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Каргалы АЖ

Муниципаль норматив хокукый актларында;

милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелешә проектлаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләренә һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Каргалы АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясендә һәм Каргалы АЖ программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле әһәмияттәге торақ пунктлар төзелә;

- Каргалы АЖ территориясендә икътисад һәм социаль өлкәнәң торышы, социаль-демографик составы һәм халық тыгызлығы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик হিসапларда;

- Россия Федерациясә һәм Татарстан Республикасы территорияль планлаштыру документларында;

- Каргалы АЖ территорияль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр жирлегенәң жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләренә планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелешә эшчәнлегә өлкәсендәге методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечләренәң кыйммәтләрен исәпләгәндә математик ысулларны дәрәс куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелешә кодексының 29.2 маддәсенәң 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелешә проектлауның төбәк (республика) нормативлары төбәк әһәмиятендәге

объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле әһәмияттәге, шул исәптән авыл жирлегенең исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 маддәсе нигезендә жирле нормативларда билгеләнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенең минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаса тиеш шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренең чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләр билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары үз составында жирле әһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелеше проектлауның республика нормативлары МНПП эзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле әһәмияттәге объектларны урнаштырганда авыл жирлеге халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территориаль мөмкинлекне билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле әһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, авыл торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәү урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясе радиусы белән чагыштырырлык.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативларында билгеләнгән мәдәният һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен үтәргә;

2) жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәмин ителеше турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

3) Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләргә үз эченә алган жирле нормативларның төп өлеше бүлекләренә бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1 таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сылтамаларны үз эченә ала.

Таблица 2.4.1

Төп өлешнең бүлекләре	Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр
-----------------------	---

<p>1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләре СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормаларына көйләнә.</p> <p>Газүткәргечләрнең транспортланган газның эш басымы буенча классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенең чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сәгатләр саны максималь электр йөкләнеше рнп РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күләменәң минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 9000 мегаджоуль/ел 1 кешегә РП РНГП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүреш һәм эчү ихтыяжларына, сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләре ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнә.</p> <p>Су белән тәмин итү системаларын проектлаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) уртача күрсәткечләрен рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корымалар (1 таблица).</p> <p>Су эзерләү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күләме, аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә, СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p> <p>Су агызу объектлары белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәпләнгән күрсәткечләре көнкүреш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягә һәм яшеллекләргә су сибүгә су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итәргә кирәк. Канализация чистарту корымаларын урнаштыру өчен жир участогы күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p>
<p>1.2. Жирле эһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Урамнар һәм юллар челтәрен, велосипед юлларын, жәяүлеләр коммуникацияләрен, жәяүлеләр үтүләрен проектлау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсәткечләре 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдәләре һәм юл хәрәкәтен оештыру буенча чараларны эшләү һәм гамәлгә ашыру буенча методик киңәшләргә. Россия Федерациясендә торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләпләр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда килештерелгән.</p> <p>ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юлларын, кагыйдә буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыктары нисбәтендә юлларның йөрү</p>

	<p>өлешеннән читтә урнаштырырга кирәк</p> <table border="1" data-bbox="451 280 1382 629"> <tr> <td data-bbox="451 280 869 490">Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать</td> <td data-bbox="869 280 983 490">до 400</td> <td data-bbox="983 280 1096 490">600</td> <td data-bbox="1096 280 1190 490">800</td> <td data-bbox="1190 280 1284 490">1000</td> <td data-bbox="1284 280 1382 490">1200</td> </tr> <tr> <td data-bbox="451 490 869 629">Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.</td> <td data-bbox="869 490 983 629">70</td> <td data-bbox="983 490 1096 629">50</td> <td data-bbox="1096 490 1190 629">30</td> <td data-bbox="1190 490 1284 629">20</td> <td data-bbox="1284 490 1382 629">15</td> </tr> </table> <p>Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Каргалы АЖ IV һәм V категорияле жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллары керә.</p> <p>Жәмәгать биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жиңел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.</p>	Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200	Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15
Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200								
Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15								
1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар	<p>Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлығының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләрне исәпкә алып билгеләнде.</p> <p>Спорт объектларының территориаль уңайлылығының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Каргалы АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.</p>												
1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар	<p>«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлығы 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II,III, VII, VIII бүлекләр) һәм Каргалы АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p>												
1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары	<p>Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән минималь тәмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25 нче таблица).</p>												
1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә	<p>Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлығының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәмин ителеше нормативларын билгеләү турында»</p>												

<p>Һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен билгеләнгән объектлар</p>	<p>07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итү өчен кирәкле объектларның рәхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртақ предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
<p>1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары</p>	<p>Транспорт белән тәмин итү 30 минут дәвамында торак пунктның административ үзегеннән иң ерак торак пунктка кадәр юл озынлыгына карап билгеләнгән.</p>
<p>1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары</p>	<p>Кыска вакытлы массакүләм ял объектлары территориясендә зурлығы һәм 42.13330.2016 уртақ предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакүләм ял итү урыннарының транспорт белән тәмин ителеше торак пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
<p>1.10. Жирләү урыны</p>	<p>Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рәхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгеләнгән. .</p>
<p>1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар</p>	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгеләнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара</p>

3 өлөш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлөшөндө булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе

3.1. Жирле нормативларның исәпләнгән күрсәткечләрен куллану өлкәсе

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләре Каргалы АЖ бөтен территориясенә жирле нормативлар үз көченә кәргәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә тарала.

3.1.2. МНГП территориаль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Каргалы АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчен кулланыла. шәһәр төзелеше эшчәнлеге мәсьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Каргалы АЖ өчен шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендәге вәкаләтләренә гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

1) Каргалы АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;

2) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары);

3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;

4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;

5) Каргалы АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзелгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзелгән территорияләренә үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жиңүчеләр өчен мәжбүри булып тора.

Жирле нормативлар Каргалы АЖ генераль планы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчен мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзелеше планын әзерләү өчен мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләре территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенең минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен һәм халык өчен күрсәтелгән объектларның территориаль керү мөмкинлегенәң максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзелеше регламентларында, әгәр территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

– Каргалы АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерлэгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Каргалы АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Каргалы АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очракларда.

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертәп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектларында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә

нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кергү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территориаль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәتلәрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарға каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Каргалы авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

1 Кушымта

Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлеге

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенең 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янғын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 31.08.2018 №1039 карары Каты коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
6. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 15.09.2020 № 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятенең почта элементәсе бүлекчәләрен территориаль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
7. «Биналар һәм корымалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәэмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары өлешләрен) раслау һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хакында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
11. Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 №182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын эзерләү буенча методик киңәшләр.
12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 № 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелешә эшчәнлегә турында»25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен раслау турында»17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәмин ителешенә социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында»26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында»25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәмин ителешә нормативларын билгеләү турында»Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлығының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.
8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.
9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.
10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлығының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».
11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләрдән файдалану нормативларын раслау турында»Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.
12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелешә проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында»27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схеманы раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Каргалы авыл жирлегенә муниципаль хокукый актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.

2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында» Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.
3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-иқтисады үсеше стратегиясен раслау турында» Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.
4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Каргалы авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдэләре жьентыгы

1. СП 42-101-2003 «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү» системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезлэмэләр»
2. СП 31-110-2003 «Торак һәм ижтимагы биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау»
3. СП 44.13330.2011 «Административ һәм көнкүреш биналары»
4. 118.13330.2012 «Жәмэгать биналары һәм корылмалары»
5. СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү»
6. СП 396.1325800.2018 «Торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдэләре»
7. СП кагыйдэләре жьентыгы 476.1325800.2020 «Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләре. Торак микрорайоннары планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдэләре"»
8. СП 34.13330.2021 «Автомобиль юллары»

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Каргалы авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

2 Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

МНГП – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Каргалы авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативлары.

ТР РНГП – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары.

СП– авыл жирлеге.

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү.

ТКО – каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
 Чистай муниципаль районы
 Каргалы авыл жирлегенен
 шәһәр төзелешен проектлаштыру
 жирле нормативларына

3Кушымта

Чистай муниципаль районы Каргалы авыл жирлегенен 2021 елгы икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр

Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы объектлары саны		
кибет	берәмлек	10
даруханә киосклары һәм пунктлары 6.5 бит	берәмлек	1
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	берәмлек	1
минимаркетлар	берәмлек	10
Сату залы майданы ваклап сату объектлары		
кибет	кв. метр	373.4
минимаркетлар	кв. метр	373.4
Жәмәгать туклануы объектларында кунакларга хезмәт күрсәтү залы майданы		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	кв. метр	41
Жәмәгать туклануы объектларында урыннар саны		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	урын	56

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Спорт корылмалары саны- барлыгы		
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	2
спорт заллары	берәмлек	1
Муниципаль спорт корылмалары саны	берәмлек	
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	2
спорт заллары	берәмлек	1

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	гектар	8087
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	26
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	26

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
Барлыгы	берәмлек	3
Көчлеге 3 Гкал/сәг кадәр булган жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
3 гигакал/сәг кадәр	берәмлек	3

Ике торбалы исәпләүдә жылылык һәм пар челтәрләренен озынлыгы	метр	40
Урам су челтәренен аерым озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре	метр	18440
Алыштыруга мохтаж урам су челтәренен аерым озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре алыштыруга мохтаж	метр	7400
Урам газ челтәренен аерым озынлыгы,	метр	25000
Торак биналарның гомуми мәйданы		
Бөтен торак фонды	1000 кв. метров	58.3
Суүткәргечләре булмаган торак пунктлар саны (аерым суүткәргеч челтәрләре)	берәмлек	2

Почта һәм телефон элементәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Почта элементәсе хезмәтләндергән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	3
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	3

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		
Барлык халык		
1 гыйнварга	кеше	1661
Авыл халкы		
1 гыйнварга	кеше	1661
Туганнар саны (үле туганнарны исәпкә алмаганда)	кеше	14
Табигый үсеш (кимү)	кеше	-25

Гомуми туу коэффициенты	промилле	8.5
Гомуми үлем коэффициенты	промилле	23.6
Табигый үсешнең гомуми коэффициенты (кимү)	промилле	-15.1

Кушымта № 9

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы
Кубас авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативлары

2023

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ

КУБАС АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУ ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

1 өлеш. Төп өлеш- Кубас авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәпләнгән күрсәткечләре һәм халык өчен мондый объектларның территориаль ирешүенең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәпләнгән күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Кубас авыл жирлеген шәһәр төзелеше проекткауның әлеге жирле нормативлары (алга таба – МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендәге вәкаләтләрен гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелеше проекткаштыру нормативлары – Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына (алга таба-шәһәр төзелеше кодексы) ярашлы рәвештә кешенең тормыш эшчәнлегенең уңай шартларын тәэмин итү максатларында һәм территориаль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны әзерләгәндә кулланылырга тиешле исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелеше проекткаштыру нормативлары шәһәр төзелеше кодексының 19 статьясының 3 өлешендәге 1 пункттында күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле әһәмияттәге башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләренә гамәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясай.

Әлеге жирле нормативларда исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнгән нормалаштыру өлкәләре исемлегә шәһәр төзелеше кодексының 19 статьясының 3 өлеше 1 пункты нигезендә муниципаль районның территориаль планлаштыру схемасында күрсәтелә торган жирле әһәмияттәге объектлар төрләре нигезендә, муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен объектларны исәпкә алып төзелгән, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принципнары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында һәм Татарстан Республикасы «Кубас авыл жирлеге» муниципаль берәмлегә Уставының 6 статьясында күрсәтелгән. Нормалаштыру өлкәләре составы ЧМР МНГП төп өлеше бүлекләренә исемнәрендә чагыла.

Әлеге жирле законнар Россия Федерациясенә, Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары һәм Чистай муниципаль районының муниципаль норматив хокукый актлары нигезендә эшләнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 елның 519 номерлы карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 елның 1071 номерлы

карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителешенә исәп-хисап күрсәткечләре республика (төбәк) нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре республика нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-иқтисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып эзерләнгән.

Жирле әһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренә урбанизация дәрәжәсе, эчке территориаль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан иқтисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренә классификациясенә ярашлы, торак пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәэмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территориаль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегенә 2 нче кушымтада китерелә.

11.1. Торак пунктлар халкын электр һәм газ белән тәэмин итү өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Торак пунктларны электр һәм газ белән тәэмин итү өлкәсендәге объектларга муниципаль район чикләрендә Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә торак пунктларны электр һәм газ белән тәэмин итүне оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.1 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченең кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгатьләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянең) тиешле ресурс белән минималь тәэмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәдәгә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән

1.1.2. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәмин итү булганда)	м3/ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәмин иткәндә)газ куллану	м3/ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәмин итүнең һәр төре булмаганда)	м3/ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәмин ителеше нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормалары буенча кабул итәргә кирәк.

4. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый

газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменен минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсә 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3 таблицасы буенча эш итәргә рәхсәт ителә. Объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсә нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнең зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәэмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлеге максималь дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең, үлчәү берәмлегенең исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең әһәмияте
Су алу. Су әзерләү станцияләре (суүткәргеч чистарту корылмалары). Насос станцияләре. Су саклау өчен танклар. Су күтәрү манаралары.	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75
	Су әзерләү станциясен (суүткәргеч чистарту корылмаларын) урнаштыру өчен жир участогының	

Магистраль сууткэргечлэр.	га күлэме аларның житештерүчэнлегенэ бэйле рөвештэ мең м ³ /көн.	
	0,8 гә кадэр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искөрмө:

1. Чагыштырма су куллану жэмэгать биналарында хужалык-эчү һәм көнкүреш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченэ ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сэнэгать һәм авыл хужалыгы предприятияләренең житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендә билгеләнергә тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сэнэгать предприятияләре территориясендә су сибүгә су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергә тиеш 31.13330.2012 су белән тээмин итү. Тышкы челтэрләр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткече чагыштырма су агызу күрсәткече, л/көн. 1 кешегә территорияне һәм яшеллекләргә сугару өчен су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң дип кабул ителә. Су агызу объектларының территорияль мөмкин булган максимал дәрәжәсе нормалаштырылмый.

1.2. Жирле эһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле эһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чикләрендә жирле эһәмияттәге автомобиль юллары керә.

1.2.2. Урам-юл челтэренең квартал структурасы булган авыл торак пунктында халыкны урамнар һәм юллар белән тээмин итүнең рөхсәт ителгән дәрәжәсе торак төзелеш территориясе чикләрендәге челтэр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендә характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһәр төзелеше проектлауның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итэргә кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы
Иң аз куркынычсызлык	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел:

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
дистанциясе	<ul style="list-style-type: none"> - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырында велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының киңлеген урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше кырында	<ul style="list-style-type: none"> - транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан ким түгел; - транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлеген	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) үзара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектлануы тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштыруга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләндерелгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, Ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәмин ителеш шәхси жиңел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмаса тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнең автомобиль саклау урыннары белән тәмин ителешенә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмәт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерелгә.

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмаларя		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	220
Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60
Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25
Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участокларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вақытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вақытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чөчтарапханәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләре	Кабул итүченең эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25
Китапханәләр	Даими урыннар	8
Дини конфессияләр объектлары	Бер тапкыр килүчеләр	10, ләкин ким дигәндә 10 урын

Сәламәтләнדרү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми мәйданы м2	55
Рекреацион территорияләр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вакытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10
Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	3

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлеп бирелгән участкада, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участкалары һәм жиңел автомобильләрнең жир өстендәге парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м2, бер парковка урынына 25 м2 исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндрү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакуләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле үзәкләрдә, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	1500
		АЖдә объектлар саны	1		15

2.	Яссы спорт корылмалары (стадионнар, спорт майданчыклары, шугалаклар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин.	500
		АЖдә саны	1	Транспорт, мин.	20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корылмаларын мәктәпләреннән, ял итү һәм мәдәният учреждениеләреннән спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегеннән административ үзәгендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рөхсәт ителә.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мәдәният һәм ял объектларына китапханәләр, мәдәният йортлары, кинотеатрлар, ял, мәдәният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар	1	Транспорт, мин.	20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасы.	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
				Транспорт, мин.	20
3.	Мәдәният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны;	1	Жәяүле, мин.	30
				Транспорт,	

		1 мең кешегә филиаллар		мин.	20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә::

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндрәү һәм төзекләндрәү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндрәү территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндрәү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Гомуми файдаланудагы яшелләндрәү территорияләр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м ² / кеше.	12	Жәяүле, мин.	30
			Транспорт, мин.	20

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндрәүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзегән жир участогының бер өлешенән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтләндрәү, эксплуатацияләү һәм төзекләндрәү

өчен билгелэнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торак бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт) өчен;

- торак йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясә буенча хәрәкәт итүне тәмин итү өчен жәяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрен парковкалау урыннары;

- торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшләүче һәм кунакларының жиңел автомобильләрен парковкалау урыннары;

- каты коммуналь калдыкларны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру урыннары.

Күп фатирлы торак йорт участогы чикләрендә урнашкан яшелләнделгән территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыклары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыкларның минималь рәхсәт ителгән зурлыклары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыклар	Майданчыкның минималь рәхсәт ителгән майданы, бер кешегә м ²	Майданчыкның максималь рәхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгылләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торак пунктлар чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү, торак пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижеләрен кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгелэнгән объектлар

1.6.1. Янгын куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, жәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуңа күрә жирле нормативларда мондый объектларның халык өчен тәмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре

белән тээмин итү өчен билгеләнгән объектлар.

1.7.1. Торак пунктларда яшәүчеләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тээмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
2.	Стационар сәүдә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны / 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары	проектлау биреме буенча		Транспорт, мин	30

	билэгэн биналар		
2.	Хезмэт автомобильлэре гаражлары	проектлау биреме буенча	нормалаштырылмаган

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечлэре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Кыска вакытлы массакуләм ял итү зоналары	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрлэре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20
		Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25		

1.10. Жирлэу урыннары

1.10.1. Жирлэу урыннарының исәпләнгән күрсәткечлэре, 1.10.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Мәйданы, 1000 кешегә исәпләнгән гектар.	0,24	нормалаштырылмаган	

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән мәйданчыклар саны, мәйданчыклар мәйданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (мәйданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган мәйданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьяларына, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, 131-ФЗ номерлы Федераль законның 16 статьясына, муниципаль берәмлек уставына ярашлы эзерләнган «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Кубас авыл жирлеге».

2.1.3. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары социаль-икътисадый үсеш стратегиясе һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Кубас авыл жирлегенә шәһәр төзелеше проектлары белән килешүен тәэмин итәргә, территорияләрнең социаль-икътисадый үсеш күрсәткечләре һәм территорияләрнең пространство үсеш күрсәткечләре арасында бәйләнешне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирлегенә башка жирле әһәмияттәге объектлары һәм авыл жирлеге халкының мондый объектларына территорияль яктан керү мөмкин булган максимал дәрәжәдәге исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкның рөхсәт ителгән минимал дәрәжәдәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын эзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып башкарылган: авыл жирлеге территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл жирлеген социаль-икътисади үстерү стратегияләре һәм программалары; жирле үзидарә органнары һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НГП проектын эзерләгәндә норматив-хокукий базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукий актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукий актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Кубас авыл жирлегенә норматив хокукий актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жирле нормативларны эшлөгәндә кулланылган документлар исемлеге 1 нче кушымтада китерелә.

2.2. Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.2.1. Чистай муниципаль районының Кубас авыл жирлегенә (алга таба – Кубас авыл жирлеге, авыл жирлеге) авыл жирлеге статусы «Чистай муниципаль районы «Муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән бирелгән.

Авыл жирлегенә рәсми исеме муниципаль берәмлек Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Кубас авыл жирлеге. Авыл Чистай муниципаль районы составына керә.

Авыл жирлегенен административ үзеге Кубас авылы. Авыл жирлегенә 5 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Кубас АЖ икътисад һәм социаль өлкәсе торышын билгеләүче күрсәткечләр, шул исәптән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешен чагылдыручы күрсәткечләр, 3 нче кушымтада китерелгән.

2.2.3. Кубас АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеше проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГПНЫҢ исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясый ала:

- Кубас АЖ генераль планы.

- Кубас АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.

- Кубас АЖ 2030 елга кадәр социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм Кубас АЖ эшчәнлек төрләре буенча муниципаль программалары.

2.3. Жирле әһәмияттәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенен мондый шәһәр төзелеше законнарына кертелгән жирле әһәмияттәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару;

б) жирле әһәмияттәге автомобиль юллары;

в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,

г) торак пунктның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйле рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйле рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелергә тиешле жирле әһәмияттәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле әһәмияттәге объектлар жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. Авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый.

2.3.4. Кубас АЖ жирле әһәмияттәге мәсьәләләре Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Кубас авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 5

статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - хисап күрсәткечләрен эзерләү гамәлгә ашырылган жирле эһәмияттәге объектлар төрләре составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукый актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

2.4. Хисап күрсәткечләрен нигезләү

2.4.1. Хисап күрсәткечләрен нигезле эзерләү:

1) шәһәр төзелеше эшчәнлегә белән бәйле таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенә норматив хокукый актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Кубас АЖ

Муниципаль норматив хокукый актларында;

милли стандартларда һәм кагыйдәләр җыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләрен һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Кубас АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясендә һәм Кубас АЖ программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле эһәмияттәге торақ пунктлар төзелә;

- Кубас АЖ территориясендә икътисад һәм социаль өлкәнең торышы, социаль-демографик составы һәм халык тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик хисапларда;

- Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы территорияль планлаштыру документларында;

- Кубас АЖ территорияль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр жирлегенәң жирле эһәмияттәге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләренә планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендәге методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечләренәң кыйммәтләрен исәпләгәндә математик ысулларны дәрәс куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 маддәсенәң 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары төбәк эһәмиятендәге объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле эһәмияттәге, шул исәптән авыл жирлегенәң исәп-хисап күрсәткечләренәң чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 мaddәсе нигезендә жирле нормативларда билгеләнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаса тиеш шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренен чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләр билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары үз составында жирле әһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренен чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелеше проектлауның республика нормативлары МНГП эзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле әһәмияттәге объектларны урнаштырганда авыл жирлеге халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территориаль мөмкинлекне билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле әһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, авыл торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәү урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясе радиусы белән чагыштырырлык.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативларында билгеләнгән мәдәният һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренен чик кыйммәтләрен үтәргә;

2) жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәэмин ителеше турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

3) Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләрен үз эченә алган жирле нормативларның төп өлеше бүлекләренә бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1 таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сылтамаларны үз эченә ала.

Таблица 2.4.1

	Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр
1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару өлкәсендәге	Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләре СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр

<p>объектлар</p>	<p>нормаларына көйлөнө.</p> <p>Газүткөргөчлэрнең транспортланган газның эш басымы буенча классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенен чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сәгатъләре саны максималь электр йөкләнеше рнги РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күләменен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 9000 мегаджоуль/ел 1 кешегә РП РНГП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүреш һәм эчү ихтыяжларына, сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләре ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнә.</p> <p>Су белән тээмин итү системаларын проектлаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) уртача күрсәткечләрен рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тээмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар (1 таблица).</p> <p>Су эзерләү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күләме, аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә, СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p> <p>Су агызу объектлары белән тээмин ителешнен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре көнкүреш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягә һәм яшеллекләргә су сибүгә су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итәргә кирәк. Канализация чистарту корылмаларын урнаштыру өчен жир участогы күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p>
<p>1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Урамнар һәм юллар челтәрен, велосипед юлларын, жәяүлеләр коммуникацияләрен, жәяүлеләр үтүләрен проектлау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсәткечләре 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдәләре һәм юл хәрәкәтен оештыру буенча чараларны эшләү һәм гамәлгә ашыру буенча методик киңәшләргә. Россия Федерациясендә торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләпләр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда килештерелгән.</p> <p>ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юлларын, кагыйдә буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыклары нисбәтендә юлларның йөрү өлешеннән читтә урнаштырырга кирәк</p>

	<table border="1" data-bbox="549 219 1476 566"> <tr> <td data-bbox="549 219 967 427">Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать</td> <td data-bbox="967 219 1078 427">до 400</td> <td data-bbox="1078 219 1193 427">600</td> <td data-bbox="1193 219 1289 427">800</td> <td data-bbox="1289 219 1385 427">1000</td> <td data-bbox="1385 219 1476 427">1200</td> </tr> <tr> <td data-bbox="549 427 967 566">Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.</td> <td data-bbox="967 427 1078 566">70</td> <td data-bbox="1078 427 1193 566">50</td> <td data-bbox="1193 427 1289 566">30</td> <td data-bbox="1289 427 1385 566">20</td> <td data-bbox="1385 427 1476 566">15</td> </tr> </table> <p data-bbox="549 566 1495 757">Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Кубас АЖ IV һәм V категорияле жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллары керә.</p> <p data-bbox="549 757 1495 898">Жәмәгать биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жиңел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.</p>	Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200	Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15
Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200								
Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15								
1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар	<p data-bbox="549 898 1495 1205">Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләргә исәпкә алып билгеләнде.</p> <p data-bbox="549 1205 1495 1346">Спорт объектларының территориаль уңайлылыгының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.</p>												
1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар	<p data-bbox="549 1346 1495 1666">«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгы 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II,III, VII, VIII бүлекләргә) һәм Кубас АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләргә чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p>												
1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары	<p data-bbox="549 1666 1495 1832">Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләргә белән минималь тәмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә билгеләнгән.</p> <p data-bbox="549 1832 1495 1980">Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләргә ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25 нче таблица).</p>												
1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә	<p data-bbox="549 1980 1495 2067">Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы</p>												

<p>Һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен билгеләнгән объектлар</p>	<p>Белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртақ предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
<p>1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү объектлары</p>	<p>Транспорт белән тәэмин итү 30 минут давамында торак пунктның административ үзәгеннән иң ерак торак пунктка кадәр юл озынлыгына карап билгеләнгән.</p>
<p>1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары</p>	<p>Кыска вакытлы массакуләм ял объектлары территориясенен зурлыгы һәм 42.13330.2016 уртақ предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакуләм ял итү урыннарының транспорт белән тәэмин ителеше торак пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
<p>1.10. Жирләү урыны</p>	<p>Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгеләнгән. .</p>
<p>1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар</p>	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгеләнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара</p>

3 өлөш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлөшөндө булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе

3.1. Жирле нормативларның исәпләнгән күрсәткечләрен куллану өлкәсе

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләре Кубас АЖ бөтен территориясенә жирле нормативлар үз көченә кәргәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә тарала.

3.1.2. МНГП территориаль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Кубас АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчен кулланыла. шәһәр төзелеше эшчәнлеге мәсьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Кубас АЖ өчен шәһәр төзелеше эшчәнлеге өлкәсендәге вәкаләтләренә гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

1) Кубас АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;

2) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары)

3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;

4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;

5) Кубас АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзелгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзелгән территорияләренә үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жиңүчеләр өчен мәжбүри булып тора.

Жирле нормативлар Кубас АЖ генераль планы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчен мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзелеше планын әзерләү өчен мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләре территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенең минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен һәм халык өчен күрсәтелгән объектларның территориаль керү мөмкинлегенәң максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзелеше регламентларында, әгәр территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

– Кубас АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерлэгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Кубас АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Кубас АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очракларда.

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертәп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектларында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсеннән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә

нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кергү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территориаль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәتلәрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарға каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Кубас авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына
1 Кушымта

Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлеге

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенең 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 31.08.2018 №1039 карары Каты коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
6. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 15.09.2020 № 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятең почта элемтәсе бүлекчәләрен территорияль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
7. «Биналар һәм корылмалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәэмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары өлешләрен) раслау һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хакында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.

11. Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 №182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын әзерләү буенча методик киңәшләр.

12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 № 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында»25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен раслау турында»17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында»26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында»25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында»Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.
8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.
9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.
10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».
11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләрдән файдалану нормативларын раслау турында»Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.
12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында»27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территорияль схеманы раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Кубас авыл жирлегенең муниципаль хокукый актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.
2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.
3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-иқтисадый үсеше стратегиясен раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.
4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Кубас авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдэләре жыентыгы

1. СП 42-101-2003 «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү» системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмэләр»
2. СП 31-110-2003« Торак һәм ижтимагый биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтаждау»
3. СП 44.13330.2011 «Административ һәм көнкүреш биналары»
4. 118.13330.2012 «Жәмәгать биналары һәм корылмалары»
5. СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү»
6. СП 396.1325800.2018 «Торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдэләре»
7. СП кагыйдэләре жыентыгы 476.1325800.2020« Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләре. Торак микрорайоннары планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдэләре »
8. СП 34.13330.2021 «Автомобиль юллары»

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Кубас авыл жирлеген
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына
2 Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

МНГП – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Кубас авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативлары.

ТР РНГП – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары.

СП– авыл жирлеге.

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

ТКО – каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
 Чистай муниципаль районы
 Кубас авыл җирлегенә
 шәһәр төзелешен проектлаштыру
 җирле нормативларына
 3 Кушымта

Чистай муниципаль районы Кубас авыл җирлегенә 2021 елгы икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр

за 2021 год

Ваклап сату һәм җәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Ваклап сату һәм җәмәгать туклануы объектлары саны		
кибет	берәмлек	4
җәмәгать ашханәләре, ашханәләр	берәмлек	2
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	берәмлек	1
башка кибетләр	берәмлек	1
минимаркетлар	берәмлек	3
башка кибетләр	берәмлек	1
Сату залы мәйданы ваклап сату объектлары		
кибет	кв. метр	151.8
башка кибетләр	кв. метр	45
минимаркетлар	кв. метр	106.8
башка кибетләр	кв. метр	45
Җәмәгать туклануы объектларында кунакларга хезмәт күрсәтү залы мәйданы		
җәмәгать ашханәләре, ашханәләр	кв. метр	65
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	кв. метр	62

Жәмәгать туклануы объектларында урыннар саны		
жәмәгать ашханэләре, ашханэләр	место	90
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханэләр	урын	40

Спорт

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Спорт корылмалары саны- барлыгы		
спорт корылмалары	берәмлек	4
яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1
Муниципаль спорт корылмалары саны	берәмлек	
спорт корылмалары	берәмлек	4
яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	гектар	13117
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	12.6
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	12.6

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
Барлыгы	берәмлек	1
Көчлеге 3 Гкал/сәг кадәр булган жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
3 гигакал/сәг кадәр	берәмлек	1

Ике торбалы исәпләүдә жылылык һәм пар челтәрләренен озынлыгы	метр	367
Урам су челтәренен аерым озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре	метр	9430
Алыштыруга мохтаж урам су челтәренен аерым озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре алыштыруга мохтаж	метр	3600
Урам газ челтәренен аерым озынлыгы,	метр	14500
Торак биналарның гомуми мәйданы	берәмлек	2
Бөтен торак фонды		
Суүткәргечләре булмаган торак пунктлар саны (аерым суүткәргеч челтәрләре)	1000 кв. метров	15.6
Канализацияләре булмаган торак пунктлар саны (аерым канализация челтәрләре)	берәмлек	2
Жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны	берәмлек	5

Почта һәм телефон элементәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Почта элементәсе хезмәтләндергән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	5
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	5

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		
Барлык халык		
1 гыйнварга	кеше	686
Авыл халкы		
1 гыйнварга	кеше	686
Туганнар саны (үле туганнарны исәпкә алмаганда)	кеше	6
Табиғый үсеш (кимү)	кеше	-12
Гомуми туу коэффициенты	промилле	8.9

Гомуми үлем коэффициенты	промилле	26.6
Табигый үсешнең гомуми коэффициенты (кимү)	промилле	-17.7

Кушымта № 10

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы
Яуширмә авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативлары

2023

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ЯУШИРМӘ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУ
ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

1 өлеш. Төп өлеш- Яуширмә авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре һәм халык өчен мондый объектларның территориаль ирешүенен максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Яуширмә авыл жирлеген шәһәр төзелеше проекткауның әлеге жирле нормативлары (алга таба – МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендәге вәкаләтләрен гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелеше проекткаштыру нормативлары – Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына (алга таба-шәһәр төзелеше кодексы) ярашлы рәвештә кешенең тормыш эшчәнлегенен унай шартларын тәмин итү максатларында һәм территориаль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә кулланылырга тиешле исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелеше проекткаштыру нормативлары шәһәр төзелеше кодексының 19 статьясының 3 өлешендәге 1 пункттында күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле әһәмияттәге башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясай.

Әлеге жирле нормативларда исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнгән нормалаштыру өлкәләре исемлегә шәһәр төзелеше кодексының 19 статьясының 3 өлешә 1 пункты нигезендә муниципаль районның территориаль планлаштыру схемасында күрсәтелә торган жирле әһәмияттәге объектлар төрләре нигезендә, муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен объектларны исәпкә алып төзелгән, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принципнары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында һәм Татарстан Республикасы « Яуширмә авыл жирлеге» муниципаль берәмлегә Уставының 6 статьясында күрсәтелгән. Нормалаштыру өлкәләре составы ЧМР МНГП төп өлешә бүлекләренен исемнәрендә чагыла.

Әлеге жирле законнар Россия Федерациясенен, Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары һәм Чистай муниципаль районының муниципаль норматив хокукый актлары нигезендә эшләнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 елның 519 номерлы карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 елның 1071 номерлы

карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителешенә исәп-хисап күрсәткечләре республика (төбәк) нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре республика нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-иқтисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып эзерләнгән.

Жирле әһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренә урбанизация дәрәжәсе, эчке территориаль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан иқтисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренә классификациясенә ярашлы, торак пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәэмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территориаль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегенә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу өлкәсендәге объектларга торак пункт чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итүне, ташландык суларны агызуны, халыкны ягулык белән тәэмин итүне Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.1 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченә кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөгән куллану	1 елга сәгатьләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянең) тиешле

ресурс белән минималь тәэмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәэмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәдәге күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән...

1.1.2. Газ белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү булганда)	м ³ /ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәэмин иткәндә)газ куллану	м ³ /ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәэмин итүнең һәр төре булмаганда)	м ³ /ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәэмин ителеше нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормалары буенча кабул итәргә кирәк.

4. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменен минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсә 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3 таблицасы буенча эш итәргә рәхсәт ителә. Объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсә нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнең зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлеге максималь дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең, үлчәү берәмлегенең исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең әһәмияте
Су алу. Су әзерләү станцияләре (суүткәргеч чистарту корылымалары). Насос станцияләре. Су саклау өчен танклар. Су күтәрү манаралары.	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75
	Су әзерләү станциясен (суүткәргеч чистарту	

Магистраль сууткэргечлэр.	корылмаларын) урнаштыру өчен жир участогының га күләме аларның житештерүчәнлегенэ бэйле рэвештэ мең мЗ/көн.	
	0,8 гә кадэр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искөрмэ:

1. Чагыштырма су куллану жәмэгать биналарында хужалык-эчү һәм көнкүреш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченэ ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сәнэгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләренэң житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендэ билгеләнергэ тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сәнэгать предприятиеләре территориясендэ су сибүгэ су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергэ тиеш 31.13330.2012 су белән тәэмин итү. Тышкы челтэрлэр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткече чагыштырма су агызу күрсәткече, л/көн. 1 кешегэ территорияне һәм яшеллекләренэ сугару өчен су чыгымнарын исәпкэ алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң дип кабул ителэ. Су агызу объектларының территориаль мөмкин булган максимум дәрәжәсе нормалаштырылмый.

1.2. Жирле эһәмияттэге автомобиль юллары өлкәсендэге объектлар

1.2.1. Жирле эһәмияттэге автомобиль юллары өлкәсендэге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чикләрендэ жирле эһәмияттэге автомобиль юллары керэ.

1.2.2. Урам-юл челтэренэң квартал структурасы булган авыл торак пунктында халыкны урамнар һәм юллар белән тәэмин итүнең рөхсэт ителгән дәрәжәсе торак төзелеш территориясе чикләрендэге челтэр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендэ характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһэр төзелеше проектлауның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итэргэ кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкэт шартлары	Бер яклы, ике яклы

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Иң аз куркынычсызлык дистанциясе	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел: - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырыенда велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының киңлеге урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше кырыенда	– транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан ким түгел; -транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлеге	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) үзара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектланьрга тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләндерелгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, Ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәмин ителеш шәхси жиңел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмаска тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнең автомобиль саклау урыннары белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмәт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерергә.

Таблица 1.2.2

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмаларя		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	220
Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60
Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25
Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участокларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вақытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вақытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чәчтарашханәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләре	Кабул итүченең эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25
Китапханәләр	Даими урыннар	8
Дини конфессияләр объектлары	Бер тапкыр килүчеләр	10, ләкин ким дигәндә 10 урын

Сәламәтләнדרү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми мәйданы м2	55
Рекреацион территорияләр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вакытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10
Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	3

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлеп бирелгән участкада, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участкалары һәм жиңел автомобильләрнең жир өстендәге парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м2, бер парковка урынына 25 м2 исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндрү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакуләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле үзәкләрдә, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	1500
		АЖдә объектлар саны	1		15

2.	Яссы спорт корылмалары (стадионнар, спорт майданчыклары, шугалаклар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин.	500
		АЖдә саны	1	Транспорт, мин.	20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корылмаларын мәктәпләреннән, ял итү һәм мәдәният учреждениеләреннән спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегеннән административ үзәгендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рәхсәт ителә.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мәдәният һәм ял объектларына китапханәләр, мәдәният йортлары, кинотеатрлар, ял, мәдәният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рәхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар	1	Транспорт, мин.	20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасы.	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
				Транспорт, мин.	20
3.	Мәдәният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны;	1	Жәяүле, мин.	30

		1 мең кешегә филиаллар		Транспорт, мин.	20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә::

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмиятгә мэдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м2 / кеше.	12	Жәяүле, мин.	30
			Транспорт, мин.	20

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзегән жир участогының бер өлешенән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтләндерү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торак бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт) өчен;

- торак йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәмин итү өчен җәяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрнең парковка урыннары;

- торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшләүче һәм кунакларының җиңел автомобильләрнең парковка урыннары;

- каты коммуналь калдыкларны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру урыннары.

Күп фатирлы торак йорт участогы чикләрендә урнашкан яшелләндерелгән территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыклары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыкларның минималь рөхсәт ителгән зурлыклары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыклар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м ²	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгыльләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торак пунктлар чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү, торак пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижеләрен кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Янгын куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, җәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуна күрә жирле нормативларда мондый объектларның

халык өчен тээмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тээмин итү өчен билгеләнгән объектлар.

1.7.1. Торак пунктларда яшәүчеләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тээмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
2.	Стационар сәүдә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны/ 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча	Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча	нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рәхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Кыска вакытлы массакуләм ял итү зоналары	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20
		Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25		

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Мәйданы, 1000 кешегә исәпләнгән гектар.	0,24	нормалаштырылмаган	

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән мәйданчыклар саны, мәйданчыклар мәйданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (мәйданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган мәйданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьяларына, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, 131-ФЗ номерлы Федераль законның 16 статьясына, муниципаль берәмлек уставына ярашлы эзерләнган «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Яуширмә авыл жирлегенә».

2.1.3. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары социаль-иқтисади үсеш стратегиясе һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Яуширмә авыл жирлегенә шәһәр төзелеше проектлары белән килешүен тәмин итәргә, территорияләрнең социаль-иқтисади үсеш күрсәткечләре һәм территорияләрнең пространство үсеш күрсәткечләре арасында бәйләнешне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары авыл жирлегенә жирле әһәмияткә объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирлегенә башка жирле әһәмияткә объектлары һәм авыл жирлегенә халкының мондый объектларына территорияль яктан керү мөмкин булган максимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкның рөхсәт ителгән минимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын эзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып башкарылган: авыл жирлегенә территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл жирлегенә социаль-иқтисади үстерү стратегияләре һәм программалары; жирле үзидарә органнары һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НПП проектын эзерләгәндә норматив-хокукий базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукий актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукий актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Яуширмә авыл жирлегенә норматив хокукий актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган документлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә.

Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.2.1. Чистай муниципаль районының котлыш авыл жирлегенә (алга таба – Котлыш авыл жирлегенә, авыл жирлегенә) авыл жирлегенә статусы «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән бирелгән.

Авыл жирлегенә рәсми исем муниципаль берәмлек Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Яуширмә авыл жирлегенә. Авыл Чистай муниципаль районы составына керә.

Авыл жирлегенен административ үзәге- Яуширмә авылы. Авыл жирлегенә 1 торак пункт керә.

2.2.2. Яуширмә уртак предприятиесенен 2021 елгы икътисады һәм социаль өлкәсе торышын билгеләүче күрсәткечләр, шул исәптән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителүен чагылдыра, 3 нче кушымтада китерелә.

2.2.3. Яуширмә АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеше проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГПНЫҢ исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясый ала:

- Яуширмә АЖ генераль планы.
- Яуширмә АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.
- Яуширмә АЖ 2030 елга кадәр социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм Яуширмә АЖ эшчәнлек төрләре буенча муниципаль программалары.

2.3. Жирле әһәмияттәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенен мондый шәһәр төзелеше законнарына кертелгән жирле әһәмияттәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

- а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару;
- б) жирле әһәмияттәге автомобиль юллары;
- в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,
- г) торак пунктның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйле рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйле рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелергә тиешле жирле әһәмияттәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле әһәмияттәге объектлар жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. Авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый.

2.3.4. Яуширмә АЖ жирле әһәмияттәге мәсьәләләре Татарстан Республикасы Чистай

муниципаль районының « Яуширмә авыл жирлегенә» муниципаль берәмлеге Уставының 5 статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - хисап күрсәткечләрен эзерләү гамәлгә ашырылган жирле эһәмияттәге объектлар төрләре составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукый актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

2.4. Хисап күрсәткечләрен нигезләү

2.4.1. Хисап күрсәткечләрен нигезле эзерләү:

1) шәһәр төзелеше эшчәнлеге белән бәйлә таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенә норматив хокукый актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Яуширмә АЖ

Муниципаль норматив хокукый актларында;

милли стандартларда һәм кагыйдәләр җыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләрен һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Яуширмә АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясендә һәм Яуширмә АЖ программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле эһәмияттәге торак пунктлар төзелә;

- Яуширмә АЖ территориясендә икътисад һәм социаль өлкәнә торышы, социаль-демографик составы һәм халык тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик хисапларда;

- Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы территориаль планлаштыру документларында;

- Яуширмә АЖ территориаль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр жирлегенә жирле эһәмияттәге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләренә планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелеше эшчәнлеге өлкәсендәге методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечләренә кыйммәтләрен исәпләгәндә математик ысулларны дәрәс куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 маддәсенә 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары төбәк эһәмиятендәге объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле эһәмияттәге, шул исәптән авыл жирлегенә исәп-хисап күрсәткечләренә чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 мaddәсе нигезендә жирле нормативларда билгеләнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проеклаштыру нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаска тиеш шәһәр төзелеше проеклауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренен чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләп билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелеше проеклаштыру нормативлары үз составында жирле әһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренен чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелеше проеклауның республика нормативлары МНГП эзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле әһәмияттәге объектларны урнаштырганда авыл жирлеге халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территориаль мөмкинлекне билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле әһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, авыл торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәү урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясе радиусы белән чагыштырырлык.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проеклаштыруының республика нормативларында билгеләнгән мәдәният һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренен чик кыйммәтләрен үтәргә;

2) жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәэмин ителеше турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

3) Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләрен үз эченә алган жирле нормативларның төп өлеше бүлекләренә бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1 таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сылтамаларны үз эченә ала.

Таблица 2.4.1

Төп өлешнең бүлекләре	Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр
1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару өлкәсендәге	Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләре СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проеклау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр

<p>объектлар</p>	<p>нормаларына көйлөнө.</p> <p>Газүткөргөчлэрнең транспортланган газның эш басымы буенча классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенен чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сәгатъләре саны максималь электр йөкләнеше рнп РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күләменен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 9000 мегаджоуль/ел 1 кешегә РП РНГП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүреш һәм эчү ихтыяжларына, сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләре ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнә.</p> <p>Су белән тәэмин итү системаларын проектлаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) уртача күрсәткечләрен рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар (1 таблица).</p> <p>Су әзерләү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күләме, аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә, СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p> <p>Су агызу объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре көнкүреш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягә һәм яшеллекләргә су сибүгә су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итәргә кирәк. Канализация чистарту корылмаларын урнаштыру өчен жир участогы күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p>
<p>1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Урамнар һәм юллар челтәрен, велосипед юлларын, жәяүлеләр коммуникацияләрен, жәяүлеләр үтүләрен проектлау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсәткечләре 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдәләре һәм юл хәрәкәтен оештыру буенча чараларны эшләү һәм гамәлгә ашыру буенча методик киңәшләргә. Россия Федерациясендә торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләпләр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда килештерелгән.</p> <p>ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юлларын, кагыйдә буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыклары нисбәтендә юлларның йөрү өлешеннән читтә урнаштырырга кирәк</p>

	<table border="1" data-bbox="547 219 1479 566"> <tr> <td data-bbox="547 219 967 427">Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать</td> <td data-bbox="967 219 1078 427">до 400</td> <td data-bbox="1078 219 1193 427">600</td> <td data-bbox="1193 219 1289 427">800</td> <td data-bbox="1289 219 1385 427">1000</td> <td data-bbox="1385 219 1479 427">1200</td> </tr> <tr> <td data-bbox="547 427 967 566">Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.</td> <td data-bbox="967 427 1078 566">70</td> <td data-bbox="1078 427 1193 566">50</td> <td data-bbox="1193 427 1289 566">30</td> <td data-bbox="1289 427 1385 566">20</td> <td data-bbox="1385 427 1479 566">15</td> </tr> </table> <p data-bbox="547 566 1495 757">Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Яуширмә АЖ IV һәм V категорияле жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллары керә.</p> <p data-bbox="547 757 1495 898">Жәмәгать биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жиңел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.</p>	Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200	Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15
Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200								
Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15								
1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар	<p data-bbox="547 898 1495 1205">Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләрне исәпкә алып билгеләнде.</p> <p data-bbox="547 1205 1495 1357">Спорт объектларының территориаль уңайлылыгының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Яуширмә АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.</p>												
1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар	<p data-bbox="547 1357 1495 1682">«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгы 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II, III, VII, VIII бүлекләр) һәм Яуширмә АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p>												
1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары	<p data-bbox="547 1682 1495 1850">Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән минималь тәмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә билгеләнгән.</p> <p data-bbox="547 1850 1495 1995">Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25 нче таблица).</p>												
1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә	<p data-bbox="547 1995 1495 2089">Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы</p>												

<p>Һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен билгеләнгән объектлар</p>	<p>Белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртақ предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
<p>1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү объектлары</p>	<p>Транспорт белән тәэмин итү 30 минут давамында торак пунктның административ үзәгеннән иң ерак торак пунктка кадәр юл озынлыгына карап билгеләнгән.</p>
<p>1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары</p>	<p>Кыска вакытлы массакуләм ял объектлары территориясенен зурлыгы һәм 42.13330.2016 уртақ предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакуләм ял итү урыннарының транспорт белән тәэмин ителеше торак пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
<p>1.10. Жирләү урыны</p>	<p>Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгеләнгән. .</p>
<p>1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар</p>	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгеләнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара</p>

3 өлөш. Шәһәр төзөлөшө проектлаштыру нормативларының төп өлөшөндө булган исәп-хисап күрсәткечләрөн куллану кагыйдәләре һәм өлкәсө

3.1. Жирле нормативларның исәпләнгән күрсәткечләрөн куллану өлкәсө

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләре Яуширмә АЖ бөтөн территориясенә жирле нормативлар үз көчөнә кәргәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләрөнә тарала.

3.1.2. МНГП территориаль планлаштыру, шәһәр төзөлөшө зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Яуширмә АЖ территориясендә шәһәр төзөлөшө (төзөлөш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчөн кулланыла. шәһәр төзөлөшө эшчәнлегә мäsьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Яуширмә АЖ өчөн шәһәр төзөлөшө эшчәнлегә өлкәсендәгә вәкаләтләрне гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

1) Гаделша Яуширмә АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;

2) жирле әһәмияттәгә объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары)

3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;

4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;

5) Яуширмә АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзөлгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзөлгән территорияләрне үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жиңүчеләр өчөн мәжбүри булып тора.

Жирле нормативлар Яуширмә АЖ генераль планы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчөн мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзөлөшө планын әзерләү өчөн мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләре территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрөн билгеләү өчөн һәм халык өчөн күрсәтелгән объектларның территориаль керү мөмкинлегенәң максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләрөн билгеләү өчөн кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзөлөшө регламентларында, әгәр территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

– Яуширмә АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерләгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Яуширмә АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Яуширмә АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очракларда.

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертеп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектларында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсеннән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә

нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кергү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территориаль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәتلәрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарға каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Яуширмә авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

1 Кушымта

Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлеге

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенең 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 31.08.2018 №1039 карары Катыв коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
6. Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 15.09.2020 № 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятенең почта элементәсе бүлекчәләрен территорияль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
7. «Биналар һәм корылмалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары өлешләр) раслау һәм Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хакында» Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясә субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөлтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү буенча Россия Федерациясә Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясә субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөлтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү буенча Россия Федерациясә Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясә субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясә Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
11. Россия Федерациясә Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 №182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын эзерләү буенча методик киңәшләр.

12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 № 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен раслау турында» 17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында» 26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында» 25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында» Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.
8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.
9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.
10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».
11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләрден файдалану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.
12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында» 27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территорияль схеманы раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Яуширмә авыл жирлегенең муниципаль хокукый актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.

2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.
3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-икътисады үсеше стратегиясен раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.
4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Гаделша авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жьентыгы

1. СП 42-101-2003 «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү» системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр»
2. СП 31-110-2003« Торак һәм ижтимагый биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау»
3. СП 44.13330.2011 «Административ һәм көнкүреш биналары»
4. 118.13330.2012 «Жәмәгәт биналары һәм корылмалары»
5. СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеш. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү»
6. СП 396.1325800.2018 «Торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелеш проектлаштыру кагыйдәләре»
7. СП кагыйдәләре жьентыгы 476.1325800.2020« Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләре. Торак микрорайоннары планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдәләре"»
8. СП 34.13330.2021 «Автомобиль юллары»

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Яуширмә авыл жирлегенә
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

2 Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

МНГП – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Яуширмә авыл жирлеген шәһәр төзелешен проектлаштыруның жирле нормативлары.

ТР РНГП – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлаштыруының республика нормативлары.

СП– авыл жирлеге.

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелешен. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

ТКО – каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Яуширмә авыл җирлегенә
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

3 Кушымта

**Чистай муниципаль районы Яуширмә авыл җирлегенә 2021 елгы икътисады һәм
социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр**

Ваклап сату һәм җәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Ваклап сату һәм җәмәгать туклануы объектлары саны		
кибет	берәмлек	1
павильоннар	берәмлек	1
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	берәмлек	1
башка кибетләр	берәмлек	1
Сату залы майданы ваклап сату объектлары		
кибет	кв. метр	80
павильоннар	кв. метр	30
башка кибетләр	кв. метр	80
Җәмәгать туклануы объектларында кунакларга хезмәт күрсәтү залы майданы		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	кв. метр	60
Җәмәгать туклануы объектларында урыннар саны		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	урын	80

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Спорт корылмалары саны- барлыгы		
спорт корылмалары	берәмлек	2
яксы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1
Муниципаль спорт корылмалары саны		
спорт корылмалары	берәмлек	2
яксы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	гектар	7686
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	11.6
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	11.6

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Жылылык белән тәэмин итү чыганаclarы саны		
Барлыгы	берәмлек	1
Көчлеге 3 Гкал/сәг кадәр булган жылылык белән тәэмин итү чыганаclarы саны	берәмлек	
3 гигакал/сәг кадәр	берәмлек	1
Ике торбалы исәпләүдә жылылык һәм пар челтәрләренең озынлыгы	метр	80
Урам су челтәренең аерым озынлыгы		

Урам суүткөргөч челтәре	метр	7220
Алыштыруга мохтаж урам су челтәренең аерым озынлыгы		
Урам суүткөргөч челтәре алыштыруга мохтаж	метр	2700
Урам газ челтәренең аерым озынлыгы,	метр	9242
Торак биналарның гомуми мәйданы		
Бөтен торак фонды	1000 кв. метр	16.4
Суүткөргөчләре булмаган торак пунктлар саны (аерым суүткөргөч челтәргә)	берәмлек	1

Почта һәм телефон элементәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Почта элементәсе хезмәтләндергән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	1
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	1

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Значение
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		
Барлык халык		
1 гыйнварга	кеше	486
Авыл халкы		
1 гыйнварга	кеше	486
Туганнар саны (үле туганнарны исәпкә алмаганда)	кеше	6
Табигый үсеш (кимү)	кеше	-4
Гомуми туу коэффициенты	промилле	12.6
Гомуми үлем коэффициенты	промилле	21
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		-8.4

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы
Кече Талкыш авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативлары

2023

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ

КЕЧЕ ТАЛКЫШ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУ ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

1 өлеш. Төп өлеш - Кече Талкыш авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенә рәхсәт ителә торган минималь дәрәжәсенә исәп күрсәткечләре һәм мондый объектларның халык өчен территорияль яктан файдалана алуының рәхсәт ителә торган максималь дәрәжәсенә исәп күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Кече Талкыш авыл жирлегенә шәһәр төзелешен проектлауның әлеге жирле нормативлары (алга таба – МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районының жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелешә эшчәнлегә өлкәсендәге вәкаләтләрен гәмәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары – Россия Федерациясә Шәһәр төзелешә кодексына (алга таба-шәһәр төзелешә кодексы) ярашлы рәвештә кешенә тормыш эшчәнлегенә уңай шартларын тәэмин итү максатларында һәм территорияль планлаштыру, шәһәр төзелешә зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә кулланылырга тиешлә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешендәге 1 пункттында күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары белән тәэмин ителешенә минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле әһәмияттәге башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территорияль яктан мөмкин булган максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дәүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләренә гәмәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясыи.

Әлеге жирле нормативларда исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнгән нормалаштыру өлкәләре исемлегә шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешә 1 пункты нигезендә муниципаль районның территорияль планлаштыру схемасында күрсәтелә торган жирле әһәмияттәге объектлар төрләре нигезендә, муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен объектларны исәпкә алып төзелгән, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында һәм Татарстан Республикасы «Кече Талкыш авыл жирлеге» муниципаль берәмлегә Уставының 6 статьясында күрсәтелгән. Нормалаштыру өлкәләре составы ЧМР МНГП төп өлешә бүлекләренә исемнәрәндә чагыла.

Әлеге жирле законнар Россия Федерациясенә, Татарстан Республикасының гәмәлдәге законнары һәм Чистай муниципаль районының муниципаль норматив хокукый актлары нигезендә эшләнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен

билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 елның 519 номерлы карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 елның 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән муниципаль районның жирле эһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәмин ителешенә исәп-хисап күрсәткечләре республика (төбәк) нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре республика нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-икътисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып эзерләнгән.

Жирле эһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренә урбанизация дәрәжәсе, эчке территориаль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан икътисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренә классификациясенә ярашлы, торак пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территориаль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлегә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, ташландык суларны агызу өлкәсендәге объектларга торак пункт чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итүне, ташландык суларны агызуны, халыкны ягулык белән тәмин итүне Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.1 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Наименование объекта (наименование ресурса)	Единица измерения	Значение расчетного показателя
1.	Электропотребление	кВт·ч / год на 1 чел.	855
2.	Использование максимума электрической нагрузки	количество часов в год	4100

Примечания:

1. Для определения в целях градостроительного проектирования минимально допустимого уровня обеспеченности объектами, следует использовать норму минимальной обеспеченности населения (территории) соответствующим ресурсом и характеристики планируемых к размещению объектов;

2. Нормы электропотребления и использования максимума электрической нагрузки следует использовать в целях градостроительного проектирования в качестве укрупнённых показателей электропотребления;

3. Расчёт электрических нагрузок для разных типов застройки следует производить в соответствии с нормами СП 31-110-2003 «Проектирование и монтаж электроустановок жилых и общественных зданий».

4. Расчетные показатели энергоснабжения в виде норматива потребления электрической энергии в жилых помещениях установлены приказом Министерства строительства, архитектуры и жилищно-коммунального хозяйства Республики Татарстан от 17.05.2021 № 80/о «Об утверждении нормативов потребления коммунальной услуги по электроснабжению и нормативов потребления электрической энергии в целях содержания общего имущества в многоквартирном доме на территории Республики Татарстан».

1.1.2. Расчетные показатели объектов газоснабжения приведены в таблице 1.1.2, максимально допустимый уровень территориальной доступности объектов не нормируется.

Таблица 1.1.2

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченең кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгатьләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянең) тиешле ресурс белән минималь тәэмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәэмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәгә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән

1.1.2. Газ белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече
-------	-----------------	---

	(ресурс исеме)	(зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәмин итү булганда)	м3/ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәмин иткәндә)газ куллану	м3/ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәмин итүнең һәр төре булмаганда)	м3/ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәмин ителеше нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормалары буенча кабул итәргә кирәк.

4. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3 таблицасы буенча эш итәргә рөхсәт ителә. Объектларның территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы,	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнең зурлыгы
-----------------	-----------------	--

	үлчәү берәмлеге	каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлеге максималь дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченәң, үлчәү берәмлегенәң исеме	Исәп-хисап күрсәткеченәң әһәмияте
Су алу. Су эзерләү станцияләре (суүткәргеч чистарту корымалары). Насос станцияләре. Су саклау өчен танклар. Су күтәрү манаралары. Магистраль суүткәргечләр.	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75
	Су эзерләү станциясен (суүткәргеч чистарту корымаларын) урнаштыру өчен жир участогының га күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә мең м ³ /көн.	
	0,8 гә кадәр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искәрмә:

1. Чагыштырма су куллану жәмәгәт биналарында хужалык-эчү һәм көнкүреш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченә ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләренәң житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендә билгеләнергә тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сәнәгать предприятиеләре территориясендә су сибүгә су

чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергә тиеш 31.13330.2012 су белән тээмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткече чагыштырма су агызу күрсәткече, л/көн. 1 кешегә территорияне һәм яшеллекләргә сугару өчен су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су кулланыуга тиң дип кабул ителә. Су агызу объектларының территорияль мөмкин булган максимум дәрәжәсе нормалаштырылмый.

1.2. Жирле эһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле эһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектларга торак пунктлар һәм парковклар (парковка урыннары) чикләрендә жирле эһәмияттәге автомобиль юллары керә.

1.2.2. Урам-юл челтәренә квартал структурасы булган авыл торак пункттында халыкны урамнар һәм юллар белән тээмин итүнең рөхсәт ителгән дәрәжәсе торак төзелеш территориясә чикләрендәге челтәр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендә характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһәр төзелешә проектлауның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итәргә кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы
Иң аз куркынычсызлык дистанциясә	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел: - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырыенда велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының киңлегә урамнарның һәм юлларның йөрү өлешә кырыенда	– транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан ким түгел; -транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлегә	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәтә өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүчә велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед

транспорты хэрэкэте өчен полосалар) үзара бэйлэнгән челтәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектланьрга тиеш. Велосипедчылар өчен исәплэнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хэрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләнделерлгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хэрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, Ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләрне даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәэмин ителеш шәхси жиңел автомобильләрнең исәплэнгән санының 90% тан ким булмаска тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнең автомобиль саклау урыннары белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмәт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәэмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерергә.

Таблица 1.2.2

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмаларя		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	220
Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60
Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25

Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участкаларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вақытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вақытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чәчтарашханәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләрә	Кабул итүченең эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25
Китапханәләр	Даими урыннар	8
Дини конфессияләр объектлары	Бер тапкыр килүчеләр	10, ләкин ким дигәндә 10 урын
Сәламәтләндерү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми мәйданы м2	55
Рекреацион территорияләр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вақытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10
Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	3

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлеп бирелгән участка, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участоклары һәм жинел автомобильләрнең жир өстендәге парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м2, бер парковка урынына 25 м2 исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3. Физик культура һәм массакүләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндрү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакүләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле үзәкләрдә, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	1500
		АЖдә объектлар саны	1		15
2.	Яссы спорт корылмалары (стадионнар, спорт майданчылары, шугалаклар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	500
		АЖдә саны	1		20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корылмаларын мәктәпләрнең, ял итү һәм мәдәният учреждениеләренең спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегенең административ үзәгендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рөхсәт ителә.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мәдәният һәм ял объектларына китапханәләр, мәдәният йортлары, кинотеатрлар, ял, мәдәният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, жирле эһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар	1	Транспорт, мин.	20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасы.	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
				Транспорт, мин.	20
3.	Мәдәният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны;	1	Жәяүле, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар		Транспорт, мин.	20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин.	30
				Транспорт, мин.	20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә:

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле эһәмияттәге мэдәни мирас объектларының тәэмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м2 / кеше.	12	Жәяүле,	30
			мин. Транспорт, мин.	20

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзегән жир участогының бер өлешеннән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтләндерү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торак бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт) өчен;

-торак йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәэмин итү өчен жәяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрен парковкалау урыннары;

-торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшләүче һәм кунакларының жиңел автомобильләрен парковкалау урыннары;

- каты коммуналь калдыкларны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру урыннары.

Күп фатирлы торак йорт участогы чикләрендә урнашкан яшелләндерелгән территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыклары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыкларның минималь рөхсәт ителгән зурлыклары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыклар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м2	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгыльләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торак пунктлар чикләрендә янғын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү, торак пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижеләрен кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Янғын куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, жәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуңа күрә жирле нормативларда мондый объектларның халык өчен тәмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен билгеләнгән объектлар.

1.7.1. Торак пунктларда яшәүчеләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

2.	Стационар сәудә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны/ 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча		Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча		нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

1.	Кыска вакытлы массакуләм ял итү зоналары	Объект территориясе мәйданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе мәйданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20
		Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25		

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлегә	Кыйммәте	Үлчәү берәмлегә	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Мәйданы, 1000 кешегә исәпләнгән гектар.	0,24	нормалаштырылмаган	

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан

Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән мөйданчыклар саны, мөйданчыклар мөйданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (мөйданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган мөйданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьяларына, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, 131-ФЗ номерлы Федераль законның 16 статьясына, муниципаль берәмлек уставына ярашлы эзерләнгән «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Кече Талкыш авыл жирлегенә».

2.1.3. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары социаль-иқътисады үсеш стратегиясе һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Кече Талкыш авыл жирлегенә шәһәр төзелеше проектлары белән килешүен тәмин итәргә, территорияләренә социаль-иқътисады үсеш күрсәткечләре һәм территорияләренә пространство үсеш күрсәткечләре арасында бәйләнешне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирлегенә башка жирле әһәмияттәге объектлары һәм авыл жирлегенә халкының мондый объектларына территориялә яктан керү мөмкин булган максимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре белән халкының рөхсәт ителгән минимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын эзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып башкарылган: авыл жирлегенә территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл жирлегенә социаль-иқътисади үстерү стратегияләре һәм программалары; жирле үзидарә органнары һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НГП проектын эзерләгәндә норматив-хокукый базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Кече Талкыш авыл жирлегенә норматив хокукый актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган документлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә.

2.2. . Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.2.1. Чистай муниципаль районының Кече Талкыш авыл жирлегенә (алга таба – Кече Талкыш авыл жирлегенә, авыл жирлегенә) авыл жирлегенә статусы «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән бирелде.

Авыл жирлегенен рәсми исеме - «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Кече Талкыш авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге. Авыл Чистай муниципаль районы составына керә.

Авыл жирлегенен административ үзәге - Кече Талкыш авылы. Авыл жирлегенә 2 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Кече Талкыш уртак предприятиесенен икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы, шул исәптән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешен чагылдыручы күрсәткечләр 3 нче кушымтада китерелгән.

2.2.3. Кече Талкыш авыл жирлегенә карата түбәндәге шәһәр төзелешен проектлау һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре Кече Талкыш авыл жирлегенен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясарга мөмкин:

- Кече Талкыш авыл жирлегенен генераль планы.
- Кече Талкыш авыл жирлегеннән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.
- 2030 елга кадәр Кече Талкыш авыл жирлеген социаль-икътисадый үстерү стратегиясе һәм эшчәнлек төрләре буенча Кече Талкыш авыл жирлегенен муниципаль программалары.

2.3 Жирле әһәмияттәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

3.1. Россия Федерациясенен мондый шәһәр төзелеше законнарына кертелгән жирле әһәмияттәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

- а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару;
- б) жирле әһәмияттәге автомобиль юллары;
- в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,
- г) торак пунктның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйле рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйле рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелергә тиешле жирле әһәмияттәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле әһәмияттәге объектлар жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә

оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәгә 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. Авыл жирлеген шәһәр төзелешә проектлаштыруның жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый.

2.3.4. Кече Талкыш авыл жирлегенә жирле әһәмияттәгә мәсьәләләре Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Кече Талкыш авыл жирлегә» муниципаль берәмлегә Уставының 5 статьясында санап үтелде.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - হিসап күрсәткечләрен әзерләү гамәлгә ашырылган жирле әһәмияттәгә объектлар төрләре составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукый актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

2.4. হিসап күрсәткечләрен нигезләү

2.4.1. হিসап күрсәткечләрен нигезлә әзерләү:

1) шәһәр төзелешә эшчәнлегә белән бәйлә таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенә норматив хокукый актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Кече Талкыш АЖ

Муниципаль норматив хокукый актларында;

милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелешә проектлаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләренә һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Кече Талкыш АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясендә һәм Кече Талкыш АЖ программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле әһәмияттәгә торак пунктлар төзелә;

- Кече Талкыш АЖ территориясендә икътисад һәм социаль өлкәнә торышы, социаль-демографик составы һәм халык тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик হিসапларда;

- Россия Федерациясә һәм Татарстан Республикасы территориаль планлаштыру документларында;

- Кече Талкыш АЖ территориаль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр жирлегенә жирле әһәмияттәгә объектларын урнаштыруны күздә тоткан

территорияларне планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендәге методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечләренең кыйммәтләрен исәпләгәндә математик ысулларны дөрес куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 маддәсенең 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары төбәк әһәмиятендәге объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле әһәмияттәге, шул исәптән авыл жирлегенең исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 маддәсе нигезендә жирле нормативларда билгеләнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаска тиеш шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренең чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләр билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары үз составында жирле әһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелеше проектлауның республика нормативлары МНГП эзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле әһәмияттәге объектларны урнаштырганда авыл жирлегә халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территориаль мөмкинлекне билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле әһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, авыл торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәү урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясе радиусы белән чагыштырылыш.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативларында билгеләнгән мәдәният һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен үтәргә;

2) жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәэмин ителеше турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

3) Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләрне үз эченә алган жирле нормативларның төп өлеше бүлекләренә бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1

таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сытамаларны үз эченә ала.

Таблица 2.4.1

Төп өлешнең бүлекләре	Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр
<p>1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләре СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормаларына көйләнә.</p> <p>Газүткәргечләрнең транспортланган газның эш басымы буенча классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенең чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сәгатләре саны максималь электр йөкләнеше рнп РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күләменең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 9000 мегаджоуль/ел 1 кешегә РП РНГП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүреш һәм эчү ихтыяжларына, сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләре ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнә.</p> <p>Су белән тәмин итү системаларын проектлаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) уртача күрсәткечләрен рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар (1 таблица).</p> <p>Су әзерләү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күләме, аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә, СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p> <p>Су агызу объектлары белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәпләнгән күрсәткечләре көнкүреш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягә һәм яшеллекләргә су сибүгә су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итәргә кирәк. Канализация чистарту корылмаларын урнаштыру өчен жир участогы күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p>
<p>1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Урамнар һәм юллар челтәрен, велосипед юлларын, жәяүлеләр коммуникацияләрен, жәяүлеләр үтүләрен проектлау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсәткечләре 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдәләре һәм юл</p>

хэрэкэтен оештыру буенча чараларны эшлэу һәм гамэлгә ашыру буенча методик киңәшләргә. Россия Федерациясендә торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләпләр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда килештерелгән.

ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юлларын, кагыйдә буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хэрэкәте интенсивлыктары нисбәтәндә юлларның йөрү өлешеннән читтә урнаштырырга кирәк

Автомобильләрнең хэрэкәтенен чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгатъ	до 400	600	800	1000	1200
Велосипедчылар хэрэкәтенен исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15

Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хэрэкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Кече Талкыш АЖ IV һәм V категорияле жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллары керә.

Жәмәгатъ биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жиңел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәмин ителешенен һәм территориаль мөмкинлекләренен чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләренә исәпкә алып билгеләнде.

Спорт объектларының территориаль уңайлылыгының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Кече Талкыш АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгы 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II,III, VII, VIII бүлекләр) һәм Кече Талкыш АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәмин ителеше һәм

	территориаль мөмкинлекләре чиклэнгән дәрәжәдә билгелэнгән.
1.5. Яшеллэндерү һәм төзеклэндерү объектлары	<p>Халыкның гомуми файдаланудагы яшеллэндерелгән территорияләр белән минималь тәэмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә билгелэнгән.</p> <p>Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзеклэндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25 нче таблица).</p>
1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен билгелэнгән объектлар	<p>Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чиклэнгән дәрәжәдә билгелэнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртақ предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгелэнгән.</p>
1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү объектлары	<p>Транспорт белән тәэмин итү 30 минут дәвамында торак пунктның административ үзәгеннән иң ерак торак пунктка кадәр юл озынлыгына карап билгелэнгән.</p>
1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары	<p>Кыска вакытлы массакуләм ял объектлары территориясенен зурлыгы һәм 42.13330.2016 уртақ предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакуләм ял итү урыннарының транспорт белән тәэмин ителеше торак пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгелэнгән.</p>
1.10. Жирләү урыны	<p>Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгелэнгән. .</p>
1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәплэнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p>

	<p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгеләнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара</p>
--	--

3 өлөш. Шәһәр төзөлөшө проектлаштыру нормативларының төп өлөшөндө булган исәп-хисап күрсәткечләрөн куллану кагыйдәләре һәм өлкәсө

3.1. Жирле нормативларның исәпләнгән күрсәткечләрөн куллану өлкәсө

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләре Кече Талкыш АЖ бөтөн территориясенә жирле нормативлар үз көчөнә кәргәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә тарала.

3.1.2. МНГП территориаль планлаштыру, шәһәр төзөлөшө зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Кече Талкыш АЖ территориясендә шәһәр төзөлөшө (төзөлөш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчөн кулланыла. шәһәр төзөлөшө эшчәнлегә мәсьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Кече Талкыш АЖ өчөн шәһәр төзөлөшө эшчәнлегә өлкәсендәгә вәкаләтләренә гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

1) Кече Талкыш АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;

2) жирле әһәмияттәгә объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары)

3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;

4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;

5) Кече Талкыш АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзөлгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзөлгән территорияләренә үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жиңүчеләр өчөн мәжбүри булып тора.

Жирле нормативлар Кече Талкыш АЖ генераль планы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчөн мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзөлөшө планын әзерләү өчөн мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләре территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенә минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчөн һәм халык өчөн күрсәтелгән объектларның территориаль керү мөмкинлегенәң максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчөн кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзөлөшө регламентларында, әгәр территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

– Кече Талкыш АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерлэгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Кече Талкыш АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Кече Талкыш АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очракларда.

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертәп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектларында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсеннән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә

нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кергү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территорияль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәتلәрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарға каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Кече Талкыш авыл җирлегенә
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына
1 Кушымта

Жирле нормативларны эшлөгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлеге

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенең 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.

5. Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 31.08.2018 №1039 карары Каты коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.

6. Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 15.09.2020 № 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятенен почта элементәсе бүлекчәләрен территорияль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.

7. «Биналар һәм корымалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәэмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары өлешләрен) раслау һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хакында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 28.05.2021 №815 карары.

8. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.

9. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.

10. Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.

11. Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 №182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын эзерләү буенча методик киңәшләр.

12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 № 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенен һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренен территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен раслау турында» 17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында» 26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында» 25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.

7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәмин ителеше нормативларын билгеләү турында»Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.
8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.
9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.
10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».
11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләрдән файдалану нормативларын раслау турында»Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәрүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.
12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында»27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схеманы раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Кече Талкыш авыл җирлегенең муниципаль хокукый актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.
2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.
3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-икътисадый үсеше стратегиясен раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.
4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Кече Талкыш авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре җыентыгы

1. СП 42-101-2003 «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү» системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр»
2. СП 31-110-2003« Торак һәм иҗтимагый биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау»
3. СП 44.13330.2011 «Административ һәм көнкүреш биналары»
4. 118.13330.2012 «Жәмәгать биналары һәм корылмалары»

5. СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү»
6. СП 396.1325800.2018 «Торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдәләре»
7. СП кагыйдәләре жынтыгы 476.1325800.2020« Шәһәр һәм авыл җирлекләре территорияләре. Торак микрорайоннарны планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдәләре"»
8. СП 34.13330.2021 «Автомобиль юллары»

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Кече Талкыш авыл җирлегенең
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына
2 Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

МНГП – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Кече Талкыш авыл җирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативлары.

ТР РНГП – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары.

СП– авыл җирлеге.

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

ТКО – каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Кече Талкыш авыл җирлегенең
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына
3 Кушымта

**Чистай муниципаль районы Кече Талкыш авыл җирлегенең 2021 елгы икътисады һәм
социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр**

Спорт

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Спорт корылмалары саны- барлыгы		
спорт корылмалары	берәмлек	1
Муниципаль спорт корылмалары саны		
спорт корылмалары	берәмлек	1

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек җирләренең гомуми мәйданы	гектар	5491
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	5.5
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	13

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
--------------	-----------------	----------

Урам су челтәренең аерым озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре	метр	4700
Одиночное протяжение уличной водопроводной сети, нуждающейся в замене		
Уличная водопроводная сеть, нуждающаяся в замене	метр	1800
Одиночное протяжение уличной газовой сети,	метр	8700
Общая площадь жилых помещений		
Бөтен торак фонды	1000 кв. метров	7
Канализацияләре булмаган торак пунктлар саны (аерым канализация челтәрләре)	берәмлек	2

Почта һәм телефон элементәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Почта элементәсе хезмәтләнדרгән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	2
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	2

Население

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		
Барлык халык		
1 гыйнварга	кеше	245
Авыл халкы		
1 гыйнварга	кеше	245
Туганнар саны (үле туганнарны исәпкә алмаганда)	кеше	-11
Табигый үсеш (кимү)	промилле	47.2
Гомуми туу коэффициенты	промилле	-47.2

**Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы
Мөслим авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативлары**

2023

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
МӨСЛИМ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУ
ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

1 өлеш. Төп өлеш- Мөслим авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре һәм халык өчен мондый объектларның территориаль ирешүенен максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Мөслим авыл жирлегенен шәһәр төзелешен проектлауның әлегә жирле нормативлары (алга таба – МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелешә эшчәнлегә өлкәсендәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары – Россия Федерациясә Шәһәр төзелешә кодексына (алга таба-шәһәр төзелешә кодексы) ярашлы рәвештә кешенен тормыш эшчәнлегенен уңай шартларын тәмин итү максатларында һәм территориаль планлаштыру, шәһәр төзелешә зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә кулланылырга тиешле исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешендәге 1 пункттында күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле әһәмияттәге башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дәүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясыи.

МНГП Россия Федерациясенен, Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары һәм Мөслим авыл жирлегенен муниципаль норматив хокукый актлары нигезендә эшләнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелешә проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәмин ителешенен исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) нормативларында билгеләнгән чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-икътисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып әзерләнгән.

Жирле әһмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренә урбанизация дәрәжәсе, эчке территориаль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан икътисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренә классификациясенә ярашлы, торак пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территориаль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегенә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су түгү өлкәсендәге объектларга Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә жирлек чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итүне, су түгүне, халыкны ягулык белән тәмин итүне оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәмин итү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.1.1 нче таблицادا китерелгән, объектларның территориаль файдалану мөмкинлегенәң максималь мөмкин булган дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченең кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгатьләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянең) тиешле ресурс белән минималь тәмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан

Республикасы территориясендәдәге күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән 1.1.2. Газ белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү булганда)	м3/ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәэмин иткәндә)газ куллану	м3/ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәэмин итүнең һәр төре булмаганда)	м3/ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәэмин ителеше нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормалары буенча кабул итәргә кирәк.

4. Газ белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык

йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3 таблицасы буенча эш итәргә рөхсәт ителә. Объектларның территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнең зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәэмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтияжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Объектларның территорияль яктан файдалану мөмкинлеге максималь дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең, үлчәү берәмлегенең исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең әһәмияте
Су алу. Су эзерләү станцияләре (суүткәргеч чистарту корымалары). Насос станцияләре. Су саклау өчен танклар. Су күтәрү манаралары. Магистраль суүткәргечләр.	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75
	Су эзерләү станциясен (суүткәргеч чистарту корымаларын) урнаштыру өчен жир участогының га күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә мең м ³ /көн.	
	0,8 гә кадәр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искәрмә:

1. Чагыштырма су куллану жәмәгаты биналарында хужалык-эчү һәм көнкүреш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченә ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләренең житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендә билгеләнергә тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сәнәгать предприятиеләре территориясендә су сибүгә су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергә тиеш 31.13330.2012 су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткече чагыштырма су агызу күрсәткече, л/көн. 1 кешегә территорияне һәм яшеллекләргә сугару өчен су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң дип кабул ителә. Су агызу объектларының территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

1.2. Жирле эһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле эһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чикләрендә жирле эһәмияттәге автомобиль юллары керә.

1.2.2. Урам-юл челтәренә квартал структурасы булган авыл торак пунктында халыкны урамнар һәм юллар белән тәэмин итүнең рөхсәт ителгән дәрәжәсе торак төзелеш территориясе чикләрендәге челтәр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендә характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһәр төзелеш проектлауның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итәргә кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы
Иң аз куркынычсызлык дистанциясе	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел: - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырыенда велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының	– транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
киңлеге урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше кырыенда	ким түгел; -транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлеге	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) узара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектланьрга тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләндерелгән территорияләрдә урамнандан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, Ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәэмин ителеш шәхси жинел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмаса тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнең автомобиль саклау урыннары белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмәт күрсәтү объектлары янында автомобильләргә тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәэмин ителеш 1.2.2 таблицасында Таблица 1.2.2

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмалары		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	220

Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60
Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25
Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участокларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вақытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вақытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чөчтарапханәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләре	Кабул итүченең эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25
Китапханәләр	Даими урыннар	8
Дини конфессияләр объектлары	Бер тапкыр килүчеләр	10, ләкин ким дигәндә 10 урын
Сәламәтләндерү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми мәйданы м2	55
Рекреацион территорияләр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вақытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10

Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	3
---	--	---

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлөп бирелгән участкада, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участкалары һәм жиңел автомобильләрнең жир өстендәге парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м², бер парковка урынына 25 м² исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын үткәргүне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакуләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле үзәкләрдә, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	1500
		АЖдә объектлар саны	1		15
2.	Яссы спорт корымалары (стадионнар, спорт майданчылары, шугалаклар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	500
		АЖдә саны	1		20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корымаларын мәктәпләрнең, ял итү һәм мәдәният учреждениеләренең спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегенең административ үзәгендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рөхсәт ителә.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мәдәният һәм ял объектларына китапханәләр, мәдәният йортлары, кинотеатрлар, ял, мәдәният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдә объектлар саны 1 мең кешегә филиаллар	1 административ үзәктә; 1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасы.	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20
3.	Мәдәният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны; 1 мең кешегә филиаллар	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә::

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м ² / кеше.	12	Жәяүле,	30
			мин. Транспорт, мин.	20

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзегән жир участогының бер өлешеннән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтләндерү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торак бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт)өчен;

- торак йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәмин итү өчен жәяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрен парковкалау урыннары;

- торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшләүче һәм кунакларының жиңел автомобильләрен парковкалау урыннары;

- каты коммуналь калдыкларны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру урыннары.

Күп фатирлы торак йорт участогы чикләрендә урнашкан яшелләнделерлгән территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыклары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыкларның минималь рөхсәт ителгән зурлыклары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыклар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м ²	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгыльләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торак пунктлар чикләрендә янғын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәэмин итү, торак пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижеләрен кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Янғын куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, жәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәэмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуңа күрә жирле нормативларда мондый объектларның халык өчен тәэмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен билгеләнгән объектлар.

1.7.1. Торак пунктларда яшәүчеләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
2.	Стационар сәүдә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны/ 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча		Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча		нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин	Территориаль мөмкинлекнең
---	-----------------	--------------------------------	---------------------------

п/п		ителеш дәрәжәсе		максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Кыска вакытлы массакуләм ял итү зоналары	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20
		Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25		

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Майданы, 1000 кешегә исәпләнгән гектар.	0,24	нормалаштырылмаган	

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән майданчыклар саны, майданчыклар майданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (майданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган майданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьялары, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 № 131-ФЗ Федераль законның 16 статьясы, муниципаль берәмлек уставы нигезендә эзерләнган. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Мөслим авыл жирлегенә».

2.1.3. Шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативлары социаль-иқтисады үсеш стратегиясенә һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Мөслим авыл жирлегенә шәһәр төзелешен проектлау белән килештерелүен тәмин итәргә, территорияләре социаль-иқтисады үстерү күрсәткечләре һәм территорияләре пространство үстерү күрсәткечләре арасында бәйлелекне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары авыл жирлегенә жирле әһәмиятгә объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирлегенә башка жирле әһәмиятгә объектлары һәм авыл жирлегә халкының монды объектларына территория яктан керү мөмкин булган максимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкның рөхсәт ителгән минимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын эзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып башкарылган: авыл жирлегә территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл жирлегенә социаль-иқтисади үстерү стратегияләре һәм программалары; жирле үзидарә органнары һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НПП проектын эзерләгәндә норматив-хокукый базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Мөслим авыл жирлегенә норматив хокукый актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган документлар исемлегә 1 нче кушымтада китерелә.

2.2. Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.2.1. Чистай муниципаль районының Мөслим авыл жирлегә (алга таба – Мөслим авыл жирлегә, авыл жирлегә) «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 31.01.2005 ел, № 44-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы белән авыл жирлегә статусы бирелде.

Авыл жирлегенә рәсми исеме - «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлегә. Авыл Чистай муниципаль районы составына керә.

Авыл жирлегенен административ үзәге–Мөслим авылы. Авыл жирлегенә 3 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Мөслим АЖ икътисад һәм социаль өлкәсе торышын билгеләүче күрсәткечләр, шул исәптән халыкның жирле эһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешен чагылдыручы күрсәткечләр, 3 нче кушымтада китерелгән.

2.2.3. Мөслим АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеше проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГПНЫҢ исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясый ала:

- Мөслим АЖ генераль планы.

- Мөслим АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.

- Мөслим АЖ 2030 елга кадәр социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм Мөслим АЖ эшчәнлек төрләре буенча муниципаль программалары.

2.3. Жирле эһәмияттәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенен мондый шәһәр төзелеше законнарына кертелгән жирле эһәмияттәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару;

б) жирле эһәмияттәге автомобиль юллары;

в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,

г) торак пунктның жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйле рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенен жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйле рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенен жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелергә тиешле жирле эһәмияттәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле эһәмияттәге объектлар жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенен жирле эһәмияттәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. Авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый.

2.3.4. Мөслим АЖ жирле эһәмияттәге мәсьәләләре Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының « Мөслим авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенә Уставының 5 статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - хисап

күрсәткечләрен эзерләү гамәлгә ашырылган жирле эһәмияттәге объектлар төрләре составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукый актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

2.4. Хисап күрсәткечләрен нигезләү

2.4.1. Хисап күрсәткечләрен нигезле эзерләү:

1) шәһәр төзелеше эшчәнлегә белән бәйлә таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенә норматив хокукый актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Мөслим АЖ

Муниципаль норматив хокукый актларында;

милли стандартларда һәм кагыйдәләр җыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләрен һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Мөслим АЖ социаль-иқтисади үсеш стратегиясендә һәм Мөслим АЖ программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле эһәмияттәге торак пунктлар төзелә;

- Мөслим АЖ территориясендә иқтисад һәм социаль өлкәнең торышы, социаль-демографик составы һәм халык тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик хисапларда;

- Россия Федерациясә һәм Татарстан Республикасы территорияль планлаштыру документларында;

- Мөслим АЖ территорияль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр жирлегенәң жирле эһәмияттәге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләренә планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендәге методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечләренәң кыйммәтләрен исәпләгәндә математик ысулларны дәрәс куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 маддәсенәң 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары төбәк эһәмиятендәге объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле эһәмияттәге, шул исәптән авыл жирлегенәң исәп-хисап күрсәткечләренәң чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 маддәсә нигезендә жирле нормативларда билгеләнгән халыкның жирле эһәмияттәге объектлар белән тәәмин ителешенәң минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше

проектлаштыру нормативларында билгелэнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаса тиеш шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренә чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләп билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары үз составында жирле әһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренә чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелеше проектлауның республика нормативлары МНПП әзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле әһәмияттәге объектларны урнаштырганда авыл жирлеген халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территориаль мөмкинлеккә билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле әһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, авыл торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәү урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясе радиусы белән чагыштырылыш.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативларында билгеләнгән мәдәният һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренә чик кыйммәтләрен үтәргә;

2) жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәмин ителеше турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

3) Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләргә үз эченә алган жирле нормативларның төп өлеше бүлекләренә бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1 таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сытамаларны үз эченә ала.

Таблица 2.4.1

Төп өлешнең бүлекләре	Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр
1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар	Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләре СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормаларына көйләнә. Газүткәргечләрнең транспортланган газның эш басымы буенча

	<p>классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенен чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сәгатъләре саны максималь электр йөкләнеше рнги РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күләменен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 9000 мегаджоуль/ел 1 кешегә РП РНГП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүреш һәм эчү ихтыяжларына, сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләре ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнә.</p> <p>Су белән тәмин итү системаларын проектолаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) уртача күрсәткечләрен рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар (1 таблица).</p> <p>Су эзерләү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күләме, аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә, СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p> <p>Су агызу объектлары белән тәмин ителешнен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре көнкүреш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягә һәм яшеллекләргә су сибүгә су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итәргә кирәк. Канализация чистарту корылмаларын урнаштыру өчен жир участогы күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p>
<p>1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Урамнар һәм юллар челтәрен, велосипед юлларын, жәяүлеләр коммуникацияләрен, жәяүлеләр үтүләрен проектолау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсәткечләре 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелеше проектолаштыру кагыйдәләре һәм юл хәрәкәтен оештыру буенча чараларны эшләү һәм гамәлгә ашыру буенча методик киңәшләргә. Россия Федерациясендә торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләпләр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда килештерелгән.</p> <p>ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юлларын, кагыйдә буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыктары нисбәтендә юлларның йөрү өлешенән читтә урнаштырырга кирәк</p>

	Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгатъ	до 400	600	800	1000	1200
	Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15
1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар	<p>Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Мөслим АЖ IV һәм V категорияле жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллары керә.</p> <p>Жәмәгать биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жиңел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.</p> <p>Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләрне исәпкә алып билгеләнде.</p> <p>Спорт объектларының территориаль уңайлылыгының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Мөслим АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.</p>					
1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар	<p>«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгы 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II,III, VII, VIII бүлекләр) һәм Мөслим АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p>					
1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары	<p>Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән минималь тәмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25 нче таблица).</p>					
1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен	<p>Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәмин ителеше нормативларын билгеләү турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д</p>					

билгелэнгән объектлар	<p>кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чиклэнгән дәрәжәдә билгелэнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртақ предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгелэнгән.</p>
1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү объектлары	<p>Транспорт белән тәэмин итү 30 минут дәвамında торак пунктның административ үзегеннән иң ерак торак пунктка кадәр юл озынлыгына карап билгелэнгән.</p>
1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары	<p>Кыска вакытлы массакуләм ял объектлары территориясенә зурлыгы һәм 42.13330.2016 уртақ предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакуләм ял итү урыннарының транспорт белән тәэмин ителеше торак пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгелэнгән.</p>
1.10. Жирләү урыны	<p>Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгелэнгән. .</p>
1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсыздандыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәплэнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгелэнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара</p>

3 өлөш. Шәһәр төзөлөшө проектлаштыру нормативларының төп өлөшөндө булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсә

3.1. Жирле нормативларының исәпләнгән күрсәткечләрен куллану өлкәсә

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләре Мөслим АЖ бөтөн территориясенә жирле нормативлар үз көчөнә кәргәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә тарала.

3.1.2. МНГП территориаль планлаштыру, шәһәр төзөлөшө зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Мөслим АЖ территориясендә шәһәр төзөлөшө (төзөлөш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчен кулланыла. шәһәр төзөлөшө эшчәнлегә мäsьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Мөслим АЖ өчен шәһәр төзөлөшө эшчәнлегә өлкәсендәгә вәкаләтләренә гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

1) Мөслим АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;

2) жирле әһәмияттәгә объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары)

3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;

4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;

5) Мөслим АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзөлгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзөлгән территорияләренә үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жиңүчеләр өчен мәжбүри булып тора.

Жирле нормативлар Мөслим АЖ генераль планы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчен мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзөлөшө планын әзерләү өчен мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларының исәп-хисап күрсәткечләре территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен һәм халык өчен күрсәтелгән объектларның территориаль керү мөмкинлегенәң максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзөлөшө регламентларында, әгәр территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

- Мөслим АЖ социаль-икътисади үеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерләгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Мөслим АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Мөслим АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очракларда.

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территорияль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертәп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектларында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территорияль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территорияль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә

нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кергү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территориаль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәتلәрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарға каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Мөслим авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

1 Кушымта

Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлеге

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенен шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенен 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 31.08.2018 №1039 карары Каты коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
6. Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 15.09.2020 № 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятенен почта элементәсе бүлекчәләрен территорияль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
7. «Биналар һәм корылмалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәэмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары өлешләрен) раслау һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хақында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөлтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөлтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.

11. Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 №182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын эзерләү буенча методик киңәшләр.

12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 № 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында»25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен раслау турында»17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында»26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында»25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында»Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.
8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.
9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.
10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».
11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләрдән файдалану нормативларын раслау турында»Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.
12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында»27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территорияль схеманы раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Мөслим авыл жирлегенең муниципаль хокукый актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.
2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.
3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-иқтисадый үсеше стратегиясен раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.
4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Гаделша авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдэләре жыентыгы

1. СП 42-101-2003 «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү» системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмэләр»
2. СП 31-110-2003« Торак һәм ижтимагый биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау»
3. СП 44.13330.2011 «Административ һәм көнкүреш биналары»
4. 118.13330.2012 «Жәмәгать биналары һәм корылмалары»
5. СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү»
6. СП 396.1325800.2018 «Торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдэләре»
7. СП кагыйдэләре жыентыгы 476.1325800.2020« Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләре. Торак микрорайоннары планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдэләре"»
8. СП 34.13330.2021 «Автомобиль юллары»

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Мөслим авыл җирлегенә
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

2 Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

МНГП – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Мөслим авыл җирлеген шәһәр төзелешен проектлаштыруның җирле нормативлары.

ТР РНГП – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлаштыруның республика нормативлары.

СП– авыл җирлеге.

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелешен. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

ТКО – каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
 Чистай муниципаль районы
 Мөслим авыл җирлегенә
 шәһәр төзелешен проектлаштыру
 җирле нормативларына

3 Кушымта

Чистай муниципаль районы Мөслим авыл җирлегенә 2021 елгы икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр

Ваклап сату һәм җәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Ваклап сату һәм җәмәгать туклануы объектлары саны		
кибет	берәмлек	5
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	берәмлек	1
минимаркетлар	берәмлек	5
Ваклап сату объектларының сәүдә залы майданы		
кибет	кв. метр	200
минимаркетлар	кв. метр	200
Җәмәгать туклануы объектларында кунакларга хезмәт күрсәтү залы майданы		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	кв. метр	105
Җәмәгать туклануы объектларында урыннар саны		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	урын	80

Спорт

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
--------------	-----------------	----------

Спорт корылмалары саны- барлығы		
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1
Муниципаль спорт корылмалары саны		
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	гектар	7447
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	11.5
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	18.5

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
Барлығы	берәмлек	2
Көчлеге 3 Гкал/сәг кадәр булган жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
3 гигакал/сәг кадәр	берәмлек	2
Ике торбалы исәпләүдә жылылык һәм пар челтәрләренең озынлыгы	метр	366
Урам су челтәренең аерым озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре	метр	6100

Алыштыруга мохтаж урам су челтэренен аерым озынлыгы		
Урам суүткэргеч челтэре алыштыруга мохтаж	метр	2400
Урам газ челтэренен аерым озынлыгы,	метр	13800
Торак биналарның гомуми майданы		
Бетен торак фонды	1000 кв. метров	19.3
Суүткэргечлэре булмаган торак пунктлар саны (аерым суүткэргеч челтэрлэре)	берәмлек	2
Канализациялэре булмаган торак пунктлар саны (аерым канализация челтэрлэре)	берәмлек	3

Почта һәм телефон элемтәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Почта элемтәсе хезмәтләндргән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	3
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	3

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		
Барлык халык		
1 гыйнварга	кеше	646
Авыл халкы		
1 гыйнварга	кеше	646
Туганнар саны (үле туганнарны исәпкә алмаганда)	кеше	6
Табигый үсеш (кимү)	кеше	-9
Гомуми туу коэффициенты	промилле	9.3
Гомуми үлем коэффициенты	промилле	23.4

Табигый үсешнең гомуми коэффициенты (кимү)	промилле	-14.1
--	----------	-------

Кушымта № 13

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы
Нарат-Елга авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативлары

2023

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ

НАРАТ-ЕЛГА АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУ ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

1 өлеш. Төп өлеш–Нарат-Елга авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре һәм халык өчен мондый объектларның территориаль ирешүенен максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Нарат-Елга авыл жирлеген шәһәр төзелешен проектлауның әлеге жирле нормативлары (алга таба – МНПП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелешә эшчәнлегә өлкәсендәге вәкаләтләрнен гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары – Россия Федерациясә Шәһәр төзелешә кодексына (алга таба-шәһәр төзелешә кодексы) ярашлы рәвештә кешенен тормыш эшчәнлегенен уңай шартларын тәмин итү максатларында һәм территориаль планлаштыру, шәһәр төзелешә зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә кулланылырга тиешле исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешендәге 1 пункттында күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле әһәмияттәге башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дәүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясыи.

Әлеге жирле нормативларда исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнгән нормалаштыру өлкәләре исемлегә шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешә 1 пункты нигезендә муниципаль районның территориаль планлаштыру схемасында күрсәтелә торган жирле әһәмияттәге объектлар төрләре нигезендә, муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен объектларны исәпкә алып төзелгән, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында һәм Татарстан Республикасы « Нарат-Елга авыл жирлеге» муниципаль берәмлегә Уставының 6 статьясында күрсәтелгән. Нормалаштыру өлкәләре составы ЧМР МНПП төп өлешә бүлекләренен исемнәрендә чагыла.

Әлеге жирле законнар Россия Федерациясенен, Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары һәм Чистай муниципаль районының муниципаль норматив хокукый актлары нигезендә эшләнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен

билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 елның 519 номерлы карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 елның 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән муниципаль районның жирле эһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәмин ителешенә исәп-хисап күрсәткечләре республика (төбәк) нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре республика нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-икътисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып эзерләнгән.

Жирле эһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренә урбанизация дәрәжәсе, эчке территориаль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан икътисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренә классификациясенә ярашлы, торак пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территориаль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлегә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, ташландык суларны агызу өлкәсендәге объектларга торак пункт чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итүне, ташландык суларны агызуны, халыкны ягулык белән тәмин итүне Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.1 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченә кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгатләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянен) тиешле

ресурс белән минималь тәэмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеш проектлау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәэмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәдәге күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән

1.1.2. Газ белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү булганда)	м3/ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәэмин иткәндә)газ куллану	м3/ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәэмин итүнең һәр төре булмаганда)	м3/ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеш проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәэмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеш проектлау максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормалары буенча кабул итәргә кирәк.

4. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсә 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3 таблицасы буенча эш итәргә рөхсәт ителә. Объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсә нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнең зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлеге максималь дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең, үлчәү берәмлегенең исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең әһәмияте
Су алу. Су әзерләү станцияләре (суүткәргеч чистарту корылымалары). Насос станцияләре. Су саклау өчен танклар. Су	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75
	Су әзерләү станциясен (суүткәргеч чистарту	

күтөрү манаралары. Магистраль сууткөргөчлөр.	корылмаларын) урнаштыру өчен жир участогының га күлөмө аларның житештерүчөнлегенэ бэйле рөвөштө мең м3/көн.	
	0,8 гә кадәр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искөрмө:

1. Чагыштырма су куллану жәмөгаты биналарында хужалык-эчү һәм көнкүрөш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченэ ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сәнэгаты һәм авыл хужалыгы предприятиеләренең житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендә билгеләнергә тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сәнэгаты предприятиеләре территориясендә су сибүгә су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергә тиеш 31.13330.2012 су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткече чагыштырма су агызу күрсәткече, л/көн. 1 кешегә территорияне һәм яшеллекләргә сугару өчен су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң дип кабул ителә. Су агызу объектларының территорияль мөмкин булган максимум дәрәжәсе нормалаштырылмый.

1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юллары керә.

1.2.2. Урам-юл челтәренә квартал структурасы булган авыл торак пунктында халыкны урамнар һәм юллар белән тәэмин итүнең рөхсәт ителгән дәрәжәсе торак төзелеш территориясе чикләрендәге челтәр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендә характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһәр төзелеше проектуның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итәргә кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы
Иң аз куркынычсызлык	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел:

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
дистанциясе	<ul style="list-style-type: none"> - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырында велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының киңлеген урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше кырында	<ul style="list-style-type: none"> - транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан ким түгел; - транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлеген	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) үзара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектлануы тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштыруга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләндерелгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, Ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәмин ителеш шәхси жиңел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмаска тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнең автомобиль саклау урыннары белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмәт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерелгә.

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмаларя		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	220
Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60
Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25
Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участокларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вақытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вақытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чөчтарапханәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләре	Кабул итүченең эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25
Китапханәләр	Даими урыннар	8
Дини конфессияләр объектлары	Бер тапкыр килүчеләр	10, ләкин ким дигәндә 10 урын

Сәламәтләнדרү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми мәйданы м2	55
Рекреацион территорияләр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вакытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10
Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	3

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлеп бирелгән участка, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участоклары һәм жиңел автомобильләрнең жир өстендәге парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м2, бер парковка урынына 25 м2 исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләнדרү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакуләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле үзәкләрдә, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	1500
		АЖдә объектлар саны	1		15

2.	Яссы спорт корылмалары (стадионнар, спорт майданчыклары, шугалаклар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин.	500
		АЖдә саны	1	Транспорт, мин.	20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корылмаларын мәктәпләреннән, ял итү һәм мәдәният учреждениеләреннән спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегеннән административ үзәгендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рөхсәт ителә.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мәдәният һәм ял объектларына китапханәләр, мәдәният йортлары, кинотеатрлар, ял, мәдәният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар	1	Транспорт, мин.	20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасы.	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
				Транспорт, мин.	20
3.	Мәдәният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны;	1	Жәяүле, мин.	30
				Транспорт,	

		1 мең кешегә филиаллар		мин.	20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә::

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м2 / кеше.	12	Жәяүле,	30
			мин. Транспорт, мин.	20

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзегән жир участогының бер өлешенән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтлөндерү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торак бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт) өчен;

- торак йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәмин итү өчен җәяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрен парковкалау урыннары;

- торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшлөчә һәм кунакларының җиңел автомобильләрен парковкалау урыннары;

- каты коммуналь калдыкларны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру урыннары.

Күп фатирлы торак йорт участогы чикләрендә урнашкан яшелләндерелгән территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыклары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыкларның минималь рөхсәт ителгән зурлыклары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыклар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м ²	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгыльләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торак пунктлар чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү, торак пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижеләрен кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Янгын куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, җәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуна күрә жирле нормативларда мондый объектларның

халык өчен тээмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тээмин итү өчен билгеләнгән объектлар.

1.7.1. Торак пунктларда яшәүчеләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тээмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
2.	Стационар сәүдә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны/ 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча	Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча	нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рәхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Кыска вакытлы массакуләм ял итү зоналары	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20
		Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25		

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Мәйданы, 1000 кешегә исәпләнгән гектар.	0,24	нормалаштырылмаган	

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән мәйданчыклар саны, мәйданчыклар мәйданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (мәйданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган мәйданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьялары, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 № 131-ФЗ Федераль законның 16 статьясы, « Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Нарат-Елга авыл жирлегенә».

2.1.3. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары социаль-икътисады үсеш стратегиясе һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Нарат-Елга авыл жирлегенә шәһәр төзелеше проектлары белән килешүен тәмин итәргә, территорияләрнең социаль-икътисады үсеш күрсәткечләре һәм территорияләрнең пространство үсеш күрсәткечләре арасында бәйләнешне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирлегенә башка жирле әһәмияттәге объектлары һәм авыл жирлегенә халкының мондый объектларына территорияль яктан керү мөмкин булган максимал дәрәжәдәге исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкның рөхсәт ителгән минимал дәрәжәдәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын эзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып башкарылган: авыл жирлегенә территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл жирлегенә социаль-икътисади үстерү стратегияләре һәм программалары; жирле үзидарә органнары һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НГП проектын эзерләгәндә норматив-хокукый базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Нарат-Елга авыл жирлегенә норматив хокукый актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган документлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә.

2.2. Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.2.1. Чистай муниципаль районының Нарат-Елга авыл жирлегенә (алга таба – Нарат-Елга авыл жирлегенә, авыл жирлегенә) «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән авыл жирлегенә статусы бирелде.

Авыл жирлегенен рәсми исеме-«Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Нарат-Елга авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге. Авыл Чистай муниципаль районы составына керә.

Авыл жирлегенен административ үзәге-Нарат-Елга авылы. Авыл жирлегенә 2 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Нарат-Елга АЖ икътисад һәм социаль өлкәсе торышын билгеләүче күрсәткечләр, шул исәптән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешен чагылдыручы күрсәткечләр, 3 нче кушымтада китерелгән.

2.2.3. Нарат-Елга АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеше проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГПНЫҢ исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясый ала:

- Нарат-Елга АЖ генераль планы.
- Нарат-Елга АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.
- Нарат-Елга АЖ 2030 елга кадәр социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм Нарат-Елга АЖ эшчәнлек төрләре буенча муниципаль программалары.

2.3. Жирле әһәмияттәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенен мондый шәһәр төзелеше законнарына кертелгән жирле әһәмияттәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

- а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару;
- б) жирле әһәмияттәге автомобиль юллары;
- в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,
- г) торак пунктның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйле рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйле рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелергә тиешле жирле әһәмияттәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле әһәмияттәге объектлар жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. Авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның

жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарэ органнары вәкаләтләренә карый.

2.3.4. Нарат-Елга АЖ жирле әһәмияттәге мәсьәләләре Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының « Нарат-Елга авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге Уставының 5 статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - হিসап күрсәткечләрен әзерләү гамәлгә ашырылган жирле әһәмияттәге объектлар төрләре составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукый актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

2.4. হিসап күрсәткечләрен нигезләү

2.4.1. হিসап күрсәткечләрен нигезлә әзерләү:

1) шәһәр төзелешә эшчәнлегә белән бәйлә таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенә норматив хокукый актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Нарат-Елга АЖ

Муниципаль норматив хокукый актларында;

милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелешә проектлаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләренә һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Нарат-Елга АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясендә һәм Нарат-Елга АЖ программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле әһәмияттәге торак пунктлар төзелә;

- Нарат-Елга АЖ территориясендә икътисад һәм социаль өлкәнә торышы, социаль-демографик составы һәм халык тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик হিসапларда;

- Россия Федерациясә һәм Татарстан Республикасы территорияль планлаштыру документларында;

- Нарат-Елга АЖ территорияль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр жирлегенә жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләренә планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелешә эшчәнлегә өлкәсендәге методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечләренен кыйммәтләрен исәпләгәндә математик ысулларны дәрәс куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 мaddәсенен 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары төбәк әһәмиятендәге объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле әһәмияттәге, шул исәптән авыл жирлегенен исәп-хисап күрсәткечләренен чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 мaddәсе нигезендә жирле нормативларда билгеләнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаска тиеш шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренен чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләр билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары үз составында жирле әһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренен чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелеше проектлауның республика нормативлары МНГП әзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле әһәмияттәге объектларны урнаштырганда авыл жирлеге халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территориаль мөмкинлекне билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле әһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, авыл торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәү урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясе радиусы белән чагыштырылыш.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативларында билгеләнгән мәдәният һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренен чик кыйммәтләрен үтәргә;

2) жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәэмин ителеше турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

3) Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләренә үз эченә алган жирле нормативларның төп өлеше бүлекләренә бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1 таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сылтамаларны үз эченә ала.

Таблица 2.4.1

Төп өлөшнөң бүлөклөрө	Хисап күрсөткөчлөрөн нигезлөү буенча нигезлэмэлэр
<p>1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тээмин итү, су чыгару өлкөсөндөгө объектлар</p>	<p>Төрлө кулланучылар өчен максимум жылылык йөклөнөшө, газ чыгымы күрсөткөчлөрө СП 124.13330.2012 жылылык челтэрлөрө, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезлэмэлэр нормаларына көйлөнө.</p> <p>Газүткөргөчлөрнөң транспортланган газның эш басымы буенча классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендө кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенөң чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сөгатыләрө саны максимум электр йөклөнөшө рнги РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шөһәр төзелөшө. Шөһәр һәм авыл жирлеклөрөн планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күлөменөң минималь рөхсөт ителгән дәрәжөсө 9000 мегаджоуль/ел 1 кешөгө РП РНГП (20 таблица) нигезендө билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүрөш һәм эчү ихтыяжларына, сәнэгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләрө ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнө.</p> <p>Су белән тээмин итү системаларын проектлаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендө) уртача күрсөткөчлөрөн рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тээмин итү. Тышкы челтэрләр һәм корылмалар (1 таблица).</p> <p>Су эзерлөү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күлөмө, аларның житештерүчәнлегенө бөйлө рөвөштө, СП 42.13330.2016 нигезендө кабул ителгән.</p> <p>Су агызу объектлары белән тээмин ителешнөң минималь рөхсөт ителгән дәрәжөсенөң исәпләнгән күрсөткөчлөрө көнкүрөш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягө һәм яшеллекләрөгө су сибүгө су чыгымнарын исәпкө алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тин итеп кабул итэргө кирөк. Канализация чистарту корылмаларын урнаштыру өчен жир участогы күлөмө аларның житештерүчәнлегенө бөйлө рөвөштө СП 42.13330.2016 нигезендө кабул ителгән.</p>
<p>1.2. Жирлө әһәмияттөгө автомобиль юллары өлкөсөндөгө объектлар</p>	<p>Урамнар һәм юллар челтэрен, велосипед юлларын, жөяүлеләр коммуникациялэрен, жөяүлеләр үтүлэрен проектлау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсөткөчлөрө 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шөһәр төзелөшө проектлаштыру кагыйдэләрө һәм юл хэрэкэтен оештыру буенча чараларны эшлөү һәм гамэлгө ашыру буенча методик кинөшлэргө. Россия Федерациясендө торак пунктларның, шөһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләшлэр» РФ</p>

Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда килештерелгән.

ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юлларын, кагыйдә буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыклары нисбәтендә юлларның йөрү өлешеннән читтә урнаштырырга кирәк

Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200
Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15

Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Нарат-Елга АЖ IV һәм V категорияле жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллары керә.

Жәмәгать биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жиңел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәэмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләрне исәпкә алып билгеләнде.

Спорт объектларының территориаль уңайлылыгының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Нарат-Елга АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгы 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II,III, VII, VIII бүлекләр) һәм Нарат-Елга АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәэмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән минималь тәэмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә

	<p>билгелэнгән.</p> <p>Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25 нче таблица).</p>
1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен билгелэнгән объектлар	<p>Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәмин ителеше нормативларын билгеләү турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чиклэнгән дәрәжәдә билгелэнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртак предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгелэнгән.</p>
1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары	<p>Транспорт белән тәмин итү 30 минут дәвамында торак пунктның административ үзәгеннән иң ерак торак пунктка кадәр юл озынлыгына карап билгелэнгән.</p>
1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары	<p>Кыска вакытлы массакуләм ял объектлары территориясенә зурлыгы һәм 42.13330.2016 уртак предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакуләм ял итү урыннарының транспорт белән тәмин ителеше торак пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгелэнгән.</p>
1.10. Жирләү урыны	<p>Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгелэнгән. .</p>
1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсыздандыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәплэнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгелэнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән</p>

	билгелэнэ һәм ТКО туплау урыннары (мөйданчыклары) реестрына кертелэ, аны жирле үзидарэ органнары алып бара
--	---

3 өлөш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлөшөндө булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе

3.1. Жирле нормативларның исәпләнгән күрсәткечләрен куллану өлкәсе

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләре Нарат-Елга АЖ бөтен территориясенә жирле нормативлар үз көченә кәргәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә тарала.

3.1.2. МНГП территориаль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Нарат-Елга АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчен кулланыла. шәһәр төзелеше эшчәнлеге мәсьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Нарат-Елга АЖ өчен шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендәге вәкаләтләренә гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

1) Нарат-Елга АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;

2) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары)

3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;

4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;

5) Нарат-Елга АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзелгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзелгән территорияләренә үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жиңүчеләр өчен мәжбүри булып тора.

Жирле нормативлар Нарат-Елга АЖ генераль планы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчен мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзелеше планын әзерләү өчен мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләре территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенең минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен һәм халык өчен күрсәтелгән объектларның территориаль керү мөмкинлегенәң максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзелеше регламентларында, әгәр территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

– Нарат-Елга АЖ социаль-икътисади үеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерлэгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Нарат-Елга АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Нарат-Елга АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очрактарда.

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертәп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектларында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсеннән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә

нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кергү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территориаль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәتلәрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарға каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Нарат-Елга авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

1 Кушымта

Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлеге

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенең 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янғын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 31.08.2018 №1039 карары Каты коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
6. Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 15.09.2020 № 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятенең почта элементәсе бүлекчәләрен территорияль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
7. «Биналар һәм корылмалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәэмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары өлешләрен) раслау һәм Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хақында» Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясә субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясә Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясә субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясә Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясә субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясә Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
11. Россия Федерациясә Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 №182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын әзерләү буенча методик киңәшләр.

12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 № 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен раслау турында» 17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында» 26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында» 25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында» Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.
8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.
9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.
10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».
11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләрдән файдалану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.
12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында» 27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территорияль схеманы раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Нарат-Елга авыл жирлегенең муниципаль хокукый актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.

2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында» Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.
3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-иқтисады үсеше стратегиясен раслау турында» Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.
4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Гаделша авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдәләренә жыентыгы

1. СП 42-101-2003 «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү» системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр»
2. СП 31-110-2003 «Торак һәм ижтимагый биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау»
3. СП 44.13330.2011 «Административ һәм көнкүреш биналары»
4. 118.13330.2012 «Жәмәгәт биналары һәм корылмалары»
5. СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелешен. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү»
6. СП 396.1325800.2018 «Торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелешен проектлаштыру кагыйдәләрен»
7. СП кагыйдәләрен жыентыгы 476.1325800.2020 «Шәһәр һәм авыл жирлекләрен территорияләрен. Торак микрорайоннарын планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдәләрен»
8. СП 34.13330.2021 «Автомобиль юллары»

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Нарат-Елга авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

2 Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

МНГП – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Нарат-Елга авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативлары.

ТР РНГП – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары.

СП– авыл жирлеге.

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

ТКО – каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Нарат-Елга авыл җирлегенең
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

3 Кушымта

Чистай муниципаль районы Нарат-Елга авыл җирлегенең 2021 елгы икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр

Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы объектлары саны		
кибет	берәмлек	1
минимаркетлар	берәмлек	1
Ваклап сату объектларының сәүдә залы мәйданы		
кибет	кв. метр	27
минимаркетлар	кв. метр	27

Спорт

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Спорт корылмалары саны- барлыгы		
спорт корылмалары	берәмлек	4
яссы спорт корылмалары	берәмлек	3
спорт заллары	берәмлек	1
Муниципаль спорт корылмалары саны		
спорт корылмалары	берәмлек	4
яссы спорт корылмалары	берәмлек	3

спорт заллары	берәмлек	1
---------------	----------	---

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	гектар	4054
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	5.6
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	9.5

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
Барлыгы	метр	6000
Көчлеге 3 Гкал/сәг кадәр булган жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
3 гигакал/сәг кадәр	метр	2300
Ике торбалы исәпләүдә жылылык һәм пар челтәрләренең озынлыгы	метр	4560
Урам су челтәренең аерым озынлыгы	берәмлек	1
Урам суүткәргеч челтәре		
Алыштыруга мохтаж урам су челтәренең аерым озынлыгы	1000 кв. метров	6.5
Урам суүткәргеч челтәре алыштыруга мохтаж	единица	2

Почта һәм телефон элементәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Почта элементәсе хезмәтләнדרгән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	2

Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	2
--	----------	---

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		
Барлык халык		
1 гыйнварга	кеше	196
Авыл халкы		
1 гыйнварга	кеше	196
Туганнар саны (үле туганнарны исәпкә алмаганда)	кеше	2
Табигый үсеш (кимү)	кеше	-1
Гомуми туу коэффициенты	промилле	10.4
Гомуми үлем коэффициенты	промилле	15.6
Табигый үсешнең гомуми коэффициенты (кимү)	промилле	-5.2

Кушымта № 14

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы
Түбән Кондрата авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру жирле
нормативлары

2023

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ

ТҮБӘН КОНДРАТА АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУ ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

1 өлеш. Төп өлеш- Түбән Кондрата авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре һәм халык өчен мондый объектларның территориаль ирешүенен максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Түбән Кондрата авыл жирлегенен шәһәр төзелешен проектлауның әлеге жирле нормативлары (алга таба – МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелешә эшчәнлегә өлкәсендәге вәкаләтләрән гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары – Россия Федерациясә Шәһәр төзелешә кодексына (алга таба-шәһәр төзелешә кодексы) ярашлы рәвештә кешенен тормыш эшчәнлегенен уңай шартларын тәмин итү максатларында һәм территориаль планлаштыру, шәһәр төзелешә зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә кулланылырга тиешле исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешендәге 1 пункттында күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле әһәмияттәге башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дәүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясыи.

Әлеге жирле нормативларда исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнгән нормалаштыру өлкәләре исемлегә шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешә 1 пункты нигезендә муниципаль районның территориаль планлаштыру схемасында күрсәтелә торган жирле әһәмияттәге объектлар төрләре нигезендә, муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен объектларны исәпкә алып төзелгән, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында һәм Татарстан Республикасы « Түбән Кондрата авыл жирлеге» муниципаль берәмлегә Уставының 6 статьясында күрсәтелгән. Нормалаштыру өлкәләре составы ЧМР МНГП төп өлешә бүлекләренен исемнәрәндә чагыла.

Әлеге жирле законнар Россия Федерациясенен, Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары һәм Чистай муниципаль районының муниципаль норматив хокукий актлары нигезендә эшләнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен

билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 елның 519 номерлы карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 елның 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән муниципаль районның жирле эһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәмин ителешенә исәп-хисап күрсәткечләре республика (төбәк) нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре республика нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-иқтисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып эзерләнгән.

Жирле эһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренә урбанизация дәрәжәсе, эчке территориаль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан иқтисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренә классификациясенә ярашлы, торак пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территориаль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлегә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, ташландык суларны агызу өлкәсендәге объектларга торак пункт чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итүне, ташландык суларны агызуны, халыкны ягулык белән тәмин итүне Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.1 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченә кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгатьләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянен) тиешле ресурс белән минималь тәмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәдәгә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән

1.1.2. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәмин итү булганда)	м3/ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәмин иткәндә)газ куллану	м3/ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәмин итүнең һәр төре булмаганда)	м3/ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектолаштыру максатларында объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәмин ителеше нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проектолау максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектолау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормалары буенча кабул итәргә кирәк.

4. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый

газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменен минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3 таблицасы буенча эш итәргә рәхсәт ителә. Объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнең зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлеге максималь дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең, үлчәү берәмлегенең исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең әһәмияте
Су алу. Су әзерләү станцияләре (суүткәргеч чистарту корылмалары). Насос станцияләре. Су саклау өчен танклар. Су күтәрү манаралары.	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75
	Су әзерләү станциясен (суүткәргеч чистарту корылмаларын) урнаштыру өчен жир участогының	

Магистраль сууткэргечлэр.	га күлэме аларның житештерүчэнлегенэ бэйле рөвештэ мең м3/көн.	
	0,8 гә кадэр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искөрмө:

1. Чагыштырма су куллану жәмөгаты биналарында хужалык-эчү һәм көнкүреш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченэ ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сәнэгаты һәм авыл хужалыгы предприятиеләренең житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендә билгеләнергә тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сәнэгаты предприятиеләре территориясендә су сибүгә су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергә тиеш 31.13330.2012 су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткече чагыштырма су агызу күрсәткече, л/көн. 1 кешегә территорияне һәм яшеллекләргә сугару өчен су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң дип кабул ителә. Су агызу объектларының территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

1.2. Жирле эһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле эһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чикләрендә жирле эһәмияттәге автомобиль юллары керә.

1.2.2. Урам-юл челтәренә квартал структурасы булган авыл торак пунктында халыкны урамнар һәм юллар белән тәэмин итүнең рөхсәт ителгән дәрәжәсе торак төзелеш территориясе чикләрендәге челтәр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендә характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһәр төзелеше проекткауның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итәргә кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы
Иң аз куркынычсызлык	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел:

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
дистанциясе	<ul style="list-style-type: none"> - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырында велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының киңлеген урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше кырында	<ul style="list-style-type: none"> - транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан ким түгел; - транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлеген	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) үзара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектлануы тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштыруга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләндерелгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, Ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәмин ителеш шәхси жиңел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмаска тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнең автомобиль саклау урыннары белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмәт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерелгә.

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмаларя		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	220
Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60
Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25
Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участокларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вақытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вақытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чөчтарапханәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләре	Кабул итүченең эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25
Китапханәләр	Даими урыннар	8
Дини конфессияләр объектлары	Бер тапкыр килүчеләр	10, ләкин ким дигәндә 10 урын

Сәламәтләнדרү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми мәйданы м2	55
Рекреацион территорияләр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вакытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10
Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	3

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлеп бирелгән участка, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участкалары һәм жиңел автомобильләрнең жир өстендәге парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м2, бер парковка урынына 25 м2 исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләнדרү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакуләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле үзәкләрдә, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	1500
		АЖдә объектлар саны	1		15

2.	Яссы спорт корылмалары (стадионнар, спорт майданчыклары, шугалаклар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин.	500
		АЖдә саны	1	Транспорт, мин.	20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корылмаларын мәктәпләреннән, ял итү һәм мәдәният учреждениеләреннән спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегеннән административ үзәгендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рөхсәт ителә.

1. 1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мәдәният һәм ял объектларына китапханәләр, мәдәният йортлары, кинотеатрлар, ял, мәдәният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар	1	Транспорт, мин.	20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасы.	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
				Транспорт, мин.	20
3.	Мәдәният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны;	1	Жәяүле, мин.	30
				Транспорт,	

		1 мең кешегә филиаллар		мин.	20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә::

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м2 / кеше.	12	Жәяүле, мин.	30
			Транспорт, мин.	20

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзегән жир участогының бер өлешенән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтлөндерү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торак бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт) өчен;

- торак йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәмин итү өчен җәяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрэн парковкалау урыннары;

- торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшлөчә һәм кунакларының җиңел автомобильләрэн парковкалау урыннары;

- каты коммуналь калдыкларны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру урыннары.

Күп фатирлы торак йорт участогы чикләрендә урнашкан яшелләндерелгән территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыклары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыкларның минималь рөхсәт ителгән зурлыклары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыклар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м ²	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгыльләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торак пунктлар чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү, торак пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижеләрен кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Янгын куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, җәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуна күрә жирле нормативларда мондый объектларның

халык өчен тээмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тээмин итү өчен билгеләнгән объектлар.

1.7.1. Торак пунктларда яшәүчеләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тээмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
2.	Стационар сәүдә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны/ 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча	Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча	нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рәхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Кыска вакытлы массакуләм ял итү зоналары	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20
		Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25		

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Мәйданы, 1000 кешегә исәпләнгән гектар.	0,24	нормалаштырылмаган	

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән мәйданчыклар саны, мәйданчыклар мәйданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (мәйданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган мәйданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьяларына, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, 131-ФЗ номерлы Федераль законның 16 статьясына, муниципаль берәмлек уставына ярашлы эзерләнган «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Түбән Кондрата авыл жирлегенә».

2.1.3. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары социаль-иқътисады үсеш стратегиясе һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Түбән Кондрата авыл жирлегенә шәһәр төзелеше проектлары белән килешүен тәэмин итәргә, территорияләренә социаль-иқътисады үсеш күрсәткечләре һәм территорияләренә пространство үсеш күрсәткечләре арасында бәйләнешне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирлегенә башка жирле әһәмияттәге объектлары һәм авыл жирлегенә халкының мондый объектларына территорияль яктан керү мөмкин булган максимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкның рөхсәт ителгән минимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын эзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып башкарылган: авыл жирлегенә территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл жирлегенә социаль-иқътисади үстерү стратегияләре һәм программалары; жирле үзидарә органнары һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НГП проектын эзерләгәндә норматив-хокукый базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Түбән Кондрата авыл жирлегенә норматив хокукый актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган документлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә.

2.2. Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.2.1. Чистай муниципаль районының Түбән Кондрата авыл жирлегенә (алга таба – Түбән Кондрата авыл жирлегенә, авыл жирлегенә) «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән авыл жирлегенә статусы бирелде.

Авыл жирлегенә рәсми исеме - «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Түбән Кондрата авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә. Авыл Чистай муниципаль районы составына керә.

Авыл жирлегенен административ үзәге-Түбән Кондрата авылы. Авыл жирлегенә 1 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Түбән Кондрата АЖ икътисад һәм социаль өлкәсе торышын билгеләүче күрсәткечләр, шул исәптән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешен чагылдыручы күрсәткечләр, 3 нче кушымтада китерелгән.

2.2.3. Түбән Кондрата АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеш проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГПНЫҢ исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясый ала:

- Түбән Кондрата АЖ генераль планы.
- Түбән Кондрата АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.
- Түбән Кондрата 2030 елга кадәр социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм Түбән Кондрата АЖ эшчәнлек төрләре буенча муниципаль программалары.

2.3 Жирле әһәмияттәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенен мондый шәһәр төзелеш законнарына кертелгән жирле әһәмияттәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

- а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару;
- б) жирле әһәмияттәге автомобиль юллары;
- в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,
- г) торак пунктның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйле рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйле рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелергә тиешле жирле әһәмияттәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеш эшчәнлегенә турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле әһәмияттәге объектлар жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. Авыл жирлеген шәһәр төзелеш проектлаштыруның жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый.

2.3.4 Түбән Кондрата АЖ жирле әһәмияттәге мәсьәләләре Татарстан Республикасы

Чистай муниципаль районының « Түбән Кондрата авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Уставының 5 статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - хисап күрсәткечләрен эзерләү гамәлгә ашырылган жирле эһәмияттәге объектлар төрләре составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукый актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

2.4. Хисап күрсәткечләрен нигезләү

2.4.1. Хисап күрсәткечләрен нигезле эзерләү:

1) шәһәр төзелеше эшчәнлеге белән бәйлә таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенә норматив хокукый актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Түбән Кондрата АЖ

Муниципаль норматив хокукый актларында;

милли стандартларда һәм кагыйдәләр җыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләрен һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Түбән Кондрата АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясендә һәм Түбән Кондрата АЖ программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле эһәмияттәге торак пунктлар төзелә;

- Түбән Кондрата АЖ территориясендә икътисад һәм социаль өлкәнең торышы, социаль-демографик составы һәм халык тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик хисапларда;

- Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы территорияль планлаштыру документларында;

- Түбән Кондрата АЖ территорияль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр жирлегенәң жирле эһәмияттәге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләренә планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелеше эшчәнлеге өлкәсендәге методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечләренәң кыйммәтләрен исәпләгәндә математик ысулларны дәрәс куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 маддәсенәң 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары төбәк эһәмиятендәге объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле эһәмияттәге, шул исәптән авыл жирлегенәң исәп-хисап күрсәткечләренәң чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 мaddәсе нигезендә жирле нормативларда билгеләнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проеклаштыру нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаска тиеш шәһәр төзелеше проеклауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренен чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләп билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелеше проеклаштыру нормативлары үз составында жирле әһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренен чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелеше проеклауның республика нормативлары МНГП әзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле әһәмияттәге объектларны урнаштырганда авыл жирлеге халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территориаль мөмкинлекне билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле әһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, авыл торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәү урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясе радиусы белән чагыштырылык.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проеклаштыруының республика нормативларында билгеләнгән мәдәният һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренен чик кыйммәтләрен үтәргә;

2) жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәэмин ителеше турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

3) Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләрен үз эченә алган жирле нормативларның төп өлеше бүлекләренә бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1 таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сылтамаларны үз эченә ала.

Таблица 2.4.1

Төп өлешнең бүлекләре	Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр
1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару өлкәсендәге	Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләре СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проеклау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр

<p>объектлар</p>	<p>нормаларына көйлөнө.</p> <p>Газүткөргөчлөрнөң транспортланган газның эш басымы буенча классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендө кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенөң чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сөгатыләре саны максималь электр йөклөнөшө рнги РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелешө. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күләменөң минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсө 9000 мегаджоуль/ел 1 кешөгә РП РНГП (20 таблица) нигезендө билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүрөш һәм эчү ихтыяжларына, сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләре ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнө.</p> <p>Су белән тәэмин итү системаларын проектлаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендө) уртача күрсәткечләрен рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар (1 таблица).</p> <p>Су әзерләү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күләме, аларның житештерүчәнлегенә бәйлө рәвештә, СП 42.13330.2016 нигезендө кабул ителгән.</p> <p>Су агызу объектлары белән тәэмин ителешнөң минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенөң исәпләнгән күрсәткечләре көнкүрөш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягә һәм яшеллекләргә су сибүгә су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итәргә кирәк. Канализация чистарту корылмаларын урнаштыру өчен жир участогы күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйлө рәвештә СП 42.13330.2016 нигезендө кабул ителгән.</p>
<p>1.2. Жирле әһмияттөгө автомобиль юллары өлкәсендөгө объектлар</p>	<p>Урамнар һәм юллар челтәрен, велосипед юлларын, жәяүлеләр коммуникацияләрен, жәяүлеләр үтүләрен проектлау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсәткечләре 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелешө проектлаштыру кагыйдәләре һәм юл хәрәкәтен оештыру буенча чараларны эшлөү һәм гамәлгә ашыру буенча методик киңәшләргә. Россия Федерациясендө торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләпләр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда килештерелгән.</p> <p>ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юлларын, кагыйдә буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыклары нисбәтендө юлларның йөрү өлешеннән читтө урнаштырырга кирәк</p>

	<table border="1" data-bbox="549 219 1481 568"> <tr> <td data-bbox="549 219 967 427">Автомобильлэрнең хәрәкәтенең чын интенсивлығы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать</td> <td data-bbox="967 219 1078 427">до 400</td> <td data-bbox="1078 219 1193 427">600</td> <td data-bbox="1193 219 1289 427">800</td> <td data-bbox="1289 219 1385 427">1000</td> <td data-bbox="1385 219 1481 427">1200</td> </tr> <tr> <td data-bbox="549 427 967 568">Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлығы, вел./сәг.</td> <td data-bbox="967 427 1078 568">70</td> <td data-bbox="1078 427 1193 568">50</td> <td data-bbox="1193 427 1289 568">30</td> <td data-bbox="1289 427 1385 568">20</td> <td data-bbox="1385 427 1481 568">15</td> </tr> </table> <p data-bbox="549 568 1485 752">Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлығы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Түбән Кондрата АЖ IV һәм V категорияле жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллары керә.</p> <p data-bbox="549 752 1485 898">Жәмәгать биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жиңел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.</p>	Автомобильлэрнең хәрәкәтенең чын интенсивлығы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200	Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлығы, вел./сәг.	70	50	30	20	15
Автомобильлэрнең хәрәкәтенең чын интенсивлығы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200								
Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлығы, вел./сәг.	70	50	30	20	15								
1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар	<p data-bbox="549 898 1485 1200">Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлығының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләрне исәпкә алып билгеләнде.</p> <p data-bbox="549 1223 1485 1391">Спорт объектларының территориаль уңайлылығының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Түбән Кондрата АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.</p>												
1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар	<p data-bbox="549 1391 1485 1715">«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлығы 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II,III, VII, VIII бүлекләре) һәм Түбән Кондрата АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p>												
1.5. Яшелләндрерү һәм төзекләндрерү объектлары	<p data-bbox="549 1715 1485 1861">Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндререлгән территорияләре белән минималь тәмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә билгеләнгән.</p> <p data-bbox="549 1883 1485 2031">Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндрерүнең исәп-хисап күрсәткечләре ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25 нче таблица).</p>												

<p>1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен билгеләнгән объектлар</p>	<p>Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәмин ителеше нормативларын билгеләү турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртақ предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
<p>1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары</p>	<p>Транспорт белән тәмин итү 30 минут дәвамында торак пунктның административ үзегеннән иң ерак торак пунктка кадәр юл озынлыгына карап билгеләнгән.</p>
<p>1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары</p>	<p>Кыска вакытлы массакуләм ял объектлары территориясенә зурлыгы һәм 42.13330.2016 уртақ предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакуләм ял итү урыннарының транспорт белән тәмин ителеше торак пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
<p>1.10. Жирләү урыны</p>	<p>Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгеләнгән. .</p>
<p>1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар</p>	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсыздандыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгеләнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара</p>

3 өлөш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлөшөндө булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе

3.1. Жирле нормативларның исәпләнгән күрсәткечләрен куллану өлкәсе

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләре Түбән Кондрата АЖ бөтен территориясенә жирле нормативлар үз көченә кәргәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә тарала.

3.1.2. МНГП территорияль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Түбән Кондрата АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчен кулланыла. шәһәр төзелеше эшчәнлеге мәсьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Түбән Кондрата АЖ өчен шәһәр төзелеше эшчәнлеге өлкәсендәге вәкаләтләренә гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

1) Түбән Кондрата АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;

2) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары)

3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;

4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;

5) Түбән Кондрата АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзелгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзелгән территорияләренә үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жинүчеләр өчен мәжбүри булып тора.

Жирле нормативлар Түбән Кондрата АЖ генераль планы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчен мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзелеше планын әзерләү өчен мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләре территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенең минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен һәм халык өчен күрсәтелгән объектларның территорияль керү мөмкинлегенәң максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзелеше регламентларында, әгәр территорияль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

– Түбән Кондрата АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерлэгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Түбән Кондрата АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Түбән Кондрата АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очракларда.

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертәп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәэмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектларында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсеннән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тәэмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тәэмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә

нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кергү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территориаль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәتلәрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарға каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Түбән Кондрата авыл жирлегенең
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

1 Кушымта

Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлеге

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенең 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 31.08.2018 №1039 карары Каты коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
6. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 15.09.2020 № 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятең почта элементәсе бүлекчәләрен территорияль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
7. «Биналар һәм корылмалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәэмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары өлешләрен) раслау һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хақында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
11. Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 №182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын әзерләү буенча методик киңәшләр.

12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 № 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
2. «Чистай муниципаль районы «Муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен раслау турында» 17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында» 26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында» 25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында» Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.
8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.
9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.
10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».
11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләрдән файдалану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.
12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында» 27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территорияль схеманы раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Түбән Кондрата авыл жирлегенең муниципаль хокукый актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.

2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында» Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.

3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-иқтисады үсеше стратегиясен раслау турында» Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.

4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Түбән Кондрата авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдәләрен жыентыгы

1. СП 42-101-2003 «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү» системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр»

2. СП 31-110-2003 «Торак һәм иқтисады биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау»

3. СП 44.13330.2011 «Административ һәм көнкүреш биналары»

4. 118.13330.2012 «Жәмәгәт биналары һәм корылмалары»

5. СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелешен. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү»

6. СП 396.1325800.2018 «Торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелешен проектлаштыру кагыйдәләрен»

7. СП кагыйдәләрен жыентыгы 476.1325800.2020 «Шәһәр һәм авыл жирлекләрен территорияләрен. Торак микрорайоннарын планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдәләрен»

8. СП 34.13330.2021 «Автомобиль юллары»

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Түбән Кондрата авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

2 Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

МНГП – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Түбән Кондрата авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативлары.

ТР РНГП – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары.

СП– авыл жирлеге.

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

ТКО – каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Түбән Кондрата авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

3 Кушымта

**Чистай муниципаль районы Түбән Кондрата авыл жирлегенен 2021 елгы икътисады
һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр**

Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы объектлары саны		
кибет	берәмлек	2
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	берәмлек	1
башка кибетләр	берәмлек	1
минимаркетлар	берәмлек	1
башка кибетләр	берәмлек	1
Ваклап сату объектларының сәүдә залы мәйданы		
кибет	кв. метр	51.4
башка кибетләр	кв. метр	12.7
минимаркетлар	кв. метр	38.7
башка кибетләр	кв. метр	12.7
Жәмәгать туклануы объектларында кунакларга хезмәт күрсәтү залы мәйданы		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	кв. метр	22
Жәмәгать туклануы объектларында урыннар саны		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	урын	30

Спорт

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Спорт корылмалары саны- барлыгы		
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	2
спорт заллары	берәмлек	1
Муниципаль спорт корылмалары саны		
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	2
спорт заллары	берәмлек	1

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	гектар	1743
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	9
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	9

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
Барлыгы	берәмлек	2
Көчлеге 3 Гкал/сәг кадәр булган жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
3 гигакал/сәг кадәр	берәмлек	2

Ике торбалы исәпләүдә жылылык һәм пар челтәрләренен озынлыгы	метр	60
Урам су челтәренен аерым озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре	метр	3520
Алыштыруга мохтаж урам су челтәренен аерым озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре алыштыруга мохтаж	метр	1300
Урам газ челтәренен аерым озынлыгы,	метр	7630
Торак биналарның гомуми мәйданы		
Бөтен торак фонды	1000 кв. метр	11.2
Суүткәргечләре булмаган торак пунктлар саны (аерым суүткәргеч челтәрләре)	берәмлек	1

Почта һәм телефон элементәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Почта элементәсе хезмәтләндергән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	1
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	1

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		
Барлык халык		
1 гыйнварга	кеше	324
Авыл халкы		
1 гыйнварга	кеше	324
Туганнар саны (үле туганнарны исәпкә алмаганда)	кеше	3
Табигый үсеш (кимү)	кеше	-1
Гомуми туу коэффициенты	промилле	9.3

Гомуми үлем коэффициенты	промилле	12.5
Табигый үсешнең гомуми коэффициенты (кимү)	промилле	-3.2

Кушымта № 15

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы
Совхозно-Галактионовский авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру жирле
нормативлары

2023

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
СОВХОЗНО-ГАЛАКТИОНОВСКИЙ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛШЕН
ПРОЕКТЛАШТЫРУ ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ**

1 өлеш. Төп өлеш- Совхозно-Галактионовский авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәпләнгән күрсәткечләре һәм халык өчен мондый объектларның территориаль ирешүенең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәпләнгән күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Совхозно-Галактионовский авыл жирлеген шәһәр төзелешен проектлауның әлеге жирле нормативлары (алга таба – МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелеше эшчәнлегенә өлкәсендәгә вәкаләтләрнен гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары – Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексына (алга таба-шәһәр төзелеше кодексы) ярашлы рәвештә кешенә тормыш эшчәнлегенә уңай шартларын тәмин итү максатларында һәм территорияне планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә кулланылырга тиешле исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары шәһәр төзелеше кодексының 19 статьясының 3 өлешендәгә 1 пункттында күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле әһәмияттәгә объектлары белән тәмин ителешенә минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсендәгә исәп-хисап күрсәткечләре, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле әһәмияттәгә башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территорияне яктан мөмкин булган максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсендәгә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле әһәмияттәгә объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәгә мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дәүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясай.

Әлеге жирле нормативларда исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнгән нормалаштыру өлкәләре исемлегенә шәһәр төзелеше кодексының 19 статьясының 3 өлешенә 1 пункты нигезендә муниципаль районның территорияне планлаштыру схемасында күрсәтелә торган жирле әһәмияттәгә объектлар төрләренә нигезендә, муниципаль районның жирле әһәмияттәгә мәсьәләләрен хәл итү өчен объектларны исәпкә алып төзелгән, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында һәм Татарстан Республикасы «Совхозно-Галактионовский авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә Уставының 6 статьясында күрсәтелгән. Нормалаштыру өлкәләренә составы ЧМР МНГП төп өлешенә бүлекләренә исемнәрендә чагыла.

Әлеге жирле законнар Россия Федерациясенә, Татарстан Республикасының гамәлдәгә законнары һәм Чистай муниципаль районының муниципаль норматив хокукый актлары нигезендә эшләнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 елның 519 номерлы карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 елның 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән муниципаль районның жирле әһәмияттәгә объектлар белән халыкның минималь рәхсәт ителгән тәмин ителешенә исәп-хисап күрсәткечләренә республика (төбәк) нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территорияне мөмкин булган максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләренә республика нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-иқтисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып эзерләнгән.

Жирле эһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең урбанизация дәрәжәсе, эчке территориаль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан икътисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренең классификациясенә ярашлы, торак пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территориаль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр җыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегенә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су түгү өлкәсендәге объектларга Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә жирлек чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итүне, су түгүне, халыкны ягулык белән тәмин итүне оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәмин итү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.1.1 нче таблицادا китерелгән, объектларның территориаль файдалану мөмкинлегенәң максималь мөмкин булган дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченең кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгатьләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проеклаштыру максатларында объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянең) тиешле ресурс белән минималь тәмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проеклау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан

Республикасы территориясендәдәге күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән

1.1.2. Газ белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү булганда)	м3/ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәэмин иткәндә)газ куллану	м3/ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәэмин итүнең һәр төре булмаганда)	м3/ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәэмин ителеше нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормалары буенча кабул итәргә кирәк.

4. Газ белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык

йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3 таблицасы буенча эш итәргә рөхсәт ителә. Объектларның территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнең зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәэмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Объектларның территорияль яктан файдалану мөмкинлеге максималь дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең, үлчәү берәмлегенең исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең әһәмияте
Су алу. Су эзерләү станцияләре (суүткәргеч чистарту корымалары). Насос станцияләре. Су саклау өчен танклар. Су күтәрү манаралары. Магистраль суүткәргечләр.	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75
	Су эзерләү станциясен (суүткәргеч чистарту корымаларын) урнаштыру өчен жир участогының га күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә мең м ³ /көн.	
	0,8 гә кадәр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искәрмә:

1. Чагыштырма су куллану жәмәгаты биналарында хужалык-эчү һәм көнкүреш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченә ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләренең житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендә билгеләнергә тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сәнәгать предприятиеләре территориясендә су сибүгә су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергә тиеш 31.13330.2012 су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткече чагыштырма су агызу күрсәткече, л/көн. 1 кешегә территорияне һәм яшеллекләргә сугару өчен су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң дип кабул ителә. Су агызу объектларының территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

1.2. Жирле эһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле эһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чикләрендә жирле эһәмияттәге автомобиль юллары керә.

1.2.2. Урам-юл челтәренә квартал структурасы булган авыл торак пунктында халыкны урамнар һәм юллар белән тәэмин итүнең рөхсәт ителгән дәрәжәсе торак төзелеш территориясе чикләрендәге челтәр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендә характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһәр төзелеш проектлауның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итәргә кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы
Иң аз куркынычсызлык дистанциясе	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел: - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырыенда велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының	– транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
киңлеге урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше кырыенда	ким түгел; -транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлеге	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) узара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектланьрга тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләндерелгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, Ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәэмин ителеш шәхси жинел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмаса тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнең автомобиль саклау урыннары белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмәт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәэмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерелгә.

Таблица 1.2.2

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмаларя		

Жирле үзидарэ органнары учреждениелэре	гомуми майданы м2	220
Коммерция-бизнес үзэклэре, офис биналары һәм биналар	гомуми майданы м2	60
Банклар һәм банк учреждениелэре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениелэре	гомуми майданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзэклэре, өлкәннөр өчен кызыксыну клублары	гомуми майданы м2	25
Житештерү һәм сәнэгать-житештерү объектлары территориялэре участокларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештэге объектлар	Ике сменада эшлэүче 1000 кеше	160
Вақытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендэге объектлар	гомуми майданы м2	50
Вақытлыча ихтыяжлы жәмөгать туклануы предприятиелэре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмэт күрсэтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчелэр	6
-ателье, чэчтарашханэлэр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханэлэре	Кабул итүченең эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25
Китапханэлэр	Даими урыннар	8
Дини конфессиялэр объектлары	Бер тапкыр килүчелэр	10, лэкин ким дигэндэ 10 урын
Сэламэтлэндерү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми майданы м2	55
Рекреацион территориялэр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вақытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту,	100 бер тапкыр килүче	10

аучылык һ. б.)		
Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмэт күрсәтүче персонал	3

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлөп бирелгән участка, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участоклары һәм жиңел автомобильләрнең жир өстендәге парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м², бер парковка урынына 25 м² исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакуләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле үзәкләрдә, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин.	1500
		АЖдә объектлар саны	1	Транспорт, мин.	15
2.	Яссы спорт корымалары (стадионнар, спорт майданчыклары, шугалактар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин.	500
		АЖдә саны	1	Транспорт, мин.	20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корымаларын мәктәпләрнең, ял итү һәм мәдәният учреждениеләренең спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегенен административ үзегендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияларен берләштерү рөхсәт ителә.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мәдәният һәм ял объектларына китапханәләр, мәдәният йортлары, кинотеатрлар, ял, мәдәният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар	1	Транспорт, мин.	20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасы.	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
				Транспорт, мин.	20
3.	Мәдәният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны;	1	Жәяүле, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар		Транспорт, мин.	20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин.	30
				Транспорт, мин.	20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә:

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмиятгә мэдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м2 / кеше.	12	Жәяүле,	30
			мин. Транспорт, мин.	20

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзегән жир участогының бер өлешенән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтләндерү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торак бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт) өчен;

-торак йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәмин итү өчен жәяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрен парковкалау урыннары;

-торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшлөчә һәм кунакларының жиңел автомобильләрен парковкалау урыннары;

- каты коммуналь калдыктарны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру урыннары.

Күп фатирлы торак йорт участогы чикләрендә урнашкан яшелләнделерелгән территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыктары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыктарның минималь рөхсәт ителгән зурлыктары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыктар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м ²	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгыльләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торак пунктлар чикләрендә янғын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү, торак пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижеләрен кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Янғын куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, жәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуңа күрә жирле нормативларда мондый объектларның халык өчен тәмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен билгеләнгән объектлар.

1.7.1. Торак пунктларда яшәүчеләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе	Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе
-------	-----------------	---	---

		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
2.	Стационар сәүдә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көн күреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны / 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча		Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча		нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Кыска вакытлы массакуләм ял итү зоналары	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20
		Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25		

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Майданы, 1000 кешегә исәпләнгән	0,24	нормалаштырылмаган	

	гектар.		
--	---------	--	--

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән майданчыклар саны, майданчыклар майданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (майданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган майданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелешен проектлауның жириле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьялары, «Россия Федерациясендә жириле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законның 16 статьясы, «Совхозно-Галактионовский Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Совхозно-Галактионовский авыл жирилеге».

2.1.3. Шәһәр төзелешен проектлауның жириле нормативлары социаль-икътисадый үсеш стратегиясенә һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Совхозно-Галактионовский авыл жирилегенә шәһәр төзелешен проектлау белән килештерелүен тәмин итәргә, территорияләре социаль-икътисадый үстерү күрсәткечләре һәм территорияләре пространстволы үстерү күрсәткечләре арасында бәйләлекне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жириле нормативлары авыл жирилегенә жириле әһәмияттәге объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирилегенә башка жириле әһәмияттәге объектлары һәм авыл жирилеге халкының мондый объектларына территорияль яктан керү мөмкин булган максималь дәрәжәдәге исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкның рөхсәт ителгән минималь дәрәжәдәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жириле нормативларын эзерләү түбәндәгеләре исәпкә алып башкарылган: авыл жирилеге территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл жирилеген социаль-икътисади үстерү стратегияләре һәм программалары; жириле үзидарә органнары һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НГП проектын эзерләгәндә норматив-хокукый базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Совхозно-Галактионовский авыл жирилегенә норматив хокукый актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жириле нормативларны эшләгәндә кулланылган документлар исемлеге 1 нче кушымтада китерелә.

2.2. Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.2.1. Чистай муниципаль районының Совхозно-Галактионовский авыл жирилегенә (алга таба – Совхозно-Галактионовский авыл жирилеге, авыл жирилеге) авыл жирилеге статусы «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән бирелде.

Авыл жирлегенең рәсми исеме-«Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Совхозно-Галактионовский авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге. Авыл Чистай муниципаль районы составына керә.

Авыл жирлегенең административ үзәге-Александровка бистәсе. Авыл жирлегенә 2 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Совхозно-Галактионовский АЖ икътисад һәм социаль өлкәсе торышын билгеләүче күрсәткечләр, шул исәптән халыкның жирле эһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешен чагылдыручы күрсәткечләр, 3 нче кушымтада китерелгән.

2.2.3. Совхозно-Галактионовский АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеше проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГПНЫҢ исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясый ала:

- Совхозно-Галактионовский АЖ генераль планы.
- Совхозно-Галактионовский АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.
- Совхозно-Галактионовский АЖ 2030 елга кадәр социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм Совхозно-Галактионовский АЖ эшчәнлек төрләре буенча муниципаль программалары.

2.3. Жирле эһәмияттәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенең мондый шәһәр төзелеше законнарына кертелгән жирле эһәмияттәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

- а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару;
- б) жирле эһәмияттәге автомобиль юллары;
- в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,
- г) торак пунктның жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйле рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенең жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйле рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенең жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелергә тиешле жирле эһәмияттәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле эһәмияттәге объектлар жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенең жирле эһәмияттәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. Авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның

жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарэ органнары вэкалэтлэренэ карый.

2.3.4. Совхозно-Галактионовский АЖ жирле эһемияттэге мәсьәләләре Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының « Совхозно-Галактионовский авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге Уставының 5 статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - хисап күрсәткечләрен эзерләү гамәлгә ашырылган жирле эһемияттэге объектлар төрләре составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукый актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

2.4. Хисап күрсәткечләрен нигезләү

2.4.1. Хисап күрсәткечләрен нигезле эзерләү:

1) шәһәр төзелеше эшчәнлеге белән бәйлә таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенәң норматив хокукый актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Совхозно-Галактионовский АЖ Муниципаль норматив хокукый актларында;

милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләрен һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Совхозно-Галактионовский АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясендә һәм Совхозно-Галактионовский АЖ программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле эһемияттэге торақ пунктлар төзелә;

- Совхозно-Галактионовский АЖ территориясендә икътисад һәм социаль өлкәнәң торышы, социаль-демографик составы һәм халық тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик хисапларда;

- Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы территориаль планлаштыру документларында;

- Совхозно-Галактионовский АЖ территориаль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр жирлегенәң жирле эһемияттэге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләренә планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелеше эшчәнлеге өлкәсендәге методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечләренәң кыйммәтләрен исәпләгәндә математик ысулларны дәрәс куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 мaddәсенә 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары төбәк әһәмиятендәге объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле әһәмияттәге, шул исәптән авыл жирлегенә исәп-хисап күрсәткечләренә чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 мaddәсе нигезендә жирле нормативларда билгеләнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проеклаштыру нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаска тиеш шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренә чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләр билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелеше проеклаштыру нормативлары үз составында жирле әһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренә чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелеше проектлауның республика нормативлары МНГП эзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле әһәмияттәге объектларны урнаштырганда авыл жирлеге халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территориаль мөмкинлекне билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле әһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, авыл торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәү урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясе радиусы белән чагыштырылырлык.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проеклаштыруының республика нормативларында билгеләнгән мәдәният һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренә чик кыйммәтләрен үтәргә;

2) жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәмин ителеше турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

3) Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләренә үз эченә алган жирле нормативларның төп өлеше бүлекләренә бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1 таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сылтамаларны үз эченә ала.

Таблица 2.4.1

Төп өлөшнөң бүлөклөрө	Хисап күрсөткөчлөрөн нигезлөү буенча нигезлэмэлэр
<p>1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тээмин итү, су чыгару өлкөсөндөгө объектлар</p>	<p>Төрлө кулланучылар өчен максимум жылылык йөклөнөшө, газ чыгымы күрсөткөчлөрө СП 124.13330.2012 жылылык челтэрлөрө, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезлэмэлэр нормаларына көйлөнө.</p> <p>Газүткөргөчлөрнөң транспортланган газның эш басымы буенча классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенөң чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сэгатыләрө саны максимум электр йөклөнөшө рнги РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелөшө. Шәһәр һәм авыл жирлеклөрөн планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күлөменөң минималь рөхсөт ителгән дәрәжәсө 9000 мегаджоуль/ел 1 кешөгө РП РНГП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүрөш һәм эчү ихтыяжларына, сәнэгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләрө ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнө.</p> <p>Су белән тээмин итү системаларын проектлаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендө) уртача күрсөткөчлөрөн рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тээмин итү. Тышкы челтэрләр һәм корылмалар (1 таблица).</p> <p>Су эзерлөү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күлөмө, аларның житештерүчәнлегенә бәйлө рөвөштө, СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p> <p>Су агызу объектлары белән тээмин ителешнөң минималь рөхсөт ителгән дәрәжәсенөң исәпләнгән күрсөткөчлөрө көнкүрөш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягө һәм яшеллекләрөгө су сибүгө су чыгымнарын исәпкө алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итэргө кирөк. Канализация чистарту корылмаларын урнаштыру өчен жир участогы күлөмө аларның житештерүчәнлегенә бәйлө рөвөштө СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p>
<p>1.2. Жирлө әһәмияттөгө автомобиль юллары өлкөсөндөгө объектлар</p>	<p>Урамнар һәм юллар челтэрен, велосипед юлларын, жэяүлеләр коммуникациялэрен, жэяүлеләр үтүлэрен проектлау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсөткөчлөрө 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелөшө проектлаштыру кагыйдэләрө һәм юл хэрэкэтен оештыру буенча чараларны эшлөү һәм гамэлгө ашыру буенча методик киңөшлэргө. Россия Федерациясендө торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләплэр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда</p>

килештерелгән.

ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юлларын, кагыйдә буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыктары нисбәтендә юлларның йөрү өлешеннән читтә урнаштырырга кирәк

Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгатъ	до 400	600	800	1000	1200
Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15

Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Совхозно-Галактионовский АЖ IV һәм V категорияле жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллары керә.

Жәмәгать биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жиңел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәэмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләрне исәпкә алып билгеләнде.

Спорт объектларының территориаль уңайлылыгының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Совхозно-Галактионовский АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгы 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II, III, VII, VIII бүлекләр) һәм Совхозно-Галактионовский АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәэмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.

<p>1.5. Яшеллэндерү һәм төзеклэндерү объектлары</p>	<p>Халыкның гомуми файдаланудагы яшеллэндерелгән территорияләр белән минималь тәмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзеклэндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25 нче таблица).</p>
<p>1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен билгеләнгән объектлар</p>	<p>Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәмин ителеше нормативларын билгеләү турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртақ предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
<p>1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары</p>	<p>Транспорт белән тәмин итү 30 минут дәвамында торак пунктның административ үзәгеннән иң ерак торак пунктка кадәр юл озынлыгына карап билгеләнгән.</p>
<p>1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары</p>	<p>Кыска вакытлы массакүләм ял объектлары территориясенен зурлыгы һәм 42.13330.2016 уртақ предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакүләм ял итү урыннарының транспорт белән тәмин ителеше торак пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
<p>1.10. Жирләү урыны</p>	<p>Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгеләнгән. .</p>
<p>1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар</p>	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы</p>

	<p>Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгеләнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара</p>
--	--

3 өлөш. Шәһәр төзөлөшө проектлаштыру нормативларының төп өлөшөндө булган исәп-хисап күрсәткечләрөн куллану кагыйдәләре һәм өлкәсө

3.1. Жирле нормативларның исәпләнгән күрсәткечләрөн куллану өлкәсө

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләре Совхозно-Галактионовский АЖ бөтөн территориясенә жирле нормативлар үз көчөнә кергәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләрөнә тарала.

3.1.2. МНГП территориаль планлаштыру, шәһәр төзөлөшө зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Совхозно-Галактионовский АЖ территориясендә шәһәр төзөлөшө (төзөлөш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчөн кулланыла. шәһәр төзөлөшө эшчәнлегә мәсьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Совхозно-Галактионовский АЖ өчөн шәһәр төзөлөшө эшчәнлегә өлкәсендәгә вәкаләтләрне гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

- 1) Совхозно-Галактионовский АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;
- 2) жирле әһәмияттәгә объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары)
- 3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;
- 4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;
- 5) Совхозно-Галактионовский АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзөлгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзөлгән территорияләрне үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жинүчеләр өчөн мәжбүри булып тора.

Жирле нормативлар Совхозно-Галактионовский АЖ генераль планы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчөн мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзөлөшө планын әзерләү өчөн мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләре территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрөн билгеләү өчөн һәм халык өчөн күрсәтелгән объектларның территориаль керү мөмкинлегенәң максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләрөн билгеләү өчөн кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзөлөшө регламентларында, әгәр территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

– Совхозно-Галактионовский АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерлэгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Совхозно-Галактионовский АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Совхозно-Галактионовский АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очракларда.

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертеп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәэмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектарында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсеннән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тәэмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тәэмин

итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кергү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территорияль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәтләрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарга каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы

Чистай муниципаль районы

Совхозно-Галактионовский авыл жирлегенен

шәһәр төзелешен проектлаштыру

жирле нормативларына

1 Кушымта

Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлеге

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенең 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 31.08.2018 №1039 карары Каты коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
6. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 15.09.2020 № 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятең почта элементәсе бүлекчәләрен территорияль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
7. «Биналар һәм корылмалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәэмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары өлешләрен) раслау һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хақында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
11. Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 №182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын әзерләү буенча методик киңәшләр.

12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 № 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен раслау турында» 17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында» 26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында» 25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында» Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.
8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.
9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.
10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».
11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләрден файдалану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.
12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында» 27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территорияль схеманы раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Совхозно-Галактионовский авыл жирлегенең муниципаль хокукый актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.

2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында» Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.
3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-иқтисады үсеше стратегиясен раслау турында» Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.
4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Гаделша авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдәләренә жыентыгы

1. СП 42-101-2003 «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү» системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр»
2. СП 31-110-2003 «Торак һәм ижтимагый биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау»
3. СП 44.13330.2011 «Административ һәм көнкүреш биналары»
4. 118.13330.2012 «Жәмәгать биналары һәм корылмалары»
5. СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелешен. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү»
6. СП 396.1325800.2018 «Торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелешен проектлаштыру кагыйдәләрен»
7. СП кагыйдәләренә жыентыгы 476.1325800.2020 «Шәһәр һәм авыл жирлекләрен территорияләрен. Торак микрорайоннарын планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдәләрен»»
8. СП 34.13330.2021 «Автомобиль юллары»

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы

Совхозно-Галактионовский авыл жирлегенең

шәһәр төзелешен проектлаштыру

жирле нормативларына

2 Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

МНГП – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Совхозно-Галактионовский авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативлары.

ТР РНГП – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары.

СП– авыл жирлеге.

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

ТКО – каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы

Совхозно-Галактионовский авыл җирлегенә

шәһәр төзелешен проектлаштыру

җирле нормативларына

3 Кушымта

Чистай муниципаль районы Совхозно-Галактионовский авыл җирлегенә 2021 елгы икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр

Ваклап сату һәм җәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Ваклап сату һәм җәмәгать туклануы объектлары саны		
кибет	берәмлек	2
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	берәмлек	1
минимаркетлар	берәмлек	2
Ваклап сату объектларының сәүдә залы мәйданы		
кибет	кв. метр	106
минимаркетлар	кв. метр	106
Җәмәгать туклануы объектларында кунакларга хезмәт күрсәтү залы мәйданы		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	кв. метр	35
Җәмәгать туклануы объектларында урыннар саны		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	урын	60

Спорт

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
--------------	-----------------	----------

Спорт корылмалары саны- барлығы		
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	2
спорт заллары	берәмлек	1
Муниципаль спорт корылмалары саны		
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	2
спорт заллары	берәмлек	1

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	гектар	7215
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	10.6
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	10.6

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
Барлығы	берәмлек	1
Көчлеге 3 Гкал/сәг кадәр булган жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
3 гигакал/сәг кадәр	берәмлек	1
Ике торбалы исәпләүдә жылылык һәм пар челтәрләренең озынлыгы	метр	645
Урам су челтәренең аерым озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре	метр	8700

Алыштыруга мохтаж урам су челтэренен аерым озынлыгы		
Урам суүткэргеч челтэре алыштыруга мохтаж	метр	3300
Урам газ челтэренен аерым озынлыгы,	метр	8000
Торак биналарның гомуми майданы		
Бетен торак фонды	1000 кв. метр	10.7
Суүткэргечлэре булмаган торак пунктлар саны (аерым суүткэргеч челтэрлэре)	берәмлек	2

Почта һәм телефон элемтәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Почта элемтәсе хезмәтләндргән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	2
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	2

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		
Барлык халык		
1 гыйнварга	кеше	605
Авыл халкы		
1 гыйнварга	кеше	605
Туганнар саны (үле туганнарны исәпкә алмаганда)	кеше	7
Табиғый үсеш (кимү)	кеше	-9
Гомуми туу коэффициенты	промилле	11.8
Гомуми үлем коэффициенты	промилле	27
Табиғый үсешнең гомуми коэффициенты (кимү)	промилле	-15.2

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы
Иске Роман авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативлары

2023

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ

ИСКЕ РОМАН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУ

ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

1 өлеш. Төп өлеш- Иске Роман авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәпләнгән күрсәткечләре һәм халык өчен мондый объектларның территориаль ирешүенең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәпләнгән күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Иске Роман авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлауның әлеге жирле нормативлары (алга таба – МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелеше эшчәнлегенә өлкәсендәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары – Россия Федерациясенең Шәһәр төзелеше кодексына (алга таба-шәһәр төзелеше кодексы) ярашлы рәвештә кешенең тормыш эшчәнлегенең уңай шартларын тәмин итү максатларында һәм территориаль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә кулланылырга тиешле исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары шәһәр төзелеше кодексының 19 статьясының 3 өлешендәге 1 пунктта күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле әһәмияттәге башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дәүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясай.

Әлеге жирле нормативларда исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнгән нормалаштыру өлкәләре исемлегенә шәһәр төзелеше кодексының 19 статьясының 3 өлеше 1 пункты нигезендә муниципаль районның территориаль планлаштыру схемасында күрсәтелә торган жирле әһәмияттәге объектлар төрләренә нигезендә, муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен объектларны исәпкә алып төзелгән, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принципнары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында һәм Татарстан Республикасы «Иске Роман авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенә Уставының 6 статьясында күрсәтелгән. Нормалаштыру өлкәләре составы ЧМР МНГП төп өлешенә бүлекләренә исемнәрендә чагыла.

Әлеге жирле законнар Россия Федерациясенен, Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары һәм Чистай муниципаль районының муниципаль норматив хокукий актлары нигезендә эшләнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 елның 519 номерлы карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 елның 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителешенә исәп-хисап күрсәткечләре республика (төбәк) нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре республика нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-иқтисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып эерләнгән.

Жирле әһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренә урбанизация дәрәжәсе, эчке территориаль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан иқтисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренә классификациясенә ярашлы, торак пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәэмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территориаль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукий актлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегенә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу өлкәсендәге объектларга торак пункт чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итүне, ташландык суларны агызуны, халыкны ягулык белән тәэмин итүне Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.1 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченә кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855

2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сэгатыләр саны	4100
----	--------------------------------	-----------------------	------

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянең) тиешле ресурс белән минималь тәэмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәэмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәдәге күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән

1.1.2. Газ белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтияжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү булганда)	м3/ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтияжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәэмин иткәндә)газ куллану	м3/ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтияжларына газ куллану (кайнар су белән тәэмин итүнең һәр төре булмаганда)	м3/ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәэмин ителеше нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормалары буенча кабул итәргә кирәк.

4. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменен минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3 таблицасы буенча эш итәргә рәхсәт ителә. Объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнең зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлеге максималь дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченен, үлчәү берәмлегенен исеме	Исәп-хисап күрсәткеченен әһәмияте

Су алу. Су эзерлөү станцияләре (суүткәргеч чистарту корылмалары). Насос станцияләре. Су саклау өчен танклар. Су күтәрү манаралары. Магистраль суүткәргечләр.	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75
	Су эзерлөү станциясен (суүткәргеч чистарту корылмаларын) урнаштыру өчен жир участогының га күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә мең м ³ /көн.	
	0,8 гә кадәр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искәрмә:

1. Чагыштырма су куллану жәмәгать биналарында хужалык-эчү һәм көнкүреш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченә ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләренә житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендә билгеләнергә тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сәнәгать предприятиеләре территориясендә су сибүгә су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергә тиеш 31.13330.2012 су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткече чагыштырма су агызу күрсәткече, л/көн. 1 кешегә территорияне һәм яшеллекләргә сугару өчен су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң дип кабул ителә. Су агызу объектларының территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юллары керә.

1.2.2. Урам-юл челтәренә квартал структурасы булган авыл торак пунктында халыкны урамнар һәм юллар белән тәэмин итүнең рөхсәт ителгән дәрәжәсе торак төзелеш территориясе чикләрендәге челтәр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендә характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһәр төзелеше проекткаунның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итәргә кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы
Иң аз куркынычсызлык дистанциясе	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел: - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырыенда велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының киңлеге урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше кырыенда	– транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан ким түгел; -транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлеге	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) үзара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектланьрга тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләндерелгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, Ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәмин ителеш шәхси жиңел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмаска тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнең автомобиль саклау урыннары белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмэт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерергә.

Таблица 1.2.2

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмаларя		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	220
Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60
Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25
Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участкаларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вақытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вақытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмэт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чәчтарашханәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләре	Кабул итүченең эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25
Китапханәләр	Даими урыннар	8
Дини конфессияләр объектлары	Бер тапкыр килүчеләр	10, ләкин

		ким дигәндә 10 урын
Сәламәтләндрү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми мәйданы м2	55
Рекреацион территорияләр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вакытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10
Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	3

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлеп бирелгән участка, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участоклары һәм жиңел автомобильләрнең жир өстендәге парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м2, бер парковка урынына 25 м2 исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндрү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакуләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле үзәкләрдә, авыл клубларында,	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин.	1500

	тренажер залларында һәм башка объектларда	АЖдә объектлар саны	1	Транспорт, мин.	15
2.	Яссы спорт корылмалары (стадионнар, спорт майданчыклары, шугалаклар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин.	500
		АЖдә саны	1	Транспорт, мин.	20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корылмаларын мәктәпләренң, ял итү һәм мәдәният учреждениеләренң спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегенң административ үзәгендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рөхсәт ителә.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мәдәният һәм ял объектларына китапханәләр, мәдәният йортлары, кинотеатрлар, ял, мәдәният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар	1	Транспорт, мин.	20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасы.	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
				Транспорт, мин.	20

3.	Мәдәният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны; 1 мең кешегә филиаллар	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә:

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмиятгә мэдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м2 / кеше.	12	Жәяүле,	30
			мин. Транспорт, мин.	20

--	--	--	--	--

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзеклэндөрүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзегән жир участогының бер өлешеннән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтлэндөрү, эксплуатацияләү һәм төзеклэндөрү өчен билгеләнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торак бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт)өчен;

-торак йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәэмин итү өчен жәяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрен парковкалау урыннары;

-торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшлөчә һәм кунакларының жиңел автомобильләрен парковкалау урыннары;

- каты коммуналь калдыкларны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру урыннары.

Күп фатирлы торак йорт участогы чикләрендә урнашкан яшеллэндерелгән территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыклары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыкларның минималь рөхсәт ителгән зурлыклары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыклар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м ²	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгыйльләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торак пунктлар чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәэмин итү, торак пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижәләрен кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Янғын куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, жәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәэмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуна күрә жирле нормативларда мондый объектларның халык өчен тәэмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен билгеләнгән объектлар.

1.7.1. Торак пунктларда яшәүчеләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
2.	Стационар сәүдә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны/ 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе	Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе

		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча		Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча		нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Кыска вакытлы массакуләм ял итү зоналары	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20
		Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25		

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Мәйданы, 1000 кешегә исәпләнгән гектар.	0,24	нормалаштырылмаган	

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән мәйданчыклар саны, мәйданчыклар мәйданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (мәйданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган мәйданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьяларына, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, 131-ФЗ номерлы Федераль законның 16 статьясына, муниципаль берәмлек уставына ярашлы эзерләнгән «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Иске Роман авыл жирлегенә».

2.1.3. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары социаль-иқтисади үсеш стратегиясе һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Иске Роман авыл жирлегенә шәһәр төзелеше проектлары белән килешүен тәмин итәргә, территорияләрнең социаль-иқтисади үсеш күрсәткечләре һәм территорияләрнең пространство үсеш күрсәткечләре арасында бәйләнешне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары авыл жирлегенә жирле әһәмияткә объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирлегенә башка жирле әһәмияткә объектлары һәм авыл жирлегенә халкының мондый объектларына территорияль яктан керү мөмкин булган максималь дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкның рөхсәт ителгән минималь дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын эзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып башкарылган: авыл жирлегенә территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл жирлегенә социаль-иқтисади үстерү стратегияләре һәм программалары; жирле үзидарә органнары һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НГП проектын эзерләгәндә норматив-хокукий базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукий актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукий актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Иске Роман авыл жирлегенә норматив хокукий актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган документлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә.

2.2. Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.2.1. Чистай муниципаль районының Иске Роман авыл жирлегенә (алга таба – Иске Роман авыл жирлегенә, авыл жирлегенә) авыл жирлегенә статусы «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән бирелгән.

Авыл жирлегенен рәсми исеме - «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Иске Роман авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге. Авыл Чистай муниципаль районы составына керә.

Авыл жирлегенен административ үзәге—Иске Роман авылы. Авыл жирлегенә 1 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Иске Роман АЖ икътисад һәм социаль өлкәсе торышын билгеләүче күрсәткечләр, шул исәптән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешен чагылдыручы күрсәткечләр, 3 нче кушымтада китерелгән.

2.2.3. Иске Роман АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеше проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГПНЫҢ исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясый ала:

- Иске Роман АЖ генераль планы.
- Иске Роман АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.
- Иске Роман АЖ 2030 елга кадәр социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм Иске Роман АЖ эшчәнлек төрләре буенча муниципаль программалары.

2.3. Жирле әһәмияттәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенен мондый шәһәр төзелеше законнарына кертелгән жирле әһәмияттәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

- а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару;
- б) жирле әһәмияттәге автомобиль юллары;
- в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,
- г) торак пунктның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйле рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйле рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелергә тиешле жирле әһәмияттәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле әһәмияттәге объектлар жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. Авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның

жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарэ органнары вэкалэтлэренэ карый.

2.3.4. Иске Роман АЖ жирле эһемияттэге мәсьәләләре Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Иске Роман авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге Уставының 5 статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - хисап күрсәткечлэрен эзерләү гамәлгә ашырылган жирле эһемияттэге объектлар төрлэре составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукый актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

22.4. Хисап күрсәткечлэрен нигезләү

2.4.1. Хисап күрсәткечлэрен нигезле эзерләү:

1) шәһәр төзелеше эшчәнлеге белән бәйлә таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенәң норматив хокукый актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Иске Роман АЖ

Муниципаль норматив хокукый актларында;

милли стандартларда һәм кагыйдәләр җыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләрне һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Иске Роман АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясендә һәм Иске Роман АЖ программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле эһемияттэге торак пунктлар төзелә;

- Иске Роман АЖ территориясендә икътисад һәм социаль өлкәнәң торышы, социаль-демографик составы һәм халык тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик хисапларда;

- Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы территориаль планлаштыру документларында;

- Иске Роман АЖ территориаль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр жирлегенәң жирле эһемияттэге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләрне планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелеше эшчәнлеге өлкәсендәге методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечлэренәң кыйммәтлэрен исәпләгәндә математик ысулларны дәрәс куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 маддәсенәң 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр

төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары төбәк эһәмиятендәге объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле эһәмияттәге, шул исәптән авыл жирлегенә исәп-хисап күрсәткечләренә чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 маддәсе нигезендә жирле нормативларда билгеләнгән халыкның жирле эһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаса тиеш шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле эһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренә чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләр билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары үз составында жирле эһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренә чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелеше проектлауның республика нормативлары МНПП эзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле эһәмияттәге объектларны урнаштырганда авыл жирлеге халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территориаль мөмкинлекне билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле эһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, авыл торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәү урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясе радиусы белән чагыштырырлык.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативларында билгеләнгән мәдәният һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренә чик кыйммәтләрен үтәргә;

2) жирле эһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәмин ителеше турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

3) Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләренә үз эченә алган жирле нормативларның төп өлеше бүлекләренә бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1 таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле эһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сылтамаларны үз эченә ала.

Таблица 2.4.1

Төп өлешнең бүлекләре	Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр
-----------------------	---

<p>1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләре СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормаларына көйләнә.</p> <p>Газүткәргечләрнең транспортланган газның эш басымы буенча классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенең чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сәгатләре саны максималь электр йөкләнеше рнп РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күләменең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 9000 мегаджоуль/ел 1 кешегә РП РНГП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүреш һәм эчү ихтыяжларына, сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләре ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнә.</p> <p>Су белән тәэмин итү системаларын проектлаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) уртача күрсәткечләрен рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар (1 таблица).</p> <p>Су эзерләү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күләме, аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә, СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p> <p>Су агызу объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәпләнгән күрсәткечләре көнкүреш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягә һәм яшеллекләргә су сибүгә су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итәргә кирәк. Канализация чистарту корылмаларын урнаштыру өчен жир участогы күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p>
<p>1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Урамнар һәм юллар челтәрен, велосипед юлларын, жәяүлеләр коммуникацияләрен, жәяүлеләр үтүләрен проектлау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсәткечләре 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдәләре һәм юл хәрәкәтен оештыру буенча чараларны эшләү һәм гамәлгә ашыру буенча методик киңәшләргә. Россия Федерациясендә торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләпләр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда килештерелгән.</p> <p>ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр</p>

юлларын, кагыйдэ буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыклары нисбәтендә юлларның йөрү өлешеннән читтә урнаштырырга кирәк

Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200
Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15

Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Иске Роман АЖ IV һәм V категорияле жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллары керә.

Жәмәгать биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жинел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәэмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләрне исәпкә алып билгеләнде.

Спорт объектларының территориаль уңайлылыгының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Иске Роман АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгы 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II,III, VII, VIII бүлекләр) һәм Иске Роман АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәэмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән минималь тәэмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә билгеләнгән.

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25

	нче таблица).
1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен билгеләнгән объектлар	<p>Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртақ предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү объектлары	Транспорт белән тәэмин итү 30 минут дәвамында торак пунктның административ үзәгеннән иң ерак торак пунктка кадәр юл озынлыгына карап билгеләнгән.
1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары	Кыска вакытлы массакүләм ял объектлары территориясенен зурлыгы һәм 42.13330.2016 уртақ предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакүләм ял итү урыннарының транспорт белән тәэмин ителеше торак пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгеләнгән.
1.10. Жирләү урыны	Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгеләнгән. .
1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгеләнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына</p>

	кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара
--	--

3 өлөш. Шәһәр төзөлөшө проектлаштыру нормативларының төп өлөшөндө булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсә

3.1. Жирле нормативларының исәпләнгән күрсәткечләрен куллану өлкәсә

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләре Иске Роман АЖ бөтен территориясенә жирле нормативлар үз көчөнә кәргәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә тарала.

3.1.2. МНГП территориаль планлаштыру, шәһәр төзөлөшө зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Иске Роман АЖ территориясендә шәһәр төзөлөшө (төзөлөш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчен кулланыла. шәһәр төзөлөшө эшчәнлегә мäsьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Иске Роман АЖ өчен шәһәр төзөлөшө эшчәнлегә өлкәсендәгә вәкаләтләренә гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

- 1) Иске Роман АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;
- 2) жирле әһәмияттәгә объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары)
- 3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;
- 4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;
- 5) Иске Роман АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзөлгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзөлгән территорияләренә үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жиңүчеләр өчен мәжбүри булып тора.

Жирле нормативлар Иске Роман АЖ генераль планы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчен мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзөлөшө планын әзерләү өчен мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларының исәп-хисап күрсәткечләре территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен һәм халык өчен күрсәтелгән объектларның территориаль керү мөмкинлегенәң максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзөлөшө регламентларында, әгәр территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

- Иске Роман АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерләгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Иске Роман АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Иске Роман АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очракларда.

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертеп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектларында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә

нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кергү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территориаль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәتلәрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарға каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Иске Роман авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

1 Кушымта

Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлеге

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенең 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 31.08.2018 №1039 карары Каты коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
6. Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 15.09.2020 № 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятең почта элементәсе бүлекчәләрен территорияль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
7. «Биналар һәм корылмалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәэмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары өлешләрен) раслау һәм Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хақында» Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясә субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясә Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясә субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясә Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясә субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясә Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
11. Россия Федерациясә Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 №182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын әзерләү буенча методик киңәшләр.

12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 № 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен раслау турында» 17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында» 26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында» 25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында» Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.
8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.
9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.
10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».
11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләрдән файдалану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.
12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында» 27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территорияль схеманы раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Иске Роман авыл жирлегенең муниципаль хокукый актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.

2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.
3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-икътисадый үсеше стратегиясен раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.
4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Гаделша авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдэләре жьентыгы

1. СП 42-101-2003 «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү» системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезлэмэләр»
2. СП 31-110-2003« Торак һәм ижтимагый биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау»
3. СП 44.13330.2011 «Административ һәм көнкүреш биналары»
4. 118.13330.2012 «Жәмэгать биналары һәм корылмалары»
5. СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү»
6. СП 396.1325800.2018 «Торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдэләре»
7. СП кагыйдэләре жьентыгы 476.1325800.2020« Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләре. Торак микрорайоннары планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдэләре"»
8. СП 34.13330.2021 «Автомобиль юллары»

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Иске Роман авыл җирлегенә
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

2 Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

МНГП – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Иске Роман авыл җирлеген шәһәр төзелешен проектлаштыруның җирле нормативлары.

ТР РНГП – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлаштыруының республика нормативлары.

СП– авыл җирлеге.

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелешен. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

ТКО – каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
 Чистай муниципаль районы
 Иске Роман авыл җирлегенең
 шәһәр төзелешен проектлаштыру
 җирле нормативларына

3 Кушымта

Чистай муниципаль районы Иске Роман авыл җирлегенең 2021 елгы икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр

Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы объектлары саны		
кибет	берәмлек	2
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	берәмлек	1
башка кибетләр	берәмлек	1
минимаркетлар	берәмлек	1
башка кибетләр	берәмлек	1
Ваклап сату объектларының сәүдә залы мәйданы		
кибет	кв. метр	31.1
башка кибетләр	кв. метр	11.1
минимаркетлар	кв. метр	20
башка кибетләр	кв. метр	11.1
Жәмәгать туклануы объектларында кунакларга хезмәт күрсәтү залы мәйданы		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	кв. метр	48
Жәмәгать туклануы объектларында урыннар саны		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында	урын	20

булган ашханэлэр		
------------------	--	--

Спорт

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Спорт корылмалары саны- барлыгы		
спорт корылмалары	берәмлек	2
яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1
Муниципаль спорт корылмалары саны		
спорт корылмалары	берәмлек	2
яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	гектар	4915
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	8.6
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	8.6

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
Барлыгы	берәмлек	1
Көчлеге 3 Гкал/сәг кадәр булган жылылык белән тәэмин итү		

чыганақлары саны		
3 гигакал/сәг кадәр	берәмлек	1
Ике торбалы исәпләүдә жылылык һәм пар чөлтәрләренәң озынлығы	метр	301
Урам су чөлтәрәненәң аерым озынлығы		
Урам суүткәргеч чөлтәрә	метр	5900
Алыштыруга мохтаж урам су чөлтәрәненәң аерым озынлығы		
Урам суүткәргеч чөлтәрә алыштыруга мохтаж	метр	2400
Урам газ чөлтәрәненәң аерым озынлығы,	метр	12652
Торак биналарның гомуми мәйданы		
Бөтен торак фонды	1000 кв. метр	11.2
Суүткәргечләре булмаган торак пунктлар саны (аерым суүткәргеч чөлтәрләре)	берәмлек	1

Почта һәм телефон элементәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлегә	Кыйммәте
Почта элементәсе хезмәтләндәргән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	1
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	1

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлегә	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халқы санын бәяләү		
Барлык халык		
1 гыйнварга	кеше	433
Авыл халқы		
1 гыйнварга	кеше	433
Туганнар саны (үле туганнарны исәпкә алмаганда)	кеше	4

Табигый үсеш (кимү)	кеше	-8
Гомуми туу коэффициенты	промилле	9.4
Гомуми үлем коэффициенты	промилле	28.3
Табигый үсешнең гомуми коэффициенты (кимү)	промилле	-18.9

Кушымта № 17

**Татар Баганалысы авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру жирле
нормативлары**

2023

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ТАТАР БАГАНАЛЫСЫ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН
ПРОЕКТЛАШТЫРУ ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

1 өлеш. Төп өлеш- Татар Баганалысы авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәпләнгән күрсәткечләре һәм халык өчен мондый объектларның территорияль ирешүенең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәпләнгән күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Татар Баганалысы авыл жирлеген шәһәр төзелешен проектлауның әлеге жирле нормативлары (алга таба – МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелеше эшчәнлегенә өлкәсендәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары – Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексына (алга таба-шәһәр төзелеше кодексы) ярашлы рәвештә кешенең тормыш эшчәнлегенең уңай шартларын тәмин итү максатларында һәм территорияль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә кулланылырга тиешле исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары шәһәр төзелеше кодексының 19 статьясының 3 өлешендәге 1 пункттында күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле әһәмияттәге башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территорияль яктан мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дүрләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясый.

Әлеге жирле нормативларда исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнгән нормалаштыру өлкәләре исемлегенә шәһәр төзелеше кодексының 19 статьясының 3 өлешенә 1 пункты нигезендә муниципаль районның территорияль планлаштыру схемасында күрсәтелә торган жирле әһәмияттәге объектлар төрләренә нигезендә, муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен объектларны исәпкә алып төзелгән, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында һәм Татарстан Республикасы «Татар Баганалысы авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенә Уставының 6 статьясында күрсәтелгән. Нормалаштыру өлкәләре составы ЧМР МНГП төп өлешенә бүлекләренә исемнәрендә чагыла.

Әлеге жирле законнар Россия Федерациясенә, Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары һәм Чистай муниципаль районының муниципаль норматив хокукый

актары нигезендә эшлэнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 елның 519 номерлы карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 елның 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителешенең исәп-хисап күрсәткечләре республика (төбәк) нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре республика нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-иқтисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып эерләнгән.

Жирле әһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең урбанизация дәрәжәсе, эчке территориаль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан иқтисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренең классификациясенә ярашлы, торақ пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәэмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территориаль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегенә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу өлкәсендәге объектларга торақ пункт чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итүне, ташландык суларны агызуны, халыкны ягулык белән тәэмин итүне Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.1 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлегенә	Хисап күрсәткеченең кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгатьләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянен) тиешле ресурс белән минималь тәэмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәэмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәдәге күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән

1.1.2. Газ белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү булганда)	м3/ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәэмин иткәндә)газ куллану	м3/ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәэмин итүнең һәр төре булмаганда)	м3/ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәэмин ителеше нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм

полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормалары буенча кабул итәргә кирәк.

4. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3 таблицасы буенча эш итәргә рөхсәт ителә. Объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнең зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлеге максималь дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең, үлчәү берәмлегенең исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең әһәмияте
Су алу. Су әзерләү станцияләре (суүткәргеч чистарту корылмалары).	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75

Насос станцияларе. Су саклау өчен танктар. Су күтөрү манаралары. Магистраль суүткәргечләр.		
	Су эзерләү станциясен (суүткәргеч чистарту корылмаларын) урнаштыру өчен жир участогының га күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә мең м3/көн.	
	0,8 га кадәр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искәрмә:

1. Чагыштырма су куллану жәмәгать биналарында хужалык-эчү һәм көнкүреш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченә ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләренә житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендә билгеләнергә тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сәнәгать предприятиеләре территориясендә су сибүгә су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергә тиеш 31.13330.2012 су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткече чагыштырма су агызу күрсәткече, л/көн. 1 кешегә территорияне һәм яшеллекләренә сугару өчен су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң дип кабул ителә. Су агызу объектларының территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юллары керә.

1.2.2. Урам-юл челтәренә квартал структурасы булган авыл торак пунктында халыкны урамнар һәм юллар белән тәэмин итүнең рөхсәт ителгән дәрәжәсе торак төзелеш территориясе чикләрендәге челтәр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендә характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһәр төзелеше проекткауның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итәргә кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы
Иң аз куркынычсызлык дистанциясе	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел: - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырыенда велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының киңлеге урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше кырыенда	– транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан ким түгел; -транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлеге	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) үзара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектланьрга тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләнделерелгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, Ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәэмин ителеш шәхси жиңел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмаска тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнен автомобиль саклау урыннары белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмәт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәэмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерергә.

Таблица 1.2.2

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмаларя		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	220
Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60
Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25
Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участокларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вакытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вакытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чәчтарашханәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләре	Кабул итүченең эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25

Китапханэлэр	Даими урыннар	8
Дини конфессиялэр объектлары	Бер тапкыр килүчелэр	10, ләкин ким дигәндә 10 урын
Сәламәтләндрү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми мәйданы м2	55
Рекреацион территорияләр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вакытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10
Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	3

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлеп бирелгән участкада, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участоклары һәм жиңел автомобильләрнең жир өстендәге парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м2, бер парковка урынына 25 м2 исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндрү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакуләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле үзәкләрдә, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	1500
		АЖдә объектлар саны	1		15
2.	Яссы спорт корымалары (стадионнар, спорт майданчыклары, шугалаклар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	500
		АЖдә саны	1		20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корымаларын мәктәпләренң, ял итү һәм мәдәният учреждениеләренң спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегенң административ үзәгендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рөхсәт ителә.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мәдәният һәм ял объектларына китапханәләр, мәдәният йортлары, кинотеатрлар, ял, мәдәният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар	1		20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү	АЖдә объектлар саны	1 административ	Жәяүле, мин.	30

	ноктасы.		тив үзөктө;	Транспорт, мин.	20
3.	Мәдәният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны; 1 мең кешегә филиаллар	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә::

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

Гомуми файдаланудагы яшеллэндерелгэн территориялэр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м2 / кеше.	12	Жэяүле,	30
			мин.	
			Транспорт, мин.	20

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзеклэндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзегән жир участогының бер өлешеннән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтлэндерү, эксплуатацияләү һәм төзеклэндерү өчен билгелэнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торак бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт)өчен;

-торак йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәмин итү өчен жэяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрен парковкалау урыннары;

-торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшләүче һәм кунакларының жинел автомобильләрен парковкалау урыннары;

- каты коммуналь калдыкларны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру урыннары.

Күп фатирлы торак йорт участогы чикләрендә урнашкан яшеллэндерелгэн территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыклары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыкларның минималь рөхсәт ителгән зурлыклары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыклар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м2	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгыйльләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торак пунктлар чикләрендә янгың куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү, торак пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижәләрен

кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Янгын куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, жәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуңа күрә жирле нормативларда мондый объектларның халык өчен тәмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен билгеләнгән объектлар.

1.7.1. Торак пунктларда яшәүчеләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рәхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәт	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәт
1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
2.	Стационар сәүдә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны / 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча		Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча		нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Кыска вакытлы массакүләм ял итү зоналары	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20

	Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25	
--	--	------	--

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Майданы, 1000 кешегә исәпләнгән гектар.	0,24	нормалаштырылмаган	

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән майданчыклар саны, майданчыклар майданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (майданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган майданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьяларына, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, 131-ФЗ номерлы Федераль законның 16 статьясына, муниципаль берәмлек уставына ярашлы эзерләнгән «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Татар Баганалысы авыл жирлегенә».

2.1.3. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары социаль-икътисадый үсеш стратегиясе һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Татар Баганалысы авыл жирлегенә шәһәр төзелеше проектлары белән килешүен тәэмин итәргә, территорияләренә социаль-икътисадый үсеш күрсәткечләре һәм территорияләренә пространство үсеш күрсәткечләре арасында бәйләнешне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары авыл жирлегенә жирле әһәмияткә объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирлегенә башка жирле әһәмияткә объектлары һәм авыл жирлегенә халкының мондый объектларына территорияль яктан керү мөмкин булган максималь дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкның рөхсәт ителгән минималь дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын эзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып башкарылган: авыл жирлегенә территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл жирлегенә социаль-икътисади үстерү стратегияләре һәм программалары; жирле үзидарә органнары һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НГП проектын эзерләгәндә норматив-хокукий базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукий актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукий актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Татар Баганалысы авыл жирлегенә норматив хокукий актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган документлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә.

2.2. Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.2.1. Чистай муниципаль районының Татар Баганалысы авыл жирлегенә (алга таба – Татар Баганалысы авыл жирлегенә, авыл жирлегенә) авыл жирлегенә статусы «Чистай муниципаль районы «Муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән бирелгән.

Авыл жирлегенен рәсми исеме муниципаль берәмлек Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Татар Баганалысы авыл жирлеге. Авыл Чистай муниципаль районы составына керә.

Авыл жирлегенен административ үзәге Татар Баганалысы авылы. Авыл жирлегенә 3 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Татар Баганалысы АЖ икътисад һәм социаль өлкәсе торышын билгеләүче күрсәткечләр, шул исәптән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешен чагылдыручы күрсәткечләр, 3 нче кушымтада китерелгән.

2.2.3. Татар Баганалысы АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеше проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГПНЫҢ исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясый ала:

- Татар Баганалысы АЖ генераль планы.
- Татар Баганалысы АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.
- Татар Баганалысы АЖ 2030 елга кадәр социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм Татар Баганалысы АЖ эшчәнлек төрләре буенча муниципаль программалары.

2.3. Жирле әһәмияттәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенен мондый шәһәр төзелеше законнарына кертелгән жирле әһәмияттәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

- а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару;
- б) жирле әһәмияттәге автомобиль юллары;
- в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,
- г) торак пунктның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйле рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйле рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелергә тиешле жирле әһәмияттәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле әһәмияттәге объектлар жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. Авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый.

2.3.4. Татар Баганалысы АЖ жирле эһәмияттәге мәсьәләләре Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Татар Баганалысы авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген Уставының 5 статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - хисап күрсәткечләрен эзерләү гамәлгә ашырылган жирле эһәмияттәге объектлар төрләрен составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукий актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

2.4. Хисап күрсәткечләрен нигезләү

2.4.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү эзерләү:

1) шәһәр төзелешен эшчәнлеген белән бәйлә таләпләрен һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенен норматив хокукий актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукий актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Татар Баганалысы АЖ

Муниципаль норматив хокукий актларында;

милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләрен һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Татар Баганалысы АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясендә һәм Татар Баганалысы АЖ программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле эһәмияттәге торақ пунктлар төзелә;

- Татар Баганалысы АЖ территориясендә икътисад һәм социаль өлкәнен торышы, социаль-демографик составы һәм халық тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик хисапларда;

- Россия Федерациясен һәм Татарстан Республикасы территориаль планлаштыру документларында;

- Татар Баганалысы АЖ территориаль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр жирлегенен жирле эһәмияттәге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләрен планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелешен эшчәнлеген өлкәсендәге методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечләренен кыйммәтләрен исәпләгәндә математик ысулларны дөрес куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелешен кодексының 29.2 маддәсенен 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелешен проектлауның төбәк (республика) нормативлары төбәк эһәмиятендәге

объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле әһәмияттәге, шул исәптән авыл жирлегенең исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 маддәсе нигезендә жирле нормативларда билгеләнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенең минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаса тиеш шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренең чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләп билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары үз составында жирле әһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелеше проектлауның республика нормативлары МНПП эзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле әһәмияттәге объектларны урнаштырганда авыл жирлеге халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территориаль мөмкинлекне билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле әһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, авыл торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәү урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясе радиусы белән чагыштырыллык.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативларында билгеләнгән мәдәният һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен үтәргә;

2) жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәмин ителеше турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

3) Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләргә үз эченә алган жирле нормативларның төп өлеше бүлекләренә бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1 таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сылтамаларны үз эченә ала.

Таблица 2.4.1

Төп өлешнең бүлекләре	Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр
-----------------------	---

<p>1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләре СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормаларына көйләнә.</p> <p>Газүткәргечләрнең транспортланган газның эш басымы буенча классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенең чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сәгатләре саны максималь электр йөкләнеше рнп РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күләменең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 9000 мегаджоуль/ел 1 кешегә РП РНГП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүреш һәм эчү ихтыяжларына, сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләре ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнә.</p> <p>Су белән тәмин итү системаларын проектлаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) уртача күрсәткечләрен рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар (1 таблица).</p> <p>Су эзерләү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күләме, аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә, СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p> <p>Су агызу объектлары белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәпләнгән күрсәткечләре көнкүреш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягә һәм яшеллекләргә су сибүгә су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итәргә кирәк. Канализация чистарту корылмаларын урнаштыру өчен жир участогы күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p>
<p>1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Урамнар һәм юллар челтәрен, велосипед юлларын, жәяүлеләр коммуникацияләрен, жәяүлеләр үтүләрен проектлау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсәткечләре 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдәләре һәм юл хәрәкәтен оештыру буенча чараларны эшләү һәм гамәлгә ашыру буенча методик киңәшләргә. Россия Федерациясендә торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләпләр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда килештерелгән.</p> <p>ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр</p>

	<p>юлларын, кагыйдә буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыклары нисбәтендә юлларның йөрү өлешеннән читтә урнаштырырга кирәк</p> <table border="1" data-bbox="549 353 1477 703"> <tr> <td data-bbox="549 353 967 562">Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать</td> <td data-bbox="967 353 1078 562">до 400</td> <td data-bbox="1078 353 1190 562">600</td> <td data-bbox="1190 353 1302 562">800</td> <td data-bbox="1302 353 1414 562">1000</td> <td data-bbox="1414 353 1477 562">1200</td> </tr> <tr> <td data-bbox="549 562 967 703">Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.</td> <td data-bbox="967 562 1078 703">70</td> <td data-bbox="1078 562 1190 703">50</td> <td data-bbox="1190 562 1302 703">30</td> <td data-bbox="1302 562 1414 703">20</td> <td data-bbox="1414 562 1477 703">15</td> </tr> </table> <p>Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Татар Баганалысы АЖ IV һәм V категорияле жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллары керә.</p> <p>Жәмәгать биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жинел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.</p>	Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200	Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15
Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200								
Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15								
1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар	<p>Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәэмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләргә исәпкә алып билгеләнде.</p> <p>Спорт объектларының территориаль уңайлылыгының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Татар Баганалысы АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.</p>												
1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар	<p>«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләргә белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгы 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II,III, VII, VIII бүлекләр) һәм Татар Баганалысы АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәэмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләргә чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p>												
1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары	<p>Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән минималь тәэмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең</p>												

	исәп-хисап күрсәткечләре ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25 нче таблица).
1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен билгеләнгән объектлар	<p>Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәмин ителеше нормативларын билгеләү турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртақ предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары	Транспорт белән тәмин итү 30 минут дәвамында торак пунктның административ үзәгеннән иң ерак торак пунктка кадәр юл озынлыгына карап билгеләнгән.
1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары	Кыска вакытлы массакүләм ял объектлары территориясенен зурлыгы һәм 42.13330.2016 уртақ предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакүләм ял итү урыннарының транспорт белән тәмин ителеше торак пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгеләнгән.
1.10. Жирләү урыны	Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгеләнгән. .
1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгеләнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына</p>

	кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара
--	--

3 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе

3.1. Жирле нормативларның исәпләнгән күрсәткечләрен куллану өлкәсе

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләре Татар Баганалысы АЖ бөтен территориясенә жирле нормативлар үз көченә кәргәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә тарала.

3.1.2. МНГП территорияль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Татар Баганалысы АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчен кулланыла. шәһәр төзелеше эшчәнлегә мәсьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Татар Баганалысы АЖ өчен шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендәге вәкаләтләрне гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

- 1) Татар Баганалысы АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;
- 2) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары)
- 3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;
- 4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;
- 5) Татар Баганалысы АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзелгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзелгән территорияләргә үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жинүчеләр өчен мәжбүри булып тора.

Жирле нормативлар Татар Баганалысы АЖ генераль планы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчен мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзелеше планын әзерләү өчен мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләре территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен һәм халык өчен күрсәтелгән объектларның территорияль керү мөмкинлегенәң максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзелеше регламентларында, әгәр территорияль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

– Татар Баганалысы АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерлэгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Татар Баганалысы АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнган территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Татар Баганалысы АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очракларда.

33.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертеп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәэмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектларында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнган объектлар (ресурслар) белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсеннән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тээмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тээмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кертү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территориаль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәтләрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарга каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Татар Баганалысы авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына
1 Кушымта

Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлеге

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенең 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янғын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 31.08.2018 №1039 карары Каты коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
6. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 15.09.2020 № 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятең почта элементәсе бүлекчәләрен территорияль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
7. «Биналар һәм корылмалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәэмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары өлешләрен) раслау һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хакында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
11. Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 №182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын эзерләү буенча методик киңәшләр.

12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 № 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенң һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқътисадый үстерү стратегиясен раслау турында» 17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында» 26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында» 25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында» Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.
8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.
9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.
10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».
11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләрден файдалану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.
12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында» 27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территорияль схеманы раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Татар Баганалысы авыл жирлегенң муниципаль хокукый актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.

2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.

3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-икътисадый үсеше стратегиясен раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.

4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Татар Баганалысы авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдэләре жьентыгы

1. СП 42-101-2003 «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү» системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезлэмэләр»

2. СП 31-110-2003« Торак һәм ижтимагый биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау»

3. СП 44.13330.2011 «Административ һәм көнкүреш биналары»

4. 118.13330.2012 «Жәмэгать биналары һәм корылмалары»

5. СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү»

6. СП 396.1325800.2018 «Торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдэләре»

7. СП кагыйдэләре жьентыгы 476.1325800.2020« Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләре. Торак микрорайоннары планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдэләре"»

8. СП 34.13330.2021 «Автомобиль юллары»

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Татар Баганалысы авыл җирлегенә
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

2
Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

МНГП – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Татар Баганалысы авыл җирлеген шәһәр төзелешен проектлаштыруның жирле нормативлары.

ТР РНГП – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлаштыруның республика нормативлары.

СП– авыл җирлеге.

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелешен. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

ТКО – каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Татар Баганалысы авыл җирлегенә
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

3
Кушымта

**Чистай муниципаль районы Татар Баганалысы авыл җирлегенә 2021 елгы
икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр**

Ваклап сату һәм җәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Ваклап сату һәм җәмәгать туклануы объектлары саны		
кибет	берәмлек	2
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	берәмлек	1
минимаркетлар	берәмлек	2
Ваклап сату объектларының сәүдә залы мәйданы		
кибет	кв. метр	122
минимаркетлар	кв. метр	122
Җәмәгать туклануы объектларында кунакларга хезмәт күрсәтү залы мәйданы		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	кв. метр	90
Җәмәгать туклануы объектларында урыннар саны		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	урын	80

Спорт

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Спорт корылмалары саны- барлыгы		
спорт корылмалары	берәмлек	2
яксы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	
Муниципаль спорт корылмалары саны		2
спорт корылмалары	берәмлек	1

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	гектар	9059
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	13.4
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	13.4

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
Барлыгы	берәмлек	1
Көчлеге 3 Гкал/сәг кадәр булган жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
3 гигакал/сәг кадәр	берәмлек	1
Ике торбалы исәпләүдә жылылык һәм пар челтәрләренең озынлыгы	метр	90
Урам су челтәренең аерым озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре	метр	7600
Алыштыруга мохтаж урам су челтәренең аерым озынлыгы		

Урам суүткөргөч челтөре алыштыруга мохтаж	метр	2900
Урам газ челтөренен аерым озынлыгы,	метр	5464
Торак биналарның гомуми майданы	берәмлек	1
Бөтен торак фонды		
Суүткөргөчлөре булмаган торак пунктлар саны (аерым суүткөргөч челтөрлөре)	1000 кв. метр	19.6
Канализациялөре булмаган торак пунктлар саны (аерым канализация челтөрлөре)	берәмлек	1
Жылылык белән тээмин итү чыганакалары саны	берәмлек	3

Почта һәм телефон элементәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Почта элементәсе хезмәтләндөргән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	3
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	3

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		
Барлык халык		
1 гыйнварга	кеше	524
Авыл халкы		
1 гыйнварга	кеше	524
Туганнар саны (үле туганнарны исәпкә алмаганда)	кеше	3
Табигый үсеш (кимү)	кеше	-24
Гомуми туу коэффициенты	промилле	5.9
Гомуми үлем коэффициенты	промилле	52.9

Табигый үсешнең гомуми коэффициенты (кимү)	промилле	-47
--	----------	-----

Кушымта № 18

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы
Татар Ялтаны авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативлары

2023

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ

ТАТАР ЯЛТАНЫ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУ ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

1 өлеш. Төп өлеш - Татар Ялтаны авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре һәм халык өчен мондый объектларның территориаль ирешүенен максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Татар Ялтаны авыл жирлеген шәһәр төзелешен проектлауның әлеге жирле нормативлары (алга таба – МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелешә эшчәнлегә өлкәсендәге вәкаләтләрән гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары – Россия Федерациясә Шәһәр төзелешә кодексына (алга таба-шәһәр төзелешә кодексы) ярашлы рәвештә кешенен тормыш эшчәнлегенен уңай шартларын тәмин итү максатларында һәм территориаль планлаштыру, шәһәр төзелешә зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә кулланылырга тиешле исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешендәге 1 пункттында күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле әһәмияттәге башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дәүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясыи.

Әлеге жирле нормативларда исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнгән нормалаштыру өлкәләре исемлегә шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешә 1 пункты нигезендә муниципаль районның территориаль планлаштыру схемасында күрсәтелә торган жирле әһәмияттәге объектлар төрләре нигезендә, муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен объектларны исәпкә алып төзелгән, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында һәм Татарстан Республикасы «Татар Ялтаны авыл жирлеге» муниципаль берәмлегә Уставының 6 статьясында күрсәтелгән. Нормалаштыру өлкәләре составы ЧМР МНГП төп өлешә бүлекләренен исемнәрендә чагыла.

Әлеге жирле законнар Россия Федерациясенен, Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары һәм Чистай муниципаль районының муниципаль норматив хокукый актлары нигезендә эшләнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен

билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 елның 519 номерлы карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 елның 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән муниципаль районның жирле эһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәмин ителешенә исәп-хисап күрсәткечләре республика (төбәк) нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территорияль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре республика нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-икътисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып эзерләнгән.

Жирле эһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренә урбанизация дәрәжәсе, эчке территорияль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан икътисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренә классификациясенә ярашлы, торак пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территорияль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлегә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су түгү өлкәсендәге объектларга Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә жирлек чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итүне, су түгүне, халыкны ягулык белән тәмин итүне оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәмин итү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.1.1 нче таблицада китерелгән, объектларның территорияль файдалану мөмкинлегенә максималь мөмкин булган дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченә кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгатьләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянең) тиешле

ресурс белән минималь тәэмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проектка максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәэмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәдәге күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән

1.1.2. Газ белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү булганда)	м ³ /ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәэмин иткәндә)газ куллану	м ³ /ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәэмин итүнең һәр төре булмаганда)	м ³ /ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектка максатларында объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәэмин ителеше нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проектка максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектка һәм түзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормалары буенча кабул итәргә кирәк.

4. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменен минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсә 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3 таблицасы буенча эш итәргә рәхсәт ителә. Объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсә нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнең зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлеге максималь дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең, үлчәү берәмлегенең исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең әһәмияте
Су алу. Су әзерләү станцияләре (суүткәргеч чистарту корымалары). Насос станцияләре. Су саклау өчен танклар. Су	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75
	Су әзерләү станциясен (суүткәргеч чистарту	

күтөрү манаралары. Магистраль сууткөргөчлөр.	корылмаларын) урнаштыру өчен жир участогының га күлөмө аларның житештерүчөнлегенэ бэйле рөвөштө мең м3/көн.	
	0,8 гә кадәр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искөрмө:

1. Чагыштырма су куллану жәмөгаты биналарында хужалык-эчү һәм көнкүрөш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченэ ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сәнэгаты һәм авыл хужалыгы предприятиеләренөң житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендө билгеләнергә тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сәнэгаты предприятиеләре территориясендө су сибүгә су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергә тиеш 31.13330.2012 су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткече чагыштырма су агызу күрсәткече, л/көн. 1 кешегә территорияне һәм яшеллекләренө сугару өчен су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң дип кабул ителә. Су агызу объектларының территориаль мөмкин булган максимум дәрәжәсө нормалаштырылмый.

1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чикләрендө жирле әһәмияттәге автомобиль юллары керә.

1.2.2. Урам-юл челтәренөң квартал структурасы булган авыл торак пунктында халыкны урамнар һәм юллар белән тәэмин итүнең рөхсәт ителгән дәрәжәсө торак төзелеш территориясө чикләрендәге челтәр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендө характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһәр төзелешө проектлауның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итәргә кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләренөң атамалары	Күрсәткечләренөң атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Иң аз куркынычсызлык дистанциясе	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел: - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырыенда велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының киңлеген урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше кырыенда	– транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан ким түгел; -транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлеген	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) үзара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектланарга тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштыруга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләндерелгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, Ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәмин ителеш шәхси жиңел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмаска тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнең автомобиль саклау урыннары белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмәт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерелгә.

Таблица 1.2.2

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмаларя		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	220
Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60
Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25
Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участокларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вақытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вақытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чәчтарашханәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләрә	Кабул итүченең эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25
Китапханәләр	Даими урыннар	8
Дини конфессияләр объектлары	Бер тапкыр килүчеләр	10, ләкин ким дигәндә 10 урын

Сәламәтләнדרү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми мәйданы м2	55
Рекреацион территорияләр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вакытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10
Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	3

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлеп бирелгән участка, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участоклары һәм жиңел автомобильләрнең жир өстендәге парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м2, бер парковка урынына 25 м2 исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләнדרү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакуләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле үзәкләрдә, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	1500
		АЖдә объектлар саны	1		15

2.	Яссы спорт корылмалары (стадионнар, спорт майданчыклары, шугалаклар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин.	500
		АЖдә саны	1	Транспорт, мин.	20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корылмаларын мәктәпләреннән, ял итү һәм мәдәният учреждениеләреннән спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегеннән административ үзәгендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рөхсәт ителә.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мәдәният һәм ял объектларына китапханәләр, мәдәният йортлары, кинотеатрлар, ял, мәдәният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар	1	Транспорт, мин.	20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасы.	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
				Транспорт, мин.	20
3.	Мәдәният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны;	1	Жәяүле, мин.	30
				Транспорт,	

		1 мең кешегә филиаллар		мин.	20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә::

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м2 / кеше.	12	Жәяүле,	30
			мин. Транспорт, мин.	20

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзегән жир участогының бер өлешенән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтләндерү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торак бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт) өчен;

- торак йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәмин итү өчен җәяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрен парковкалау урыннары;

- торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшләүче һәм кунакларының җиңел автомобильләрен парковкалау урыннары;

- каты коммуналь калдыкларны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру урыннары.

Күп фатирлы торак йорт участогы чикләрендә урнашкан яшелләндерелгән территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыклары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыкларның минималь рөхсәт ителгән зурлыклары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыклар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м ²	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгыльләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торак пунктлар чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү, торак пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижеләрен кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Янгын куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, җәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуна күрә жирле нормативларда мондый объектларның

халык өчен тээмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тээмин итү өчен билгеләнгән объектлар.

1.7.1. Торак пунктларда яшәүчеләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тээмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
2.	Стационар сәүдә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны/ 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча	Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча	нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рәхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Кыска вакытлы массакуләм ял итү зоналары	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20
		Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25		

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Мәйданы, 1000 кешегә исәпләнгән гектар.	0,24	нормалаштырылмаган	

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән мәйданчыклар саны, мәйданчыклар мәйданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (мәйданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган мәйданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьялары, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законның 16 статьясы, «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Татар Ялтаны авыл жирлегенә.

2.1.3. Шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативлары социаль-икътисадый үсеш стратегиясенә һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Татар Ялтаны авыл жирлегенә шәһәр төзелешен проектлау белән килештерелүен тәмин итәргә, территорияләренә социаль-икътисадый үстерү күрсәткечләре һәм территорияләренә пространство үстерү күрсәткечләре арасында бәйлелекне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативлары халыкны авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирлегенә башка жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин итүнең рөхсәт ителә торган минималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре һәм авыл жирлегенә халыкның мондый объектлардан территорияләре файдалана алуының мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативларын әзерләү түбәндәгеләренә исәпкә алып башкарылды: авыл жирлегенә территориясендә социаль-демографик состав һәм халыкның тыгызлыгы; авыл жирлегенә социаль-икътисадый үстерү стратегияләре һәм программалары; жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МОБП НГП проектын әзерләгәндә норматив-хокукый базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары;
- 3) Чистай муниципаль районының һәм Татар Ялтаны авыл жирлегенә норматив хокукый актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган документлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә.

2.2. Характеристика муниципального образования

2.2.1. Чистай муниципаль районының Татар Ялтаны авыл жирлегенә (алга таба-Татар Ялтаны авыл жирлегенә, авыл жирлегенә) авыл жирлегенә статусы «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44 – ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән бирелде.

Авыл жирлегенә рәсми исемне-«Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Татар Ялтаны авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә. Авыл жирлегенә Чистай муниципаль районы составына керә.

Авыл жирлегенә административ үзәгенә-Татар Ялтаны авылы. Авыл жирлегенә 3 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Татар Ялтаны АЖ икътисад һәм социаль өлкәсе торышын билгеләүче күрсәткечләр, шул исәптән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешен чагылдыручы күрсәткечләр, 3 нче кушымтада китерелгән.

2.2.3. Татар Ялтаны АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеше проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГПНЫҢ исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясый ала:

- Татар Ялтаны АЖ генераль планы.
- Татар Ялтаны АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.
- Татар Ялтаны АЖ 2030 елга кадәр социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм Татар Ялтаны АЖ эшчәнлек төрләре буенча муниципаль программалары.

2.3. Жирле әһәмияттәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенә мондый шәһәр төзелеше законнарына кертелгән жирле әһәмияттәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

- а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару;
- б) жирле әһәмияттәге автомобиль юллары;
- в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,
- г) торак пунктның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйле рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйле рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелгән тиешле жирле әһәмияттәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле әһәмияттәге объектлар жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. Авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый.

2.3.4. Татар Ялтаны АЖ жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Татар Ялтаны авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенә Уставының 5 статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - хисап

күрсәткечләрен эзерләү гамәлгә ашырылган жирле эһәмияттәге объектлар төрләре составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукий актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

2.4. Хисап күрсәткечләрен нигезләү

2.4.1. Хисап күрсәткечләрен нигезле эзерләү:

1) шәһәр төзелеше эшчәнлегә белән бәйлә таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенә норматив хокукий актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукий актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Татар Ялтаны АЖ

Муниципаль норматив хокукий актларында;

милли стандартларда һәм кагыйдәләр җыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләрен һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Татар Ялтаны АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясендә һәм Татар Ялтаны АЖ программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле эһәмияттәге торак пунктлар төзелә;

- Татар Ялтаны АЖ территориясендә икътисад һәм социаль өлкәнә торышы, социаль-демографик составы һәм халык тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик хисапларда;

- Россия Федерациясә һәм Татарстан Республикасы территорияль планлаштыру документларында;

- Татар Ялтаны АЖ территорияль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр жирлегенә жирле эһәмияттәге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләренә планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендәге методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечләренә кыйммәтләрен исәпләгәндә математик ысулларны дәрәс куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 маддәсенә 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары төбәк эһәмиятендәге объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле эһәмияттәге, шул исәптән авыл жирлегенә исәп-хисап күрсәткечләренә чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 маддәсә нигезендә жирле нормативларда билгеләнгән халыкның жирле эһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше

проектлаштыру нормативларында билгелэнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаса тиеш шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренә чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләп билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары үз составында жирле әһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренә чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелеше проектлауның республика нормативлары МНПП әзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле әһәмияттәге объектларны урнаштырганда авыл жирлегенә халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территориаль мөмкинлеккә билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле әһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, авыл торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәү урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясе радиусы белән чагыштырылыш.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативларында билгеләнгән мәдәният һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренә чик кыйммәтләрен үтәргә;

2) жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәмин ителеше турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

3) Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләргә үз эченә алган жирле нормативларның төп өлеше бүлекләренә бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1 таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сытамаларны үз эченә ала.

Таблица 2.4.1

Төп өлешнең бүлекләре	Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр
1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар	Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләре СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормаларына көйләнә. Газүткәргечләрнең транспортланган газның эш басымы буенча

	<p>классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенен чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сәгатъләре саны максималь электр йөкләнеше рнп РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күләменен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 9000 мегаджоуль/ел 1 кешегә РП РНГП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүреш һәм эчү ихтыяжларына, сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләре ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнә.</p> <p>Су белән тәмин итү системаларын проектолаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) уртача күрсәткечләрен рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар (1 таблица).</p> <p>Су эзерләү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күләме, аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә, СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p> <p>Су агызу объектлары белән тәмин ителешнен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре көнкүреш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягә һәм яшеллекләргә су сибүгә су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итәргә кирәк. Канализация чистарту корылмаларын урнаштыру өчен жир участогы күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p>
<p>1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Урамнар һәм юллар челтәрен, велосипед юлларын, жәяүлеләр коммуникацияләрен, жәяүлеләр үтүләрен проектолау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсәткечләре 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелеше проектолаштыру кагыйдәләре һәм юл хәрәкәтен оештыру буенча чараларны эшләү һәм гамәлгә ашыру буенча методик киңәшләргә. Россия Федерациясендә торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләпләр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда килештерелгән.</p> <p>ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юлларын, кагыйдә буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыктары нисбәтендә юлларның йөрү өлешенән читтә урнаштырырга кирәк</p>

	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="547 152 967 365">Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгатъ</td> <td data-bbox="967 152 1078 365">до 400</td> <td data-bbox="1078 152 1193 365">600</td> <td data-bbox="1193 152 1289 365">800</td> <td data-bbox="1289 152 1385 365">1000</td> <td data-bbox="1385 152 1495 365">1200</td> </tr> <tr> <td data-bbox="547 365 967 506">Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.</td> <td data-bbox="967 365 1078 506">70</td> <td data-bbox="1078 365 1193 506">50</td> <td data-bbox="1193 365 1289 506">30</td> <td data-bbox="1289 365 1385 506">20</td> <td data-bbox="1385 365 1495 506">15</td> </tr> </table> <p data-bbox="547 506 1495 835">Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Татар Ялтаны АЖ IV һәм V категорияле жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллары керә. Жәмәгать биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жиңел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.</p>	Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгатъ	до 400	600	800	1000	1200	Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15
Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгатъ	до 400	600	800	1000	1200								
Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15								
1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар	<p data-bbox="547 835 1495 1160">Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләрне исәпкә алып билгеләнде.</p> <p data-bbox="547 1160 1495 1330">Спорт объектларының территориаль уңайлылыгының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Татар Ялтаны АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.</p>												
1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар	<p data-bbox="547 1330 1495 1653">«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгы 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II,III, VII, VIII бүлекләр) һәм Татар Ялтаны АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p>												
1.5. Яшелләндрерү һәм төзекләндрерү объектлары	<p data-bbox="547 1653 1495 1832">Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндререлгән территорияләр белән минималь тәмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә билгеләнгән.</p> <p data-bbox="547 1832 1495 1966">Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндрерүнең исәп-хисап күрсәткечләре ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25 нче таблица).</p>												
1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре	<p data-bbox="547 1966 1495 2072">Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәмин ителеше нормативларын билгеләү</p>												

<p>белән тәэмин итү өчен билгеләнгән объектлар</p>	<p>турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртақ предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
<p>1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү объектлары</p>	<p>Транспорт белән тәэмин итү 30 минут дәвамында торак пунктның административ үзегеннән иң ерак торак пунктка кадәр юл озынлыгына карап билгеләнгән.</p>
<p>1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары</p>	<p>Кыска вакытлы массакуләм ял объектлары территориясенә зурлыгы һәм 42.13330.2016 уртақ предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакуләм ял итү урыннарының транспорт белән тәэмин ителеше торак пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
<p>1.10. Жирләү урыны</p>	<p>Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгеләнгән. .</p>
<p>1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар</p>	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгеләнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара</p>

3 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе

3.1. Жирле нормативларның исәпләнгән күрсәткечләрен куллану өлкәсе

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләре Татар Ялтаны АЖ бөтен территориясенә жирле нормативлар үз көченә кәргәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә тарала.

3.1.2. МНГП территориаль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Татар Ялтаны АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчен кулланыла. шәһәр төзелеше эшчәнлеге мәсьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Татар Ялтаны АЖ өчен шәһәр төзелеше эшчәнлеге өлкәсендәге вәкаләтләренә гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

- 1) Татар Ялтаны АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;
- 2) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары)
- 3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;
- 4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;
- 5) Татар Ялтаны АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзелгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзелгән территорияләренә үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жиңүчеләр өчен мәжбүри булып тора.

Жирле нормативлар Татар Ялтаны АЖ генераль планы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчен мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзелеше планын әзерләү өчен мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләре территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен һәм халык өчен күрсәтелгән объектларның территориаль керү мөмкинлегенәң максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзелеше регламентларында, әгәр территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

– Татар Ялтаны АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерлэгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Татар Ялтаны АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Татар Ялтаны АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очракларда.

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертәп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектларында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсеннән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә

нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кергү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территориаль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәتلәрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарға каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Татар Ялтаны авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына
1 Кушымта

Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлеге

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенен шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенен 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 31.08.2018 №1039 карары Каты коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
6. Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 15.09.2020 № 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятенен почта элементәсе бүлекчәләрен территориаль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
7. «Биналар һәм корылмалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәэмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары өлешләрен) раслау һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хақында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөлтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөлтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.

11. Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 №182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын эзерләү буенча методик киңәшләр.

12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 № 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.

2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.

3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында»25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.

4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен раслау турында»17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.

5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында»26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.

6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында»25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.

7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында»Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.

8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.

9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.

10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».

11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләрдән файдалану нормативларын раслау турында»Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.

12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында»27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.

13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схеманы раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Татар Ялтаны авыл жирлегенең муниципаль хокукий актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.
2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында» Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.
3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-иқтисадый үсеше стратегиясен раслау турында» Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.
4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Гаделша авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдэләре жыентыгы

1. СП 42-101-2003 «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү» системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмэләр»
2. СП 31-110-2003 «Торак һәм ижтимагый биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау»
3. СП 44.13330.2011 «Административ һәм көнкүреш биналары»
4. 118.13330.2012 «Жәмәгать биналары һәм корылмалары»
5. СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү»
6. СП 396.1325800.2018 «Торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдэләре»
7. СП кагыйдэләре жыентыгы 476.1325800.2020 «Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләре. Торак микрорайоннары планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдэләре»
8. СП 34.13330.2021 «Автомобиль юллары»

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Татар Ялтаны авыл җирлегенең
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына
2 Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

МНГП – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Татар Ялтаны авыл җирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативлары.

ТР РНГП – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары.

СП– авыл җирлеге.

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

ТКО – каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
 Чистай муниципаль районы
 Татар Ялтаны авыл жирлегенен
 шәһәр төзелешен проектлаштыру
 жирле нормативларына
 3 Кушымта

**Чистай муниципаль районы Татар Ялтаны авыл жирлегенен 2021 елгы икътисады һәм
 социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр**

Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы объектлары саны		
кибет	берәмлек	2
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	берәмлек	1
башка кибетләр	берәмлек	1
минимаркетлар	берәмлек	1
башка кибетләр	берәмлек	1
Ваклап сату объектларының сәүдә залы мәйданы		
кибет	кв. метр	108.6
башка кибетләр	кв. метр	40.2
минимаркетлар	кв. метр	68.4
башка кибетләр	кв. метр	40.2
Жәмәгать туклануы объектларында кунакларга хезмәт күрсәтү залы мәйданы		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	кв. метр	52
Жәмәгать туклануы объектларында урыннар саны		

уку йортлары, оешмалар, сәнэгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	урын	73
--	------	----

Спорт

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Спорт корылмалары саны- барлығы		
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1
Муниципаль спорт корылмалары саны		
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	гектар	9628
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	17.5
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	17.5

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
Барлығы	берәмлек	1
Көчлеге 3 Гкал/сәг кадәр булган жылылык белән тәэмин итү		

чыганақлары саны		
3 гигакал/сәг кадәр	берәмлек	1
Ике торбалы исәпләүдә жылылык һәм пар челтәрләренен озынлығы	метр	80
Урам су челтәренен аерым озынлығы		
Урам суүткәргеч челтәре	метр	8900
Алыштыруға мохтаж урам су челтәренен аерым озынлығы		
Урам суүткәргеч челтәре алыштыруға мохтаж	метр	3400
Урам газ челтәренен аерым озынлығы,	метр	13000
Торак биналарның гомуми мәйданы		
Бөтен торак фонды	1000 кв. метр	16.9
Суүткәргечләре булмаган торак пунктлар саны (аерым суүткәргеч челтәрләре)	берәмлек	1
Канализацияләре булмаган торак пунктлар саны (аерым канализация челтәрләре)	берәмлек	3

Почта һәм телефон элементәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Почта элементәсе хезмәтләндергән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	3
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	2

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		
Барлык халык		
1 гыйнварга	кеше	541
Авыл халкы		
1 гыйнварга	кеше	541
Туганнар саны (үле туганнарны исәпкә алмаганда)	кеше	9
Табиғый үсеш (кимү)	кеше	-4

Гомуми туу коэффициенты	промилле	16.9
Гомуми үлем коэффициенты	промилле	24.4
Табигый үсешнең гомуми коэффициенты (кимү)	промилле	-7.5

Кушымта № 19

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы
Татар Сарсазы авыл жирлегенең шәһәр төзелешен
проектлаштыру жирле нормативлары

2023

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ

ТАТАР САРСАЗЫ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН

ПРОЕКТЛАШТЫРУ ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

1 өлеш. Төп өлеш- Татар Сарсазы авыл жирлеге халкының жирле эһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәпләнгән күрсәткечләре һәм халык өчен мондый объектларның территориаль ирешүенең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәпләнгән күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Татар Сарсазы авыл жирлеген шәһәр төзелешен проектлауның әлеге жирле нормативлары (алга таба – МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелешә эшчәнлегә өлкәсендәге вәкаләтләрән гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары – Россия Федерациясә Шәһәр төзелешә кодексына (алга таба-шәһәр төзелешә кодексы) ярашлы рәвештә кешенең тормыш эшчәнлегенең уңай шартларын тәмин итү максатларында һәм территориаль планлаштыру, шәһәр төзелешә зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә кулланылырга тиешлә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешендәге 1 пункттында күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле эһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле эһәмияттәге башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле эһәмияттәге объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле эһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дәүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясей.

Әлеге жирле нормативларда исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнгән нормалаштыру өлкәләре исемлегә шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешә 1 пункты нигезендә муниципаль районның территориаль планлаштыру схемасында күрсәтелә торган жирле эһәмияттәге объектлар төрләре нигезендә, муниципаль районның жирле эһәмияттәге мәсьәләләрән хәл итү өчен объектларны исәпкә алып төзелгән, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында һәм Татарстан Республикасы « Татар Сарсазы авыл жирлеге» муниципаль берәмлегә Уставының 6 статьясында күрсәтелгән. Нормалаштыру өлкәләре составы ЧМР МНГП төп өлешә бүлекләренең исемнәрәндә чагыла.

Әлеге жирле законнар Россия Федерациясенең, Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары һәм Чистай муниципаль районының муниципаль норматив хокукый актлары нигезендә эшләнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрән билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 елның 519 номерлы карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 елның 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелешә проектлаштыруының

республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителешенең исәп-хисап күрсәткечләре республика (төбәк) нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре республика нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-икътисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып эзерләнгән.

Жирле әһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең урбанизация дәрәжәсе, эчке территориаль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан икътисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренең классификациясенә ярашлы, торақ пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәэмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территориаль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегенә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су түгү өлкәсендәге объектларга Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә жирлек чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итүне, су түгүне, халыкны ягулык белән тәэмин итүне оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәэмин итү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.1.1 нче таблицادا китерелгән, объектларның территориаль файдалану мөмкинлегенәң максималь мөмкин булган дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченең кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгатьләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проеклаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянең) тиешле ресурс белән минималь тәэмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәдәгә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән

1.1.2. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәмин итү булганда)	м3/ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәмин иткәндә)газ куллану	м3/ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәмин итүнең һәр төре булмаганда)	м3/ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәмин ителешен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәмин ителеше нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормалары буенча кабул итәргә кирәк.

4. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый

газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменен минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсә 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3 таблицасы буенча эш итәргә рәхсәт ителә. Объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсә нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнең зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәэмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлеге максималь дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең, үлчәү берәмлегенең исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең әһәмияте
Су алу. Су әзерләү станцияләре (суүткәргеч чистарту корылмалары). Насос станцияләре. Су саклау өчен танклар. Су күтәрү манаралары.	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75
	Су әзерләү станциясен (суүткәргеч чистарту корылмаларын) урнаштыру өчен жир участогының	

Магистраль сууткэргечлэр.	га күләме аларның житештерүчәнлегенә бэйле рәвештә мең м ³ /көн.	
	0,8 гә кадәр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искәрмә:

1. Чагыштырма су куллану жәмәгәт биналарында хужалык-эчү һәм көнкүреш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченә ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сәнәгәт һәм авыл хужалыгы предприятиеләренә житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендә билгеләнергә тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сәнәгәт предприятиеләре территориясендә су сибүгә су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергә тиеш 31.13330.2012 су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткече чагыштырма су агызу күрсәткече, л/көн. 1 кешегә территорияне һәм яшеллекләргә сугару өчен су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң дип кабул ителә. Су агызу объектларының территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юллары керә.

1.2.2. Урам-юл челтәренә квартал структурасы булган авыл торак пунктында халыкны урамнар һәм юллар белән тәэмин итүнең рөхсәт ителгән дәрәжәсе торак төзелеш территориясе чикләрендәге челтәр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендә характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһәр төзелеше проекткауның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итәргә кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы
Иң аз куркынычсызлык	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел:

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
дистанциясе	<ul style="list-style-type: none"> - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырында велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының киңлеге урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше кырында	<ul style="list-style-type: none"> – транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан ким түгел; -транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлеге	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) үзара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектланьрга тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләндерелгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, Ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәмин ителеш шәхси жиңел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмаска тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнең автомобиль саклау урыннары белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмәт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерергә.

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмаларя		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	220
Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60
Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25
Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участокларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вақытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вақытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чөчтарапханәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләре	Кабул итүченең эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25
Китапханәләр	Даими урыннар	8
Дини конфессияләр объектлары	Бер тапкыр килүчеләр	10, ләкин ким дигәндә 10 урын

Сәламәтләнדרү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми мәйданы м2	55
Рекреацион территорияләр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вакытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10
Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	3

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлеп бирелгән участка, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участоклары һәм жиңел автомобильләрнең жир өстендәге парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м2, бер парковка урынына 25 м2 исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләнדרү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакуләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле үзәкләрдә, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	1500
		АЖдә объектлар саны	1		15

2.	Яссы спорт корылмалары (стадионнар, спорт майданчыклары, шугалаклар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин.	500
		АЖдә саны	1	Транспорт, мин.	20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корылмаларын мәктәпләреннән, ял итү һәм мәдәният учреждениеләреннән спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегеннән административ үзәгендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рөхсәт ителә.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мәдәният һәм ял объектларына китапханәләр, мәдәният йортлары, кинотеатрлар, ял, мәдәният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар	1	Транспорт, мин.	20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасы.	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
				Транспорт, мин.	20
3.	Мәдәният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны;	1	Жәяүле, мин.	30
				Транспорт,	

		1 мең кешегә филиаллар		мин.	20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә::

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м ² / кеше.	12	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап

күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзегән жир участогының бер өлешенән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтләндерү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торак бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт) өчен;

- торак йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәмин итү өчен җәяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрэн парковкалау урыннары;

- торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшләүче һәм кунакларының жинел автомобильләрэн парковкалау урыннары;

- каты коммуналь калдыкларны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру урыннары.

Күп фатирлы торак йорт участогы чикләрендә урнашкан яшелләндерелгән территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыклары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыкларның минималь рөхсәт ителгән зурлыклары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыклар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м ²	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгылләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торак пунктлар чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү, торак пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижеләрен кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Янгын куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, жәмәгәт тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен

регламентациялүү жирле үзидарэ органнары вэкалэтлэрэнэ түгел, э федераль хакимият органнары вэкалэтлэрэнэ карый, шуна күрэ жирле нормативларда мондый объектларның халык өчен тээмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләрә белән тээмин итү өчен билгеләнгән объектлар.

1.7.1. Торак пунктларда яшәүчеләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләрә белән тээмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләрә 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләрә)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
2.	Стационар сәүдә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиесә	Эш урыннары саны / 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарэ органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарэ органнары эшчәнлеген матди-техник тээмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча		Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча		нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Кыска вакытлы массакуләм ял итү зоналары	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20
		Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25		

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында

китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Мәйданы, 1000 кешегә исәпләнгән гектар.	0,24	нормалаштырылмаган	

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән мәйданчыклар саны, мәйданчыклар мәйданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (мәйданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган мәйданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьяларына, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, 131-ФЗ номерлы Федераль законның 16 статьясына, муниципаль берәмлек уставына ярашлы эзерләнган «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Татар Сарсазы авыл жирлегенә».

2.1.3. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары социаль-иқтисади үсеш стратегиясе һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Татар Сарсазы авыл жирлегенә шәһәр төзелеше проектлары белән килешүен тәмин итәргә, территорияләрнең социаль-иқтисади үсеш күрсәткечләре һәм территорияләрнең пространство үсеш күрсәткечләре арасында бәйләнешне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары авыл жирлегенә жирле әһәмияткә объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирлегенә башка жирле әһәмияткә объектлары һәм авыл жирлегенә халкының мондый объектларына территорияль яктан керү мөмкин булган максимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкның рәхсәт ителгән минимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын эзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып башкарылган: авыл жирлегенә территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл жирлегенә социаль-иқтисади үстерү стратегияләре һәм программалары; жирле үзидарә органнары һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НГП проектын эзерләгәндә норматив-хокукий базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукий актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукий актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Татар Сарсазы авыл жирлегенә норматив хокукий актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган документлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә.

2.2. Характеристика муниципального образования

2.2.1. Чистай муниципаль районының Татар Сарсазы авыл жирлегенә (алга таба – Татар Сарсазы авыл жирлегенә, авыл жирлегенә) авыл жирлегенә статусы «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән бирелде.

Авыл жирлегенең рәсми исеме-«Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Татар Сарсазы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге. Авыл жирлеге Чистай муниципаль районы составына керә.

Авыл жирлегенең административ үзәге-Татар Сарсазы авылы. Авыл жирлегенә 2 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Татар Сарсазы АЖ икътисад һәм социаль өлкәсе торышын билгеләүче күрсәткечләр, шул исәптән халыкның жирле әһәмияткәге объектлар белән тәмин ителешен чагылдыручы күрсәткечләр, 3 нче кушымтада китерелгән.

2.2.3. Татар Сарсазы АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеше проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГПНЫҢ исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясый ала:

- Татар Сарсазы АЖ генераль планы.
- Татар Сарсазы АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.
- Татар Сарсазы АЖ 2030 елга кадәр социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм Гаделша АЖ эшчәнлек төрләре буенча муниципаль программалары.

2.3. Жирле әһәмияткәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенең мондый шәһәр төзелеше законнарына кертелгән жирле әһәмияткәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

- а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару;
- б) жирле әһәмияткәге автомобиль юллары;
- в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,
- г) торак пунктның жирле әһәмияткәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйле рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенең жирле әһәмияткәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйле рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенең жирле әһәмияткәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелергә тиешле жирле әһәмияткәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле әһәмияткәге объектлар жирле әһәмияткәге мәсьәләләрен хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенең жирле әһәмияткәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрена 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендә 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. Авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый.

2.3.4. Татар Сарсазы АЖ жирле эһәмияттәге мәсьәләләре Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Татар Сарсазы авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә Уставының 5 статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - хисап күрсәткечләрен эзерләү гамәлгә ашырылган жирле эһәмияттәге объектлар төрләренә составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукий актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

2.4. Хисап күрсәткечләрен нигезләү

2.4.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү эзерләү:

1) шәһәр төзелешенә эшчәнлегенә белән бәйлә таләпләренә һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенен норматив хокукий актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукий актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Татар Сарсазы АЖ

Муниципаль норматив хокукий актларында;

милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелешенә проектлаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләренә һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Татар Сарсазы АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясендә һәм Татар Сарсазы АЖ программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле эһәмияттәге торақ пунктлар төзелә;

- Татар Сарсазы АЖ территориясендә икътисад һәм социаль өлкән торышы, социаль-демографик составы һәм халык тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик хисапларда;

- Россия Федерациясене һәм Татарстан Республикасы территорияль планлаштыру документларында;

- Татар Сарсазы АЖ территорияль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр жирлегененә жирле эһәмияттәге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләренә планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелешенә эшчәнлегенә өлкәсендәгә методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечләренен кыйммәтләрен исәпләгәндә математик ысулларны дөрес куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелешенә кодексының 29.2 маддәсенен 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелешенә проектлауның төбәк (республика) нормативлары төбәк эһәмиятендәге объектларның исәп-хисап күрсәткечләренә белән беррәттән жирле эһәмияттәгә, шул исәптән

авыл жирлегенен исәп-хисап күрсәткечләренен чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 маддәсе нигезендә жирле нормативларда билгеләнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проеклаштыру нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаска тиеш шәһәр төзелеше проеклауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренен чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләр билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелеше проеклаштыру нормативлары үз составында жирле әһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренен чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелеше проеклауның республика нормативлары МНГП эзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле әһәмияттәге объектларны урнаштырганда авыл жирлеге халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территориаль мөмкинлекне билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле әһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, авыл торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәү урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясе радиусы белән чагыштырырлык.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проеклаштыруының республика нормативларында билгеләнгән мәдәният һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренен чик кыйммәтләрен үтәргә;

2) жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәэмин ителеше турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

3) Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләрен үз эченә алган жирле нормативларның төп өлеше бүлекләренә бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1 таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сылтамаларны үз эченә ала.

Таблица 2.4.1

Төп өлешнең бүлекләре	Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр
1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су	Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләре СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре,

<p>белән тәэмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар</p>	<p>СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормаларына көйләнә.</p> <p>Газүткәргечләрнең транспортланган газның эш басымы буенча классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенә чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сәгатъләре саны максималь электр йөкләнеше риги РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күләменә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 9000 мегаджоуль/ел 1 кешегә РП РНГП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүреш һәм эчү ихтыяжларына, сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләре ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнә.</p> <p>Су белән тәэмин итү системаларын проектлаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) уртача күрсәткечләрен рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар (1 таблица).</p> <p>Су эзерләү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күләме, аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә, СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p> <p>Су агызу объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәпләнгән күрсәткечләре көнкүреш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягә һәм яшеллекләргә су сибүгә су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итәргә кирәк. Канализация чистарту корылмаларын урнаштыру өчен жир участогы күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p>
<p>1.2. Жирле эһәмиятгә автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Урамнар һәм юллар челтәрен, велосипед юлларын, жәяүлеләр коммуникацияләрен, жәяүлеләр үтүләрен проектлау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсәткечләре 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдәләре һәм юл хәрәкәтен оештыру буенча чараларны эшләү һәм гамәлгә ашыру буенча методик киңәшләргә. Россия Федерациясендә торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләпләр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда килештерелгән.</p> <p>ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юлларын, кагыйдә буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыктары нисбәтендә</p>

	<p>юлларның йөрү өлешеннән читтә урнаштырырга кирәк</p> <table border="1" data-bbox="549 280 1477 629"> <tr> <td data-bbox="549 280 967 490">Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать</td> <td data-bbox="967 280 1078 490">до 400</td> <td data-bbox="1078 280 1193 490">600</td> <td data-bbox="1193 280 1289 490">800</td> <td data-bbox="1289 280 1385 490">1000</td> <td data-bbox="1385 280 1477 490">1200</td> </tr> <tr> <td data-bbox="549 490 967 629">Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.</td> <td data-bbox="967 490 1078 629">70</td> <td data-bbox="1078 490 1193 629">50</td> <td data-bbox="1193 490 1289 629">30</td> <td data-bbox="1289 490 1385 629">20</td> <td data-bbox="1385 490 1477 629">15</td> </tr> </table> <p>Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Татар Сарсазы АЖ IV һәм V категорияле жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллары керә.</p> <p>Жәмәгать биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жиңел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.</p>	Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200	Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15
Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200								
Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15								
1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар	<p>Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләргә исәпкә алып билгеләнде.</p> <p>Спорт объектларының территориаль уңайлылыгының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Татар Сарсазы АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.</p>												
1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар	<p>«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләргә белән тәмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгы 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II,III, VII, VIII бүлекләргә) һәм Татар Сарсазы АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләргә чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p>												
1.5. Яшелләндрү һәм төзекләндрү объектлары	<p>Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндрелгән территорияләргә белән минималь тәмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндрүнең исәп-хисап күрсәткечләргә ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25</p>												

	нче таблица).
1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен билгеләнгән объектлар	<p>Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртақ предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү объектлары	Транспорт белән тәэмин итү 30 минут дәвамында торак пунктның административ үзәгеннән иң ерак торак пунктка кадәр юл озынлыгына карап билгеләнгән.
1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары	Кыска вакытлы массакүләм ял объектлары территориясенен зурлыгы һәм 42.13330.2016 уртақ предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакүләм ял итү урыннарының транспорт белән тәэмин ителеше торак пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгеләнгән.
1.10. Жирләү урыны	Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгеләнгән. .
1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгеләнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына</p>

	кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара
--	--

3 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе

3.1. Жирле нормативларның исәпләнгән күрсәткечләрен куллану өлкәсе

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләре Татар Сарсазы АЖ бөтен территориясенә жирле нормативлар үз көченә кәргәч барлыкка килгән хожук мөнәсәбәтләренә тарала.

3.1.2. МНГП территориаль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Татар Сарсазы АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчен кулланыла. шәһәр төзелеше эшчәнлеге мәсьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Татар Сарсазы АЖ өчен шәһәр төзелеше эшчәнлеге өлкәсендәге вәкаләтләренә гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

- 1) Татар Сарсазы АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;
- 2) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары)
- 3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;
- 4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;
- 5) Татар Сарсазы АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзелгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзелгән территорияләренә үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жинүчеләр өчен мәжбүри булып тора.

Жирле нормативлар Татар Сарсазы АЖ генераль планы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчен мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзелеше планын әзерләү өчен мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләре территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен һәм халык өчен күрсәтелгән объектларның территориаль керү мөмкинлегенәң максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзелеше регламентларында, әгәр территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

– Татар Сарсазы АЖ социаль-икътисади үеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерләгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Татар Сарсазы АЖ территориясендә шәһәр төзелеш (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеш проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Татар Сарсазы АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очракларда.

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертеп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектларында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсеннән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеш проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә

нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кергү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территориаль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәتلәрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарға каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Татар Сарсазы авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына
1 Кушымта

Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлеге

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенең 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янғын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 31.08.2018 №1039 карары Каты коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
6. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 15.09.2020 № 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятең почта элементәсе бүлекчәләрен территорияль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
7. «Биналар һәм корылмалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәэмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары өлешләрен) раслау һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хакында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөлтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөлтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
11. Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 №182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын эзерләү буенча методик киңәшләр.

12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 № 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен раслау турында» 17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында» 26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында» 25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында» Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.
8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.
9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.
10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».
11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләрдән файдалану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.
12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында» 27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территорияль схеманы раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Татар Сарсазы авыл жирлегенең муниципаль хокукый актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.

2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.

3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-икътисадый үсеше стратегиясен раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.

4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Татар Сарсазы авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдэләрен жыентыгы

1. СП 42-101-2003 «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү» системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезлэмэләр»

2. СП 31-110-2003« Торак һәм ижтимагый биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау»

3. СП 44.13330.2011 «Административ һәм көнкүреш биналары»

4. 118.13330.2012 «Жәмэгать биналары һәм корылмалары»

5. СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү»

6. СП 396.1325800.2018 «Торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдэләрен»

7. СП кагыйдэләрен жыентыгы 476.1325800.2020« Шәһәр һәм авыл жирлекләрен территорияләрен. Торак микрорайоннарын планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдэләрен"»

8. СП 34.13330.2021 «Автомобиль юллары»

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Татар Сарсазы авыл җирлегенең
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

2 Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

МНГП – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Татар Сарсазы авыл җирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативлары.

ТР РНГП – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары.

СП– авыл җирлеге.

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

ТКО – каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
 Чистай муниципаль районы
 Татар Сарсазы авыл жирлегенен
 шәһәр төзелешен проектлаштыру
 жирле нормативларына

3 Кушымта

Чистай муниципаль районы Татар Сарсазы авыл жирлегенен 2021 елгы икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр

Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы объектлары саны		
кибет	берәмлек	2
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	берәмлек	2
минимаркетлар	берәмлек	2
Ваклап сату объектларының сәүдә залы мәйданы		
кибет	кв. метр	80
минимаркетлар	кв. метр	80
Жәмәгать туклануы объектларында кунакларга хезмәт күрсәтү залы мәйданы		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	кв. метр	70
Жәмәгать туклануы объектларында урыннар саны		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	урын	40

Спорт

Күрсәткечләр	Үлчәү	Кыйммәте
--------------	-------	----------

	берәмлеге	
Спорт корылмалары саны- барлығы		
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1
Муниципаль спорт корылмалары саны		
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	гектар	4049
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	11.9
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	11.9

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
Барлығы	берәмлек	1
Көчлеге 3 Гкал/сәг кадәр булган жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
3 гигакал/сәг кадәр	берәмлек	1
Ике торбалы исәпләүдә жылылык һәм пар челтәрләренең озынлыгы	метр	950
Урам су челтәренең аерым озынлыгы		

Урам суүткэргеч челтэре	метр	3760
Алыштыруга мохтаж урам су челтэренең аерым озынлыгы		
Урам суүткэргеч челтэре алыштыруга мохтаж	метр	1400
Урам газ челтэренең аерым озынлыгы,	метр	4462
Торак биналарның гомуми мәйданы		
Бөтен торак фонды	1000 кв. метр	13.4
Суүткэргечлэре булмаган торак пунктлар саны (аерым суүткэргеч челтэрлэре)	берәмлек	1
Канализациялэре булмаган торак пунктлар саны (аерым канализация челтэрлэре)	берәмлек	2

Почта һәм телефон элемтәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Почта элемтәсе хезмәтләндргән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	2
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	2

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Туучылар саны (үле туганнарны исәпкә алмыйча)	кеше	6
Табигый үсеш (кимү)	кеше	-7
Туучыларның гомуми коэффициенты	промилле	10.9
Үлемнең гомуми коэффициенты	промилле	23.7
Табигый үсешнең (кимүнең)гомуми коэффициенты	промилле	-12.8

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы
Татар Талкышы авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру жирле
нормативлары

2023

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ

ТАТАР ТАЛКЫШЫ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЭШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУ ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

1 өлеш. Төп өлеш- Татар Талкышы авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре һәм халык өчен мондый объектларның территориаль ирешүенен максимал рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Татар Талкышы авыл жирлеген шәһәр төзелешен проектлауның әлеге жирле нормативлары (алга таба – МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелешен эшчәнлегенә өлкәсендәге вәкаләтләрнен гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелешен проектлаштыру нормативлары – Россия Федерациясене Шәһәр төзелешен кодексына (алга таба-шәһәр төзелешен кодексы) ярашлы рәвештә кешенен тормыш эшчәнлегенен уңай шартларын тәмин итү максатларында һәм территориаль планлаштыру, шәһәр төзелешен зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә кулланылырга тиешле исәп-хисап күрсәткечләрен жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелешен проектлаштыру нормативлары шәһәр төзелешен кодексының 19 статьясының 3 өлешендәге 1 пункттында күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләрен, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле әһәмияттәге башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максимал рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләрен жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясы.

Әлеге жирле нормативларда исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнгән нормалаштыру өлкәләрен исемлеген шәһәр төзелешен кодексының 19 статьясының 3 өлешен 1 пункты нигезендә муниципаль районның территориаль планлаштыру схемасында күрсәтелә торган жирле әһәмияттәге объектлар төрләрен нигезендә, муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен объектларны исәпкә алып төзелгән, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында һәм Татарстан Республикасы « Татар Талкышы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеген Уставының 6 статьясында күрсәтелгән. Нормалаштыру өлкәләрен составы ЧМР МНГП төп өлешен бүлекләренен исемнәрендә чагыла.

Әлеге жирле законнар Россия Федерациясенен, Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары һәм Чистай муниципаль районының муниципаль норматив хокукый актлары нигезендә эшләнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен

билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 елның 519 номерлы карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 елның 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән муниципаль районның жирле эһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәмин ителешенә исәп-хисап күрсәткечләре республика (төбәк) нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территорияль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре республика нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-икътисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып эзерләнгән.

Жирле эһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренә урбанизация дәрәжәсе, эчке территорияль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан икътисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренә классификациясенә ярашлы, торак пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территорияль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлегә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су түгү өлкәсендәге объектларга Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә жирлек чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итүне, су түгүне, халыкны ягулык белән тәмин итүне оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәмин итү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.1.1 нче таблицада китерелгән, объектларның территорияль файдалану мөмкинлегенә максималь мөмкин булган дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченә кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгатьләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянең) тиешле

ресурс белән минималь тәэмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проектка максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәэмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәдәге күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән

1.1.2. Газ белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү булганда)	м3/ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәэмин иткәндә)газ куллану	м3/ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәэмин итүнең һәр төре булмаганда)	м3/ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проекткаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәэмин ителеше нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проекткаштыру максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проекткаштыру һәм төзү буенча Гомуми

нигезлэмэлэр нормалары буенча кабул итэргә кирәк.

4. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменен минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсә 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3 таблицасы буенча эш итэргә рәхсәт ителә. Объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсә нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнең зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итэргә кирәк. Объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлеге максималь дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең, үлчәү берәмлегенең исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең әһәмияте
Су алу. Су әзерләү станцияләре (суүткәргеч чистарту корылмалары).	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75

Насос станцияларе. Су саклау өчен танктар. Су күтөрү манаралары. Магистраль сууткэргечлэр.	Су эзерлэү станциясен (сууткэргеч чистарту корылмаларын) урнаштыру өчен жир участогының га күләме аларның житештерүчэнлегенэ бэйле рэвештэ мең м3/көн.	
	0,8 гә кадэр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искэрмэ:

1. Чагыштырма су куллану жэмэгать биналарында хужалык-эчү һәм көнкүреш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченэ ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сэнэгать һәм авыл хужалыгы предприятиялэренең житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мэглүматлар нигезендэ билгелэnergэ тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сэнэгать предприятиялэре территориясендэ су сибүгэ су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергэ тиеш 31.13330.2012 су белэн тээмин итү. Тышкы челтэрлэр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исэплэнгән күрсэткече чагыштырма су агызу күрсэткече, л/көн. 1 кешегэ территорияне һәм яшеллеклэрне сугару өчен су чыгымнарын исэпкэ алмыйча, уртача тэүлеклек су куллануга тиң дип кабул ителэ. Су агызу объектларының территориаль мөмкин булган максимал дэрэжэсе нормалаштырылмый.

1.2. Жирле эһәмияттэге автомобиль юллары өлкэсендэге объектлар

1.2.1. Жирле эһәмияттэге автомобиль юллары өлкэсендэге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чиклэрендэ жирле эһәмияттэге автомобиль юллары керэ.

1.2.2. Урам-юл челтэренең квартал структурасы булган авыл торак пунктында халыкны урамнар һәм юллар белэн тээмин итүнең рэхсэт ителгән дэрэжэсе торак төзелеш территориясе чиклэрендэге челтэр тыгызлыгын 8 км/км² дэрэжэсендэ характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шэһэр төзелеше проектлауның норматив параметрларын һәм исэплэнгән күрсэткечлэрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итэргэ кирэк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы
Иң аз куркынычсызлык дистанциясе	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел: - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырыенда велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының киңлеге урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше кырыенда	– транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан ким түгел; -транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлеге	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) үзара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектланьрга тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләндерелгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, Ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәмин ителеш шәхси жиңел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмаска тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнең автомобиль саклау урыннары белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмэт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерергә.

Таблица 1.2.2

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмаларя		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	220
Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60
Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25
Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участкаларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вақытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вақытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмэт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чәчтарашханәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләре	Кабул итүченең эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25
Китапханәләр	Даими урыннар	8
Дини конфессияләр объектлары	Бер тапкыр килүчеләр	10, ләкин

		ким дигәндә 10 урын
Сәламәтләндрү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми мәйданы м2	55
Рекреацион территорияләр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вакытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10
Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	3

Искәrmә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлөп бирелгән участка, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участоклары һәм жиңел автомобильләрнең жир өстендәге парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м2, бер парковка урынына 25 м2 исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндрү һәм спорт чараларын үткәруне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакуләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле үзәкләрдә, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин.	1500
		АЖдә объектлар	1	Транспорт, мин.	15

		саны			
2.	Яссы спорт корымалары (стадионнар, спорт майданчыклары, шугалактар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин.	500
		АЖдә саны	1	Транспорт, мин.	20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корымаларын мәктәпләрнең, ял итү һәм мәдәният учреждениеләренең спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегенең административ үзегендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рөхсәт ителә.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мәдәният һәм ял объектларына китапханәләр, мәдәният йортлары, кинотеатрлар, ял, мәдәният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар	1	Транспорт, мин.	20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасы.	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин.	30
				Транспорт, мин.	20
3.	Мәдәният йорты	АЖдә объектлар	1	Жәяүле,	30

	(филиаллар)	саны; 1 мең кешегә филиаллар		мин. Транспорт, мин.	20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә:

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмиятгә мэдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м ² / кеше.	12	Жәяүле,	30
			мин. Транспорт, мин.	20

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзеклэндөрүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзөгән жир участогының бер өлешенән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтлэндөрү, эксплуатацияләү һәм төзеклэндөрү өчен билгеләнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торақ бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт)өчен;

-торақ йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәмин итү өчен жәяүлеләр коммуникацияләре;

- торақ йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрен парковкалау урыннары;

-торақ булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшлөчә һәм кунакларының жиңел автомобильләрен парковкалау урыннары;

- каты коммуналь калдыкларны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру урыннары.

Күп фатирлы торақ йорт участогы чикләрендә урнашкан яшеллэндерелгән территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыклары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыкларның минималь рөхсәт ителгән зурлыклары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыклар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м ²	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгылләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торақ пунктлар чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү, торақ пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижеләрен кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Янгын куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, жәмәгәт тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән

саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуна күрә жирле нормативларда мондый объектларның халык өчен тәмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен билгеләнгән объектлар.

1.7.1. Торак пунктларда яшәүчеләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
2.	Стационар сәүдә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны / 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча		Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча		нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Кыска вакытлы массакуләм ял итү зоналары	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20
		Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25		

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында

китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Мәйданы, 1000 кешегә исәпләнгән гектар.	0,24	нормалаштырылмаган	

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән мәйданчыклар саны, мәйданчыклар мәйданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (мәйданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган мәйданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьяларына, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, 131-ФЗ номерлы Федераль законның 16 статьясына, муниципаль берәмлек уставына ярашлы эзерләнган «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Татар Талкышы авыл жирлегенә».

2.1.3. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары социаль-иқътисады үсеш стратегиясе һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Татар Талкышы авыл жирлегенә шәһәр төзелеше проектлары белән килешүен тәэмин итәргә, территорияләренә социаль-иқътисады үсеш күрсәткечләре һәм территорияләренә пространство үсеш күрсәткечләре арасында бәйләнешне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирлегенә башка жирле әһәмияттәге объектлары һәм авыл жирлегенә халкының мондый объектларына территорияль яктан керү мөмкин булган максимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкның рөхсәт ителгән минимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын эзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып башкарылган: авыл жирлегенә территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл жирлегенә социаль-иқътисади үстерү стратегияләре һәм программалары; жирле үзидарә органнары һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НГП проектын эзерләгәндә норматив-хокукый базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Татар Талкышы авыл жирлегенә норматив хокукый актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган документлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә.

2.2. Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.2.1. Чистай муниципаль районының Татар Талкышы авыл жирлегенә (алга таба – Татар Талкышы авыл жирлегенә, авыл жирлегенә) авыл жирлегенә статусы «Чистай муниципаль районы «Муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә»

территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән бирелгән.

Авыл жирлегенең рәсми исеме муниципаль берәмлек Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Татар Талкышы авыл жирлеге. Авыл Чистай муниципаль районы составына керә.

Авыл жирлегенең административ үзәге Татар Талкышы авылы. Авыл жирлегенә 3 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Татар Талкышы АЖ икътисад һәм социаль өлкәсе торышын билгеләүче күрсәткечләр, шул исәптән халыкның жирле эһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешен чагылдыручы күрсәткечләр, 3 нче кушымтада китерелгән.

2.2.3. Татар Талкышы АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеше проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГПНЫҢ исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясыя ала:

- Татар Талкышы АЖ генераль планы.
- Татар Талкышы АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.
- Татар Талкышы АЖ 2030 елга кадәр социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм Татар Талкышы АЖ эшчәнлек төрләре буенча муниципаль программалары.

2.3. Жирле эһәмияттәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенең мондый шәһәр төзелеше законнарына кертелгән жирле эһәмияттәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

- а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару;
- б) жирле эһәмияттәге автомобиль юллары;
- в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,
- г) торак пунктның жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйле рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенең жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйле рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенең жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелергә тиешле жирле эһәмияттәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле эһәмияттәге объектлар жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенең жирле эһәмияттәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. Авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның

жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарэ органнары вэкалэтлэренэ карый.

2.3.4 Татар Талкышы АЖ жирле эһәмияттэге мәсьәлэләре Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Татар Талкышы авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге Уставының 5 статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - хисап күрсәткечләрэн эзерләү гамәлгә ашырылган жирле эһәмияттэге объектлар төрләрә составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукый актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

22.4. Хисап күрсәткечләрэн нигезләү

2.4.1. Хисап күрсәткечләрэн нигезлэ эзерләү:

1) шәһәр төзелешә эшчәнлеге белән бәйлә таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенәң норматив хокукый актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Татар Талкышы АЖ

Муниципаль норматив хокукый актларында;

милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелешә проектлаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләрне һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Татар Талкышы АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясендә һәм Татар Талкышы АЖ программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле эһәмияттэге торак пунктлар төзелә;

- Татар Талкышы АЖ территориясендә икътисад һәм социаль өлкәнәң торышы, социаль-демографик составы һәм халык тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик хисапларда;

- Россия Федерациясә һәм Татарстан Республикасы территориаль планлаштыру документларында;

- Татар Талкышы АЖ территориаль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр жирлегенәң жирле эһәмияттэге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләрне планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелешә эшчәнлеге өлкәсендәге методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечләрненәң кыйммәтләрэн исәпләгәндә математик

ысулларны дөрес куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 маддәсенә 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары төбәк әһәмиятендәге объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле әһәмияттәге, шул исәптән авыл жирлегенә исәп-хисап күрсәткечләренә чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 маддәсе нигезендә жирле нормативларда билгеләнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенә минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территорияль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаса тиеш шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренә чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләр билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары үз составында жирле әһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренә чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелеше проектлауның республика нормативлары МНПП эзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле әһәмияттәге объектларны урнаштырганда авыл жирлеге халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территорияль мөмкинлекне билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле әһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, авыл торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәү урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясе радиусы белән чагыштырырлык.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативларында билгеләнгән мәдәният һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренә чик кыйммәтләрен үтәргә;

2) жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәмин ителеше турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

3) Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләргә үз эченә алган жирле нормативларның төп өлеше бүлекләренә бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1 таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сылтамаларны үз эченә ала.

Төп өлөшнөң бүлөклөрө	Хисап күрсөткөчлөрөн нигезлөү буенча нигезлэмэлэр
<p>1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару өлкәсендөгө объектлар</p>	<p>Төрлө кулланучылар өчен максималь жылылык йөклөнөшө, газ чыгымы күрсөткөчлөрө СП 124.13330.2012 жылылык челтәрлөрө, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезлэмэлэр нормаларына көйлөнө.</p> <p>Газүткәргечләрнең транспортланган газның эш басымы буенча классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенөң чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сэгатыләрө саны максималь электр йөклөнөшө рнги РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелөшө. Шәһәр һәм авыл жирлекләрөн планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күлөменөң минималь рөхсөт ителгән дәрәжәсө 9000 мегаджоуль/ел 1 кешөгө РП РНГП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүрөш һәм эчү ихтыяжларына, сәнэгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләрө ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнө.</p> <p>Су белән тәмин итү системаларын проектлаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендө) уртача күрсөткөчлөрөн рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар (1 таблица).</p> <p>Су әзерлөү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күлөмө, аларның житештерүчәнлегенә бәйлө рөвөштө, СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p> <p>Су агызу объектлары белән тәмин ителешнөң минималь рөхсөт ителгән дәрәжәсенөң исәпләнгән күрсөткөчлөрө көнкүрөш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягө һәм яшеллекләрөгө су сибүгө су чыгымнарын исәпкө алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итәргө кирөк. Канализация чистарту корылмаларын урнаштыру өчен жир участогы күлөмө аларның житештерүчәнлегенә бәйлө рөвөштө СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p>
<p>1.2. Жирлө әһәмияттөгө автомобиль юллары өлкәсендөгө объектлар</p>	<p>Урамнар һәм юллар челтәрөн, велосипед юлларын, жәяүлеләр коммуникацияләрөн, жәяүлеләр үтүләрөн проектлау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсөткөчлөрө 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелөшө проектлаштыру кагыйдәләрө һәм юл хәрәкәтен оештыру буенча чараларны эшлөү һәм гамәлгө ашыру буенча методик киңөшләрөгө. Россия Федерациясендө торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләпләр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда</p>

	<p>килештерелгән.</p> <p>ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юлларын, кагыйдә буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыктары нисбәтендә юлларның йөрү өлешеннән читтә урнаштырырга кирәк</p> <table border="1" data-bbox="549 454 1481 801"> <tr> <td data-bbox="549 454 967 667">Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать</td> <td data-bbox="967 454 1078 667">до 400</td> <td data-bbox="1078 454 1193 667">600</td> <td data-bbox="1193 454 1289 667">800</td> <td data-bbox="1289 454 1385 667">1000</td> <td data-bbox="1385 454 1481 667">1200</td> </tr> <tr> <td data-bbox="549 667 967 801">Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.</td> <td data-bbox="967 667 1078 801">70</td> <td data-bbox="1078 667 1193 801">50</td> <td data-bbox="1193 667 1289 801">30</td> <td data-bbox="1289 667 1385 801">20</td> <td data-bbox="1385 667 1481 801">15</td> </tr> </table> <p>Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Татар Талкышы АЖ IV һәм V категорияле жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллары керә.</p> <p>Жәмәгать биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жиңел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.</p>	Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200	Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15
Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200								
Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15								
1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар	<p>Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәэмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләрне исәпкә алып билгеләнде.</p> <p>Спорт объектларының территориаль уңайлылыгының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Татар Талкышы АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.</p>												
1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар	<p>«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгы 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II,III, VII, VIII бүлекләр) һәм Татар Талкышы АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәэмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p>												
1.5. Яшелләндрерү һәм төзекләндрерү объектлары	<p>Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндререлгән территорияләр белән минималь тәэмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә</p>												

	<p>билгелэнгән.</p> <p>Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25 нче таблица).</p>
1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен билгелэнгән объектлар	<p>Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәмин ителеше нормативларын билгеләү турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чиклэнгән дәрәжәдә билгелэнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртак предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгелэнгән.</p>
1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары	<p>Транспорт белән тәмин итү 30 минут дәвамında торак пунктның административ үзәгеннән иң ерак торак пунктка кадәр юл озынлыгына карап билгелэнгән.</p>
1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары	<p>Кыска вакытлы массакуләм ял объектлары территориясенә зурлыгы һәм 42.13330.2016 уртак предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакуләм ял итү урыннарының транспорт белән тәмин ителеше торак пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгелэнгән.</p>
1.10. Жирләү урыны	<p>Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгелэнгән. .</p>
1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәплэнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгелэнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән</p>

	билгелэнэ һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына кертелэ, аны жирле үзидарэ органнары алып бара
--	---

3 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе

3.1. Жирле нормативларның исәпләнгән күрсәткечләрен куллану өлкәсе

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләре Татар Талкышы АЖ бөтен территориясенә жирле нормативлар үз көченә кәргәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә тарала.

3.1.2. МНГП территориаль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын эзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Татар Талкышы АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчен кулланыла. шәһәр төзелеше эшчәнлегә мәсьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Татар Талкышы АЖ өчен шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендәге вәкаләтләрне гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

- 1) Татар Талкышы АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;
- 2) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары)
- 3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;
- 4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;
- 5) Татар Талкышы АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзелгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзелгән территорияләргә үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жинүчеләр өчен мәжбүри булып тора.

Жирле нормативлар Татар Талкышы АЖ генераль планы проектларын эшлөчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчен мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзелеше планын эзерләү өчен мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләре территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен һәм халык өчен күрсәтелгән объектларның территориаль керү мөмкинлегенәң максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзелеше регламентларында, әгәр территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

– Татар Талкышы АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерлэгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Татар Талкышы АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Татар Талкышы АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очракларда.

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертеп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәэмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектларында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тээмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тээмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кертү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территорияль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәتلәрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарга каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Татар Талкышы авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына
1 Кушымта

Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлеге

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенең 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 31.08.2018 №1039 карары Катыйб коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
6. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 15.09.2020 № 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятең почта элементәсе бүлекчәләрен территорияль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
7. «Биналар һәм корылмалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр җыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр җыентыклары өлешләр) раслау һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хакында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөптәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөптәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.

11. Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 №182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын эзерләү буенча методик киңәшләр.

12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 № 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында»25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен раслау турында»17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында»26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында»25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында»Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.
8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.
9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.
10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».
11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләрдән файдалану нормативларын раслау турында»Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.
12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында»27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территорияль схеманы раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Татар Талкышы авыл жирлегенең муниципаль хокукый актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.
2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында» Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.
3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-иқтисады үсеше стратегиясен раслау турында» Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.
4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Гаделша авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдэләре жыентыгы

1. СП 42-101-2003 «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү» системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр»
2. СП 31-110-2003 «Торак һәм ижтимагый биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау»
3. СП 44.13330.2011 «Административ һәм көнкүреш биналары»
4. 118.13330.2012 «Жәмәгать биналары һәм корылмалары»
5. СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү»
6. СП 396.1325800.2018 «Торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдэләре»
7. СП кагыйдэләре жыентыгы 476.1325800.2020 «Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләре. Торак микрорайоннары планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдэләре»
8. СП 34.13330.2021 «Автомобиль юллары»

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Татар Талкышы авыл җирлегенә
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына
2 Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

МНГП – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Татар Талкышы авыл җирлеген шәһәр төзелешен проектлаштыруның жирле нормативлары.

ТР РНГП – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлаштыруның республика нормативлары.

СП– авыл җирлеге.

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелешен. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

ТКО – каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
 Чистай муниципаль районы
 Татар Талкышы авыл җирлегенә
 шәһәр төзелешен проектлаштыру
 җирле нормативларына
 3 Кушымта

**Чистай муниципаль районы Татар Талкышы авыл җирлегенә 2021 елгы икътисады
 һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр**

Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы объектлары саны		
кибет	берәмлек	3
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	берәмлек	1
минимаркетлар	берәмлек	3
Ваклап сату объектларының сәүдә залы мәйданы		
кибет	кв. метр	103
минимаркетлар	кв. метр	103
Жәмәгать туклануы объектларында кунакларга хезмәт күрсәтү залы мәйданы		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	кв. метр	50
Жәмәгать туклануы объектларында урыннар саны		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	урын	35

Спорт

Күрсәткечләр	Үлчәү	Кыйммәте
--------------	-------	----------

	берәмлеге	
Спорт корылмалары саны- барлығы		
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1
Муниципаль спорт корылмалары саны		
спорт корылмалары	берәмлек	3
яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	гектар	10038
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	9.8
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	11.2

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
Барлығы	берәмлек	1
Көчлеге 3 Гкал/сәг кадәр булган жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
3 гигакал/сәг кадәр	берәмлек	1
Ике торбалы исәпләүдә жылылык һәм пар челтәрләренең озынлыгы	метр	270
Урам су челтәренең аерым озынлыгы		

Урам суүткөргөч челтәре	метр	5200
Алыштыруга мохтаж урам су челтәренең аерым озынлыгы		
Урам суүткөргөч челтәре алыштыруга мохтаж	метр	1900
Урам газ челтәренең аерым озынлыгы,	метр	8000
Торак биналарның гомуми мәйданы		
Бөтен торак фонды	1000 кв. метр	21.9
Суүткәргечләре булмаган торак пунктлар саны (аерым суүткәргөч челтәрләре)	берәмлек	2
Канализацияләре булмаган торак пунктлар саны (аерым канализация челтәрләре)	берәмлек	3

Почта һәм телефон элементәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Почта элементәсе хезмәтләндергән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	3
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	3

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		
Барлык халык		
1 гыйнварга	кеше	826
Авыл халкы		
1 гыйнварга	кеше	826
Туганнар саны (үле туганнарны исәпкә алмаганда)	кеше	6
Табигый үсеш (кимү)	человек	-13
Гомуми туу коэффициенты	промилле	7.4
Гомуми үлем коэффициенты	промилле	23.3

Табигый үсешнең гомуми коэффициенты (кимү)	промилле	-15.9
--	----------	-------

Кушымта № 21

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы
Чытырчы авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативлары

2023

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ

ЧЫТЫРЧЫ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУ ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

1 өлеш. Төп өлеш- Чытырчы авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре һәм халык өчен мондый объектларның территориаль ирешүенен максимал рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Чытырчы авыл жирлегенен шәһәр төзелешен проектлауның әлеге жирле нормативлары (алга таба – МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелешә эшчәнлегә өлкәсендәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары – Россия Федерациясә Шәһәр төзелешә кодексына (алга таба-шәһәр төзелешә кодексы) ярашлы рәвештә кешенен тормыш эшчәнлегенен уңай шартларын тәмин итү максатларында һәм территориаль планлаштыру, шәһәр төзелешә зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә кулланылырга тиешле исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешендәге 1 пункттында күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле әһәмияттәге башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максимал рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дәүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясай.

Әлеге жирле нормативларда исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнгән нормалаштыру өлкәләре исемлегә шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешә 1 пункты нигезендә муниципаль районның территориаль планлаштыру схемасында күрсәтелә торган жирле әһәмияттәге объектлар төрләре нигезендә, муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен объектларны исәпкә алып төзелгән, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында һәм Татарстан Республикасы « Чытырчы авыл жирлеге» муниципаль берәмлегә Уставының 6 статьясында күрсәтелгән. Нормалаштыру өлкәләре составы ЧМР МНГП төп өлешә бүлекләренен исемнәрендә чагыла.

Әлеге жирле законнар Россия Федерациясенен, Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары һәм Чистай муниципаль районының муниципаль норматив хокукий актлары нигезендә эшләнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен

билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 елның 519 номерлы карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 елның 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән муниципаль районның жирле эһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәмин ителешенә исәп-хисап күрсәткечләре республика (төбәк) нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре республика нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-икътисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып эзерләнгән.

Жирле эһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренә урбанизация дәрәжәсе, эчке территориаль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан икътисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренә классификациясенә ярашлы, торак пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территориаль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлегә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, ташландык суларны агызу өлкәсендәге объектларга торак пункт чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итүне, ташландык суларны агызуны, халыкны ягулык белән тәмин итүне Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.1 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченә кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгатьләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянең) тиешле ресурс белән минималь тәэмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәэмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәдәге күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән

1.1.2. Газ белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү булганда)	м3/ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәэмин иткәндә)газ куллану	м3/ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәэмин итүнең һәр төре булмаганда)	м3/ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәэмин ителеше нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм

полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезлэмэләр нормалары буенча кабул итэргә кирәк.

4. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменен минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсә 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3 таблицасы буенча эш итэргә рәхсәт ителә. Объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсә нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнең зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтияжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итэргә кирәк. Объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлеге максималь дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең, үлчәү берәмлегенең исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең әһәмияте
Су алу. Су әзерләү станцияләре (суүткәргеч чистарту корылмалары).	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75

Насос станцияларе. Су саклау өчен танктар. Су күтөрү манаралары. Магистраль суүткәргечләр.		
	Су әзерләү станциясен (суүткәргеч чистарту корылмаларын) урнаштыру өчен жир участогының га күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә мең м3/көн.	
	0,8 гә кадәр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искәрмә:

1. Чагыштырма су куллану жәмәгәт биналарында хужалык-әчү һәм көнкүреш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченә ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сәнәгәт һәм авыл хужалыгы предприятиеләренә житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендә билгеләнергә тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сәнәгәт предприятиеләре территориясендә су сибүгә су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергә тиеш 31.13330.2012 су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткече чагыштырма су агызу күрсәткече, л/көн. 1 кешегә территорияне һәм яшеллекләренә сугару өчен су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң дип кабул ителә. Су агызу объектларының территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юллары керә.

1.2.2. Урам-юл челтәренә квартал структурасы булган авыл торак пунктында халыкны урамнар һәм юллар белән тәэмин итүнең рәхсәт ителгән дәрәжәсе торак төзелеш территориясе чикләрендәге челтәр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендә характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһәр төзелеш проектлауның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итәргә кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы
Иң аз куркынычсызлык дистанциясе	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел: - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырыенда велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының киңлеге урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше кырыенда	– транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан ким түгел; -транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлеге	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) үзара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектланьрга тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләндерелгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, Ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәэмин ителеш шәхси жиңел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмаска тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнен автомобиль саклау урыннары белән тәэмин ителешенәң минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмәт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәэмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерергә.

Таблица 1.2.2

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмаларя		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	220
Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60
Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25
Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участокларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вакытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вакытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чәчтарашханәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләре	Кабул итүченәң эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25

Китапханэлэр	Даими урыннар	8
Дини конфессиялэр объектлары	Бер тапкыр килүчелэр	10, ләкин ким дигәндә 10 урын
Сәламәтләндерү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми мәйданы м2	55
Рекреацион территорияләр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вакытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10
Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	3

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлөп бирелгән участка, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участкалары һәм жиңел автомобильләрнең жир өстендәге парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м2, бер парковка урынына 25 м2 исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакуләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле үзәкләрдә, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	1500
		АЖдә объектлар саны	1		15
2.	Яссы спорт корымалары (стадионнар, спорт майданчыклары, шугалаклар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	500
		АЖдә саны	1		20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корымаларын мәктәпләренә, ял итү һәм мәдәният учреждениеләренә спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегенә административ үзәгендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рәхсәт ителә.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мәдәният һәм ял объектларына китапханәләр, мәдәният йортлары, кинотеатрлар, ял, мәдәният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рәхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар	1		20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү	АЖдә объектлар саны	1 административ	Жәяүле, мин.	30

	ноктасы.		тив үзөктө;	Транспорт, мин.	20
3.	Мәдәният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны; 1 мең кешегә филиаллар	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә::

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

Гомуми файдаланудагы яшеллэндерелгэн территориялэр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м2 / кеше.	12	Жэяүле,	30
			мин.	
			Транспорт, мин.	20

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзеклэндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзегән жир участогының бер өлешеннән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтлэндерү, эксплуатацияләү һәм төзеклэндерү өчен билгеләнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торак бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт)өчен;

-торак йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәмин итү өчен жэяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрен парковкалау урыннары;

-торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшләүче һәм кунакларының жинел автомобильләрен парковкалау урыннары;

- каты коммуналь калдыкларны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру урыннары.

Күп фатирлы торак йорт участогы чикләрендә урнашкан яшеллэндерелгэн территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыклары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыкларның минималь рөхсәт ителгән зурлыклары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыклар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м2	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгыйльләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торак пунктлар чикләрендә янгың куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү, торак пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижәләрен

кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Янгын куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, жәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуңа күрә жирле нормативларда мондый объектларның халык өчен тәмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен билгеләнгән объектлар.

1.7.1. Торак пунктларда яшәүчеләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рәхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
2.	Стационар сәүдә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны / 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча		Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча		нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Кыска вакытлы массакүләм ял итү зоналары	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20

	Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25	
--	--	------	--

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Мәйданы, 1000 кешегә исәпләнгән гектар.	0,24	нормалаштырылмаган	

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән мәйданчыклар саны, мәйданчыклар мәйданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (мәйданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган мәйданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

22.1.1. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьяларына, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, 131-ФЗ номерлы Федераль законның 16 статьясына, муниципаль берәмлек уставына ярашлы эзерләнган «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Чытырчы авыл жирлегенә».

2.1.3. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары социаль-иқътисады үсеш стратегиясе һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Чытырчы авыл жирлегенә шәһәр төзелеше проектлары белән килешүен тәмин итәргә, территорияләренә социаль-иқътисады үсеш күрсәткечләре һәм территорияләренә пространство үсеш күрсәткечләре арасында бәйләнешне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирлегенә башка жирле әһәмияттәге объектлары һәм авыл жирлегенә халкының мондый объектларына территориялә яктан керү мөмкин булган максимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкның рөхсәт ителгән минимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын эзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып башкарылган: авыл жирлегенә территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл жирлегенә социаль-иқътисады үстерү стратегияләре һәм программалары; жирле үзидарә органнары һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НГП проектын эзерләгәндә норматив-хокукый базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Чытырчы авыл жирлегенә норматив хокукый актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган документлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә.

2.2. Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.2.1. Чистай муниципаль районының Чытырчы авыл жирлегенә (алга таба – Чытырчы авыл жирлегенә, авыл жирлегенә) авыл жирлегенә статусы «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән бирелде.

Авыл жирлегенен рәсми исеме - «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Чытырчы авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге. Авыл жирлеге Чистай муниципаль районы составына керә.

Авыл жирлегенен административ үзәге- Чытырчы авылы. Авыл жирлегенә 4 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Чытырчы АЖ икътисад һәм социаль өлкәсе торышын билгеләүче күрсәткечләр, шул исәптән халыкның жирле әһәмиятгәге объектлар белән тәмин ителешен чагылдыручы күрсәткечләр, 3 нче кушымтада китерелгән.

2.2.3. Чытырчы АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеше проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГПНЫҢ исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясый ала:

- Чытырчы АЖ генераль планы.
- Чытырчы АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.
- Чытырчы АЖ 2030 елга кадәр социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм Чытырчы АЖ эшчәнлек төрләре буенча муниципаль программалары.

2.3. Жирле әһәмиятгәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенен мондый шәһәр төзелеше законнарына кертелгән жирле әһәмиятгәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

- а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару;
- б) жирле әһәмиятгәге автомобиль юллары;
- в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,
- г) торак пунктның жирле әһәмиятгәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйле рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенен жирле әһәмиятгәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйле рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенен жирле әһәмиятгәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелергә тиешле жирле әһәмиятгәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле әһәмиятгәге объектлар жирле әһәмиятгәге мәсьәләләрен хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенен жирле әһәмиятгәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. Авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый.

2.3.4. Чытырчы АЖ жирле эһәмияттәге мәсьәләләре Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Чытырчы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 5 статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - хисап күрсәткечләрен эзерләү гамәлгә ашырылган жирле эһәмияттәге объектлар төрләре составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукый актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

2.4. Хисап күрсәткечләрен нигезләү

2.4.1. Хисап күрсәткечләрен нигезле эзерләү:

1) шәһәр төзелеше эшчәнлеге белән бәйлә таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенең норматив хокукый актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Чытырчы АЖ

Муниципаль норматив хокукый актларында;

милли стандартларда һәм кагыйдәләр җыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проеклаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләрен һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Чытырчы АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясендә һәм Чытырчы АЖ программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле эһәмияттәге торақ пунктлар төзелә;

- Чытырчы АЖ территориясендә икътисад һәм социаль өлкәнә торышы, социаль-демографик составы һәм халық тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик хисапларда;

- Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы территорияль планлаштыру документларында;

- Чытырчы АЖ территорияль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр жирлегенә жирле эһәмияттәге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләренә планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелеше эшчәнлеге өлкәсендәге методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечләренә кыйммәтләрен исәпләгәндә математик ысулларны дәрәс куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 маддәсенә 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелеше проеклауның төбәк (республика) нормативлары төбәк эһәмиятендәге

объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле әһәмияттәге, шул исәптән авыл жирлегенең исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 мaddәсе нигезендә жирле нормативларда билгеләнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаса тиеш шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренең чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләр билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары үз составында жирле әһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелеше проектлауның республика нормативлары МНПП эзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле әһәмияттәге объектларны урнаштырганда авыл жирлеге халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территориаль мөмкинлекне билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле әһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, авыл торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәү урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясе радиусы белән чагыштырырлык.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативларында билгеләнгән мәдәният һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен үтәргә;

2) жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәмин ителеше турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

3) Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләргә үз эченә алган жирле нормативларның төп өлеше бүлекләренә бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1 таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сылтамаларны үз эченә ала.

Таблица 2.4.1

Төп өлешнең бүлекләре	Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр
-----------------------	---

<p>1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләре СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормаларына көйләнә.</p> <p>Газүткәргечләрнең транспортланган газның эш басымы буенча классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенең чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сәгатиләре саны максималь электр йөкләнеше рнп РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күләменең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 9000 мегаджоуль/ел 1 кешегә РП РНГП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүреш һәм эчү ихтыяжларына, сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләре ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнә.</p> <p>Су белән тәмин итү системаларын проектлаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) уртача күрсәткечләрен рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар (1 таблица).</p> <p>Су эзерләү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күләме, аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә, СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p> <p>Су агызу объектлары белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәпләнгән күрсәткечләре көнкүреш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягә һәм яшеллекләргә су сибүгә су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итәргә кирәк. Канализация чистарту корылмаларын урнаштыру өчен жир участогы күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p>
<p>1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Урамнар һәм юллар челтәрен, велосипед юлларын, жәяүлеләр коммуникацияләрен, жәяүлеләр үтүләрен проектлау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсәткечләре 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдәләре һәм юл хәрәкәтен оештыру буенча чараларны эшләү һәм гамәлгә ашыру буенча методик киңәшләргә. Россия Федерациясендә торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләпләр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда килештерелгән.</p> <p>ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр</p>

	<p>юлларын, кагыйдэ буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыклары нисбәтендә юлларның йөрү өлешеннән читтә урнаштырырга кирәк</p> <table border="1" data-bbox="549 353 1477 703"> <tr> <td data-bbox="549 353 967 562">Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать</td> <td data-bbox="967 353 1078 562">до 400</td> <td data-bbox="1078 353 1193 562">600</td> <td data-bbox="1193 353 1289 562">800</td> <td data-bbox="1289 353 1385 562">1000</td> <td data-bbox="1385 353 1477 562">1200</td> </tr> <tr> <td data-bbox="549 562 967 703">Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.</td> <td data-bbox="967 562 1078 703">70</td> <td data-bbox="1078 562 1193 703">50</td> <td data-bbox="1193 562 1289 703">30</td> <td data-bbox="1289 562 1385 703">20</td> <td data-bbox="1385 562 1477 703">15</td> </tr> </table> <p>Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Чытырчы АЖ IV һәм V категорияле жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллары керә.</p> <p>Жәмәгать биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жинел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.</p>	Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200	Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15
Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200								
Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15								
1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар	<p>Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәэмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләрне исәпкә алып билгеләнде.</p> <p>Спорт объектларының территориаль уңайлылыгының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Чытырчы АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.</p>												
1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар	<p>«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгы 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II,III, VII, VIII бүлекләр) һәм Чытырчы АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәэмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p>												
1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары	<p>Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән минималь тәэмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25</p>												

	нче таблица).
1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен билгеләнгән объектлар	<p>Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртақ предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү объектлары	Транспорт белән тәэмин итү 30 минут дәвамында торак пунктның административ үзәгеннән иң ерак торак пунктка кадәр юл озынлыгына карап билгеләнгән.
1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары	Кыска вакытлы массакүләм ял объектлары территориясенен зурлыгы һәм 42.13330.2016 уртақ предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакүләм ял итү урыннарының транспорт белән тәэмин ителеше торак пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгеләнгән.
1.10. Жирләү урыны	Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгеләнгән. .
1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгеләнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына</p>

	кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара
--	--

3 өлөш. Шәһәр төзөлөшө проектлаштыру нормативларының төп өлөшөндө булган исәп-хисап күрсәткечләрөн куллану кагыйдәләре һәм өлкәсө

3.1. Жирле нормативларының исәпләнгән күрсәткечләрөн куллану өлкәсө

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләре Чытырчы АЖ бөтөн территориясенә жирле нормативлар үз көчөнә кәргәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләрөнә тарала.

3.1.2. МНГП территориаль планлаштыру, шәһәр төзөлөшө зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Чытырчы АЖ территориясендә шәһәр төзөлөшө (төзөлөш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчөн кулланыла. шәһәр төзөлөшө эшчәнлегә мäsьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Чытырчы АЖ өчөн шәһәр төзөлөшө эшчәнлегә өлкәсендәгә вәкаләтләрне гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

1) Чытырчы АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;

2) жирле әһәмияттәгә объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары)

3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;

4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;

5) Чытырчы АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзөлгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзөлгән территорияләрне үстерү турында килешүлөрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жиңүчеләр өчөн мәжбүри булып тора.

Жирле нормативлар Чытырчы АЖ генераль планы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчөн мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзөлөшө планын әзерләү өчөн мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларының исәп-хисап күрсәткечләре территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрөн билгеләү өчөн һәм халык өчөн күрсәтелгән объектларның территориаль керү мөмкинлегенәң максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләрөн билгеләү өчөн кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзөлөшө регламентларында, әгәр территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

– Чытырчы АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерлэгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Чытырчы АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Чытырчы АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очрактарда.

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертәп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектарында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсеннән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә

нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кергү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территориаль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәتلәрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарға каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Чытырчы авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

1 Кушымта

Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлеге

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенең 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янғын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 31.08.2018 №1039 карары Каты коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
6. Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 15.09.2020 № 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятең почта элементәсе бүлекчәләрен территорияль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
7. «Биналар һәм корылмалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәэмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары өлешләрен) раслау һәм Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хақында» Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясә субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясә Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясә субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясә Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясә субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясә Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
11. Россия Федерациясә Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 №182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын әзерләү буенча методик киңәшләр.

12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 № 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен раслау турында» 17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында» 26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында» 25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәэмин ителешне нормативларын билгеләү турында» Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.
8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.
9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.
10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».
11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләрдән файдалану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.
12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында» 27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схеманы раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Чытырчы авыл жирлегенең муниципаль хокукый актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.
2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.
3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-иқтисадый үсеше стратегиясен раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.
4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Гаделша авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдэләре жыентыгы

1. СП 42-101-2003 «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү» системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр»
2. СП 31-110-2003« Торак һәм ижтимагый биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау»
3. СП 44.13330.2011 «Административ һәм көнкүреш биналары»
4. 118.13330.2012 «Жәмәгать биналары һәм корылмалары»
5. СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү»
6. СП 396.1325800.2018 «Торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдэләре»
7. СП кагыйдэләре жыентыгы 476.1325800.2020« Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләре. Торак микрорайоннары планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдэләре"»
8. СП 34.13330.2021 «Автомобиль юллары»

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Чытырчы авыл җирлегенә
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

2 Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

МНГП – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Чытырчы авыл җирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативлары.

ТР РНГП – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары.

СП– авыл җирлеге.

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

ТКО – каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Чытырчы авыл җирлегенең
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

3 Кушымта

Чистай муниципаль районы Чытырчы авыл җирлегенең 2021 елгы икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр

Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы объектлары саны		
кибет	берәмлек	1
минимаркетлар	берәмлек	1
Ваклап сату объектларының сәүдә залы мәйданы		
кибет	кв. метр	30.2
минимаркетлар	кв. метр	30.2

Спорт

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Спорт корылмалары саны- барлыгы		
спорт корылмалары	берәмлек	3
яксы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1
Муниципаль спорт корылмалары саны		
спорт корылмалары	берәмлек	3

яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	гектар	6406
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	4.2
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	5.3

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Урам суүткәргеч челтәренең аерымсузылуы		
Урам суүткәргеч челтәре	метр	4940
Алыштыруга мохтаж урам су челтәренең аерым озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре алыштыруга мохтаж	метр	1800
Урам газ челтәренең аерым сузылуы,	метр	3530
Газлаштырылмаган торак пунктлар саны	берәмлек	3
Торак биналарның гомуми мәйданы		
Бөтен торак фонды	1000 кв. метров	7.4
Суүткәргечләре булмаган торак пунктлар саны (аерым суүткәргеч челтәрләре)	берәмлек	1
Канализацияләре булмаган торак пунктлар саны (аерым канализация челтәрләре)	берәмлек	4

Почта һәм телефон элементәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү	Кыйммәте
--------------	-------	----------

	берәмлеге	
Почта элементәсе хезмәтләндергән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	4
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	4

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		
Барлык халык		
1 гыйнварга	кеше	263
Авыл халкы		
1 гыйнварга	кеше	263
Туганнар саны (үле туганнарны исәпкә алмаганда)	человек	2
Табиғый үсеш (кимү)	человек	-9
Гомуми туу коэффициенты	промилле	7.8
Гомуми үлем коэффициенты	промилле	42.6
Табиғый үсешнең гомуми коэффициенты (кимү)	промилле	-34.8

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы
Чытырчы авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативлары

2023

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ

ЧЫТЫРЧЫ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУ ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

1 өлеш. Төп өлеш- Чытырчы авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре һәм халык өчен мондый объектларның территориаль ирешүенен максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Чытырчы авыл жирлегенен шәһәр төзелешен проектлауның әлеге жирле нормативлары (алга таба – МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелешә эшчәнлегә өлкәсендәге вәкаләтләрнен гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары – Россия Федерациясә Шәһәр төзелешә кодексына (алга таба-шәһәр төзелешә кодексы) ярашлы рәвештә кешенен тормыш эшчәнлегенен уңай шартларын тәмин итү максатларында һәм территориаль планлаштыру, шәһәр төзелешә зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә кулланылырга тиешлә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешендәге 1 пункттында күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле әһәмияттәге башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дәүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясыи.

Әлеге жирле нормативларда исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнгән нормалаштыру өлкәләре исемлегә шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешә 1 пункты нигезендә муниципаль районның территориаль планлаштыру схемасында күрсәтелә торган жирле әһәмияттәге объектлар төрләре нигезендә, муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен объектларны исәпкә алып төзелгән, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында һәм Татарстан Республикасы « Чытырчы авыл жирлеге» муниципаль берәмлегә Уставының 6 статьясында күрсәтелгән. Нормалаштыру өлкәләре составы ЧМР МНГП төп өлешә бүлекләренен исемнәрендә чагыла.

Әлеге жирле законнар Россия Федерациясенен, Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары һәм Чистай муниципаль районының муниципаль норматив хокукый актлары нигезендә эшләнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен

билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 елның 519 номерлы карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 елның 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән муниципаль районның жирле эһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәмин ителешенә исәп-хисап күрсәткечләре республика (төбәк) нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре республика нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-иқтисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып эзерләнгән.

Жирле эһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренә урбанизация дәрәжәсе, эчке территориаль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан иқтисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренә классификациясенә ярашлы, торак пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территориаль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлегә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, ташландык суларны агызу өлкәсендәге объектларга торак пункт чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итүне, ташландык суларны агызуны, халыкны ягулык белән тәмин итүне Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.1 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченә кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгатьләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянен) тиешле ресурс белән минималь тәэмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәэмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәдәге күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән

1.1.2. Газ белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү булганда)	м3/ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәэмин иткәндә)газ куллану	м3/ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәэмин итүнең һәр төре булмаганда)	м3/ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәэмин ителеше нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм

полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуни нигезлэмэләр нормалары буенча кабул итэргә кирәк.

4. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3 таблицасы буенча эш итэргә рөхсәт ителә. Объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнен зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтияжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итэргә кирәк. Объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлеге максималь дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченен, үлчәү берәмлегенен исеме	Исәп-хисап күрсәткеченен әһәмияте
Су алу. Су әзерләү станцияләре (суүткәргеч чистарту корылмалары).	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75

Насос станцияларе. Су саклау өчен танктар. Су күтөрү манаралары. Магистраль суүткәргечләр.		
	Су әзерләү станциясен (суүткәргеч чистарту корылмаларын) урнаштыру өчен жир участогының га күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә мең м3/көн.	
	0,8 га кадәр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искәрмә:

1. Чагыштырма су куллану жәмәгәт биналарында хужалык-әчү һәм көнкүреш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченә ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сәнәгәт һәм авыл хужалыгы предприятиеләренә житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендә билгеләнергә тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сәнәгәт предприятиеләре территориясендә су сибүгә су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергә тиеш 31.13330.2012 су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткечә чагыштырма су агызу күрсәткечә, л/көн. 1 кешегә территорияне һәм яшеллекләренә сугару өчен су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң дип кабул ителә. Су агызу объектларының территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсә нормалаштырылмый.

1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юллары керә.

1.2.2. Урам-юл челтәренә квартал структурасы булган авыл торак пунктында халыкны урамнар һәм юллар белән тәэмин итүнең рөхсәт ителгән дәрәжәсә торак төзелеш территориясә чикләрендәгә челтәр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендә характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһәр төзелешә проектлауның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итәргә кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы
Иң аз куркынычсызлык дистанциясе	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел: - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырыенда велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының киңлеген урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше кырыенда	– транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан ким түгел; -транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлеген	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) үзара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектланарга тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләнделгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, Ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәмин ителеш шәхси жиңел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмаска тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнен автомобиль саклау урыннары белән тәэмин ителешенәң минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмәт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәэмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерергә.

Таблица 1.2.2

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмаларя		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	220
Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60
Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25
Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участокларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вакытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вакытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чәчтарашханәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләре	Кабул итүченәң эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25

Китапханэлэр	Даими урыннар	8
Дини конфессиялэр объектлары	Бер тапкыр килүчелэр	10, ләкин ким дигәндә 10 урын
Сәламәтләндерү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми мәйданы м2	55
Рекреацион территорияләр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вакытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10
Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	3

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлөп бирелгән участка, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участкалары һәм жиңел автомобильләрнең жир өстендәге парковкалары күләмен гараждагы бер машина-уринга 30 м2, бер парковка урынына 25 м2 исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакуләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле үзәкләрдә, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	1500
		АЖдә объектлар саны	1		15
2.	Яссы спорт корымалары (стадионнар, спорт майданчыклары, шугалаклар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	500
		АЖдә саны	1		20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корымаларын мәктәпләренә, ял итү һәм мәдәният учреждениеләренә спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегенә административ үзәгендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рәхсәт ителә.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мәдәният һәм ял объектларына китапханәләр, мәдәният йортлары, кинотеатрлар, ял, мәдәният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рәхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар	1		20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү	АЖдә объектлар саны	1 административ	Жәяүле, мин.	30

	ноктасы.		тив үзөктө;	Транспорт, мин.	20
3.	Мәдәният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны; 1 мең кешегә филиаллар	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә::

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

Гомуми файдаланудагы яшеллэндерелгэн территориялэр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м2 / кеше.	12	Жэяүле,	30
			мин.	
			Транспорт, мин.	20

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзеклэндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзегән жир участогының бер өлешеннән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтлэндерү, эксплуатацияләү һәм төзеклэндерү өчен билгеләнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торак бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт)өчен;

-торак йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәмин итү өчен жэяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрен парковкалау урыннары;

-торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшләүче һәм кунакларының жинел автомобильләрен парковкалау урыннары;

- каты коммуналь калдыкларны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру урыннары.

Күп фатирлы торак йорт участогы чикләрендә урнашкан яшеллэндерелгэн территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыклары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыкларның минималь рөхсәт ителгән зурлыклары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыклар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м2	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгылләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торак пунктлар чикләрендә янгың куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү, торак пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижәләрен

кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Янгын куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, жәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуңа күрә жирле нормативларда мондый объектларның халык өчен тәмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен билгеләнгән объектлар.

1.7.1. Торак пунктларда яшәүчеләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
2.	Стационар сәүдә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны / 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча		Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча		нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Кыска вакытлы массакүләм ял итү зоналары	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20

	Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25	
--	--	------	--

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Майданы, 1000 кешегә исәпләнгән гектар.	0,24	нормалаштырылмаган	

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән майданчыклар саны, майданчыклар майданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (майданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган майданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

22.1.1. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьяларына, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, 131-ФЗ номерлы Федераль законның 16 статьясына, муниципаль берәмлек уставына ярашлы эзерләнган «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Чытырчы авыл жирлегенә».

2.1.3. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары социаль-иқътисады үсеш стратегиясе һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Чытырчы авыл жирлегенә шәһәр төзелеше проектлары белән килешүен тәмин итәргә, территорияләренә социаль-иқътисады үсеш күрсәткечләре һәм территорияләренә пространство үсеш күрсәткечләре арасында бәйләнешне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирлегенә башка жирле әһәмияттәге объектлары һәм авыл жирлегенә халкының мондый объектларына территориялә яктан керү мөмкин булган максимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкның рөхсәт ителгән минимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын эзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып башкарылган: авыл жирлегенә территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл жирлегенә социаль-иқътисады үстерү стратегияләре һәм программалары; жирле үзидарә органнары һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НГП проектын эзерләгәндә норматив-хокукый базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Чытырчы авыл жирлегенә норматив хокукый актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган документлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә.

2.2. Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.2.1. Чистай муниципаль районының Чытырчы авыл жирлегенә (алга таба – Чытырчы авыл жирлегенә, авыл жирлегенә) авыл жирлегенә статусы «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән бирелде.

Авыл жирлегенен рәсми исеме - «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Чытырчы авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге. Авыл жирлеге Чистай муниципаль районы составына керә.

Авыл жирлегенен административ үзәге- Чытырчы авылы. Авыл жирлегенә 4 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Чытырчы АЖ икътисад һәм социаль өлкәсе торышын билгеләүче күрсәткечләр, шул исәптән халыкның жирле әһәмияткәге объектлар белән тәмин ителешен чагылдыручы күрсәткечләр, 3 нче кушымтада китерелгән.

2.2.3. Чытырчы АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеш проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГПНЫҢ исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясый ала:

- Чытырчы АЖ генераль планы.
- Чытырчы АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.
- Чытырчы АЖ 2030 елга кадәр социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм Чытырчы АЖ эшчәнлек төрләре буенча муниципаль программалары.

2.3. Жирле әһәмияткәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенен мондый шәһәр төзелеш законнарына кертелгән жирле әһәмияткәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

- а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару;
- б) жирле әһәмияткәге автомобиль юллары;
- в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,
- г) торак пунктның жирле әһәмияткәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйлә рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенен жирле әһәмияткәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйлә рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенен жирле әһәмияткәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелергә тиешле жирле әһәмияткәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеш эшчәнлегенә турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле әһәмияткәге объектлар жирле әһәмияткәге мәсьәләләрен хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенен жирле әһәмияткәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. Авыл жирлеген шәһәр төзелеш проектлаштыруның жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый.

2.3.4. Чытырчы АЖ жирле эһәмияттәге мәсьәләләре Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Чытырчы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 5 статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - хисап күрсәткечләрен эзерләү гамәлгә ашырылган жирле эһәмияттәге объектлар төрләре составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукый актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

2.4. Хисап күрсәткечләрен нигезләү

2.4.1. Хисап күрсәткечләрен нигезле эзерләү:

1) шәһәр төзелеше эшчәнлеге белән бәйлә таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенең норматив хокукый актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Чытырчы АЖ

Муниципаль норматив хокукый актларында;

милли стандартларда һәм кагыйдәләр җыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проеклаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләрен һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Чытырчы АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясендә һәм Чытырчы АЖ программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле эһәмияттәге торақ пунктлар төзелә;

- Чытырчы АЖ территориясендә икътисад һәм социаль өлкәнә торышы, социаль-демографик составы һәм халық тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик хисапларда;

- Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы территорияль планлаштыру документларында;

- Чытырчы АЖ территорияль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр жирлегенә жирле эһәмияттәге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләренә планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелеше эшчәнлеге өлкәсендәге методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечләренә кыйммәтләрен исәпләгәндә математик ысулларны дәрәс куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 маддәсенә 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелеше проеклауның төбәк (республика) нормативлары төбәк эһәмиятендәге

объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле әһәмияттәге, шул исәптән авыл жирлегенең исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 мaddәсе нигезендә жирле нормативларда билгеләнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаса тиеш шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренең чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләр билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары үз составында жирле әһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелеше проектлауның республика нормативлары МНПП эзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле әһәмияттәге объектларны урнаштырганда авыл жирлеге халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территориаль мөмкинлекне билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле әһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, авыл торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәү урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясе радиусы белән чагыштырырлык.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативларында билгеләнгән мәдәният һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен үтәргә;

2) жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәмин ителеше турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

3) Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләргә үз эченә алган жирле нормативларның төп өлеше бүлекләренә бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1 таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сылтамаларны үз эченә ала.

Таблица 2.4.1

Төп өлешнең бүлекләре	Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр
-----------------------	---

<p>1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләре СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормаларына көйләнә.</p> <p>Газүткәргечләрнең транспортланган газның эш басымы буенча классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенең чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сәгатләре саны максималь электр йөкләнеше рнп РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күләменең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 9000 мегаджоуль/ел 1 кешегә РП РНГП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүреш һәм эчү ихтыяжларына, сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләре ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнә.</p> <p>Су белән тәэмин итү системаларын проектлаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) уртача күрсәткечләрен рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар (1 таблица).</p> <p>Су эзерләү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күләме, аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә, СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p> <p>Су агызу объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәпләнгән күрсәткечләре көнкүреш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягә һәм яшеллекләргә су сибүгә су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итәргә кирәк. Канализация чистарту корылмаларын урнаштыру өчен жир участогы күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p>
<p>1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Урамнар һәм юллар челтәрен, велосипед юлларын, жәяүлеләр коммуникацияләрен, жәяүлеләр үтүләрен проектлау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсәткечләре 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдәләре һәм юл хәрәкәтен оештыру буенча чараларны эшләү һәм гамәлгә ашыру буенча методик киңәшләргә. Россия Федерациясендә торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләпләр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда килештерелгән.</p> <p>ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр</p>

	<p>юлларын, кагыйдэ буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыклары нисбәтендә юлларның йөрү өлешеннән читтә урнаштырырга кирәк</p> <table border="1" data-bbox="549 353 1477 703"> <tr> <td data-bbox="549 353 967 562">Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать</td> <td data-bbox="967 353 1078 562">до 400</td> <td data-bbox="1078 353 1193 562">600</td> <td data-bbox="1193 353 1289 562">800</td> <td data-bbox="1289 353 1385 562">1000</td> <td data-bbox="1385 353 1477 562">1200</td> </tr> <tr> <td data-bbox="549 562 967 703">Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.</td> <td data-bbox="967 562 1078 703">70</td> <td data-bbox="1078 562 1193 703">50</td> <td data-bbox="1193 562 1289 703">30</td> <td data-bbox="1289 562 1385 703">20</td> <td data-bbox="1385 562 1477 703">15</td> </tr> </table> <p>Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Чытырчы АЖ IV һәм V категорияле жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллары керә.</p> <p>Жәмәгать биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жинел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.</p>	Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200	Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15
Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200								
Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15								
1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар	<p>Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәэмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләргә исәпкә алып билгеләнде.</p> <p>Спорт объектларының территориаль уңайлылыгының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Чытырчы АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.</p>												
1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар	<p>«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләргә белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгы 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II, III, VII, VIII бүлекләр) һәм Чытырчы АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәэмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләргә чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p>												
1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары	<p>Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән минималь тәэмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25</p>												

	нче таблица).
1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен билгеләнгән объектлар	<p>Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртақ предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү объектлары	Транспорт белән тәэмин итү 30 минут дәвамында торак пунктның административ үзәгеннән иң ерак торак пунктка кадәр юл озынлыгына карап билгеләнгән.
1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары	Кыска вакытлы массакүләм ял объектлары территориясенен зурлыгы һәм 42.13330.2016 уртақ предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакүләм ял итү урыннарының транспорт белән тәэмин ителеше торак пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгеләнгән.
1.10. Жирләү урыны	Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгеләнгән. .
1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгеләнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына</p>

	кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара
--	--

3 өлөш. Шәһәр төзөлөшө проектлаштыру нормативларының төп өлөшөндө булган исәп-хисап күрсәткечләрөн куллану кагыйдәләре һәм өлкәсө

3.1. Жирле нормативларының исәпләнгән күрсәткечләрөн куллану өлкәсө

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләре Чытырчы АЖ бөтөн территориясенә жирле нормативлар үз көчөнә кәргәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләрөнә тарала.

3.1.2. МНГП территориаль планлаштыру, шәһәр төзөлөшө зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Чытырчы АЖ территориясендә шәһәр төзөлөшө (төзөлөш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчөн кулланыла. шәһәр төзөлөшө эшчәнлегә мäsьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Чытырчы АЖ өчөн шәһәр төзөлөшө эшчәнлегә өлкәсендәгә вәкаләтләрне гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

1) Чытырчы АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;

2) жирле әһәмияттәгә объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары)

3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;

4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;

5) Чытырчы АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзөлгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзөлгән территорияләрне үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жиңүчеләр өчөн мәжбүри булып тора.

Жирле нормативлар Чытырчы АЖ генераль планы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчөн мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзөлөшө планын әзерләү өчөн мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларының исәп-хисап күрсәткечләре территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрөн билгеләү өчөн һәм халык өчөн күрсәтелгән объектларның территориаль керү мөмкинлегенәң максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләрөн билгеләү өчөн кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзөлөшө регламентларында, әгәр территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

– Чытырчы АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерлэгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Чытырчы АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Чытырчы АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очрактарда.

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертәп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектарында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә

нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кергү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территориаль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәتلәрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарға каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Чытырчы авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

1 Кушымта

Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлеге

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенең 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 31.08.2018 №1039 карары Каты коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
6. Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 15.09.2020 № 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятең почта элементәсе бүлекчәләрен территорияль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
7. «Биналар һәм корылмалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәэмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары өлешләрен) раслау һәм Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хақында» Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясә субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөлтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясә Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясә субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөлтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясә Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясә субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясә Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
11. Россия Федерациясә Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 №182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын әзерләү буенча методик киңәшләр.

12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 № 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен раслау турында» 17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында» 26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында» 25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәэмин ителешне нормативларын билгеләү турында» Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.
8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.
9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.
10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».
11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләрдән файдалану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.
12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында» 27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схеманы раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Чытырчы авыл жирлегенең муниципаль хокукый актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.
2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.
3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-иқтисадый үсеше стратегиясен раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.
4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Гаделша авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдэләре жыентыгы

1. СП 42-101-2003 «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү» системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр»
2. СП 31-110-2003« Торак һәм ижтимагый биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау»
3. СП 44.13330.2011 «Административ һәм көнкүреш биналары»
4. 118.13330.2012 «Жәмәгать биналары һәм корылмалары»
5. СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү»
6. СП 396.1325800.2018 «Торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдэләре»
7. СП кагыйдэләре жыентыгы 476.1325800.2020« Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләре. Торак микрорайоннары планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдэләре"»
8. СП 34.13330.2021 «Автомобиль юллары»

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Чытырчы авыл җирлегенә
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

2 Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

МНГП – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Чытырчы авыл җирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативлары.

ТР РНГП – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары.

СП– авыл җирлеге.

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

ТКО – каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Чытырчы авыл җирлегенең
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

3 Кушымта

Чистай муниципаль районы Чытырчы авыл җирлегенең 2021 елгы икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр

Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы объектлары саны		
кибет	берәмлек	1
минимаркетлар	берәмлек	1
Ваклап сату объектларының сәүдә залы мәйданы		
кибет	кв. метр	30.2
минимаркетлар	кв. метр	30.2

Спорт

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Спорт корылмалары саны- барлыгы		
спорт корылмалары	берәмлек	3
яксы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1
Муниципаль спорт корылмалары саны		
спорт корылмалары	берәмлек	3

яссы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	гектар	6406
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	4.2
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	5.3

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Урам суүткәргеч челтәренең аерымсузылуы		
Урам суүткәргеч челтәре	метр	4940
Алыштыруга мохтаж урам су челтәренең аерым озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре алыштыруга мохтаж	метр	1800
Урам газ челтәренең аерым сузылуы,	метр	3530
Газлаштырылмаган торак пунктлар саны	берәмлек	3
Торак биналарның гомуми мәйданы		
Бөтен торак фонды	1000 кв. метров	7.4
Суүткәргечләре булмаган торак пунктлар саны (аерым суүткәргеч челтәрләре)	берәмлек	1
Канализацияләре булмаган торак пунктлар саны (аерым канализация челтәрләре)	берәмлек	4

Почта һәм телефон элементәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү	Кыйммәте
--------------	-------	----------

	берәмлеге	
Почта элементәсе хезмәтләнדרгән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	4
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	4

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		
Барлык халык		
1 гыйнварга	кеше	263
Авыл халкы		
1 гыйнварга	кеше	263
Туганнар саны (үле туганнарны исәпкә алмаганда)	человек	2
Табиғый үсеш (кимү)	человек	-9
Гомуми туу коэффициенты	промилле	7.8
Гомуми үлем коэффициенты	промилле	42.6
Табиғый үсешнең гомуми коэффициенты (кимү)	промилле	-34.8

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы
Чистай Выселкасы авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру жирле
нормативлары

2023

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ЧИСТАЙ ВЫСЕЛКАСЫ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЭШЕН
ПРОЕКТЛАШТЫРУ ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

1 өлеш. Төп өлеш- Чистай Выселкасы авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәпләнгән күрсәткечләре һәм халык өчен мондый объектларның территорияль ирешүенең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәпләнгән күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Чистай Выселкасы авыл жирлеген шәһәр төзелешен проектлауның әлеге жирле нормативлары (алга таба – МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелеше эшчәнлегенә өлкәсендәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары – Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексына (алга таба-шәһәр төзелеше кодексы) ярашлы рәвештә кешенең тормыш эшчәнлегенең уңай шартларын тәмин итү максатларында һәм территорияль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә кулланылырга тиешле исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары шәһәр төзелеше кодексының 19 статьясының 3 өлешендәге 1 пункттында күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле әһәмияттәге башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территорияль яктан мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дәүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясый.

Әлеге жирле нормативларда исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнгән нормалаштыру өлкәләре исемлегенә шәһәр төзелеше кодексының 19 статьясының 3 өлешенә 1 пункты нигезендә муниципаль районның территорияль планлаштыру схемасында күрсәтелә торган жирле әһәмияттәге объектлар төрләренә нигезендә, муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен объектларны исәпкә алып төзелгән, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында һәм Татарстан Республикасы « Чистай Выселкасы авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенә Уставының 6 статьясында күрсәтелгән. Нормалаштыру өлкәләре составы ЧМР МНГП төп өлешенә бүлекләренә исемнәрендә чагыла.

Әлеге жирле законнар Россия Федерациясенә, Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары һәм Чистай муниципаль районының муниципаль норматив хокукый

актары нигезендә эшлэнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 елның 519 номерлы карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 елның 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителешенең исәп-хисап күрсәткечләре республика (төбәк) нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре республика нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-иқтисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып эерләнгән.

Жирле әһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең урбанизация дәрәжәсе, эчке территориаль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан иқтисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренең классификациясенә ярашлы, торак пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәэмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территориаль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегенә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су түгү өлкәсендәге объектларга Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә жирлек чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итүне, су түгүне, халыкны ягулык белән тәэмин итүне оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәэмин итү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.1.1 нче таблицада китерелгән, объектларның территориаль файдалану мөмкинлегенә максималь мөмкин булган дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченең кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгатьләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянен) тиешле

ресурс белән минималь тәэмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеш проектлау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәэмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәдәге күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән

1.1.2. Газ белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү булганда)	м3/ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәэмин иткәндә)газ куллану	м3/ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәэмин итүнең һәр төре булмаганда)	м3/ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеш проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәэмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеш проектлау максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормалары буенча кабул итәргә кирәк.

4. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменен минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсә 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3 таблицасы буенча эш итәргә рәхсәт ителә. Объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсә нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнең зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлеге максималь дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең, үлчәү берәмлегенең исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең әһәмияте
Су алу. Су әзерләү станцияләре (суүткәргеч чистарту корымалары). Насос станцияләре. Су саклау өчен танклар. Су	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75
	Су әзерләү станциясен (суүткәргеч чистарту	

күтөрү манаралары. Магистраль сууткөргөчлөр.	корылмаларын) урнаштыру өчен жир участогының га күлөмө аларның житештерүчөнлегенэ бэйле рөвөштө мең м3/көн.	
	0,8 гә кадәр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искөрмө:

1. Чагыштырма су куллану жәмөгаты биналарында хужалык-эчү һәм көнкүреш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченэ ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сәнэгаты һәм авыл хужалыгы предприятиеләренең житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендә билгеләнергә тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сәнэгаты предприятиеләре территориясендә су сибүгә су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергә тиеш 31.13330.2012 су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткече чагыштырма су агызу күрсәткече, л/көн. 1 кешегә территорияне һәм яшеллекләргә сугару өчен су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң дип кабул ителә. Су агызу объектларының территорияль мөмкин булган максимал дәрәжәсе нормалаштырылмый.

1.2. Жирле эһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле эһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чикләрендә жирле эһәмияттәге автомобиль юллары керә.

1.2.2. Урам-юл челтәренең квартал структурасы булган авыл торак пунктында халыкны урамнар һәм юллар белән тәэмин итүнең рөхсәт ителгән дәрәжәсе торак төзелеш территориясе чикләрендәге челтәр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендә характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһәр төзелеше проектлауның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итәргә кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
---------------------------	---

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы
Иң аз куркынычсызлык дистанциясе	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел: - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырыенда велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының киңлеге урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше кырыенда	– транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан ким түгел; -транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлеге	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) үзара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектланьрга тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләндерелгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, Ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәмин ителеш шәхси жиңел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмаска тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнең автомобиль саклау урыннары белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмэт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерергә.

Таблица 1.2.2

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмаларя		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	220
Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60
Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25
Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участкаларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вақытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вақытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмэт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чәчтарашханәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләре	Кабул итүченең эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25
Китапханәләр	Даими урыннар	8
Дини конфессияләр объектлары	Бер тапкыр килүчеләр	10, ләкин

		ким дигәндә 10 урын
Сәламәтләндрү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми мәйданы м2	55
Рекреацион территорияләр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вакытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10
Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	3

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлеп бирелгән участка, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участоклары һәм жиңел автомобильләрнең жир өстендәге парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м2, бер парковка урынына 25 м2 исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндрү һәм спорт чараларын үткәруне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакуләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле үзәкләрдә, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин.	1500
		АЖдә объектлар	1	Транспорт, мин.	15

		саны			
2.	Яссы спорт корылмалары (стадионнар, спорт майданчыклары, шугалактар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	500
		АЖдә саны	1		20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корылмаларын мәктәпләренң, ял итү һәм мәдәният учреждениеләренң спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегенң административ үзәгендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рөхсәт ителә.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мәдәният һәм ял объектларына китапханәләр, мәдәният йортлары, кинотеатрлар, ял, мәдәният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар	1		20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасы.	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30
					20

3.	Мәдәният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны; 1 мең кешегә филиаллар	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә:

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмиятгә мэдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м2 / кеше.	12	Жәяүле, мин.	30
			Транспорт, мин.	20

--	--	--	--	--

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзеклөндөрүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзөгән жир участогының бер өлешеннән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтлөндөрү, эксплуатацияләү һәм төзеклөндөрү өчен билгеләнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торак бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт)өчен;

-торак йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәмин итү өчен жәяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрән парковкалау урыннары;

-торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшлөчә һәм кунакларының жиңел автомобильләрән парковкалау урыннары;

- каты коммуналь калдыкларны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру урыннары.

Күп фатирлы торак йорт участогы чикләрендә урнашкан яшеллөндөрелгән территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыклары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыкларның минималь рөхсәт ителгән зурлыклары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыклар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м ²	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгыйльләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торак пунктлар чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү, торак пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижәләрән кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Янғын куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, жәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәэмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуна күрә жирле нормативларда мондый объектларның халык өчен тәэмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен билгеләнгән объектлар.

1.7.1. Торак пунктларда яшәүчеләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
2.	Стационар сәүдә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны / 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе	Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе
-------	-----------------	--	---

		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча		Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча		нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Кыска вакытлы массакуләм ял итү зоналары	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20
		Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25		

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Майданы, 1000 кешегә исәпләнгән гектар.	0,24	нормалаштырылмаган	

Искәрмә:

Зират өчен жир участкагы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән майданчыклар саны, майданчыклар майданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (майданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган майданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьяларына, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, 131-ФЗ номерлы Федераль законның 16 статьясына, муниципаль берәмлек уставына ярашлы эзерләнган «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының авыл жирлеге».

2.1.3. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары социаль-икътисадый үсеш стратегиясе һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Чистай Выселкасы авыл жирлегенә шәһәр төзелеше проектлары белән килешүен тәэмин итәргә, территорияләрнең социаль-икътисадый үсеш күрсәткечләре һәм территорияләрнең пространство үсеш күрсәткечләре арасында бәйләнешне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары авыл жирлегенә жирле әһәмияткә объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирлегенә башка жирле әһәмияткә объектлары һәм авыл жирлеге халкының мондый объектларына территорияль яктан керү мөмкин булган максимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкның рөхсәт ителгән минимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын эзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып башкарылган: авыл жирлеге территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл жирлегенә социаль-икътисади үстерү стратегияләре һәм программалары; жирле үзидарә органнары һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НГП проектын эзерләгәндә норматив-хокукий базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукий актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукий актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Чистай Выселкасы авыл жирлегенә норматив хокукий актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган документлар исемлеге 1 нче кушымтада китерелә.

2.2. Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.2.1. Чистай муниципаль районының Чистай Выселкасы авыл жирлегенә (алга таба – Чистай Выселкасы авыл жирлеге, авыл жирлеге) авыл жирлеге статусы «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән бирелде.

Авыл жирлегенә рәсми исеме-«Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Чистай Выселкасы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге. Авыл Чистай муниципаль районы составына керә.

Авыл жирлегенен административ үзәге-Чистай Выселкасы авылы. Авыл жирлегенә 1 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Чистай Выселкасы АЖ икътисад һәм социаль өлкәсе торышын билгеләүче күрсәткечләр, шул исәптән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешен чагылдыручы күрсәткечләр, 3 нче кушымтада китерелгән.

2.2.3. Чистай Выселкасы АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеше проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГПНЫҢ исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясый ала:

- Чистай Выселкасы АЖ генераль планы.
- Чистай Выселкасы АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.
- Чистай Выселкасы АЖ 2030 елга кадәр социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм Чистай Выселкасы АЖ эшчәнлек төрләре буенча муниципаль программалары.

2.3. Жирле әһәмияттәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенен мондый шәһәр төзелеше законнарына кертелгән жирле әһәмияттәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

- а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару;
- б) жирле әһәмияттәге автомобиль юллары;
- в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,
- г) торак пунктның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйле рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйле рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнен генераль планы картасында күрсәтелергә тиешле жирле әһәмияттәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле әһәмияттәге объектлар жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. Авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый.

2.3.4. Чистай Выселкасы АЖ жирле әһәмияттәге мәсьәләләре Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Чистай Выселкасы авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенә Уставының 5 статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - хисап күрсәткечләрен эзерләү гамәлгә ашырылган жирле әһәмияттәге объектлар төрләре составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукый актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

2.4. Хисап күрсәткечләрен нигезләү

2.4.1. Хисап күрсәткечләрен нигезле эзерләү:

1) шәһәр төзелеше эшчәнлегә белән бәйлә таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенәң норматив хокукый актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Чистай Выселкасы АЖ

Муниципаль норматив хокукый актларында;

милли стандартларда һәм кагыйдәләр җыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләрен һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Чистай Выселкасы АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясендә һәм Чистай Выселкасы АЖ программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле әһәмияттәге торак пунктлар төзелә;

- Чистай Выселкасы АЖ территориясендә икътисад һәм социаль өлкәнәң торышы, социаль-демографик составы һәм халык тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик хисапларда;

- Россия Федерациясә һәм Татарстан Республикасы территориаль планлаштыру документларында;

- Чистай Выселкасы АЖ территориаль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр жирлегенәң жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләренә планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендәге методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечләренәң кыйммәтләрен исәпләгәндә математик ысулларны дәрәс куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 маддәсенәң 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелеше проекткаунуң төбәк (республика) нормативлары төбәк әһәмиятендәге объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле әһәмияттәге, шул исәптән авыл жирлегенәң исәп-хисап күрсәткечләренәң чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 маддәсә нигезендә жирле нормативларда

билгелэнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенәң минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативларында билгелэнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаска тиеш шәһәр төзелешә проектлауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренәң чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләп билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары үз составында жирле әһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренәң чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелешә проектлауның республика нормативлары МНПП әзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле әһәмияттәге объектларны урнаштырганда авыл жирлегә халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территориаль мөмкинлекне билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле әһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, авыл торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәү урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясә радиусы белән чагыштырырлык.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелешә проектлаштыруының республика нормативларында билгелэнгән мәдәният һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренәң чик кыйммәтләрен үтәргә;

2) жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәэмин ителешә турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

3) Россия Федерациясә Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләренәң үз эченә алган жирле нормативларның төп өлешә бүлекләренә бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1 таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сылтамаларны үз эченә ала.

Таблица 2.4.1

Төп өлешнәң бүлекләре	Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр
1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару өлкәсендәге	Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнешә, газ чыгымы күрсәткечләре СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр

<p>объектлар</p>	<p>нормаларына көйлөнө.</p> <p>Газүткөргөчлэрнең транспортланган газның эш басымы буенча классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенен чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сәгатъләре саны максималь электр йөкләнеше рнп РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күләменен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 9000 мегаджоуль/ел 1 кешегә РП РНГП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүреш һәм эчү ихтыяжларына, сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләре ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнә.</p> <p>Су белән тээмин итү системаларын проектлаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) уртача күрсәткечләрен рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тээмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар (1 таблица).</p> <p>Су эзерләү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күләме, аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә, СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p> <p>Су агызу объектлары белән тээмин ителешнен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре көнкүреш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягә һәм яшеллекләргә су сибүгә су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итәргә кирәк. Канализация чистарту корылмаларын урнаштыру өчен жир участогы күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p>
<p>1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Урамнар һәм юллар челтәрен, велосипед юлларын, жәяүлеләр коммуникацияләрен, жәяүлеләр үтүләрен проектлау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсәткечләре 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдәләре һәм юл хәрәкәтен оештыру буенча чараларны эшләү һәм гамәлгә ашыру буенча методик киңәшләргә. Россия Федерациясендә торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләпләр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда килештерелгән.</p> <p>ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юлларын, кагыйдә буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыклары нисбәтендә юлларның йөрү өлешеннән читтә урнаштырырга кирәк</p>

	<table border="1" data-bbox="549 219 1476 568"> <tr> <td data-bbox="549 219 967 427">Автомобильлэрнең хәрәкәтенең чын интенсивлығы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать</td> <td data-bbox="967 219 1078 427">до 400</td> <td data-bbox="1078 219 1193 427">600</td> <td data-bbox="1193 219 1289 427">800</td> <td data-bbox="1289 219 1385 427">1000</td> <td data-bbox="1385 219 1476 427">1200</td> </tr> <tr> <td data-bbox="549 427 967 568">Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлығы, вел./сәг.</td> <td data-bbox="967 427 1078 568">70</td> <td data-bbox="1078 427 1193 568">50</td> <td data-bbox="1193 427 1289 568">30</td> <td data-bbox="1289 427 1385 568">20</td> <td data-bbox="1385 427 1476 568">15</td> </tr> </table> <p data-bbox="549 568 1495 757">Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлығы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Чистай Выселкасы АЖ IV һәм V категорияле жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллары керә.</p> <p data-bbox="549 757 1495 898">Жәмәгать биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жиңел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.</p>	Автомобильлэрнең хәрәкәтенең чын интенсивлығы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200	Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлығы, вел./сәг.	70	50	30	20	15
Автомобильлэрнең хәрәкәтенең чын интенсивлығы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200								
Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлығы, вел./сәг.	70	50	30	20	15								
1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар	<p data-bbox="549 898 1495 1196">Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлығының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләрне исәпкә алып билгеләнде.</p> <p data-bbox="549 1218 1495 1391">Спорт объектларының территориаль уңайлылығының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Чистай Выселкасы АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.</p>												
1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар	<p data-bbox="549 1391 1495 1715">«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлығы 02.08.2017 № р-965 боерыгы (II,III, VII, VIII бүлекләр) һәм Чистай Выселкасы АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p>												
1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары	<p data-bbox="549 1715 1495 1868">Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән минималь тәмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә билгеләнгән.</p> <p data-bbox="549 1890 1495 2020">Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25 нче таблица).</p>												

<p>1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен билгеләнгән объектлар</p>	<p>Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәмин ителеше нормативларын билгеләү турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртақ предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
<p>1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары</p>	<p>Транспорт белән тәмин итү 30 минут дәвамында торак пунктның административ үзегеннән иң ерак торак пунктка кадәр юл озынлыгына карап билгеләнгән.</p>
<p>1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары</p>	<p>Кыска вакытлы массакуләм ял объектлары территориясендә зурлыгы һәм 42.13330.2016 уртақ предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакуләм ял итү урыннарының транспорт белән тәмин ителеше торак пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
<p>1.10. Жирләү урыны</p>	<p>Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгеләнгән. .</p>
<p>1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар</p>	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсыздандыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгеләнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара</p>

**3 өлөш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының
төп өлөшөндө булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану
кагыйдәләре һәм өлкәсе**

3.1. Жирле нормативларының исәпләнгән күрсәткечләрен куллану өлкәсе

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләре Чистай Выселкасы АЖ бөтен территориясенә жирле нормативлар үз көченә кәргәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә тарала.

3.1.2. МНГП территорияль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизаларда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Чистай Выселкасы АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфалар затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчен кулланыла. шәһәр төзелеше эшчәнлегә мәсьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Чистай Выселкасы АЖ өчен шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендәгә вәкаләтләргә гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

- 1) Чистай Выселкасы АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;
- 2) жирле әһәмияттәгә объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары)
- 3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;
- 4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;
- 5) Чистай Выселкасы АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзелгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзелгән территорияләргә үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жинүчеләр өчен мәжбүри булып тора.

Жирле нормативлар Чистай Выселкасы АЖ генераль планы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчен мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзелеше планын әзерләү өчен мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләре территорияне коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенә минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен һәм халык өчен күрсәтелгән объектларның территорияль керү мөмкинлегенә максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзелеше регламентларында, әгәр территорияль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

– Чистай Выселкасы АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерлэгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Чистай Выселкасы АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Чистай Выселкасы АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очрақларда.

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертәп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәэмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектларында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тээмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тээмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кертү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территорияль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәтләрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарга каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Чистай Выселкасы авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына
1 Кушымта

**Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар
исемлеге**

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенең 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 31.08.2018 №1039 карары Каты коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
6. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 15.09.2020 № 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятең почта элементәсе бүлекчәләрен территорияль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
7. «Биналар һәм корылмалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәэмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр җыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр җыентыклары өлешләр) раслау һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хакында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөлтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары чөлтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.

11. Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 №182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын эзерләү буенча методик киңәшләр.

12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 № 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында»25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен раслау турында»17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында»26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында»25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында»Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.
8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.
9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.
10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».
11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләрдән файдалану нормативларын раслау турында»Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.
12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында»27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территорияль схеманы раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Чистай Выселкасы авыл жирлегенең муниципаль хокукий актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.
2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында» Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.
3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-иқтисадый үсеше стратегиясен раслау турында» Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.
4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Чистай Выселкасы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдэләре жыентыгы

1. СП 42-101-2003 «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү» системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр»
2. СП 31-110-2003 «Торак һәм ижтимагый биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау»
3. СП 44.13330.2011 «Административ һәм көнкүреш биналары»
4. 118.13330.2012 «Жәмәгать биналары һәм корылмалары»
5. СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү»
6. СП 396.1325800.2018 «Торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдэләре»
7. СП кагыйдэләре жыентыгы 476.1325800.2020 «Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләре. Торак микрорайоннары планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдэләре»
8. СП 34.13330.2021 «Автомобиль юллары»

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Чистай Выселкасы авыл җирлегенә
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына
2 Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

МНГП – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Чистай Выселкасы авыл җирлеген шәһәр төзелешә проектлаштыруның жирле нормативлары.

ТР РНГП – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелешә проектлаштыруының республика нормативлары.

СП– авыл җирлеге.

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелешә. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

ТКО – каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
 Чистай муниципаль районы
 Чистай Выселкасы авыл жирлегенең
 шәһәр төзелешен проектлаштыру
 жирле нормативларына

3 Кушымта

Чистай муниципаль районы Чистай Выселкасы авыл жирлегенең 2021 елгы икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр

Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы объектлары саны		
кибет	берәмлек	2
жәмәгать ашханәләре, ашханәләр	берәмлек	1
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	берәмлек	2
башка кибетләр	берәмлек	2
Ваклап сату объектларының сәүдә залы мәйданы		
кибет	кв. метр	37.6
башка кибетләр	кв. метр	37.6
Жәмәгать туклануы объектларында кунакларга хезмәт күрсәтү залы мәйданы		
жәмәгать ашханәләре, ашханәләр	кв. метр	54
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	кв. метр	130
Жәмәгать туклануы объектларында урыннар саны		
жәмәгать ашханәләре, ашханәләр	урын	50
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	урын	130

Спорт

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Спорт корылмалары саны- барлыгы		
спорт корылмалары	берәмлек	3
яксы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1
Муниципаль спорт корылмалары саны		
спорт корылмалары	берәмлек	3
яксы спорт корылмалары	берәмлек	1
спорт заллары	берәмлек	1

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	гектар	7847
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	13.6
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	13.6

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
Барлыгы	берәмлек	2
Көчлеге 3 Гкал/сәг кадәр булган жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
3 гигакал/сәг кадәр	берәмлек	2
Ике торбалы исәпләүдә жылылык һәм пар челтәрләренең озынлыгы	метр	1520

Урам су челтәренең аерым озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре	метр	4200
Алыштыруга мохтаж урам су челтәренең аерым озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре алыштыруга мохтаж	метр	1600
Урам газ челтәренең аерым озынлыгы,	метр	32500
Торак биналарның гомуми мәйданы		
Бөтен торак фонды	1000 кв. метр	34.9
Суүткәргечләре булмаган торак пунктлар саны (аерым суүткәргеч челтәrlәре)	берәмлек	1

Почта һәм телефон элементәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Почта элементәсе хезмәтләнדרгән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	1
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	1

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		
Барлык халык		
1 гыйнварга	кеше	2421
Авыл халкы		
1 гыйнварга	кеше	2421
Туганнар саны (үле туганнарны исәпкә алмаганда)	кеше	15
Табигый үсеш (кимү)	кеше	-15
Гомуми туу коэффициенты	промилле	6.2
Гомуми үлем коэффициенты	промилле	12.4

Табигый үсешнең гомуми коэффициенты (кимү)	промилле	-6.2
--	----------	------

Кушымта № 23

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы
Чистай авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативлары

2023

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ЧИСТАЙ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУ
ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

1 өлеш. Төп өлеш- Чистай авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре һәм халык өчен мондый объектларның территориаль ирешүенен максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Чистай авыл жирлеген шәһәр төзелешен проектлауның әлеге жирле нормативлары (алга таба – МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелешә эшчәнлегә өлкәсендәге вәкаләтләрен гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары – Россия Федерациясә Шәһәр төзелешә кодексына (алга таба-шәһәр төзелешә кодексы) ярашлы рәвештә кешенә тормыш эшчәнлегенә уңай шартларын тәмин итү максатларында һәм территориаль планлаштыру, шәһәр төзелешә зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә кулланылырга тиешле исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешендәге 1 пункттында күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле әһәмияттәге башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дәүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләренә гамәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясы.

Әлеге жирле нормативларда исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнгән нормалаштыру өлкәләре исемлегә шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешә 1 пункты нигезендә муниципаль районның территориаль планлаштыру схемасында күрсәтелә торган жирле әһәмияттәге объектлар төрләре нигезендә, муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен объектларны исәпкә алып төзелгән, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында һәм Татарстан Республикасы «Чистай авыл жирлеге» муниципаль берәмлегә Уставының 6 статьясында күрсәтелгән. Нормалаштыру өлкәләре составы ЧМР МНГП төп өлешә бүлекләренен исемнәрендә чагыла.

Әлеге жирле законнар Россия Федерациясенен, Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары һәм Чистай муниципаль районының муниципаль норматив хокукий актлары нигезендә эшләнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 елның 519 номерлы карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 елның 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителешенә исәп-хисап күрсәткечләре республика (төбәк) нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территорияль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре республика нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-иқтисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып эерләнгән.

Жирле әһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренә урбанизация дәрәжәсе, эчке территорияль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан иқтисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренә классификациясенә ярашлы, торақ пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклығының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәэмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлығының уртача дәрәжәсе, нормаль территорияль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукий актлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегенә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су түгү өлкәсендәге объектларга Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә жирлек чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итүне, су түгүне, халыкны ягулык белән тәэмин итүне оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәэмин итү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.1.1 нче таблицада китерелгән, объектларның территорияль файдалану мөмкинлегенә максималь мөмкин булган дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченә кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт·сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгатьләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянен) тиешле ресурс белән минималь тәэмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәэмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәдәге күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән

1.1.2. Газ белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү булганда)	м3/ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларынан кайнар су белән тәэмин иткәндә)газ куллану	м3/ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәэмин итүнең һәр төре булмаганда)	м3/ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәэмин ителеше нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм

полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезлэмэләр нормалары буенча кабул итэргә кирәк.

4. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменәң минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3 таблицасы буенча эш итэргә рөхсәт ителә. Объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнең зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итэргә кирәк. Объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлеге максималь дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең, үлчәү берәмлегенең исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең әһәмияте
Су алу. Су әзерләү станцияләре (суүткәргеч чистарту корылмалары).	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75

Насос станцияларе. Су саклау өчен танктар. Су күтөрү манаралары. Магистраль суүткәргечләр.		
	Су әзерләү станциясен (суүткәргеч чистарту корылмаларын) урнаштыру өчен жир участогының га күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә мең м3/көн.	
	0,8 га кадәр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искәрмә:

1. Чагыштырма су куллану жәмәгәт биналарында хужалык-әчү һәм көнкүреш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченә ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләренә житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендә билгеләнергә тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сәнәгать предприятиеләре территориясендә су сибүгә су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергә тиеш 31.13330.2012 су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткече чагыштырма су агызу күрсәткече, л/көн. 1 кешегә территорияне һәм яшеллекләренә сугару өчен су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң дип кабул ителә. Су агызу объектларының территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юллары керә.

1.2.2. Урам-юл челтәренә квартал структурасы булган авыл торак пунктында халыкны урамнар һәм юллар белән тәэмин итүнең рөхсәт ителгән дәрәжәсе торак төзелеш территориясе чикләрендәге челтәр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендә характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһәр төзелеше проекткауның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итәргә кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы
Иң аз куркынычсызлык дистанциясе	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел: - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырыенда велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының киңлеге урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше кырыенда	– транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан ким түгел; -транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлеге	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) үзара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектланьрга тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләндерелгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, Ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәэмин ителеш шәхси жиңел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмашка тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнен автомобиль саклау урыннары белән тәэмин ителешенәң минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмәт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәэмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерергә.

Таблица 1.2.2

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмаларя		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	220
Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60
Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25
Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участокларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вакытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вакытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чәчтарашханәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләре	Кабул итүченәң эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25

Китапханэлэр	Даими урыннар	8
Дини конфессиялэр объектлары	Бер тапкыр килүчелэр	10, лэкин ким дигэндә 10 урын
Сәламәтлэндерү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми мәйданы м2	55
Рекреацион территорияләр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вакытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10
Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	3

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлеп бирелгән участкада, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участоклары һәм жиңел автомобильләрнең жир өстендәге парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м2, бер парковка урынына 25 м2 исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтлэндерү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакуләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле үзәкләрдә, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	1500
		АЖдә объектлар саны	1		15
2.	Яссы спорт корымалары (стадионнар, спорт майданчылары, шугалактар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	500
		АЖдә саны	1		20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корымаларын мәктәпләреннән, ял итү һәм мәдәният учреждениеләреннән спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегеннән административ үзәгендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рәхсәт ителә.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мәдәният һәм ял объектларына китапханәләр, мәдәният йортлары, кинотеатрлар, ял, мәдәният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рәхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдә объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар	1		20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү	АЖдә объектлар	1 административ	Жәяүле,	30

	ноктасы.	саны	тив үзөктө;	мин. Транспорт, мин.	20
3.	Мәдәният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны; 1 мең кешегә филиаллар	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә::

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү	Кыйммәте	Үлчәү	Кыйммәте

	берәмлеге		берәмлеге	
Гомуми файдаланудагы яшеллэндерелгән территорияләр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м2 / кеше.	12	Жәяүле,	30
			мин. Транспорт, мин.	20

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзеклэндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзегән жир участогының бер өлешеннән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтлэндерү, эксплуатацияләү һәм төзеклэндерү өчен билгелэнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торак бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт)өчен;

-торак йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәмин итү өчен жәяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрен парковкалау урыннары;

-торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшләүче һәм кунакларының жиңел автомобильләрен парковкалау урыннары;

- каты коммуналь калдыкларны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру урыннары.

Күп фатирлы торак йорт участогы чикләрендә урнашкан яшеллэндерелгән территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыклары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыкларның минималь рөхсәт ителгән зурлыклары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыклар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м2	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгыльләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торак пунктлар чикләрендә янғын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәэмин итү, торак пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижеләрен кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Янғын куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, жәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәэмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуна күрә жирле нормативларда мондый объектларның халык өчен тәэмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен билгеләнгән объектлар.

1.7.1. Торак пунктларда яшәүчеләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
2.	Стационар сәүдә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны / 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Муниципаль берәмлекнең жириле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча		Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча		нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Кыска вакытлы массакуләм ял итү зоналары	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе майданы, 1 кешегә	8	Транспорт, мин.	20

		м2			
		Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25		

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Мәйданы, 1000 кешегә исәпләнгән гектар.	0,24	нормалаштырылмаган	

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән мәйданчыклар саны, мәйданчыклар мәйданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (мәйданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган мәйданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьяларына, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, 131-ФЗ номерлы Федераль законның 16 статьясына, муниципаль берәмлек уставына ярашлы эзерләнган «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Гаделша авыл жирлегенә».

2.1.3. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары социаль-иқътисады үсеш стратегиясе һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Чистай авыл жирлегенә шәһәр төзелеше проектлары белән килешүен тәмин итәргә, территорияләрнең социаль-иқътисады үсеш күрсәткечләре һәм территорияләрнең пространство үсеш күрсәткечләре арасында бәйләнешне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирлегенә башка жирле әһәмияттәге объектлары һәм авыл жирлегенә халкының мондый объектларына территорияль яктан керү мөмкин булган максимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкның рөхсәт ителгән минимал дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын эзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып башкарылган: авыл жирлегенә территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл жирлегенә социаль-иқътисади үстерү стратегияләре һәм программалары; жирле үзидарә органнары һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НГП проектын эзерләгәндә норматив-хокукый базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Чистай авыл жирлегенә норматив хокукый актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган документлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә.

2.2. Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.2.1. Чистай муниципаль районының Чистай авыл жирлегенә (алга таба – Чистай авыл жирлегенә, авыл жирлегенә) авыл жирлегенә статусы «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән бирелде.

Авыл жирлегенен рәсми исеме - «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Чистай авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге. Авыл жирлеге Чистай муниципаль районы составына керә.

Авыл жирлегенен административ үзәге-Луч бистәсе. Авыл жирлегенә 4 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Чистай АЖ икътисад һәм социаль өлкәсе торышын билгеләүче күрсәткечләр, шул исәптән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешен чагылдыручы күрсәткечләр, 3 нче кушымтада китерелгән.

2.2.3. Чистай АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеш проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГПНЫҢ исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясый ала:

- Чистай АЖ генераль планы.
- Чистай АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.
- Чистай АЖ 2030 елга кадәр социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм Чистай АЖ эшчәнлек төрләре буенча муниципаль программалары.

2.3. Жирле әһәмияттәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенен мондый шәһәр төзелеш законнарына кертелгән жирле әһәмияттәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

- а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару;
- б) жирле әһәмияттәге автомобиль юллары;
- в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,
- г) торак пунктның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйле рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйле рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелергә тиешле жирле әһәмияттәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеш эшчәнлегенә турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле әһәмияттәге объектлар жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. Авыл жирлеген шәһәр төзелеш проектлаштыруның жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый.

2.3.4 Чистай АЖ жирле эһәмияттәге мәсьәләләре Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының « Чистай авыл жирлегә» муниципаль берәмлегә Уставының 5 статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - хисап күрсәткечләрен эзерләү гамәлгә ашырылган жирле эһәмияттәге объектлар төрләре составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукый актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

2.4. Хисап күрсәткечләрен нигезләү

2.4.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү эзерләү:

1) шәһәр төзелешә эшчәнлегә белән бәйлә таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенә норматив хокукый актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Чистай АЖ

Муниципаль норматив хокукый актларында;

милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелешә проектлаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләрен һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Чистай АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясендә һәм Чистай АЖ программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле эһәмияттәге торақ пунктлар төзелә;

- Гаделша АЖ территориясендә икътисад һәм социаль өлкәнә торышы, социаль-демографик составы һәм халық тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик хисапларда;

- Россия Федерациясә һәм Татарстан Республикасы территорияль планлаштыру документларында;

- Чистай АЖ территорияль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр жирлегенә жирле эһәмияттәге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләренә планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелешә эшчәнлегә өлкәсендә методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечләренә кыйммәтләрен исәпләгәндә математик ысулларны дәрәс куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелешә кодексының 29.2 маддәсенә 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелешә проекткауның төбәк (республика) нормативлары төбәк эһәмиятендәге

объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле әһәмияттәге, шул исәптән авыл жирлегенең исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 мaddәсе нигезендә жирле нормативларда билгеләнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаса тиеш шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренең чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләр билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары үз составында жирле әһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелеше проектлауның республика нормативлары МНПП эзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле әһәмияттәге объектларны урнаштырганда авыл жирлеге халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территориаль мөмкинлекне билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле әһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, авыл торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәу урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясе радиусы белән чагыштырырлык.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативларында билгеләнгән мәдәният һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен үтәргә;

2) жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәмин ителеше турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

3) Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләргә үз эченә алган жирле нормативларның төп өлеше бүлекләренә бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1 таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сылтамаларны үз эченә ала.

Таблица 2.4.1

Төп өлешнең бүлекләре	Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр
-----------------------	---

<p>1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләре СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормаларына көйләнә.</p> <p>Газүткәргечләрнең транспортланган газның эш басымы буенча классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенең чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сәгатләре саны максималь электр йөкләнеше рнп РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күләменең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 9000 мегаджоуль/ел 1 кешегә РП РНГП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүреш һәм эчү ихтыяжларына, сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләре ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнә.</p> <p>Су белән тәмин итү системаларын проектлаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) уртача күрсәткечләрен рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар (1 таблица).</p> <p>Су эзерләү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күләме, аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә, СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p> <p>Су агызу объектлары белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең исәпләнгән күрсәткечләре көнкүреш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягә һәм яшеллекләргә су сибүгә су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итәргә кирәк. Канализация чистарту корылмаларын урнаштыру өчен жир участогы күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p>
<p>1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Урамнар һәм юллар челтәрен, велосипед юлларын, жәяүлеләр коммуникацияләрен, жәяүлеләр үтүләрен проектлау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсәткечләре 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдәләре һәм юл хәрәкәтен оештыру буенча чараларны эшләү һәм гамәлгә ашыру буенча методик киңәшләргә. Россия Федерациясендә торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләпләр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда килештерелгән.</p> <p>ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр</p>

	<p>юлларын, кагыйдә буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыктары нисбәтендә юлларның йөрү өлешенән читтә урнаштырырга кирәк</p> <table border="1" data-bbox="549 353 1477 703"> <tr> <td data-bbox="549 353 967 562">Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать</td> <td data-bbox="967 353 1078 562">до 400</td> <td data-bbox="1078 353 1190 562">600</td> <td data-bbox="1190 353 1302 562">800</td> <td data-bbox="1302 353 1414 562">1000</td> <td data-bbox="1414 353 1477 562">1200</td> </tr> <tr> <td data-bbox="549 562 967 703">Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.</td> <td data-bbox="967 562 1078 703">70</td> <td data-bbox="1078 562 1190 703">50</td> <td data-bbox="1190 562 1302 703">30</td> <td data-bbox="1302 562 1414 703">20</td> <td data-bbox="1414 562 1477 703">15</td> </tr> </table> <p>Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Чистай АЖ IV һәм V категорияле жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллары керә.</p> <p>Жәмәгать биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жинел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.</p>	Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200	Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15
Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгать	до 400	600	800	1000	1200								
Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15								
1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар	<p>Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәэмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 бoерыгы белән расланган методик киңәшләргә исәпкә алып билгеләнде.</p> <p>Спорт объектларының территориаль уңайлылыгының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Чистай АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.</p>												
1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар	<p>«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләргә белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгы 02.08.2017 № р-965 бoерыгы (II, III, VII, VIII бүлекләр) һәм Чистай АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәэмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләргә чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p>												
1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары	<p>Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән минималь тәэмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25</p>												

	нче таблица).
1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен билгеләнгән объектлар	<p>Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәмин ителеше нормативларын билгеләү турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртақ предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары	Транспорт белән тәмин итү 30 минут дәвамында торак пунктның административ үзәгеннән иң ерак торак пунктка кадәр юл озынлыгына карап билгеләнгән.
1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары	Кыска вакытлы массакүләм ял объектлары территориясенен зурлыгы һәм 42.13330.2016 уртақ предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакүләм ял итү урыннарының транспорт белән тәмин ителеше торак пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгеләнгән.
1.10. Жирләү урыны	Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгеләнгән. .
1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгеләнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына</p>

	кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара
--	--

3 өлөш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлөшөндө булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе

3.1. Жирле нормативларның исәпләнгән күрсәткечләрен куллану өлкәсе

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләре Чистай АЖ бөтен территориясенә жирле нормативлар үз көченә кәргәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә тарала.

3.1.2. МНГП территориаль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Чистай АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчен кулланыла. шәһәр төзелеше эшчәнлеге мәсьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Чистай АЖ өчен шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендәге вәкаләтләренә гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

1) Чистай АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;

2) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары)

3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;

4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;

5) Чистай АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзелгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзелгән территорияләренә үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жиңүчеләр өчен мәжбүри булып тора.

Жирле нормативлар Чистай АЖ генераль планы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчен мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзелеше планын әзерләү өчен мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләре территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенең минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен һәм халык өчен күрсәтелгән объектларның территориаль керү мөмкинлегенәң максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзелеше регламентларында, әгәр территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

– Чистай АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерләгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Чистай АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Чистай АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очракларда.

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертәп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектларында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсеннән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тәмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә

нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кергү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территориаль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәتلәрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарға каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Чистай авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

1 Кушымта

Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлеге

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенең 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янғын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 31.08.2018 №1039 карары Каты коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
6. Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 15.09.2020 № 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятең почта элементәсе бүлекчәләрен территорияль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
7. «Биналар һәм корылмалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәэмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары өлешләрен) раслау һәм Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хақында» Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясә субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясә Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясә субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясә Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясә субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясә Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
11. Россия Федерациясә Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 №182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын әзерләү буенча методик киңәшләр.

12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 № 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында»25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен раслау турында»17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында»26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында»25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында»Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.
8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.
9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.
10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».
11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләрдән файдалану нормативларын раслау турында»Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.
12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында»27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схеманы раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Чистай авыл жирлегенең муниципаль хокукый актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.

2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.

3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-иқтисады үсеше стратегиясен раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.

4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Чистай авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдэлэрне жыентыгы

1. СП 42-101-2003 «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү» системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезлэмэлэр»

2. СП 31-110-2003« Торак һәм ижтимагы биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау»

3. СП 44.13330.2011 «Административ һәм көнкүреш биналары»

4. 118.13330.2012 «Жәмэгать биналары һәм корылмалары»

5. СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү»

6. СП 396.1325800.2018 «Торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдэлэрне»

7. СП кагыйдэлэрне жыентыгы 476.1325800.2020« Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләре. Торак микрорайоннары планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдэлэрне"»

8. СП 34.13330.2021 «Автомобиль юллары»

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Чистай авыл жирлеген
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

2 Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

МНГП – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Чистай авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативлары.

ТР РНГП – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары.

СП– авыл жирлеге.

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

ТКО – каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
 Чистай муниципаль районы
 Чистай авыл жирлегенең
 шәһәр төзелешен проектлаштыру
 жирле нормативларына

3 Кушымта

Чистай муниципаль районы Чистай авыл жирлегенең 2021 елгы икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр

Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы объектлары саны		
кибет	берәмлек	3
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	берәмлек	1
башка кибетләр	берәмлек	1
минимаркетлар	берәмлек	2
башка кибетләр	берәмлек	1
Сату залы майданы ваклап сату объектлары		
кибет	кв. метр	114
башка кибетләр	кв. метр	12
минимаркетлар	кв. метр	102
башка кибетләр	кв. метр	12
Жәмәгать туклануы объектларында кунакларга хезмәт күрсәтү залы майданы		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	кв. метр	68
Жәмәгать туклануы объектларында урыннар саны		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре	урын	60

балансында булган ашханэлэр		
-----------------------------	--	--

Спорт

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Спорт корылмалары саны- барлыгы		
спорт корылмалары	берәмлек	5
яссы спорт корылмалары	берәмлек	3
спорт заллары	берәмлек	2
Муниципаль спорт корылмалары саны		
спорт корылмалары	берәмлек	5
яссы спорт корылмалары	берәмлек	3
спорт заллары	берәмлек	2

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	гектар	6914
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	9.9
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	11.1

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
Барлыгы	берәмлек	1
Көчлеге 3 Гкал/сәг кадәр булган жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		

3 гигакал/сэг кадэр	берэмлек	1
Ике торбалы исэплүдэ жылылык һәм пар челтэрлэренең озынлығы	метр	15
Урам су челтэренең аерым озынлығы		
Урам суүткэргеч челтэре	метр	10600
Алыштыруга мохтаж урам су челтэренең аерым озынлығы		
Урам суүткэргеч челтэре алыштыруга мохтаж	метр	2900
Урам газ челтэренең аерым озынлығы,	метр	19983
Торак биналарның гомуми майданы		
Бөтен торак фонды	1000 кв. метр	30.6
Суүткэргечлэре булмаган торак пунктлар саны (аерым суүткэргеч челтэрлэре)	берэмлек	2
Канализациялэре булмаган торак пунктлар саны (аерым канализация челтэрлэре)	берэмлек	4

Почта һәм телефон элемтәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Почта элемтәсе хезмәтләндргән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	4
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	4

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		
Бөтен халык		
1 гыйнварга	кеше	1359
Авыл халкы		
1 гыйнварга	кеше	1359
Туучылар саны (үле туганнарны исәпкә алмыйча)	кеше	8
Табиғый үсеш (кимү)	кеше	-15

Туучыларның гомуми коэффициенты	промилле	5.9
Үлемнең гомуми коэффициенты	промилле	17.1
Табигый үсешнең (кимүнең) гомуми коэффициенты	промилле	-11.2

Кушымта № 24

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы
Чуаш Ялтаны авыл жирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативлары

2023

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ЧУАШ ЯЛТАНЫ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУ
ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

1 өлеш. Төп өлеш - Чуаш Ялтаны авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре һәм халык өчен мондый объектларның территориаль ирешүенен максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Чуаш Ялтаны авыл жирлеген шәһәр төзелешен проектлауның әлеге жирле нормативлары (алга таба – МНГП, жирле нормативлар) Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнарының шәһәр төзелешә эшчәнлегә өлкәсендәге вәкаләтләрен гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

Шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары – Россия Федерациясә Шәһәр төзелешә кодексына (алга таба-шәһәр төзелешә кодексы) ярашлы рәвештә кешенә тормыш эшчәнлегенә уңай шартларын тәэмин итү максатларында һәм территориаль планлаштыру, шәһәр төзелешә зоналаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны әзерләгәндә кулланылырга тиешле исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасы.

Муниципаль районның шәһәр төзелешә проектлаштыру нормативлары шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешендәге 1 пункттында күрсәтелгән өлкәләргә караган муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары белән тәэмин ителешенен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре, муниципаль район халкының муниципаль районның жирле әһәмияттәге башка объектлары һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

Муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары булып капитал төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр тора, алар муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм тапшырылган дүләт вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар, Татарстан Республикасы Законы, муниципаль район Уставы нигезендә вәкаләтләренә гамәлгә ашыру өчен кирәк һәм муниципаль районның социаль-иқтисади үсешенә зур йогынты ясыи.

Әлеге жирле нормативларда исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнгән нормалаштыру өлкәләре исемлегә шәһәр төзелешә кодексының 19 статьясының 3 өлешә 1 пункты нигезендә муниципаль районның территориаль планлаштыру схемасында күрсәтелә торган жирле әһәмияттәге объектлар төрләре нигезендә, муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен объектларны исәпкә алып төзелгән, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында һәм Татарстан Республикасы « Чуаш Ялтаны авыл жирлеге» муниципаль берәмлегә Уставының 6 статьясында күрсәтелгән. Нормалаштыру өлкәләре составы ЧМР МНГП төп өлешә бүлекләренен исемнәрендә чагыла.

Әлеге жирле законнар Россия Федерациясенен, Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары һәм Чистай муниципаль районының муниципаль норматив хокукый актлары нигезендә эшләнгән. Жирле нормативларда исәп-хисап күрсәткечләрен

билгеләгәндә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 елның 519 номерлы карары редакциясендә (алга таба – ТР РНГП) 27.12.2013 елның 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары кулланылды. Жирле нормативлар белән билгеләнгән муниципаль районның жирле эһәмияттәге объектлар белән халыкның минималь рөхсәт ителгән тәмин ителешенә исәп-хисап күрсәткечләре республика (төбәк) нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән түбән була алмый, халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре республика нормативлары белән билгеләнә торган чикләрдән артмаска тиеш.

ЧМР МНГП муниципаль район территориясендә социаль-демографик составны һәм халык тыгызлыгын, муниципаль районның социаль-иқтисади үсеш стратегиясен, жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затлар тәкъдимнәрен исәпкә алып эзерләнгән.

Жирле эһәмияттәге объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренә урбанизация дәрәжәсе, эчке территориаль-пространственный оешма буенча ТР РНГПДА кабул ителгән дифференциациясе исәпкә алынды. ТР РНГПДА кабул ителгән Казан иқтисади зонасына керүче Чистай муниципаль районы муниципаль берәмлекләренә классификациясенә ярашлы, торак пунктларның муниципаль берәмлекнең административ үзәгеннән ераклыгының уртача дәрәжәсе, транспорт белән тәмин ителешнең уртача дәрәжәсе, халык тыгызлыгының уртача дәрәжәсе, нормаль территориаль-пространственный оештыру һәм урбанизациянең түбән дәрәжәсе (В төркеме) белән характерлана.

Жирле нормативларда шәһәр төзелеше кодексында, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, милли стандартларда һәм кагыйдәләр жыентыгында, ТР РНГПДА булган төшенчәләр кулланыла.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлегә 1 нче кушымтада китерелә. Кабул ителгән кыскартылулар Исемлегә 2 нче кушымтада китерелә.

1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар

1.1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, ташландык суларны агызу өлкәсендәге объектларга торак пункт чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итүне, ташландык суларны агызуны, халыкны ягулык белән тәмин итүне Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә оештыру өчен кирәкле объектлар керә.

1.1.2. Электр белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.1 таблицасында китерелгән, объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.1

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Үлчәү берәмлеге	Хисап күрсәткеченә кыйммәте
1.	Электр куллану	кВт•сәг / елга 1 кешегә.	855
2.	Максималь электр йөген куллану	1 елга сәгатьләр саны	4100

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен, халыкның (территориянен) тиешле

ресурс белән минималь тәэмин ителеш нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк;

2. Электр куллану һәм максималь электр йөкләнешен куллану нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында электр куллануның зуррак күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк;

3. Төрле типтагы төзелешләр өчен электр йөкләнешләрен исәпләүне СП 31-110-2003 нормаларына ярашлы рәвештә башкарырга кирәк.

4. Торак урыннарда электр энергиясен куллану нормативы рәвешендә энергия белән тәэмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021елның 80/о номерлы «Электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтне куллану нормативларын һәм Татарстан Республикасы территориясендәдәге күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында»гы боерыгы белән билгеләнгән.

1.1.2. Газ белән тәэмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.1.2 таблицасында китерелгән, объектларның территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.2

№ п/п	Объектның исеме (ресурс исеме)	Минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеш дәрәжәсе күрсәткече (зуррак күрсәткеч)	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү булганда)	м3/ел 1 кешегә.	120
2.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына (газ су жылыткычларыннан кайнар су белән тәэмин иткәндә)газ куллану	м3/ел 1 кешегә.	300
3.	Халыкның шәхси-көнкүреш ихтыяжларына газ куллану (кайнар су белән тәэмин итүнең һәр төре булмаганда)	м3/ел 1 кешегә.	220

Искәрмә:

1. Шәһәр төзелеше проектлаштыру максатларында объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсен билгеләү өчен тиешле ресурс белән халыкның минималь тәэмин ителеше нормасын һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектларның характеристикасын кулланырга кирәк.

2. Табигый газ чыгымы нормаларын шәһәр төзелеше проектлау максатларында газ чыгымы (куллану) күрсәткечләре буларак кулланырга кирәк.

3. Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләрен СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми

нигезлэмэлэр нормалары буенча кабул итэргә кирәк.

4. Газ белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткечләре халыкның табигый газ һәм сыекландырылган углеводород газын куллану нормативы рәвешендә «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләр куллану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары белән билгеләнгән.

1.1.3. Жылылык белән тәмин итү объектларының исәпләнгән күрсәткече халыкның жылылык куллану күләменен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсә 1 кешегә елына 9000 Мега – джоуль кабул ителә. Жылылык челтәрләрен проектлауда исәпләнгән Жылылык йөкләнешләре яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча билгеләнә, ә булган чын жылылык йөкләнешләре буенча. Мондый мәгълүматлар булмаса, 1.1.3 таблицасы буенча эш итэргә рөхсәт ителә. Объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсә нормалаштырылмый.

Таблица 1.1.3

Объектның исеме	Объект ресурсы, үлчәү берәмлеге	Жир участкалары, га, котельнаялар, эшләүчеләрнең зурлыгы	
		каты ягулыкта	газ мазут ягулыгында
Котельныйлар	Котельныйларның температура житештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)		
	5 (6)	0,7	0,7
	5-10 (6-12)	1,0	1,0
	10-50 (12-58)	2,0	1,5

1.1.4. Су белән тәмин итү объектларының исәп күрсәткечләре - халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер елда) нормаларын 1.1.4 нче таблица нигезендә кабул итэргә кирәк. Объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлеге максималь дәрәжәдә чикләнми.

Таблица 1.1.4

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең, үлчәү берәмлегенең исеме	Исәп-хисап күрсәткеченең әһәмияте
Су алу. Су әзерләү станцияләре (суүткәргеч чистарту корылмалары).	Торак пунктларда бер кешегә уртача тәүлеклек (ел өчен) су куллану, л/көн. торак төзелештә	114,75

Насос станцияларе. Су саклау өчен танктар. Су күтөрү манаралары. Магистраль сууткәргечләр.	Су әзерләү станциясен (сууткәргеч чистарту корылмаларын) урнаштыру өчен жир участогының га күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә мең м ³ /көн.	
	0,8 гә кадәр	
	– 0,8-12	1,0
	– 12-32	2,0
		3,0

Искәрмә:

1. Чагыштырма су куллану жәмәгать биналарында хужалык-әчү һәм көнкүреш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченә ала (СПДА кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2011).

4. Сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләренең житештерү ихтыяжларына су чыгымнары технологик мәгълүматлар нигезендә билгеләнергә тиеш.

5. Торак пунктларда һәм сәнәгать предприятиеләре территориясендә су сибүгә су чыгымнары 3 СП таблицасы буенча кабул ителергә тиеш 31.13330.2012 су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар.

1.1.5. Су агызу объектларының исәпләнгән күрсәткече чагыштырма су агызу күрсәткече, л/көн. 1 кешегә территорияне һәм яшеллекләргә сугару өчен су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң дип кабул ителә. Су агызу объектларының территорияль мөмкин булган максималь дәрәжәсе нормалаштырылмый.

1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар

1.2.1. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектларга торак пунктлар һәм парковкалар (парковка урыннары) чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юллары керә.

1.2.2. Урам-юл челтәренең квартал структурасы булган авыл торак пунктында халыкны урамнар һәм юллар белән тәэмин итүнең рәхсәт ителгән дәрәжәсе торак төзелеш территориясе чикләрендәге челтәр тыгызлыгын 8 км/км² дәрәжәсендә характерлый.

1.2.3. Велосипед юлларын шәһәр төзелеше проекткауның норматив параметрларын һәм исәпләнгән күрсәткечләрен 1.2.1 таблицасы буенча кабул итәргә кирәк.

Таблица 1.2.1

Күрсәткечләрнең атамалары	Күрсәткечләрнең атамалары норматив параметрлар һәм исәпләнгән күрсәткечләр
Хәрәкәт шартлары	Бер яклы, ике яклы
Иң аз куркынычсызлык дистанциясе	Велосипед юлы кырыеннан ераклыгы ким түгел: - юл өлешенә кадәр, транспорт корылмалары һәм агачлар терәкләре 0,75 м; - тротуарларга кадәр 0,5 м; - автомобильләр һәм жәмәгать транспорты тукталышларына кадәр 1,5 м.
Урамнар һәм юллар кырыенда велосипед полосалары	Аларны икеләтә сызык белән маркировкалау белән аерып куярга рөхсәт ителә
Велосипед полосасының киңлеге урамнарның һәм юлларның йөрү өлеше кырыенда	– транспорт агымы юнәлешендә хәрәкәт иткәндә- 1,2 м дан ким түгел; -транспорт агымы каршы хәрәкәт иткәндә -1,5 м-дан ким булмаган
Тротуар буйлап велосипед полосасының киңлеге	1 метрдан да ким түгел

1.2.4. Велосипед хәрәкәте өчен Инфраструктура торак төзелешне күпләп йөрү объектлары белән бәйләүче велосипед юлларының (велосипед юллары һәм (яки) велосипед транспорты хәрәкәте өчен полосалар) үзара бәйләнгән чөптәре рәвешендә формалаша. Велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап проектланарга тиеш. Велосипедчылар өчен исәпләнгән тизлекне сәгатенә 20 км кабул итәргә кирәк.

1.2.5. Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллар керә.

Халыкның күпләп ял итү зоналарында һәм башка яшелләндерелгән территорияләрдә урамнардан, юллардан һәм жәяүлеләр хәрәкәтеннән аерым велосипед юллары каралган.

1.2.6. Велосипед тукталышларын күпләп йөрү объектларында урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

1.2.7. Парковка урыннары һәм шәхси торак йортлар төзелеше зоналарында яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау урыннары шәхси торак йортларның жир участкалары чикләрендә, Ачык жиһазландырылган тукталышларда һәм гаражларда күп фатирлы йортлар төзелеше зоналарында урнашкан. Автомобильләргә даими саклау өчен урыннар белән гомуми тәмин ителеш шәхси жиңел автомобильләргә исәпләнгән санының 90% тан ким булмаска тиеш. Шәхси автотранспортны даими саклау урыннарыннан күп фатирлы торак төзелешкә кадәр ара 800 метрдан артмый.

Күп фатирлы торак йортлар төзелеше зоналарында йортларда яшәүчеләрнен автомобиль саклау урыннары белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе фатирга 1 урын.

1.2.8. Халыкка хезмәт күрсәтү объектлары янында автомобильләр тукталыш урыннары белән киңәш ителгән минималь тәэмин ителеш 1.2.2 таблицасында китерергә.

Таблица 1.2.2

Биналар һәм корылмалар, рекреацион территорияләр, ял объектлары	Хисап берәмлеге	Исәпләү берәмлекләре саны буенча 1 урын
Биналар һәм корылмаларя		
Жирле үзидарә органнары учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	220
Коммерция-бизнес үзәкләре, офис биналары һәм биналар	гомуми мәйданы м2	60
Банклар һәм банк учреждениеләре, операция заллары булган кредит-финанс учреждениеләре	гомуми мәйданы м2	35
Уку, үзешчән ижат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксыну клублары	гомуми мәйданы м2	25
Житештерү һәм сәнәгать-житештерү объектлары территорияләре участокларында урнаштырыла торган житештерү һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар	Ике сменада эшләүче 1000 кеше	160
Вакытлы ихтыяж товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар	гомуми мәйданы м2	50
Вакытлыча ихтыяжлы жәмәгать туклануы предприятиеләре	Утыру урыннары	5
Коммуналь-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары:		
- мунча	Бер тапкыр килүчеләр	6
-ателье, чәчтарашханәләр	м ² общей площади	15
-химик чистарту, кер юу, ремонт остаханәләре	Кабул итүченең эш урыны	2
Кинотеатрлар	Тамашачы урыннары	25

Китапханэлэр	Даими урыннар	8
Дини конфессиялэр объектлары	Бер тапкыр килүчелэр	10, лэкин ким дигэндэ 10 урын
Сэламэтлэндерү комплекслары (ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	гомуми майданы м2	55
Рекреацион территориялэр һәм ял итү объектлары		
Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер тапкыр килүче	15
Кыска вакытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ. б.)	100 бер тапкыр килүче	10
Ял йортлары, ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмэт күрсәтүче персонал	3

Искәрмә автомобильләр тукталышлары, кагыйдә буларак, объект урнаштырылган жир участогы чикләрендә яки 250 м кадәр жәяүлеләр өчен тукталыш урнаштыру өчен махсус бүлөп бирелгән участка, 1000 м кадәр массакуләм ял зоналарында урнаштырыла.

1.2.12. Гаражларның жир участоклары һәм жинел автомобильләрнең жир өстендөгә парковкалары күләмен гараждагы бер машина-урынга 30 м2, бер парковка урынына 25 м2 исәпләп кабул итәргә кирәк.

1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар

1.3.1. Жирлекнең рәсми физкультура-сэламэтлэндерү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру өчен кирәкле физик культура һәм массакуләм спорт объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.3.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Спорт заллары, шул исәптән мәктәпләрдә, күп функцияле	1000 кешегә объектлар	1	Жәяүле,	1500

	үзөклөрдө, авыл клубларында, тренажер залларында һәм башка объектларда	саны.		мин.	15
		АЖдө объектлар саны	1	Транспорт, мин.	
2.	Яссы спорт корымалары (стадионнар, спорт майданчыклары, шугалаклар һ. б.)	1000 кешегә объектлар саны.	1	Жэяүле, мин.	500
		АЖдө саны	1	Транспорт, мин.	20

Искәрмә:

1. Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корымаларын мәктәпләрнең, ял итү һәм мәдәният учреждениеләренең спорт объектлары белән берләштерергә киңәш ителә.

3. Авыл жирлегенең административ үзегендә авыл жирлеге һәм район спорт объектлары функцияләрен берләштерү рөхсәт ителә.

1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар

1.4.1. Мәдәният һәм ял объектларына китапханәләр, мәдәният йортлары, кинотеатрлар, ял, мәдәният оешмалары, муниципаль берәмлек милкендәге башка мәдәният һәм ял объектлары, жирле эһәмияттәге мәдәни мирас объектлары керә.

1.4.2. Мәдәният һәм ял объектларының исәпләнгән күрсәткечләре 1.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.4.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Балалар бүлеге (филиаллары) белән гомуми кулланыштагы китапханә	АЖдө объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жэяүле, мин.	30
		1 мең кешегә филиаллар	1	Транспорт, мин.	20
2.	Тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына керү ноктасы.	АЖдө объектлар саны	1 административ үзәктә;	Жэяүле, мин.	30
				Транспорт,	

				мин.	20
3.	Мәдәният йорты (филиаллар)	АЖдә объектлар саны; 1 мең кешегә филиаллар	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20
4.	Кино залы	Объектлар саны 3 мең кешегә.	1	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	30 20

Искәрмә:

Китапханә бушлай керә торган тулы текстлы мәгълүмат ресурсларына түбәндәгеләр керә::

Милли электрон китапханә (НЭБ) фондлары, ул Россиянең федераль, төбәк, муниципаль дәрәжәдәге ижтимагый китапханәләре, фәнни һәм мәгариф учреждениеләре китапханәләре, шулай ук хокук ияләре фондларын берләштерә;

Президент китапханәсе фондлары.

1.4.2. Жирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектларының тәмин ителеш һәм аларга ирешүчәнлек күрсәткечләре нормалаштырылмый.

1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары

1.5.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән күрсәтелгән төзекләндерү объектларының исәп-хисап күрсәткечләре 1.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте

Гомуми файдаланудагы яшеллэндерелгэн территориялэр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, яр буйлары)	Территория майданы, м2 / кеше.	12	Жэяүле,	30
			мин.	
			Транспорт, мин.	20

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзеклэндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясе, йорт төзегән жир участогының бер өлешеннән тыш, күп фатирлы йортны хезмәтлэндерү, эксплуатацияләү һәм төзеклэндерү өчен билгелэнгән объектларны (элементларны) үз эченә ала, шул исәптән:

- торак бинаның керү төркемнәренә керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт)өчен;

-торак йортның керү төркемнәренә якынлашуны һәм участок территориясе буенча хәрәкәт итүне тәмин итү өчен жэяүлеләр коммуникацияләре;

- торак йортта яшәүчеләрнең һәм кунакларның автомобильләрен парковкалау урыннары;

-торак булмаган биналарда урнашкан оешма һәм предприятиеләрнең эшләүче һәм кунакларының жинел автомобильләрен парковкалау урыннары;

- каты коммуналь калдыкларны сортлау һәм чүп жыю контейнерларын урнаштыру урыннары.

Күп фатирлы торак йорт участогы чикләрендә урнашкан яшеллэндерелгэн территорияләр составында балалар уеннары һәм халыкның ял итү майданчыклары оештырылырга тиеш. Төрле функциональ билгеләнештәге майданчыкларның минималь рөхсәт ителгән зурлыклары 1.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.5.2

Майданчыклар	Майданчыкның минималь рөхсәт ителгән майданы, бер кешегә м2	Майданчыкның максималь рөхсәт ителгән майданы, бер
Мәктәпкәчә һәм башлангыч мәктәп яшендәге балалар өчен уеннар	0,7	30
Өлкәннәр өчен ял итү	0,1	15
Физик культура белән шөгылләнү өчен	2	100
Хужалык максатлары өчен	0,3	10
Этләр йөрү өчен (территорияне комплекслы төзү өчен)	0,2	25

1.6. Торак пунктлар чикләрендә янгың куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү, торак пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләрнең нәтижәләрен

кисәтү һәм бетерү, шулай ук территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектлар

1.6.1. Яңгың куркынычсызлыгы, территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, жәмәгать тәртибен саклау, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, Халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау объектларының составын, эчтәлеген, аларны урнаштыру һәм куллану кагыйдәләрен регламентацияләү жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түгел, ә федераль хакимият органнары вәкаләтләренә карый, шуңа күрә жирле нормативларда мондый объектларның халык өчен тәмин ителеше һәм аларга керү мөмкинлеге нормалаштырылмый.

1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен билгеләнгән объектлар.

1.7.1. Торак пунктларда яшәүчеләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен кирәкле объектларның исәп-хисап күрсәткечләре 1.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.7.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рәхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рәхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Жәмәгать туклануы объектлары (кафе, ашханә, ашханә, тиз туклану предприятиеләре)	Утыру урыннары саны / 1000 кеше.	40	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
2.	Стационар сәүдә объектлары	АЖдә объектлар саны	8	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30
3.	Көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиесе	Эш урыннары саны / 1000 кеше.	7	Жәяүле, мин. Транспорт, мин.	20 30

1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары

1.8.1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәмин итү объектлары

Таблица 1.8.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары биләгән биналар	проектлау биреме буенча		Транспорт, мин	30
2.	Хезмәт автомобильләре гаражлары	проектлау биреме буенча		нормалаштырылмаган	

1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары.

1.9.1. Халыкның күпләп ял итү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре 1.9.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.9.1

№ п/п	Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
		Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
1.	Кыска вакытлы массакүләм ял итү зоналары	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	500, шул исәптән актив ял итү төрләре өчен интенсив кулланыла торган өлеш 100	Транспорт, мин.	20
2.	Пляжлар	Объект территориясе майданы, 1 кешегә м ²	8	Транспорт, мин.	20

		Яр буе полосасының озынлыгы, 1 кешегә м	0,25		
--	--	--	------	--	--

1.10. Жирләү урыннары

1.10.1. Жирләү урыннарының исәпләнгән күрсәткечләре, 1.10.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 1.10.1

Объектның исеме	Минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе		Территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе	
	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Традицион күмү зираты	Майданы, 1000 кешегә исәпләнгән гектар.	0,24	нормалаштырылмаган	

Искәрмә:

Зират өчен жир участогы 40 гектардан артмаска тиеш..

1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар

1.11.1. Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.

1.11.2. Контейнерлар урнаштыру өчен минималь рөхсәт ителгән майданчыклар саны, майданчыклар майданы һәм контейнерлар саны каты коммуналь калдыклар туплану урыннары (майданчыклары) реестры (алга таба – ТКО) мәгълүматлары буенча кабул ителә, аны жирле үзидарә органнары алып бара. Жәяүлеләр өчен торак йорттан 100 метрдан артык булмаган майданчыклар бар.

2 өлеш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар

2.1. Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча гомуми нигезләмәләр

2.1.1. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ 8, 24, 29.1, 29.2, 29.4 статьяларына, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, 131-ФЗ номерлы Федераль законның 16 статьясына, муниципаль берәмлек уставына ярашлы эзерләнгән «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Чуаш Ялтаны авыл жирлегенә».

2.1.3. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары социаль-икътисады үсеш стратегиясе һәм программаларының Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Чуаш Ялтаны авыл жирлегенә шәһәр төзелеше проектлары белән килешүен тәмин итәргә, территорияләрнең социаль-икътисады үсеш күрсәткечләре һәм территорияләрнең пространство үсеш күрсәткечләре арасында бәйләнешне билгеләргә тиеш.

2.1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативлары авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары, авыл жирлегенә башка жирле әһәмияттәге объектлары һәм авыл жирлегенә халкының мондый объектларына территорияль яктан керү мөмкин булган максимал дәрәжәдәге исәп-хисап күрсәткечләре белән халыкның рөхсәт ителгән минимал дәрәжәдәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгели.

2.1.5. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын эзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып башкарылган: авыл жирлегенә территориясендә социаль-демографик состав һәм халык тыгызлыгы; авыл жирлегенә социаль-икътисади үстерү стратегияләре һәм программалары; жирле үзидарә органнары һәм кызыксынучы затлар тәкъдимнәре.

2.1.6. МБП НГП проектын эзерләгәндә норматив-хокукый базаны:

- 1) Россия Федерациясенә Федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары;
- 2) Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары;
- 3) Чистай муниципаль районы һәм Чуаш Ялтаны авыл жирлегенә норматив хокукый актлары;
- 4) проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре жыентыгы;
- 5) санитар кагыйдәләр һәм нормалар.

Жирле нормативларны эшләгәндә кулланылган документлар исемлегенә 1 нче кушымтада китерелә.

2.2. Муниципаль берәмлекнең характеристикасы

2.2.1. Чистай муниципаль районының Чуаш Ялтаны авыл жирлегенә (алга таба – Чуаш Ялтаны авыл жирлегенә, авыл жирлегенә) авыл жирлегенә статусы «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән бирелде.

Авыл жирлегенең рәсми исеме-«Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Чуаш Ялтаны авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге. Авыл жирлеге Чистай муниципаль районы составына керә.

Авыл жирлегенең административ үзәге-Чуаш Ялтаны авылы. Авыл жирлегенә 5 торак пункт керә.

2.2.2. 2021 елда Чуаш Ялтаны АЖ икътисад һәм социаль өлкәсе торышын билгеләүче күрсәткечләр, шул исәптән халыкның жирле эһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешен чагылдыручы күрсәткечләр, 3 нче кушымтада китерелгән.

2.2.3. Чуаш Ялтаны АЖ карата түбәндәге шәһәр төзелеше проектлаштыру һәм авыл жирлеген стратегик планлаштыру документлары гамәлдә, аларның нигезләмәләре МНГПНЫҢ исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләүгә йогынты ясый ала:

- Чуаш Ялтаны АЖ генераль планы.
- Чуаш Ялтаны АЖ жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре.
- Чуаш Ялтаны АЖ 2030 елга кадәр социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм Чуаш Ялтаны АЖ эшчәнлек төрләре буенча муниципаль программалары.

2.3. Жирле эһәмияттәге объектлар составының нигезләмәсе, алар өчен исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә

2.3.1. Россия Федерациясенең мондый шәһәр төзелеше законнарына кертелгән жирле эһәмияттәге объектлар санына торак пунктның генераль планы картасында күрсәтелгән һәм өлкәләргә караган объектлар керә.:

- а) Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару;
- б) жирле эһәмияттәге автомобиль юллары;
- в) физик культура һәм массакүләм спорт, мәгариф, сәламәтлек саклау,
- г) торак пунктның жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итүгә бәйле рәвештә башка өлкәләр.

Башка өлкәләргә караган объектлар арасында авыл жирлегенең жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү белән бәйле рәвештә авыл жирлеге территориясендә урнаштыру авыл жирлегенең жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен кирәк булган объектлар бар, аларның даирәсе Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында законнарда билгеләнгән.

2.3.2. Жирлекнең генераль планы картасында күрсәтелергә тиешле жирле эһәмияттәге объектлар төрләре «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законының 19.2 статьясында билгеләнгән.

2.3.3. Жирле эһәмияттәге объектлар жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне хәл иткәндә матди база булып тора, алар жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый. Авыл жирлегенең жирле эһәмияттәге мәсьәләләр даирәсе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясында һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән. Авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын раслау Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә карый.

2.3.4. Чуаш Ялтаны АЖ жирле эһәмияттәге мәсьәләләре Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Чуаш Ялтаны авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 5 статьясында санап үтелгән.

2.3.5. Чистай муниципаль районы жирле нормативларының исәп - хисап күрсәткечләрен эзерләү гамәлгә ашырылган жирле әһәмияттәге объектлар төрләре составы 2.3.1-2.3.4 пунктларында күрсәтелгән норматив хокукый актларда санап үтелгәннәрдән төзелгән.

2.4. Хисап күрсәткечләрен нигезләү

2.4.1. Хисап күрсәткечләрен нигезле эзерләү:

1) шәһәр төзелеше эшчәнлегә белән бәйлә таләпләрне һәм нормаларны куллану һәм үтәү:

- Россия Федерациясенең норматив хокукый актларында;
- Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында;
- Чистай муниципаль районы һәм Чуаш Ялтаны АЖ

Муниципаль норматив хокукый актларында;

милли стандартларда һәм кагыйдәләр җыентыгында;

2) үтәү:

техник регламентлар;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативлары;

3) андагы күрсәткечләрен һәм мәгълүматны исәпкә алу:

- Чуаш Ялтаны АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясендә һәм Чуаш Ялтаны АЖ программаларында, аларны гамәлгә ашырганда жирле әһәмияттәге торақ пунктлар төзелә;

- Чуаш Ялтаны АЖ территориясендә икътисад һәм социаль өлкәнең торышы, социаль-демографик составы һәм халык тыгызлыгы турында мәгълүматлар булган рәсми статистик хисапларда;

- Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы территориаль планлаштыру документларында;

- Чуаш Ялтаны АЖ территориаль планлаштыру документларында һәм аларны нигезләү буенча материалларда;

- шәһәр жирлегенең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияләренә планлаштыру проектларында;

- шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендәге методик материалларда;

4) жирле нормативлар күрсәткечләренең кыйммәтләрен исәпләгәндә математик ысулларны дөрес куллану.

2.4.2. Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 маддәсенең 2 өлешенә ярашлы рәвештә, шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары төбәк әһәмиятендәге объектларның исәп-хисап күрсәткечләре белән беррәттән жирле әһәмияттәге, шул исәптән авыл жирлегенең исәп-хисап күрсәткечләренең чик кыйммәтләрен билгели ала.

Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 маддәсе нигезендә жирле нормативларда билгеләнгән халыкның жирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенең минималь

рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларында билгеләнгән чикләрдән түбән була алмый, ә жирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре жирлек халкы өчен билгеләнә торган әлеге чикләрдән артмаска тиеш шәһәр төзелеше проектлауның төбәк (республика) нормативлары белән.

Шулай итеп, жирле әһәмияттәге объектларга карата төбәк (республика) нормативлары күрсәткечләренә чик кыйммәтләре жирле нормативлар күрсәткечләре өчен чикләп билгели ала.

2.4.3. Татарстан Республикасының гамәлдәге шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары үз составында жирле әһәмияттәге кайбер объектлар өчен исәп-хисап күрсәткечләренә чик кыйммәтләрен үз эченә ала. Шуңа күрә Татарстан Республикасының шәһәр төзелеше проектлауның республика нормативлары МНПП эзерләгәндә кулланылырга мөмкин һәм кулланылырга тиеш.

2.4.4. Жирле әһәмияттәге объектларны урнаштырганда авыл жирлегенә халкына хезмәт күрсәтү өчен объектларга хезмәт күрсәтү дәрәжәләре, шул исәптән көндәлек, вакытлы һәм эпизодик хезмәт күрсәтү каралырга тиеш. Хезмәт күрсәтү дәрәжәләре территориаль мөмкинлеккә билгели. Көндәлек файдаланудагы объектларга хезмәт күрсәтү радиусы закон чыгару һәм башка норматив хокукый актлар таләпләре белән билгеләнә. Жирле әһәмияттәге вакытлы һәм эпизодик файдалану объектларына сирәгрәк киләләр, авыл торак пунктында мондый объектлар саны, кагыйдә буларак, бердәнбер, шуңа күрә аларга кадәр халыкның яшәү урыннарыннан ераклыгы торак пункт территориясә радиусы белән чагыштырырлык.

2.4.5. Хисап күрсәткечләрен билгеләгәндә жирле үзидарә органнары һәм кызыксынган затларның түбәндәге тәкъдимнәре исәпкә алынган:

1) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 03.06.2022 № 519 редакциясендә 27.12.2013 № 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативларында билгеләнгән мәдәният һәм спорт өлкәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренә чик кыйммәтләрен үтәргә;

2) жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләре кыйммәтләрен билгеләгәндә халыкның агымдагы тәмин ителеше турында рәсми статистик мәгълүматларны исәпкә алырга;

3) Россия Федерациясә Спорт министрлыгының 19.08.2021 по 649 боерыгы белән расланган Халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәмин итүнең тәкъдим ителгән нормаларын исәпкә алырга.

2.4.6. Бу күрсәткечләргә үз эченә алган жирле нормативларның төп өлешенә бүлекләренә бәйләп, исәпләү күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр 2.4.1 таблицасында китерелгән. Нигезләмә буенча нигезләмәләр жирле әһәмияттәге объектлар буенча исәп-хисап күрсәткечләрен тасвирлауны һәм аларның норматив кыйммәтләрен билгеләү өчен кулланылган Документлар нормаларына сытамаларны үз эченә ала.

Таблица 2.4.1

Төп өлешнең бүлекләре	Хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча нигезләмәләр
1.1. Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару өлкәсендәге объектлар	Төрле кулланучылар өчен максималь жылылык йөкләнеше, газ чыгымы күрсәткечләре СП 124.13330.2012 жылылык челтәрләре, СП 42-101-2003 металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр нормаларына көйләнә.

	<p>Газүткәргечләрнең транспортланган газның эш басымы буенча классификациясе СП 62.13330.2011 нигезендә кабул ителә.</p> <p>Электр энергиясенен чагыштырма чыгымы һәм еллык куллану сәгатъләре саны максималь электр йөкләнеше рнп РП (таблица 20) һәм СП 42.13330.2016 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (Л кушымтасы).</p> <p>Халыкның жылылык куллану күләменен минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсе 9000 мегаджоуль/ел 1 кешегә РП РНГП (20 таблица) нигезендә билгеләнгән.</p> <p>Торак пунктларның уртача тәүлеклек су куллануы хужалык-көнкүреш һәм эчү ихтыяжларына, сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләре ихтыяжларына су чыгымнары суммасы буларак билгеләнә.</p> <p>Су белән тәэмин итү системаларын проектлаганда халыкның хужалык – эчү ихтыяжларына су куллануның уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) уртача күрсәткечләрен рп РНГП (20 таблица) һәм СП 31.13330.2012 Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар (1 таблица).</p> <p>Су әзерләү станциясен урнаштыру өчен жир участогы күләме, аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә, СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p> <p>Су агызу объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәпләнгән күрсәткечләре көнкүреш агынты суларының исәпләнгән уртача тәүлеклек су агызылуын территориягә һәм яшеллекләргә су сибүгә су чыгымнарын исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек су куллануга тиң итеп кабул итәргә кирәк. Канализация чистарту корылмаларын урнаштыру өчен жир участогы күләме аларның житештерүчәнлегенә бәйле рәвештә СП 42.13330.2016 нигезендә кабул ителгән.</p>
<p>1.2. Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге объектлар</p>	<p>Урамнар һәм юллар челтәрен, велосипед юлларын, жәяүлеләр коммуникацияләрен, жәяүлеләр үтүләрен проектлау өчен норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсәткечләре 42.13330.2016 СП, 396.1325800.2018 торак пунктлар урамнары һәм юллары буенча китерелгән. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдәләре һәм юл хәрәкәтен оештыру буенча чараларны эшләү һәм гамәлгә ашыру буенча методик киңәшләргә. Россия Федерациясендә торак пунктларның, шәһәр округларының велосипед транспорты инфраструктурасын үстерүне планлаштыруга таләпләр» РФ Транспорт министрлыгы тарафыннан 24.07.2018 елда килештерелгән.</p> <p>ГОСТ 33150-2014 буенча велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юлларын, кагыйдә буларак, таблицада күрсәтелгән автомобильләр һәм велосипедчылар хәрәкәте интенсивлыклары нисбәтендә юлларның йөрү өлешеннән читтә урнаштырырга кирәк</p>

	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="547 152 967 365">Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгатъ</td> <td data-bbox="967 152 1078 365">до 400</td> <td data-bbox="1078 152 1193 365">600</td> <td data-bbox="1193 152 1289 365">800</td> <td data-bbox="1289 152 1385 365">1000</td> <td data-bbox="1385 152 1495 365">1200</td> </tr> <tr> <td data-bbox="547 365 967 506">Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.</td> <td data-bbox="967 365 1078 506">70</td> <td data-bbox="1078 365 1193 506">50</td> <td data-bbox="1193 365 1289 506">30</td> <td data-bbox="1289 365 1385 506">20</td> <td data-bbox="1385 365 1495 506">15</td> </tr> </table> <p data-bbox="547 506 1495 835">Велосипедчылар өчен полосаларны 2000 авт-тан азрак хәрәкәт интенсивлыгы булган гадәти автомобиль юлларында урнаштырырга рөхсәт ителә.көнөнә. (150 авт. кадәр)/ч), аларга Чуаш Ялтаны АЖ IV һәм V категорияле жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы юллары керә. Жәмәгать биналары, учреждениеләр, предприятиеләр янында, рекреацион территорияләрдә жиңел автомобильләрнең Парковка урыннарының норматив саны РП РНГП (32, 33 таблицалар) һәм СП 42.13330.2016 (Ж кушымтасы) нигезендә кабул ителә.</p>	Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгатъ	до 400	600	800	1000	1200	Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15
Автомобильләрнең хәрәкәтенең чын интенсивлыгы (ике юнәлештә гомуми), авт.сәгатъ	до 400	600	800	1000	1200								
Велосипедчылар хәрәкәтенең исәпләнгән интенсивлыгы, вел./сәг.	70	50	30	20	15								
1.3. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендәге объектлар	<p data-bbox="547 835 1495 1160">Физик культура һәм массакуләм спорт объектларының тәмин ителешенең һәм территориаль мөмкинлекләренең чик дәрәжәләре ТР Милли иминлек шурасы (20 нче таблица), СП 42.13330.2016, Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 бoерыгы белән расланган методик киңәшләрне исәпкә алып билгеләнде.</p> <p data-bbox="547 1160 1495 1330">Спорт объектларының территориаль уңайлылыгының норматив дәрәжәләре ТР РНГП (20 таблица), СП 42.13330.2016 (п.10.4) һәм Чуаш Ялтаны АЖ территориясе күләмен исәпкә алып кабул ителгән.</p>												
1.4. Мәдәният өлкәсендәге объектлар	<p data-bbox="547 1330 1495 1653">«Мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәр кертү турында» Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгы 02.08.2017 № р-965 бoерыгы (II,III, VII, VIII бүлекләр) һәм Чуаш Ялтаны АЖ территориясе күләме нигезендә мәдәният һәм ял объектларының тәмин ителеше һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p>												
1.5. Яшелләндерү һәм төзекләндерү объектлары	<p data-bbox="547 1653 1495 1832">Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән минималь тәмин ителеше ТР РНГП (20 таблица) һәм СП 42.13330.2016 (п.9.8, таблица 9.2) нигезендә билгеләнгән.</p> <p data-bbox="547 1832 1495 1966">Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен төзекләндерүнең исәп-хисап күрсәткечләре ТР РНГП нигезендә кабул ителгән (25 нче таблица).</p>												
1.7. Торак пункт халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре	<p data-bbox="547 1966 1495 2072">Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәмин ителеше нормативларын билгеләү</p>												

<p>белән тәэмин итү өчен билгеләнгән объектлар</p>	<p>турында» 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы һәм 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә жирлек халкын жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән һәм территориаль мөмкинлекләре чикләнгән дәрәжәдә билгеләнгән.</p> <p>Сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының территориаль ирешү дәрәжәсе 42.13330.2016 уртақ предприятиесе тәкъдим иткән торак пунктларга хезмәт күрсәтү радиусын (10.4 пункт) һәм торак пунктларның озынлыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
<p>1.8. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү объектлары</p>	<p>Транспорт белән тәэмин итү 30 минут дәвамында торак пунктның административ үзегеннән иң ерак торак пунктка кадәр юл озынлыгына карап билгеләнгән.</p>
<p>1.9. Халыкның күпләп ял итү урыннары</p>	<p>Кыска вакытлы массакуләм ял объектлары территориясенә зурлыгы һәм 42.13330.2016 уртақ предприятиесе (9.7 һәм 9.27 пунктлары) нигезендә кабул ителгән, халыкның мөмкин булган массакуләм ял итү урыннарының транспорт белән тәэмин ителеше торак пунктлардан ераклыгын исәпкә алып билгеләнгән.</p>
<p>1.10. Жирләү урыны</p>	<p>Жирләү урыннарының, ритуаль хезмәтләр оештыру өчен кирәкле объектларның рөхсәт ителгән чик дәрәжәләре 42.13330.2016 СП (Д кушымтасы) нигезендә билгеләнгән. .</p>
<p>1.11. Каты коммуналь калдыкларны жыю һәм ташу өчен кирәкле объектлар</p>	<p>Муниципаль берәмлекләр территориясендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру системасын оештыру Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары белән расланган Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезендә гамәлгә ашырыла.</p> <p>Жыела торган каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары белән расланган тупланма нормативлары нигезендә кабул ителә.</p> <p>Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау тәртибе (шул исәптән аларны аерым туплау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары белән билгеләнгән. ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) ТКО туплау урыннарын (мәйданчыкларын) урнаштыру схемасы белән билгеләнә һәм ТКО туплау урыннары (мәйданчыклары) реестрына кертелә, аны жирле үзидарә органнары алып бара</p>

3 өлөш. Шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларының төп өлөшөндө булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе

3.1. Жирле нормативларның исәпләнгән күрсәткечләрен куллану өлкәсе

3.1.1. МНГП исәп-хисап күрсәткечләре Чуаш Ялтаны АЖ бөтен территориясенә жирле нормативлар үз көченә кәргәч барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә тарала.

3.1.2. МНГП территорияль планлаштыру, шәһәр төзелеше зоналаштыру, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, экспертизалаганда, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда кулланыла, шулай ук жирле үзидарә органнары, Чуаш Ялтаны АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчен кулланыла. шәһәр төзелеше эшчәнлегә мәсьәләләре.

3.1.3. МНГП Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Чуаш Ялтаны АЖ өчен шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендәгә вәкаләтләргә гамәлгә ашырганда мәжбүри булып тора:

- 1) Чуаш Ялтаны АЖ генераль планы, генераль планга үзгәрешләр;
- 2) жирле әһәмияттәгә объектларны урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру буенча документлар (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне чикләү проектлары)
- 3) территорияне комплекслы үстерү турында карарлар;
- 4) территорияне комплекслы үстерү турында килешү;
- 5) Чуаш Ялтаны АЖ коммуналь, социаль һәм транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программалары.

3.1.4. Жирле нормативлар төзелгән территорияне үстерү турында килешүләр төзү хокукына (аукцион шартларында һәм төзелгән территорияләргә үстерү турында килешүләрдә тиешле таләпләр булган очракта) аукционнарда жинүчеләр өчен мәжбүри булып тора.

Жирле нормативлар Чуаш Ялтаны АЖ генераль планы проектларын эшләүчеләр, аңа үзгәрешләр кертү, территорияне планлаштыру буенча документлар өчен мәжбүри булып тора.

3.1.5. МГПП жир участогының шәһәр төзелеше планын әзерләү өчен мәгълүмат чыганагы булып тора.

3.1.6. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләре территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителүенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен һәм халык өчен күрсәтелгән объектларның территорияль керү мөмкинлегенәң максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен кулланылырга мөмкин:

- шәһәр төзелеше регламентларында, әгәр территорияль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла икән;

- аукцион шартларында территорияне комплекслы үстерү турында килешү төзү хокукына.

3.1.7. МГП кулланылырга мөмкин:

– Чуаш Ялтаны АЖ социаль-икътисади үсеш стратегиясен һәм муниципаль программаларын эзерлэгәндә;

- жирле үзидарә органнары, Чуаш Ялтаны АЖ территориясендә шәһәр төзелеше (төзелеш) эшчәнлеген контрольдә тотучы вазыйфаи затлар тарафыннан карарлар кабул итү өчен;

- физик һәм юридик затлар, шулай ук суд органнары тарафыннан шәһәр төзелеше проектлаштыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне хәл итү өчен нигез буларак;

- жирлекнең генераль планы проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә;

- территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне планлаштыру буенча документация составында эзерләнгән территорияләрне чикләү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәргәндә;

- Чуаш Ялтаны АЖ жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен һәм халык өчен мондый объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен үтәү таләп ителә торган башка очракларда.

3.2. Жирле нормативларның исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре

3.2.1. МНГПДА жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре жыелмасын билгеләү жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру өчен планлаштырылган урыннарны территориаль планлаштыру документларында (Генераль планда, жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыруның планлаштырылган картасын да кертәп) билгеләү өчен башкарыла, тиешле проектны эзерләү чикләрендә территориядә кеше тормышының уңай шартларын тәмин итү максатларында территорияне планлаштыру буенча документациядә (территорияне планлаштыру проектларында) жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган зоналар.

3.2.2. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләү максатларында жирле әһәмияттәге объектларның урнашу урынын билгеләгәндә проект чикләрендә шундый ук объектларның булу-булмавын, аларның параметрларын (майданы, сыйдырышлылыгы, сыйдырышлылыгы), булган һәм урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар өчен территориаль мөмкинлекнең норматив дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк. Жирле әһәмияттәге теге яки бу объектны урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләгәндә жирле әһәмияттәге объект параметрларын һәм мондый параметрлардагы объект өчен жир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алырга кирәк.

3.2.3. Жирле әһәмияттәге объектны урнаштыру өчен планлаштырылган Параметрларны әлеге жирле нормативлар, территория майданы һәм функциональ зоналар параметрлары (характеристикалары) белән билгеләнгән объектлар (ресурслар) белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенән чыгып билгеләргә кирәк.

3.2.4. Кеше тормышының уңай шартларын тээмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре жирле нормативларда булган кеше тормышының уңай шартларын тээмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләреннән югарырак булган төбәк (республика) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары расланган очракта, жирлек чикләрендә нормалаштыру территорияләре өчен шәһәр төзелеше проектлаштыруның тиешле төбәк (республика) нормативлары кулланыла.

3.2.5. Территориаль планлаштыру документларын (аларга үзгәрешләр кертү) һәм территорияләрне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә жирле нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алмаштыра һәм кире кага алмый.

3.2.6. Рекомендацияле куллануга күрсәтмә булган исәпләү күрсәткечләре буенча, тайпылышларның сәбәпләрен һәм күләмнәрен өстәмә нигезләү шарты белән, шул исәптән территориаль планлаштыру документларын нигезләү буенча материалларда һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациядә билгеләнгән кыйммәتلәрдән тайпылу рөхсәт ителә.

3.2.7. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) территориясе чикләрендә жирле нормативлар кулланылмый. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау зоналары чикләрендә жирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау турында законнарга каршы килмәгән өлештә кулланыла.

3.2.8. Әлеге жирле нормативларда сылтама бирелгән Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Чистай муниципаль районының гамәлдәге норматив документларын гамәлдән чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормалар урынына керт елә торган нормаларга таянырга кирәк.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Чуаш Ялтаны авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына
1 Кушымта

Жирле нормативларны эшлэгәндә кулланылган норматив хокукый актлар исемлеге

Федераль норматив хокукый актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы.
2. Россия Федерациясенең 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль законы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.
3. 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон житештерү һәм куллану калдыклары турында.
4. 22.07.2008 елгы 123-ФЗ номерлы Федераль закон Янғын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент.
5. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 31.08.2018 №1039 карары Каты коммуналь калдыклар туплау урыннарын (мәйданчыкларын) төзекләндерү һәм аларның реестрын алып бару Кагыйдәләрен раслау турында.
6. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 15.09.2020 № 1429 карары Россия Почтасы акционерлык жәмгыятең почта элементәсе бүлекчәләрен территорияль бүлү кагыйдәләрен раслау турында.
7. «Биналар һәм корылмалар куркынычсызлыгы турында Техник регламент «Федераль закон таләпләрен үтәү мәжбүри нигездә тәэмин ителә торган милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары исемлеген (шундый стандартлар һәм кагыйдәләр жыентыклары өлешләрен) раслау һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 04.07.2020 №985 карарының үз көчен югалтуын тану хакында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 28.05.2021 №815 карары.
8. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
9. Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының 02.08.2017 № Р-965 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
10. Россия Федерациясе субъектларының физик культура һәм спорт объектларына ихтыяжын билгеләгәндә нормативларны һәм нормаларны куллану турында Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 21.03.2018 № 244 боерыгы белән расланган методик киңәшләр.
11. Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының 15.02.2021 №182 боерыгы белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын эзерләү буенча методик киңәшләр.

12. Россия Федерациясе Спорт министрлыгының 19.08.2021 № 649 боерыгы халыкны спорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин итүнең тәкъдим ителгән нормативлары һәм нормалары турында.

Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары

1. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 28.07.2004 № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
2. «Чистай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
3. «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
4. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен раслау турында» 17.06.2015 № 40-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
5. «2024 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында» 26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
6. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында» 25.09.2015 № 707 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
7. «Татарстан Республикасы халкының сәүдә объектлары мәйданы белән минималь тәэмин ителеше нормативларын билгеләү турында» Татарстан Республикасы сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 07.10.2016 № 259-ОД боерыгы.
8. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау (шул исәптән аларны аерым туплау) тәртибен раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.12.2018 № 1202 карары.
9. «Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 № 922 карары.
10. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 17.05.2021 елның 80/о № - лы боерыгы «Татарстан Республикасы территориясендә күпфатирлы йортта гомуми милекне тоту максатларында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативларын һәм электр энергиясен куллану нормативларын раслау турында».
11. «Татарстан Республикасы территориясендә халыкны газ белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләрдән файдалану нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дөүләт комитетының 16.08.2012 № 4-1/э карары.
12. «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларын раслау турында» 27.12.2013 № 1071 Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары.
13. «Татарстан Республикасы калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территорияль схеманы раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 № 149 карары.

Чистай муниципаль районы һәм Чуаш Ялтаны авыл жирлегенең муниципаль хокукый актлары

1. Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы.

2. «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 16.07.2013 № 27/4 карары.

3. «2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының социаль-икътисадый үсеше стратегиясен раслау турында»Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 10.08.2016 № 12/1 карары.

4. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Чуаш Ялтаны авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген уставы.

Проектлау һәм төзелеш кагыйдэләренә жыентыгы

1. СП 42-101-2003 «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү» системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмэләр»

2. СП 31-110-2003« Торак һәм ижтимагый биналарның электр корылмаларын проектлау һәм монтажлау»

3. СП 44.13330.2011 «Административ һәм көнкүреш биналары»

4. 118.13330.2012 «Жәмәгәт биналары һәм корылмалары»

5. СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү»

6. СП 396.1325800.2018 «Торак пунктлар урамнары һәм юллары. Шәһәр төзелеше проектлаштыру кагыйдэләренә»

7. СП кагыйдэләренә жыентыгы 476.1325800.2020« Шәһәр һәм авыл жирлекләренә территорияләренә. Торак микрорайоннарын планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү кагыйдэләренә"»

8. СП 34.13330.2021 «Автомобиль юллары»

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Чуаш Ялтаны авыл жирлеген
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына
2 Кушымта

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

МНГП – Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Чуаш Ялтаны авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативлары.

ТР РНГП – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 по 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруының республика нормативлары.

СП– авыл жирлеге.

СП 42.13330.2016 – СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

ТКО – каты коммуналь калдыклар.

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
Чуаш Ялтаны авыл жирлегенен
шәһәр төзелешен проектлаштыру
жирле нормативларына

2 Кушымта

Чистай муниципаль районы Чуаш Ялтаны авыл жирлегенен 2021 елгы икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы күрсәткечләр

Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Ваклап сату һәм жәмәгать туклануы объектлары саны		
кибет	берәмлек	3
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	берәмлек	2
минимаркетлар	берәмлек	3
Сату залы мәйданы ваклап сату объектлары		
кибет	кв. метр	40
минимаркетлар	кв. метр	40
Жәмәгать туклануы объектларында кунакларга хезмәт күрсәтү залы мәйданы		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	кв. метр	75
Жәмәгать туклануы объектларында урыннар саны		
уку йортлары, оешмалар, сәнәгать предприятиеләре балансында булган ашханәләр	урын	76

Спорт

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
--------------	-----------------	----------

Спорт корылмалары саны- барлығы		
спорт корылмалары	берәмлек	4
яссы спорт корылмалары	берәмлек	2
спорт заллары	берәмлек	2
Муниципаль спорт корылмалары саны		
спорт корылмалары	берәмлек	4
яссы спорт корылмалары	берәмлек	2
спорт заллары	берәмлек	2

Территория

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Муниципаль берәмлек жирләренең гомуми мәйданы	гектар	10889
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының яктыртылган өлешләренең гомуми озынлыгы	километр	15
Ел ахырына урамнарның, юлларның, яр буйларының гомуми озынлыгы	километр	17.9

Коммуналь өлкә

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
Барлығы	берәмлек	2
Көчлеге 3 Гкал/сәг кадәр булган жылылык белән тәэмин итү чыганакалары саны		
3 гигакал/сәг кадәр	берәмлек	2
Ике торбалы исәпләүдә жылылык һәм пар челтәрләренең озынлыгы	метр	80
Урам су челтәренең аерым озынлыгы		
Урам суүткәргеч челтәре	метр	9200

Алыштыруга мохтаж урам су челтэренен аерым озынлыгы		
Урам суүткэргеч челтэре алыштыруга мохтаж	метр	3600
Урам газ челтэренен аерым озынлыгы,	метр	15829
Торак биналарның гомуми майданы	берәмлек	2
Бөтен торак фонды		
Суүткэргечлэре булмаган торак пунктлар саны (аерым суүткэргеч челтэрлэре)	1000 кв. метров	18.8
Канализациялэре булмаган торак пунктлар саны (аерым канализация челтэрлэре)	берәмлек	2
Жылылык белэн тээмин итү чыганакалары саны	берәмлек	5

Почта һәм телефон элемтәсе

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Почта элемтәсе хезмәтләндргән авыл торак пунктлары саны	берәмлек	5
Телефонлаштырылган авыл торак пунктлары саны	берәмлек	3

Халык

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Кыйммәте
Агымдагы елның 1 гыйнварына шәһәр һәм авыл халкы санын бәяләү		
Барлык халык		
1 гыйнварга	кеше	594
Авыл халкы		
1 гыйнварга	кеше	594
Туганнар саны (үле туганнарны исәпкә алмаганда)	кеше	7
Табигый үсеш (кимү)	кеше	-9
Гомуми туу коэффициенты	промилле	12
Гомуми үлем коэффициенты	промилле	27.5

Табиғый үсешнең гомуми коэффициенты (кимү)	промилле	-15.5
--	----------	-------